ΚΑΜΙΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ή ΔΕΞΙΑ, ΚΑΜΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑ!

ΜΗΝΙΑΙΑ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Αριθμ. Φύλλου 146
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015

1,5 ΕΥΡΩ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Όσοι πανηγυρίζουν για τους θριάμβους των εξουσιαστών, καλόν είναι να έχουν υπ' όψιν τους ότι «Υπάρχουν δύο τραγωδίες στη ζωή: Η μία είναι η αποτυχία στην εκπλήρωση των επιθυμιών μας. Η άλλη είναι η εκπλήρωση ΟΛΩΝ των επιθυμιών μας»...

Τζωρτζ Μπερναρ Σω,
«Άνθρωπος και Υπεράνθρωπος»

1,5 ΕΥΡΩ

Όσοι πανηγυρίζουν για τους θριάμβους των εξουσιαστών, καλόν είναι να έχουν υπ' όψιν τους ότι «Υπάρχουν δύο τραγωδίες στη ζωή:
Η μία είναι η αποτυχία στην εκπλήρωση των επιθυμιών μας.
Η άλλη είναι η εκπλήρωση ΟΛΩΝ των επιθυμιών μας»...
ΤΖΩΡΤΖ ΜΠΕΡΝΑΡ ΣΩ,
«Άνθρωπος και Υπεράνθρωπος»

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ...
...ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

από τον Κύκλο Σύνταξης

Aut viam inveniam aut faciam

(ή θα τον βρούμε τον δρόμο
ή θα τον φτιάξουμε)

Θα περιμενε κάποιος να είναι εντελώς περιττό να βεβαιώσουμε ότι οι εφιάλτες ή οι προσδοκίες του Συριζα και κάθε κόμματος, είτε προΐσταται στην διαχείριση των κρατικών υποθέσεων είτε όχι, δεν ήταν, δεν είναι και δεν θα γίνουν ποτέ δικοί μας. Το ίδιο περιττή θα έπρεπε να είναι και οποιαδήποτε δήλωση αναρχικών σχετικά με την πλήρη, συνεχή και αταλάντευτη θέση τους απέναντι και ενάντια σε κάθε μορφής εξουσία. Και όμως. Μας καλούν διάφοροι πρώην κινηματίες και νυν φερέφωνα της νεόκοπης εξουσίας να τους στηρίξουμε με κάθε τρόπο «κριτικά» έστω και «χωρίς αυταπάτες». Μας καλούν να βάλουμε αιτήματα και να τα παζαρέψουμε, να ευλογήσουμε τα «θετικά» μέτρα, να προσκυνήσουμε το «θεάρεστον» έργο της αριστερής κυβέρνησης. Μας καλούν ακόμη να συνετιστούμε, να μπούμε στο μικρό τους «τσεπάκι», να διαλέξουμε τις «ζώνες» ελευθερίας που μας ταιριάζουν και να μαντρωθούμε, να καταναλώσουμε εναλλακτισμό με το κουτάλι, γιατί έτσι έχουν συνηθίσει να κουλαντρίζουν το κίνημα.

Μας καλούν να στηρίξουμε και μάλιστα με κινητοποιήσεις το έργο τους, τους «δικούς» τους σχεδιασμούς, δηλαδή εκείνους της οικονομικής και πολιτικής ελίτ των κυρίαρχων με τους οποίους ήδη εδώ και καιρό συνομιλούν και συντονίζονται (μεγαλοτραπεζίτες ντόπιοι και ξένοι, εκπρόσωποι ΔΝΤ, ΕΚΤ, Ε.Ε. κ.ά.).

Μας καλούν να δεχθούμε τις συμφωνίες, κρυφές και φανερές, που έχουν υπογράψει, να αποδεχθούμε τα καινούργια δεσμά χωρίς όρους ή μάλλον πανηγυρίζοντας. Γιατί αυτή είναι και η μόνη τους διαφορά.

Μας καλούν κάθε λογής παπαγαλάκια του Συριζα, να ενταχθούμε σε μια «προωθητική αντιπολίτευση» -δηλαδή σε μια συστράτευση

Μερικές σημειώσεις για το ψυχολογικό βασανιστήριο των εκλογών

Το ομολογούμε. Ελάχιστα παρακολουθήσαμε τα τεκταινόμενα αυτής της προεκλογικής περιόδου, που παρά τις εκατέρωθεν «βολές» ήταν η πιο σύντομη, ίσως και η πιο αδιάφορη σε σχέση με το «διακύβευμα» ή όπως αλλιώς αποκαλείται αυτή η ασυναρτησία που κανείς δεν ξέρει τελικά τί σημαίνει. Η γεμάτη συμβολισμούς, για ένα ακόμη «τέλος εποχής, εκλογική αναμέτρηση κυλησε πολύ διακριτικά, με τον κόσμο μέσα στην συνηθισμένη καθημερινή κατήφεια.

Τα προεκλογικά φυλλάδια ήταν ελάχιστα, κανείς δεν πρόσεχε τις εκλογικές αφίσες στο δρόμο (κατά κύριο λόγο τα πορτραίτα του Σαμαρά και του Τσίπρα), και πολλοί υποψήφιοι περιορίστηκαν σε θρηνητικά μηνύματα μέσω κινητού. Σταχυολογούμε αυτό του Κικίλια, που λαμβάνει το προεκλογικό βραβείο της στήλης για τον υγρο και αηδιαστικό λυρισμό του: «στην καρδιά σου ξέρεις ποιό είναι το σωστό, δώσε μου τη δύναμη να το κάνω πράξη». Μου ήρθε αυτόματα η εικόνα του Κικίλια να σε κοιτάει όπως εκείνα τα πελώρια και κακόγουστα λούτρινα κουτάβια που είχαν βουρκωμένα μάτια, προς χρήση των απογοητευμένων από τον έρωτα, που πωλούνταν με το τσουβάλι από τα χιλιάδες καταστήματα με

Τηλεοπτικά σπότ που διακωμωδούν αυτόχρημα την παράταξη που έχουν υποτίθεται σκοπό να διαφημίσουν, νοιώθουμε ότι δεν έχουμε το δικαίωμα να τους προσθέσουμε ούτε καν ένα κόμμα. Και ποδήλατα, πολλά ποδήλατα, μπαλόνια, γκράφιτι, πτηνά να πετούν, οι ξεκούδουνοι αλλά απαραίτητοι «ανθρωποι της διπλανής πόρτας» και πολλά άλλα που έχουμε ξεχάσει ευθύς μόλις τα είδαμε.

Ελάχιστοι έδωσαν σημασία στα λεγόμενα, είτε του Τσίπρα, είτε του Σαμαρά. Κανείς δεν πείστηκε από τις εξαγγελίες του πρώτου, (ίσως μόνο κάποιοι «σχολαστικοί» να κατέγραψαν αυτά που είπαν οι Συριζαίοι πριν για να τα αντιπαραβάλλουν με τα «μετά»). Αδιαμφισβήτητα όμως οι πάντες εξοργίστηκαν με τον φόβο που προσπάθησε να πουλήσει η κλίκα των σαμαροβενιζέλων προκειμένου να μειώσει τις συνέπειες από το αναπότρεπτο. Ακόμα και η άτσαλη «μεταμόρφωση» του Σύριζα προς το «ευρωπαϊκότερον», της συνέπειας απέναντι στους δανειστές, της τήρησης όλων των «δεσμεύσεων» και στολισμενα όλα αυτά με τις καθημερινές μπαλαφαριές των στελεχών του, επισκιάστηκαν από την στρατηγική του «φόβου», που επένδυσε όλο το «κεφάλαιό» του ο Ανόητος των ανοήτων, επίτιμος «μεγαλέξανδρος» και πολυβραβευμένος από τις «Επιδρομές» Αντώνης ο σαμαράς.

Ο φόβος είναι ένα από τα αρχέγονα ανθρώπινα ορμέμφυτα και γι' αυτό τον εκμεταλλεύονται στο έπακρο όλες οι εξουσίες, αλλά και αυτός, συνηθίζεται, όπως όλα τα άσχημα πράγματα. Από ένα σημείο και έπειτα, ο κόσμος μαθαίνει να τον περιφρονεί. Οι κραυγές των σαμαριστών για βενεζουέλες, σοβιετίες, γκούλαγκ, χρεωκοπίες, γκρέξιτ , αυτοεξορία του Άδωνι κ.τ.λ. απλώς αυξάνουν αυτούς τους οργισμένους που

Αμφίπολη calling

Τελευταία εβδομάδα των εκλογών δεν θα είχε και λίγη τυμβωρυχία; Σύμφωνα με μεγαλοπρεπέστατη ανακοίνωση του Υπουργείου Πολιτισμού και της εκπροσώπου του Τάφου, Αννας Παναγιωταρέα, βρέθηκαν πέντε σκελετοί στην ανασκαφή: μιας γυναίκας 60 χρόνων, δύο νέων ανδρών, και ενός καμμένου (!) που ειχε πεθάνει πολλά χρόνια πριν από τους πρώτους. Μετά βρέθηκαν και τα κόκκαλα ενός αλόγου. Μάλιστα μοιράστηκαν και φωτογραφίες και απεικονιστικά σχέδια για να συμπληρώσει ο πιστός Σαμαρικός μόνος του το παζλ του σκελετού. Αμέσως άρχισαν οι κατευθυνόμενες εικασίες για την Ρωξάνη (αφου δεν έχουμε μεγαλεξανδρο, κάτι ειναι και αυτή) και βέβαια το άλογο μπορεί να είναι ο Βουκεφάλας ή «κάποιος συγγενής» του όπως έφτασαν να πουν κάποιοι.

Δε βαριέσαι! Άδικος κόπος. Φανταστείτε να βρει ο Τσίπρας με τα ίδια τα χέρια του, ή έστω κάποια συνιστώσα του στις διακοπές, ν κατα τύχη τον αληθινό τάφο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ο Σαμαράς θα βγάλει τα γυαλιά του και θα τα μασήσει...

Μα πόσο χαμένοι..!

Θα κάνουμε μια αναγκαστική εξαίρεση σε σχέση με τον σχολιασμό των προεκλογικών σποτ για χάρη του υδάτινου κόμματος που ίδρυσε ο μπάρμπα Σταύρος Θεοδωράκης, ή μάλλον του το ίδρυσαν οι καναλάρχες. Ο Νικόλας Γιατρομανωλάκης (Harvard) που έχει μια θέση εκπροσώπου του Σταύρου, ή κάτι τέτοιο, πρωταγωνιστεί σε ενα σποτ όπου τολμά να αναλάβει την πολιτική ευθύνη να αφαιρέσει ένα καφάσι δήθεν τοποθετημένο για την «καβάτζα» θέσης στάθμευσης με αναφορές στο κράτος δικαίου. Κάναμε αυτή την εξαίρεση γιατί πρόκειται για το πιο

στην διαχείριση των κρατικών υποθέσεων είτε όχι, δεν ήταν, δεν είναι και δεν θα γίνουν ποτέ δικοί μας. Το ίδιο περιττή θα έπρεπε να είναι και οποιαδήποτε δήλωση αναρχικών σχετικά με την πλήρη, συνεχή και αταλάντευτη θέση τους απέναντι και ενάντια σε κάθε μορφής εξουσία. Και όμως. Μας καλούν διάφοροι πρώην κινηματίες και νυν φερέφωνα της νεόκοπης εξουσίας να τους στηρίξουμε με κάθε τρόπο «κριτικά» έστω και «χωρίς αυταπάτες». Μας καλούν να βάλουμε αιτήματα και να τα παζαρέψουμε, να ευλογήσουμε τα «θετικά» μέτρα, να προσκυνήσουμε το «θεάρεστον» έργο της αριστερής κυβέρνησης. Μας καλούν ακόμη να συνετιστούμε, να μπούμε στο μικρό τους «τσεπάκι», να διαλέξουμε τις «ζώνες» ελευθερίας που μας ταιριάζουν και να μαντρωθούμε, να καταναλώσουμε εναλλακτισμό με το κουτάλι, γιατί έτσι έχουν συνηθίσει να κουλαντρίζουν το κίνημα.

Μας καλούν να στηρίξουμε και μάλιστα με κινητοποιήσεις το έργο τους, τους «δικούς» τους σχεδιασμούς, δηλαδή εκείνους της οικονομικής και πολιτικής ελίτ των κυρίαρχων με τους οποίους ήδη εδώ και καιρό συνομιλούν και συντονίζονται (μεγαλοτραπεζίτες ντόπιοι και ξένοι, εκπρόσωποι ΔΝΤ, ΕΚΤ, Ε.Ε. κ.ά.).

Μας καλούν να δεχθούμε τις συμφωνίες, κρυφές και φανερές, που έχουν υπογράψει, να αποδεχθούμε τα καινούργια δεσμά χωρίς όρους ή μάλλον πανηγυρίζοντας. Γιατί αυτή είναι και η μόνη τους διαφορά.

Μας καλούν κάθε λογής παπαγαλάκια του Συριζα, να ενταχθούμε σε μια «προωθητική αντιπολίτευση» -δηλαδή σε μια συστράτευση συνενόχων- προκαλώντας και απειλώντας ότι στην αντίθετη περίπτωση ούτε η κυβέρνηση της αριστεράς ούτε το κίνημα θα τα πάνε καλά. Αν και το γνωρίζουν καλά, ας τους το επαναλάβουμε: *Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα.*

Γνωρίζουμε -και δεν είμαστε οι μόνοι-, ότι η έλευση του Συριζα έρχεται να πιστοποιήσει την βιώσιμη συνέχεια όλων όσων ήδη έχουν επιβληθεί σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Δεν έχουν συμφωνήσει να γίνουν «καλά» παιδιά, ενώ προηγουμένως έκαναν «αταξίες». Ήταν και παραμένουν στυλοβάτες του καθεστώτος, του ίδιου πολιτικού και οικονομικού συστήματος, όπως έχουν αποδείξει, πάντα και με συνέπεια, τις κρίσιμες στιγμές. Το αριστερό προφίλ και οι αντιμνημονιακές κορώνες αποτελούν ακόμη τον καλύτερο φερετζέ.

Γνωρίζουμε ότι δεν έχουνε πολύ χρόνο και ανησυχούν γι' αυτό. Δεν σκοπεύουμε να τους

των εκλογών

Το ομολογούμε. Ελάχιστα παρακολουθήσαμε τα τεκταινόμενα αυτής της προεκλογικής περιόδου, που παρά τις εκατέρωθεν «βολές» ήταν η πιο σύντομη, ίσως και η πιο αδιάφορη σε σχέση με το «διακύβευμα» ή όπως αλλιώς αποκαλείται αυτή η ασυναρτησία που κανείς δεν ξέρει τελικά τί σημαίνει. Η γεμάτη συμβολισμούς, για ένα ακόμη «τέλος εποχής, εκλογική αναμέτρηση κυλησε πολύ διακριτικά, με τον κόσμο μέσα στην συνηθισμένη καθημερινή κατήφεια.

Τα προεκλογικά φυλλάδια ήταν ελάχιστα, κανείς δεν πρόσεχε τις εκλογικές αφίσες στο δρόμο (κατά κύριο λόγο τα πορτραίτα του Σαμαρά και του Τσίπρα), και πολλοί υποψήφιοι περιορίστηκαν σε θρηνητικά μηνύματα μέσω κινητού. Σταχυολογούμε αυτό του Κικίλια, που λαμβάνει το προεκλογικό βραβείο της στήλης για τον υγρο και αηδιαστικό λυρισμό του: «στην καρδιά σου ξέρεις ποιό είναι το σωστό, δώσε μου τη δύναμη να το κάνω πράξη». Μου ήρθε αυτόματα η εικόνα του Κικίλια να σε κοιτάει όπως εκείνα τα πελώρια και κακόγουστα λούτρινα κουτάβια που είχαν βουρκωμένα μάτια, προς χρήση των απογοητευμένων από τον έρωτα, που πωλούνταν με το τσουβάλι από τα χιλιάδες καταστήματα με «είδη δώρων» που τώρα έχουν γίνει πια «μαύρες τρύπες» λόγω της «κρίσης».

Δεν ήμουν ο μοναδικός, όπως διαπίστωσα. Την κατάσταση ενέτειναν τα εκνευριστικά προεκλογικά σποτ που σου ερχόταν να πετάξεις ό,τι βρεις στην οθόνη. Εκεί που νομίζαμε ότι τελείωσε ευτυχώς από τα 90's αυτή η άθλια συνήθεια να εκμεταλλεύονται οι πολιτικοί την παιδική αθωότητα, ξανά οι οθόνες γέμισαν παιδάκια, τραινάκια, ο μικρός Αλέξης (δεν ξέρω αν πιάσατε εξ αρχής το πατερναλιστικό υπονοούμενο προς τον Τσίπρα) και ο νεαρός Νικόλας που μιλά με τον Σαμαρά.

Σαμαρά. Κανείς δεν πείστηκε από τις εξαγγελίες του πρώτου, (ίσως μόνο κάποιοι «σχολαστικοί» να κατέγραψαν αυτά που είπαν οι Συριζαίοι πριν για να τα αντιπαραβάλλουν με τα «μετά»). Αδιαμφισβήτητα όμως οι πάντες εξοργίστηκαν με τον φόβο που προσπάθησε να πουλήσει η κλίκα των σαμαροβενιζέλων προκειμένου να μειώσει τις συνέπειες από το αναπότρεπτο. Ακόμα και η άτσαλη «μεταμόρφωση» του Σύριζα προς το «ευρωπαϊκότερον», της συνέπειας απέναντι στους δανειστές, της τήρησης όλων των «δεσμεύσεων» και στολισμενα όλα αυτά με τις καθημερινές μπαλαφαριές των στελεχών του, επισκιάστηκαν από την στρατηγική του «φόβου», που επένδυσε όλο το «κεφάλαιό» του ο Ανόητος των ανοήτων, επίτιμος «μεγαλέξανδρος» και πολυβραβευμένος από τις «Επιδρομές» Αντώνης ο σαμαράς.

Ο φόβος είναι ένα από τα αρχέγονα ανθρώπινα ορμέμφυτα και γι' αυτό τον εκμεταλλεύονται στο έπακρο όλες οι εξουσίες, αλλά και αυτός, συνηθίζεται, όπως όλα τα άσχημα πράγματα. Από ένα σημείο και έπειτα, ο κόσμος μαθαίνει να τον περιφρονεί. Οι κραυγές των σαμαριστών για βενεζουέλες, σοβιετίες, γκούλαγκ, χρεωκοπίες, γκρέξιτ , αυτοεξορία του Άδωνι κ.τ.λ. απλώς αυξάνουν αυτούς τους οργισμένους που θα τους «μαυρίσουν», έτσι για τιμωρία ενώ από την άλλη κουράζουν και το συνεπές, τρόπον τινά, ακροατήριο της ΝΔ, τους αυτοαποκαλούμενους και «σώφρονες», που και αυτοί επεδείκνυαν, πλέ. Και πια, έρχεται αναποφευκτα η ώρα που και το τρομώδες γίνεται γελοίο, όπως η Βούλτεψη που καλεί σε μαζική αγορά χαρτιού υγείας για την επόμενη μέρα (για το φόβο του εμπορικού εμπάργκο) ή ο απίθανος Παπαμιμίκος που δηλώνει με την πνιχτή φωνούλα του πως φοβάται το «πήδημα» του Τσίπρα, «όπως και όλοι οι Έλληνες». Έτσι φτάσαμε στις εκλογές.

γραφίες και απεικονιστικά σχέδια για να συμπληρώσει ο πιστός Σαμαρικός μόνος του το παζλ του σκελετού. Αμέσως άρχισαν οι κατευθυνόμενες εικασίες για την Ρωξάνη (αφου δεν έχουμε μεγαλεξανδρο, κάτι ειναι και αυτή) και βέβαια το άλογο μπορεί να είναι ο Βουκεφάλας ή «κάποιος συγγενής» του όπως έφτασαν να πουν κάποιοι.

Δε βαριέσαι! Άδικος κόπος. Φανταστείτε να βρει ο Τσίπρας με τα ίδια τα χέρια του, ή έστω κάποια συνιστώσα του στις διακοπές, ν κατα τύχη τον αληθινό τάφο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ο Σαμαράς θα βγάλει τα γυαλιά του και θα τα μασήσει...

Μα πόσο χαμένοι..!

Θα κάνουμε μια αναγκαστική εξαίρεση σε σχέση με τον σχολιασμό των προεκλογικών σποτ για χάρη του υδάτινου κόμματος που ίδρυσε ο μπάρμπα Σταύρος Θεοδωράκης, ή μάλλον του το ίδρυσαν οι καναλάρχες. Ο Νικόλας Γιατρομανωλάκης (Harvard) που έχει μια θέση εκπροσώπου του Σταύρου, ή κάτι τέτοιο, πρωταγωνιστεί σε ενα σποτ όπου τολμά να αναλάβει την πολιτική ευθύνη να αφαιρέσει ένα καφάσι δήθεν τοποθετημένο για την «καβάτζα» θέσης στάθμευσης με αναφορές στο κράτος δικαίου. Κάναμε αυτή την εξαίρεση γιατι πρόκειται για το πιο ολοκληρωμένο σπότ, από κάθε άποψη. Ο Νικόλας είναι στυλιστικά άψογος, διαθέτει χωρίστρα, πλούσια γενειάδα σαν δεσπότης και κασκών. Υπό αυτή την έννοια θα ήταν το απόλυτο τηλεοπτικό σπότ για την ΟικολοΔημάρ και τους πρασινοδημοκράτες του Κουβέλη-Χρυσόγελου. Αλί όμως, σε αυτή την χώρα παράγονται περισσότερες ΔΗΜΑΡ από όσες μπορεί να καταναλώσει ο κόσμος...

Λεόν

Το 2014 ήταν χρονιά αποχαιρετισμών

Τα ξημερώματα, της Δευτέρας 29 Δεκεμβρίου, έφυγε από

αγωνιστής του αναρχικού χώρου, εκδότης των περιοδικών **«Άνθη του Κακού»** και **«Ο Κόκκορας που Λαλεί στο Σκοτάδι»** και ιδρυτής το 1998 των εκδόσεων «Βιβλιοπέλαγος».

που μας ταιριάζουν και να μαντρωθούμε, να καταναλώσουμε εναλλακτισμό με το κουτάλι, γιατί έτσι έχουν συνηθίσει να κουλαντρίζουν το κίνημα.

Μας καλούν να στηρίξουμε και μάλιστα με κινητοποιήσεις το έργο τους, τους «δικούς» τους σχεδιασμούς, δηλαδή εκείνους της οικονομικής και πολιτικής ελίτ των κυρίαρχων με τους οποίους ήδη εδώ και καιρό συνομιλούν και συντονίζονται (μεγαλοτραπεζίτες ντόπιοι και ξένοι, εκπρόσωποι ΔΝΤ, ΕΚΤ, Ε.Ε. κ.ά.).

Μας καλούν να δεχθούμε τις συμφωνίες, κρυφές και φανερές, που έχουν υπογράψει, να αποδεχθούμε τα καινούργια δεσμά χωρίς όρους ή μάλλον πανηγυρίζοντας. Γιατί αυτή είναι και η μόνη τους διαφορά.

Μας καλούν κάθε λογής παπαγαλάκια του Συριζα, να ενταχθούμε σε μια «προωθητική αντιπολίτευση» -δηλαδή σε μια συστράτευση συνενόχων- προκαλώντας και απειλώντας ότι στην αντίθετη περίπτωση ούτε η κυβέρνηση της αριστεράς ούτε το κίνημα θα τα πάνε καλά. Αν και το γνωρίζουν καλά, ας τους το επαναλάβουμε: *Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα.*

Γνωρίζουμε -και δεν είμαστε οι μόνοι-, ότι η έλευση του Συριζα έρχεται να πιστοποιήσει την βιώσιμη συνέχεια όλων όσων ήδη έχουν επιβληθεί σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Δεν έχουν συμφωνήσει να γίνουν «καλά» παιδιά, ενώ προηγουμένως έκαναν «αταξίες». Ήταν και παραμένουν στυλοβάτες του καθεστώτος, του ίδιου πολιτικού και οικονομικού συστήματος, όπως έχουν αποδείξει, πάντα και με συνέπεια, τις κρίσιμες στιγμές. Το αριστερό προφίλ και οι αντιμνημονιακές κορώνες αποτελούν ακόμη τον καλύτερο φερετζέ.

Γνωρίζουμε ότι δεν έχουνε πολύ χρόνο και ανησυχούν γι' αυτό. Δεν σκοπεύουμε να τους χαρίσουμε ούτε ένα λεπτό. Θέλουν να επιβάλλουν την κοινωνική συναίνεση και, πιστεύουν, ότι είναι επιστήμονες στην καταστολή και στην κοινωνική αφομοίωση.

Μόνο που...

Fortuna vitrea est: tum cum splendet frangitu.

(Η τύχη είναι γυαλί:
εκεί που λάμπει, θρυμματίζεται

Φεβρουάριος 2015

χιστα, κανείς δεν πρόσεχε τις εκλογικές αφίσες στο δρόμο (κατά κύριο λόγο τα πορτραίτα του Σαμαρά και του Τσίπρα), και πολλοί υποψήφιοι περιορίστηκαν σε θρηνητικά μηνύματα μέσω κινητού. Σταχυολογούμε αυτό του Κικίλια, που λαμβάνει το προεκλογικό βραβείο της στήλης για τον υγρο και αηδιαστικό λυρισμό του: «στην καρδιά σου ξέρεις ποιό είναι το σωστό, δώσε μου τη δύναμη να το κάνω πράξη». Μου ήρθε αυτόματα η εικόνα του Κικίλια να σε κοιτάει όπως εκείνα τα πελώρια και κακόγουστα λούτρινα κουτάβια που είχαν βουρκωμένα μάτια, προς χρήση των απογοητευμένων από τον έρωτα, που πωλούνταν με το τσουβάλι από τα χιλιάδες καταστήματα με «είδη δώρων» που τώρα έχουν γίνει πια «μαύρες τρύπες» λόγω της «κρίσης».

Δεν ήμουν ο μοναδικός, όπως διαπίστωσα. Την κατάσταση ενέτειναν τα εκνευριστικά προεκλογικά σποτ που σου ερχόταν να πετάξεις ό,τι βρεις στην οθόνη. Εκεί που νομίζαμε ότι τελείωσε ευτυχώς από τα 90's αυτή η άθλια συνήθεια να εκμεταλλεύονται οι πολιτικοί την παιδική αθωότητα, ξανά οι οθόνες γέμισαν παιδάκια, τραινάκια, ο μικρός Αλέξης (δεν ξέρω αν πιάσατε εξ αρχής το πατερναλιστικό υπονοούμενο προς τον Τσίπρα) και ο νεαρός Νικόλας που μιλά με τον Σαμαρά.

σημερινές μπαλαφάριες των στελεχών του, επισκιάστηκαν από την στρατηγική του «φόβου», που επένδυσε όλο το «κεφάλαιό» του ο Ανόητος των ανοήτων, επίτιμος «μεγαλέξανδρος» και πολυβραβευμένος από τις «Επιδρομές» Αντώνης ο σαμαράς.

Ο φόβος είναι ένα από τα αρχέγονα ανθρώπινα ορμέμφυτα και γι' αυτό τον εκμεταλλεύονται στο έπακρο όλες οι εξουσίες, αλλά και αυτός, συνηθίζεται, όπως όλα τα άσχημα πράγματα. Από ένα σημείο και έπειτα, ο κόσμος μαθαίνει να τον περιφρονεί. Οι κραυγές των σαμαριστών για βενεζουέλες, σοβιετίες, γκούλαγκ, χρεωκοπίες, γκρέξιτ , αυτοεξορία του Άδωνι κ.τ.λ. απλώς αυξάνουν αυτούς τους οργισμένους που θα τους «μαυρίσουν», έτσι για τιμωρία ενώ από την άλλη κουράζουν και το συνεπές, τρόπον τινά, ακροατήριο της ΝΔ, τους αυτοαποκαλούμενους και «σώφρονες», που και αυτοί επεδείκνυαν, πλέ. Και πια, έρχεται αναποφευκτα η ώρα που και το τρομώδες γίνεται γελοίο, όπως η Βούλτεψη που καλεί σε μαζική αγορά χαρτιού υγείας για την επόμενη μέρα (για το φόβο του εμπορικού εμπάργκο) ή ο απίθανος Παπαμιμίκος που δηλώνει με την πνιχτή φωνούλα του πως φοβάται το «πήδημα» του Τσίπρα, «όπως και όλοι οι Έλληνες». Έτσι φτάσαμε στις εκλογές.

του και θα τα μάθησει...

Μα πόσο χαμένοι..!

Θα κάνουμε μια αναγκαστική εξαίρεση σε σχέση με τον σχολιασμό των προεκλογικών σποτ για χάρη του υδάτινου κόμματος που ίδρυσε ο μπάρμπα Σταύρος Θεοδωράκης, ή μάλλον του το ίδρυσαν οι καναλάρχες. Ο Νικόλας Γιατρομανωλάκης (Harvard) που έχει μια θέση εκπροσώπου του Σταύρου, ή κάτι τέτοιο, πρωταγωνιστεί σε ενα σποτ όπου τολμά να αναλάβει την πολιτική ευθύνη να αφαιρέσει ένα καφάσι δήθεν τοποθετημένο για την «καβάτζα» θέσης στάθμευσης με αναφορές στο κράτος δικαίου. Κάναμε αυτή την εξαίρεση γιατί πρόκειται για το πιο ολοκληρωμένο σπότ, από κάθε άποψη. Ο Νικόλας είναι στυλιστικά άψογος, διαθέτει χωρίστρα, πλούσια γενειάδα σαν δεσπότης και κασκών. Υπό αυτή την έννοια θα ήταν το απόλυτο τηλεοπτικό σπότ για την ΟικολοΔημάρ και τους πρασινοδημοκράτες του Κουβέλη-Χρυσόγελου. Αλί όμως, σε αυτή την χώρα παράγονται περισσότερες ΔΗΜΑΡ από όσες μπορεί να καταναλώσει ο κόσμος...

Λεόν

Το 2014 ήταν χρονιά αποχαιρετισμών

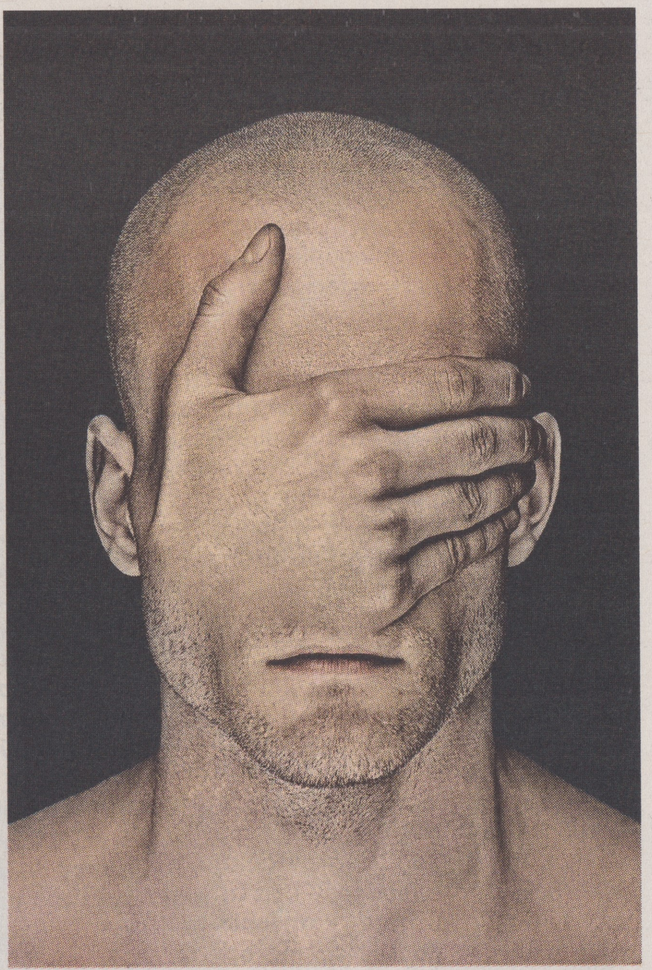
Τα ξημερώματα, της Δευτέρας 29 Δεκεμβρίου, έφυγε από αυτήν την ζωή ο σύντροφος **Βασίλης Καραπλής**, από την «παλιά γενιά» των αναρχικών. Εκτός από την πολύπλευρη και πολυσήμαντη δράση του εξέδιδε από το 1986 το έντυπο ***Ο ΑΝΑΡΧΙΚΟΣ***, που έφτασε στα 395 τεύχη. Το τελευταίο αυτό φύλλο μοιράστηκε στην κηδεία του που έγινε στο Νεκροταφείο της Καισαριανής, την Παρασκευή 2 Ιανουαρίου 2015, στις 2:30 μμ.

Επτά μήνες πριν ο σύντροφος **Μιχάλης Πρωτοψάλτης** έφυγε κι αυτός, στις 20 Μαΐου σε ηλικία 56 ετών. Υπήρξε αγωνιστής του αναρχικού χώρου, εκδότης των περιοδικών «**Άνθη του Κακού**» και «**Ο Κόκκορας που Λαλεί στο Σκοτάδι**» και ιδρυτής το 1998 των εκδόσεων «Βιβλιοπέλαγος».

Και οι δύο τους βίωσαν τις έντονες μέρες της εξέγερσης του 1973 και οι δυο ανήκουν στην εποχή όπου η φλόγα για ένα κόσμο αναρχίας, ελευθερίας και δημιουργίας είχε ξαναρχίσει να δυναμώνει. Αυτή η φλόγα θα εξακολουθεί να δυναμώνει όσο θα υπάρχουν άνθρωποι που με ειλικρίνεια, ανιδιοτελή προσφορά και αφοσίωση θα υπηρετούν την αναρχική ιδέα.

Καλόν κατευόδιο, σύντροφοι!

Η «ΑΠΟΣΤΟΛΗ» ΕΞΕΤΕΛΕΣΘΗ: ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ...

«Λάθος της αστυνομίας, καμουφλαρισμένη κατάδοση ή παράνομη πολιτική δράση, που τελικά αποκαλύπτεται; Και οι τρεις πιθανότητες είναι ανοικτές στην υπόθεση «Ντένις». Το πιο συναρπαστικό -αυτό που απαιτούν η φαντασία του συγγραφέα και οι προσδοκίες μερίδας των αναγνωστών- θα ήταν ένα ωραίο μυστήριο. [...] Το στοιχείο της περιπέτειας υποβαθμίζει τελικά την αλήθεια, απαιτεί πιο καθημερινά διλήμματα. Όσο για την θεωρία της κατάδοσης, για την οποία έγινε νύξη σε προηγούμενες σελίδες, φαίνεται πιο αληθοφανής και θα μπορούσε να είναι εξίσου μυστηριώδης. [...] Ειδοποιεί τις αρχές και καταδίδει όσους εμπλέκονται. Προσπαθώντας να καλύψει την προδοσία του, επειδή φοβάται για την ζωή του (και σ' αυτήν την περίπτωση, για την εκδοχή της απόπειρας, θα προτιμούσαμε μια τρομοκρατική ομάδα, που θα μας έδινε την ευκαιρία ν' ασχοληθούμε με τα τυπικά ηθικά διλήμματα των μελών της, όπως ο πιθανός θάνατος αθώων κατά την έκρηξη μιας βόμβας, ή να προβληματιστούμε για το δικαίωμα των λαών στην τυραννοκτονία κλπ), ο καθηγητής κατορθώνει τελικά να μείνει αφανής χάρη σε μια σκηνοθετημένη επιχείρηση της αστυνομίας, κατά την οποία κατηγορείται, συλλαμβάνεται και εξορίζεται σε άγνωστο πολυτελές καταφύγιο...».

Isaac Rosa, *Το μάταιο χθες*

Έχει γραφτεί, εύστοχα, ότι χειρότερη και από την προδοσία είναι η απερισκεψία. Πράγματι, έτσι φαίνεται να είναι ορισμένες φορές, όμως μέχρι ποίου σημείου η καταστολή μπορεί να εξηγηθεί ή να διογκωθεί λόγω της απερισκεψίας;

Μ' άλλα λόγια, οι ενέργειες «άγουρων» ή απερίσκεπτων ανθρώπων μέχρι σε πιο βαθμό μπορούν να εξηγήσουν συνεχείς κατασταλτικές επιτυχίες εκ μέρους του κράτους και των μηχανισμών του; Μπορεί αυτή η «εξήγηση» να καλύψει το βάθος της καταστολής σε μιαν ολόκληρη περίοδο, τις αποτυχίες εκείνων που αγωνίζονται, τις επαναλαμβανόμενες συλλήψεις ή τον γενικότερο αντίκτυπο των συνεπειών σε έναν κοινωνικό χώρο; Ισχυρίζονται πολλοί ότι ορισμένα «λάθη» δεν θα έπρεπε όχι μόνο να μην επαναλαμβάνονται, αλλά να μην γίνονται ποτέ. Άλλοι θεωρούν «μοιραίο» ή «ανθρώπινο» το να καταγράφεται το ακριβώς αντίθετο, ακόμα και αν κάτι τέτοιο δεν δικαιολογείται από την προηγούμενη εμπειρία.

Το κράτος και οι μηχανισμοί του, όταν ελέγχουν μία κατάσταση, εμφανίζονται ως «ο από μηχανής θεός» που την «τελευταία» στιγμή, αποσοβεί το «χειρότερο». Μια χολυγουντιανή υπερπαραγωγή, εκτός των άλλων, προϋποθέτει και ένα φαντασμαγορικό ντεκόρ, μεγάλα ονόματα για τους κύριους ρόλους, ταλαντούχους ή ατάλαντους κομπάρσους και ένα κακόγουστο σε αρκετές περιπτώσεις σενάριο, όχι γιατί δεν μπορεί να βρεθεί κάτι «καλύτερο», αλλά γιατί απλά αυτό απαιτεί η προσδοκώμενη επιτυχία. Είναι οξύμωρο στ' αλήθεια ότι ο βαθμός της αλη- αν είναι η σκληρότητα των κατασταλτικών μεθοδεύσεων, όσο σοβαρά και αν είναι τα κατασταλτικά μέτρα, που ψηφίζονται ή εφαρμόζονται, η μάχη δεν χάνεται παρά **μόνον αν έχει διαβρωθεί η ουσία της αναρχικής θεώρησης και πρακτικής με τρόπο ανεπανόρθωτο.** Αυτή είναι η πραγματική προσδοκία των εξουσιαστών. Οι απόψεις μας να χλευάζονται, να διαβρώνονται, να φαντάζουν ίδιες και όμοιες με τις δικές τους, ιδιοτελείς, αήθεις, βασισμένες στην ισχύ και με στόχο την αύξηση της ισχύος. Όμως ματαιοπονούν. Ακόμα και στον πιο απότομο βράχο ανθίζουν λουλούδια...

Μα, θα αναρωτηθεί κάποιος καλοπροαίρετος, δεν υπάρχουν τα λεγόμενα επιχειρησιακά λάθη, άγουρων λόγου χάρη φοιτητών, όπως εκείνοι τους οποίους περιγράφει ο Isaac Rosa στο βιβλίο του «Το μάταιο χθες», που κοστίζουν «ακριβά»:

«Έτσι, μια μερίδα στρατευμένων φοιτητών αδιαφορούσε για τ' αναγκαία προληπτικά μέτρα, με ελαφρότητα την οποία πληρώναμε εμείς οι άλλοι, που ζούσαμε στην κόψη του πραγματικού κινδύνου [...] Πιάσανε τα πιτσιρίκια του πανεπιστημίου και την πληρώσαμε όλοι. Συνήθως έτσι συνέβαινε: έπιαναν έναν και, ξεκινώντας απ' αυτόν τον αρχικό

Και όμως αναγκάζεσαι να τρέξεις. Προς τα πού; Για πόσο; Με ποιους; Με ποια προοπτική; Ερωτήματα άλλοτε αναπάντητα, άλλοτε ενοχλητικά, άλλοτε απαγορευμένα. Η σύγχυση δεν βασιλεύει απλά, φαίνεται να καθοδηγεί, να είναι ζητούμενο, εργαλείο και μέθοδος. «Νόμιμοι» και «παράνομοι» εναλλάσσονται σε ρόλους που κάνουν την αστυνομία να διασκεδάζει, με την καταστολή να μοιάζει με «παιχνίδι». Μόνο που δεν πρόκειται για παιχνίδι. Οι αγωνιστές δεν είναι πιόνια. Ούτε αναλώσιμοι. Ο αντίλογος υπήρχε; Πενιχρός. Βγάλτε τον σκασμό ήταν και παραμένει το πρόταγμα; Σκάστε ή πράξτε!!! Όχι μόνο

υπόθεση «Ντένις». Το πιο συναρπαστικό -αυτό που απαιτούν η φαντασία του συγγραφέα και οι προσδοκίες μερίδας των αναγνωστών- θα ήταν ένα ωραίο μυστήριο. [...] Το στοιχείο της περιπέτειας υποβαθμίζει τελικά την αλήθεια, απαιτεί πιο καθημερινά διλήμματα. Όσο για την θεωρία της κατάδοσης, για την οποία έγινε νύξη σε προηγούμενες σελίδες, φαίνεται πιο αληθοφανής και θα μπορούσε να είναι εξίσου μυστηριώδης. [...] Ειδοποιεί τις αρχές και καταδίδει όσους εμπλέκονται. Προσπαθώντας να καλύψει την προδοσία του, επειδή φοβάται για την ζωή του (και σ' αυτήν την περίπτωση, για την εκδοχή της απόπειρας, θα προτιμούσαμε μια τρομοκρατική ομάδα, που θα μας έδινε την ευκαιρία ν' ασχοληθούμε με τα τυπικά ηθικά διλήμματα των μελών της, όπως ο πιθανός θάνατος αθώων κατά την έκρηξη μιας βόμβας, ή να προβληματιστούμε για το δικαίωμα των λαών στην τυραννοκτονία κλπ), ο καθηγητής κατορθώνει τελικά να μείνει αφανής χάρη σε μια σκηνοθετημένη επιχείρηση της αστυνομίας, κατά την οποία κατηγορείται, συλλαμβάνεται και εξορίζεται σε άγνωστο πολυτελές καταφύγιο...».

Isaac Rosa, *Το μάταιο χθες*

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 12ος, Φύλλο 146
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
τηλέφωνο: 69 73 79 92 07

Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ευρώ, ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ευρώ.
Με ταχυδρομική επιταγή στο όνομα:
Γεώργιος Ν. Βλασσόπουλος, Τ.Θ. 30658,

μείου η καταστολή μπορεί να εξηγηθεί ή να διογκωθεί λόγω της απερισκεψίας;

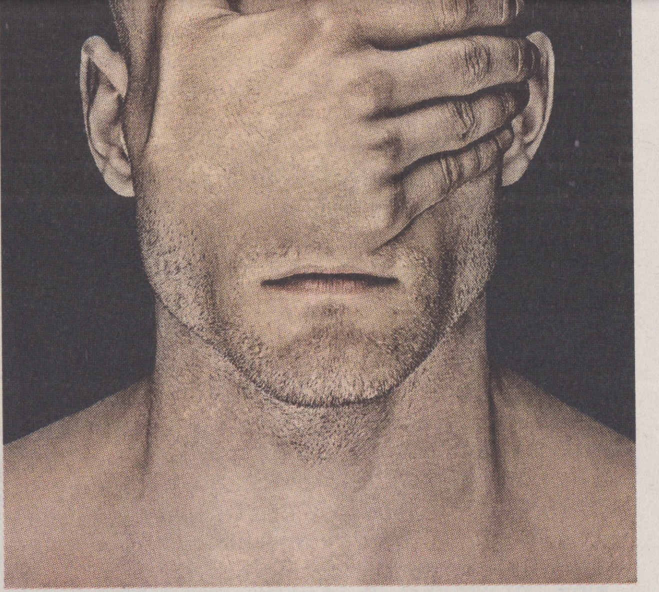
Μ' άλλα λόγια, οι ενέργειες «άγουρων» ή απερίσκεπτων ανθρώπων μέχρι σε ποιο βαθμό μπορούν να εξηγήσουν συνεχείς κατασταλτικές επιτυχίες εκ μέρους του κράτους και των μηχανισμών του; Μπορεί αυτή η «εξήγηση» να καλύψει το βάθος της καταστολής σε μιαν ολόκληρη περίοδο, τις αποτυχίες εκείνων που αγωνίζονται, τις επαναλαμβανόμενες συλλήψεις ή τον γενικότερο αντίκτυπο των συνεπειών σε έναν κοινωνικό χώρο; Ισχυρίζονται πολλοί ότι ορισμένα «λάθη» δεν θα έπρεπε όχι μόνο να μην επαναλαμβάνονται, αλλά να μην γίνονται ποτέ. Άλλοι θεωρούν «μοιραίο» ή «ανθρώπινο» το να καταγράφεται το ακριβώς αντίθετο, ακόμα και αν κάτι τέτοιο δεν δικαιολογείται από την προηγούμενη εμπειρία.

Το κράτος και οι μηχανισμοί του, όταν ελέγχουν μία κατάσταση, εμφανίζονται ως «ο από μηχανής θεός» που την «τελευταία» στιγμή, αποσοβεί το «χειρότερο». Μια χολυγουντιανή υπερπαραγωγή, εκτός των άλλων, προϋποθέτει και ένα φαντασμαγορικό ντεκόρ, μεγάλα ονόματα για τους κύριους ρόλους, ταλαντούχους ή ατάλαντους κομπάρσους και ένα κακόγουστο σε αρκετές περιπτώσεις σενάριο, όχι γιατί δεν μπορεί να βρεθεί κάτι «καλύτερο», αλλά γιατί απλά αυτό απαιτεί η προσδοκώμενη επιτυχία. Είναι οξύμωρο στ' αλήθεια ότι ο βαθμός της αληθοφάνειας σε πλείστες τέτοιες περιπτώσεις αντιστοιχεί σε ορισμένους, αν θέλετε, ειδικούς σκοπούς: να παρακολουθήσουν όσο γίνεται περισσότεροι την παράσταση, είτε την βρουν σοβαροφανή, είτε «τραβηγμένη», είτε «αδιάφορη».

Οι αστυνομικές «λεπτομέρειες» που διατίθενται με την σέσουλα σερβίρονται με έναν τέτοιο τρόπο, ώστε «αλήθειες» και «ψέματα» να μπλέκονται σε ένα άλυτο κουβάρι, όπου τα ασήμαντα βαπτίζονται καίριας σημασίας και το αντίθετο.

Είναι βέβαιο για εμάς ότι η λανθασμένη αφετηρία στα ζητήματα αυτά, όπως και σε κάθε άλλο, οδηγεί με βεβαιότητα σε κίβδηλα

μέτρα, που ψηφίζονται ή εφαρμόζονται, η μάχη δεν χάνεται παρά **μόνον αν έχει διαβρωθεί η ουσία της αναρχικής θεώρησης και πρακτικής με τρόπο ανεπανόρθωτο.** Αυτή είναι η πραγματική προσδοκία των εξουσιαστών. Οι απόψεις μας να χλευάζονται, να διαβρώνονται, να φαντάζουν ίδιες και όμοιες με τις δικές τους, ιδιοτελείς, αήθεις, βασισμένες στην ισχύ και με στόχο την αύξηση της ισχύος. Όμως ματαιοπονούν. Ακόμα και στον πιο απότομο βράχο ανθίζουν λουλούδια...

Μα, θα αναρωτηθεί κάποιος καλοπροαίρετος, δεν υπάρχουν τα λεγόμενα επιχειρησιακά λάθη, άγουρων λόγου χάρη φοιτητών, όπως εκείνοι τους οποίους περιγράφει ο Isaac Rosa στο βιβλίο του «Το μάταιο χθες», που κοστίζουν «ακριβά»:

«Έτσι, μια μερίδα στρατευμένων φοιτητών αδιαφορούσε για τ' αναγκαία προληπτικά μέτρα, με ελαφρότητα την οποία πληρώναμε εμείς οι άλλοι, που ζούσαμε στην κόψη του πραγματικού κινδύνου [...] Πιάσανε τα πιτσιρίκια του πανεπιστημίου και την πληρώσαμε όλοι. Συνήθως έτσι συνέβαινε: έπιαναν έναν και, ξεκινώντας απ' αυτόν τον αρχικό κρίκο, ξήλωναν ολόκληρες οργανώσεις, ανάλογα με τον ρυθμό της ανάκρισης».

Οι αποτυχίες όμως λόγω απερισκεψίας, δεν μπορεί να είναι συνεχείς επειδή πολύ απλά τα λάθη ακόμα και τα πιο παιδαριώδη, όταν εντοπίζονται, διορθώνονται. Τα προβλήματα αρχίζουν να συσσωρεύονται, όταν δεν πρόκειται για πραγματικά λάθη, αλλά για συνέπειες μιας εξουσιαστικής λογικής. «Λάθη» που επαναλαμβάνονται διότι δεν υπάρχει καμία βούληση να διορθωθούν, «λάθη» που είναι συνυφασμένα με την πεμπτουσία κάθε πολιτικής, όπως και αν αυτή εκφράζεται (κομματικά, κινηματικά, επαναστατικά): ο έλεγχος και η αφομοίωση κάθε ανεξέλεγκτου. Η ώθηση στην «παρανομία», τότε, είναι μια βασική προϋπό-

Και όμως αναγκάζεσαι να τρέξεις. Προς τα πού; Για πόσο; Με ποιους; Με ποια προοπτική; Ερωτήματα άλλοτε αναπάντητα, άλλοτε ενοχλητικά, άλλοτε απαγορευμένα. Η σύγχυση δεν βασιλεύει απλά, φαίνεται να καθοδηγεί, να είναι ζητούμενο, εργαλείο και μέθοδος. «Νόμιμοι» και «παράνομοι» εναλλάσσονται σε ρόλους που κάνουν την αστυνομία να διασκεδάζει, με την καταστολή να μοιάζει με «παιχνίδι». Μόνο που δεν πρόκειται για παιχνίδι. Οι αγωνιστές δεν είναι πιόνια. Ούτε αναλώσιμοι. Ο αντίλογος υπήρχε; Πενιχρός. Βγάλτε τον σκασμό ήταν και παραμένει το πρόταγμα: Σκάστε ή πράξτε!!! Όχι μόνο οι συμμετέχοντες αλλά και οι υπόλοιποι. Άνθρωποι που βρέθηκαν στην ίδια πλευρά των οδοφραγμάτων, που αφιέρωσαν την ζωή τους στον αγώνα για την ελευθερία, για την καταστροφή κάθε μορφής εξουσίας καλούνταν να σκάσουν ή να πάρουν το μέρος των εμπνευστών αυτού του άθλιου προτάγματος. Δεν το έπραξαν φυσικά όλοι. Και ναι, δεν έχει σημασία πόσοι δεν το έκαναν. Ο στόχος σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι η απόλυτη επιβολή.

Το έχουμε πει και θα το ξαναπούμε. Όποιος πιστεύει ότι όλα επιτρέπονται, ότι οι επαναστάτες είναι εκείνοι που αποφασίζουν το μέγεθος της χρησιμότητας του καθενός μυημένου ή αμύητου στα σχέδιά τους, είναι εκείνος που επί-

ομάδα, που θα μας έδινε την ευκαιρία ν' ασχοληθούμε με τα τυπικά ηθικά διλήμματα των μελών της, όπως ο πιθανός θάνατος αθώων κατά την έκρηξη μιας βόμβας, ή να προβληματιστούμε για το δικαίωμα των λαών στην τυραννοκτονία κλπ), ο καθηγητής κατορθώνει τελικά να μείνει αφανής χάρη σε μια σκηνοθετημένη επιχείρηση της αστυνομίας, κατά την οποία κατηγορείται, συλλαμβάνεται και εξορίζεται σε άγνωστο πολυτελές καταφύγιο...».

Isaac Rosa, *Το μάταιο χθες*

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 12ος, Φύλλο 146
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
τηλέφωνο: 69 73 79 92 07

Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ευρώ, ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ευρώ.
Με ταχυδρομική επιταγή στο όνομα:
Γεώργιος Ν. Βλασσόπουλος, Τ.Θ. 30658,
Τ.Κ. 10033, ΑΘΗΝΑ,
ή καταθέτοντας το αντίστοιχο ποσόν στον αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα)
116/611-838-03
IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803
bic: ETHNGRAA
Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η γνωστοποίηση των στοιχείων σας μέσω του ταχυδομείου, τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δηλαδή: Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας και ένα τηλέφωνο.

το να καταγράφεται το ακριβώς αντίθετο, ακόμα και αν κάτι τέτοιο δεν δικαιολογείται από την προηγούμενη εμπειρία.

Το κράτος και οι μηχανισμοί του, όταν ελέγχουν μία κατάσταση, εμφανίζονται ως «ο από μηχανής θεός» που την «τελευταία» στιγμή, αποσοβεί το «χειρότερο». Μια χολυγουντιανή υπερπαραγωγή, εκτός των άλλων, προϋποθέτει και ένα φαντασμαγορικό ντεκόρ, μεγάλα ονόματα για τους κύριους ρόλους, ταλαντούχους ή ατάλαντους κομπάρσους και ένα κακόγουστο σε αρκετές περιπτώσεις σενάριο, όχι γιατί δεν μπορεί να βρεθεί κάτι «καλύτερο», αλλά γιατί απλά αυτό απαιτεί η προσδοκώμενη επιτυχία. Είναι οξύμωρο στ' αλήθεια ότι ο βαθμός της αληθοφάνειας σε πλείστες τέτοιες περιπτώσεις αντιστοιχεί σε ορισμένους, αν θέλετε, ειδικούς σκοπούς: να παρακολουθήσουν όσο γίνεται περισσότεροι την παράσταση, είτε την βρουν σοβαροφανή, είτε «τραβηγμένη», είτε «αδιάφορη».

Οι αστυνομικές «λεπτομέρειες» που διατίθενται με την σέσουλα σερβίρονται με έναν τέτοιο τρόπο, ώστε «αλήθειες» και «ψέματα» να μπλέκονται σε ένα άλυτο κουβάρι, όπου τα ασήμαντα βαπτίζονται καίριας σημασίας και το αντίθετο.

Είναι βέβαιο για εμάς ότι η λανθασμένη αφετηρία στα ζητήματα αυτά, όπως και σε κάθε άλλο, οδηγεί με βεβαιότητα σε κίβδηλα συμπεράσματα τουλάχιστον από αναρχικής σκοπιάς. Έχουμε υποστηρίξει με κάθε ευκαιρία (βλ. Κόκκινος Κάβουρας: Πως η ΚΥΠ και η CIA έδιναν γραμμή στο ΚΚΕ κατά την μεταπολίτευση) ότι ασπίδα αδιαπέραστη από την καταστολή αποτελούν για τους αναρχικούς οι απόψεις τους.

Και επιμένουμε σ' αυτήν μας την γνώμη αταλάντευτα. Γιατί όση και νουν. Ακόμα και στον πιο απότομο βράχο ανθίζουν λουλούδια...

Μα, θα αναρωτηθεί κάποιος καλοπροαίρετος, δεν υπάρχουν τα λεγόμενα επιχειρησιακά λάθη, άγουρων λόγου χάρη φοιτητών, όπως εκείνοι τους οποίους περιγράφει ο Isaac Rosa στο βιβλίο του «Το μάταιο χθες», που κοστίζουν «ακριβά»:

«Έτσι, μια μερίδα στρατευμένων φοιτητών αδιαφορούσε για τ' αναγκαία προληπτικά μέτρα, με ελαφρότητα την οποία πληρώναμε εμείς οι άλλοι, που ζούσαμε στην κόψη του πραγματικού κινδύνου [...] Πιάσανε τα πιτσιρίκια του πανεπιστημίου και την πληρώσαμε όλοι. Συνήθως έτσι συνέβαινε: έπιαναν έναν και, ξεκινώντας απ' αυτόν τον αρχικό κρίκο, ξήλωναν ολόκληρες οργανώσεις, ανάλογα με τον ρυθμό της ανάκρισης».

Οι αποτυχίες όμως λόγω απερισκεψίας, δεν μπορεί να είναι συνεχείς επειδή πολύ απλά τα λάθη ακόμα και τα πιο παιδαριώδη, όταν εντοπίζονται, διορθώνονται. Τα προβλήματα αρχίζουν να συσσωρεύονται, όταν δεν πρόκειται για πραγματικά λάθη, αλλά για συνέπειες μιας εξουσιαστικής λογικής. «Λάθη» που επαναλαμβάνονται διότι δεν υπάρχει καμία βούληση να διορθωθούν, «λάθη» που είναι συνυφασμένα με την πεμπτουσία κάθε πολιτικής, όπως και αν αυτή εκφράζεται (κομματικά, κινηματικά, επαναστατικά): ο έλεγχος και η αφομοίωση κάθε ανεξέλεγκτου. Η ώθηση στην «παρανομία», τότε, είναι μια βασική προϋπόθεση για την εξάπλωση των «λαθών» και την μετατροπή τους σε «επιδημία», που έρχεται να μολύνει ολοένα και περισσότερους πρόθυμους να συμμετάσχουν.

«Ποτέ δεν μου άρεσε αυτό το σημείο συνάντησης· το θεωρούσαμε ένα καπρίτσιο των ανώριμων φοιτητών. Αν εμφανιζόταν ξαφνικά η αστυνομία ή η χωροφυλακή, δεν υπήρχε τρόπος διαφυγής. Πού να τρέξεις να κρυφτείς στο ξέφωτο;»

Και όμως αναγκάζεσαι να τρέξεις. Προς τα πού; Για πόσο; Με ποιους; Με ποια προοπτική; Ερωτήματα άλλοτε αναπάντητα, άλλοτε ενοχλητικά, άλλοτε απαγορευμένα. Η σύγχυση δεν βασιλεύει απλά, φαίνεται να καθοδηγεί, να είναι ζητούμενο, εργαλείο και μέθοδος. «Νόμιμοι» και «παράνομοι» εναλλάσσονται σε ρόλους που κάνουν την αστυνομία να διασκεδάζει, με την καταστολή να μοιάζει με «παιχνίδι». Μόνο που δεν πρόκειται για παιχνίδι. Οι αγωνιστές δεν είναι πιόνια. Ούτε αναλώσιμοι. Ο αντίλογος υπήρχε; Πενιχρός. Βγάλτε τον σκασμό ήταν και παραμένει το πρόταγμα: Σκάστε ή πράξτε!!! Όχι μόνο οι συμμετέχοντες αλλά και οι υπόλοιποι. Άνθρωποι που βρέθηκαν στην ίδια πλευρά των οδοφραγμάτων, που αφιέρωσαν την ζωή τους στον αγώνα για την ελευθερία, για την καταστροφή κάθε μορφής εξουσίας καλούνταν να σκάσουν ή να πάρουν το μέρος των εμπνευστών αυτού του άθλιου προτάγματος. Δεν το έπραξαν φυσικά όλοι. Και ναι, δεν έχει σημασία πόσοι δεν το έκαναν. Ο στόχος σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι η απόλυτη επιβολή.

Το έχουμε πει και θα το ξαναπούμε. Όποιος πιστεύει ότι όλα επιτρέπονται, ότι οι επαναστάτες είναι εκείνοι που αποφασίζουν το μέγεθος της χρησιμότητας του καθενός μυημένου ή αμύητου στα σχέδια τους, είναι εκείνος που επίσης πρώτα απ' όλους ανοίγει την κερκόπορτα της πραγματικής καταστολής.

Η απαξίωση, η δυσφήμηση, η ολοκληρωτική διάβρωση, δεν είναι ένας συγκυριακός στόχος, μια υποσημείωση στα ζητούμενα των κατασταλτικών επιχειρήσεων. Είναι το Α και το Ω. Και τα χειρότερα μπουντρούμια, και οι χειρότερες συνθήκες απομόνωσης δεν μπο-

συνέχεια στη σελ. 4

συνέχεια από τη σελ. 3

ρούν να εξυπηρετήσουν την ουσία κάθε κρατικής κατασταλτικής στρατηγικής.

Στο βιβλίο του, *«Κόζα Νόστρα, Η Ιστορία της σικελικής μαφίας»*, ο John Dickie, παρατηρεί ότι εφ' όσον η μαφία υπήρχε ήδη από την δεκαετία του 1860 και 1870, και εάν οι σημερινοί ιστορικοί είναι σε θέση να βρουν στοιχεία, που να το επιβεβαιώνουν, τότε όλες οι απαραίτητες πληροφορίες, που απαιτούνταν για την κατανόηση και την αντιμετώπισή της, θα πρέπει να βρίσκονταν στην διάθεση και των ενδιαφερόμενων πολιτικών κομμάτων εκείνης της εποχής. Στο ερώτημα, λοιπόν, γιατί δεν βρέθηκε κάποιος να την σταματήσει, απαντάει αβίαστα γράφοντας ότι το 1876 ήταν η χρονιά κατά την οποία **η μαφία έγινε αναπόσπαστο κομμάτι του ιταλικού συστήματος διακυβέρνησης**.

Στην συνέχεια ο Dickie στο κεφάλαιο του βιβλίου του με τον τίτλο «Η διείσδυση της μαφίας στο ιταλικό πολιτικό σύστημα», αναφέρεται στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1874 στις οποίες η δεξιά κέρδισε την εξουσία στρέφοντας σε μεγάλο βαθμό το ενδιαφέρον στο ζήτημα της εγκληματικότητας **κατηγορώντας τους σικελούς βουλευτές της αριστεράς ότι υπονομεύουν την ενότητα της χώρας, ότι ήταν διεφθαρμένοι, ότι χρησιμοποιούσαν ληστές για να αποσπάσουν ψήφους και ότι ήταν μαφιόζοι**. Ακριβώς ως μέρος αυτής της στρατηγικής **η κυβέρνηση έσπευσε να «σκληρύνει» την καταστολή ανανεώνοντας το νομικό οπλοστάσιο και προτείνοντας οι ύποπτοι για συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις και οι πολιτικοί τους προστάτες να προφυλακίζονται μέχρι και πέντε χρόνια χωρίς δίκη**.

Τον Ιούνιο του επόμενου έτους, όπως περιγράφει ο Dickie, σε μια θυελλώδη κοινοβουλευτική συζήτηση σχετικά με τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις προ- αριστερός βουλευτής καταγόμενος από τον ιταλικό νότο, ο Ντιέγκο Τατζάνι, πρώην προϊστάμενος της Εισαγγελίας του Παλέρμο την περίοδο 1868-1872:

«Ο Τατζάνι άρχισε την ομιλία του απευθυνόμενος με σαρκασμό στους ανθρώπους της αριστεράς που κάθονταν δίπλα του: η άρνηση ύπαρξης της μαφίας, δήλωσε, έμοιαζε με την άρνηση ύπαρξης του ήλιου. Στην συνέχεια έστρεψε τα πυρά του εναντίον της δεξιάς. Με ένα «παγερό χαμόγελο» στα χείλη του, σύμφωνα με την περιγραφή μιας φιλοκυβερνητικής εφημερίδας, ο Τατζάνι αποκάλυψε ότι, μετά την επανάσταση του 1866, ***η δεξιά είχε ενθαρρύνει τη συνεργασία της αστυνομίας με τη μαφία. Ισχυρίστηκε ότι οι μαφιόζοι είχαν εξασφαλίσει ελευθερία δράσης, με αντάλλαγμα την παροχή πληροφοριών στην κυβέρνηση για ανεξέλεγκτους κακοποιούς και για κάθε άτομο, που η κυβέρνηση θεωρούσε ανατρεπτικό στοιχείο [...] Το 1869, ενώ ασκούσε τα εισαγγελικά του καθήκοντα, ο Τατζάνι είχε πληροφορηθεί ότι στο Μονρεάλε, κοντά στο Παλέρμο, διαπράττονταν εγκλήματα με την έγκριση του διοικητή της Εθνοφρουράς. Λίγο μετά την αποκάλυψη αυτής της ιστορίας, δύο κακοποιοί οι οποίοι έδειχναν έτοιμοι να δώσουν στοιχεία για την υπόθεση, έπεσαν θύματα δολοφονικής επίθεσης***».

Ακόμη περισσότερο ενδιαφέρον, όμως, έχει η συνέχεια που δόθηκε τον Μάρτιο του 1876 με τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης συνασπισμού της αριστεράς με την «επιφυλακτική» συμμετοχή σικελών βουλευτών. Νέος υπουργός Εσωτερικών διορίζεται ο Τζοβάνι Νικοτέρα, δικηγόρος, συμπολεμιστής του Γαριβάλδη, ο οποίος συγκροτεί έναν φοβερό ψηφοθηρικό μηχανισμό γνωρίζοντας από την καλή και την ανάποδη την πολιτική των κομματαρχών της νότιας Ιταλίας. Σε μια περίοδο που ο διεθνής αντίκτυπος της δράσης της μαφίας μόνο αμελητέ- πλούσιων αλλοδαπών, ο Νικοτέρα έδωσε το «πράσινο φως» για ένα πογκρόμ που συμπεριελάμβανε νυχτερινές επιδρομές, συλλήψεις ακόμη και μαζικές εκτοπίσεις υπόπτων. Και για όποιον βιάζεται να βγάλει συμπεράσματα για τις πραγματικές προθέσεις του αριστερού Νικοτέρα τα ακόλουθα δεν χρειάζονται τον παραμικρό σχολιασμό: «Τέλος όπως είχε κάνει ο προκάτοχός του Λάντσα επί δεξιάς, ο Νικοτέρα εκμεταλλεύθηκε την καταστολή σε βάρος οποιουδήποτε θεωρούσε ανατρεπτικό στοιχείο, καθώς και για την προσέγγιση πιθανών συμμάχων». Μ' άλλα λόγια, η αριστερή προσέγγιση στο μόνο που διέφερε από τους προκατόχους της ήταν να συνεχίσει διεξοδικότερα το έργο τους. **Η αστυνομία «χτυπούσε» ορισμένους εγκληματίες για να πριμοδοτήσει κάποιους άλλους, η κυβέρνηση έδινε υποσχέσεις σε εκείνους που θα έδειχναν την προθυμία να μην δημιουργούν προβλήματα, αλλά και την ικανότητα να συνεργάζονται, ώστε να λύνονται «επί μέρους προβλήματα», αλλά και να τηρούνται οι συμφωνίες.**

Παραμερίζονταν όσοι δεν είχαν ισχυρή πολιτική προστασία, ή εκείνοι που δεν είχαν προλάβει να ενταχθούν με οποιοδήποτε τρόπο στους νέους συσχετισμούς. Οι ελάχιστοι υψηλά ιστάμενοι που συλλαμβάνονταν ή αφήνονταν ελεύθεροι ή απέφευγαν την καταδίκη εφ' όσον έφταναν στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Δεν είχε, λοιπόν, καμμία διαφορά η δεξιά με την αριστερά στο ζήτημα; Είχε. Η δεξιά είχε δαπανήσει πολύ λιγότερα χρήματα στην Σικελία για δρόμους, γεφύρια, λιμάνια, νοσοκομεία, σχολεία, αποχετευτικά δίκτυα, για τον καθαρισμό των φτωχογειτονιών κ.ά.

«Κατ' αυτόν τον τρόπο οι μαφιόζοι διαπίστωσαν ότι η αριστερά ήταν πρόθυμη να τους χρησιμοποιήσει ως «όργανο τοπικής διακυβέρνησης», όπως είχε κάνει και η δεξιά, αλλά με κάπως διαφορετικό τρόπο. Εκεί που η δεξιά είχε

των όπλων, η αριστερά είχε προτιμήσει την δωροδοκία. Με την αριστερά στην εξουσία, η μαφία και οι πολιτικοί της άρχισαν να βάζουν τα δάκτυλα τους μέσα στο κανάτι με το μέλι».

Κλείνοντας το κείμενο σ' αυτό το σημείο να δώσουμε τις καλύτερες ευχές μας στην ιστορική κυβέρνηση της αριστεράς και τους κάθε λογής συνοδοιπόρους της, έχοντας ακλόνητη την πεποίθηση ότι όσα παρέλαβαν από τους προκατόχους τους θα τα «τιμήσουν» με το παραπάνω, ανοίγοντας όπως το έχουν αποδείξει ιστορικά νέους δρόμους για τα εξουσιαστικά «κάρα».

Περάστε κόσμε...

ρούν να εξυπηρετήσουν την ουσία κάθε κρατικής κατασταλτικής στρατηγικής.

Στο βιβλίο του, *«Κόζα Νόστρα, Η Ιστορία της σικελικής μαφίας»*, ο John Dickie, παρατηρεί ότι εφ' όσον η μαφία υπήρχε ήδη από την δεκαετία του 1860 και 1870, και εάν οι σημερινοί ιστορικοί είναι σε θέση να βρουν στοιχεία, που να το επιβεβαιώνουν, τότε όλες οι απαραίτητες πληροφορίες, που απαιτούνταν για την κατανόηση και την αντιμετώπισή της, θα πρέπει να βρίσκονταν στην διάθεση και των ενδιαφερόμενων πολιτικών κομμάτων εκείνης της εποχής. Στο ερώτημα, λοιπόν, γιατί δεν βρέθηκε κάποιος να την σταματήσει, απαντάει αβίαστα γράφοντας ότι το 1876 ήταν η χρονιά κατά την οποία **η μαφία έγινε αναπόσπαστο κομμάτι του ιταλικού συστήματος διακυβέρνησης**.

Στην συνέχεια ο Dickie στο κεφάλαιο του βιβλίου του με τον τίτλο «Η διείσδυση της μαφίας στο ιταλικό πολιτικό σύστημα», αναφέρεται στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1874 στις οποίες η δεξιά κέρδισε την εξουσία στρέφοντας σε μεγάλο βαθμό το ενδιαφέρον στο ζήτημα της εγκληματικότητας **κατηγορώντας τους σικελούς βουλευτές της αριστεράς ότι υπονομεύουν την ενότητα της χώρας, ότι ήταν διεφθαρμένοι, ότι χρησιμοποιούσαν ληστές για να αποσπάσουν ψήφους και ότι ήταν μαφιόζοι**. Ακριβώς ως μέρος αυτής της στρατηγικής **η κυβέρνηση έσπευσε να «σκληρύνει» την καταστολή ανανεώνοντας το νομικό οπλοστάσιο και προτείνοντας οι ύποπτοι για συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις και οι πολιτικοί τους προστάτες να προφυλακίζονται μέχρι και πέντε χρόνια χωρίς δίκη**.

Τον Ιούνιο του επόμενου έτους, όπως περιγράφει ο Dickie, σε μια θυελλώδη κοινοβουλευτική συζήτηση σχετικά με τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις προκλήθηκε να μιλήσει για το «θέμα» ένας τον ιταλικό νότο, ο Ντιέγκο Τατζάνι, πρώην προϊστάμενος της Εισαγγελίας του Παλέρμο την περίοδο 1868-1872:

«Ο Τατζάνι άρχισε την ομιλία του απευθυνόμενος με σαρκασμό στους ανθρώπους της αριστεράς που κάθονταν δίπλα του: η άρνηση ύπαρξης της μαφίας, δήλωσε, έμοιαζε με την άρνηση ύπαρξης του ήλιου. Στην συνέχεια έστρεψε τα πυρά του εναντίον της δεξιάς. Με ένα «παγερό χαμόγελο» στα χείλη του, σύμφωνα με την περιγραφή μιας φιλοκυβερνητικής εφημερίδας, ο Τατζάνι αποκάλυψε ότι, μετά την επανάσταση του 1866, ***η δεξιά είχε ενθαρρύνει τη συνεργασία της αστυνομίας με τη μαφία. Ισχυρίστηκε ότι οι μαφιόζοι είχαν εξασφαλίσει ελευθερία δράσης, με αντάλλαγμα την παροχή πληροφοριών στην κυβέρνηση για ανεξέλεγκτους κακοποιούς και για κάθε άτομο, που η κυβέρνηση θεωρούσε ανατρεπτικό στοιχείο [...] Το 1869, ενώ ασκούσε τα εισαγγελικά του καθήκοντα, ο Τατζάνι είχε πληροφορηθεί ότι στο Μονρεάλε, κοντά στο Παλέρμο, διαπράττονταν εγκλήματα με την έγκριση του διοικητή της Εθνοφρουράς. Λίγο μετά την αποκάλυψη αυτής της ιστορίας, δύο κακοποιοί οι οποίοι έδειχναν έτοιμοι να δώσουν στοιχεία για την υπόθεση, έπεσαν θύματα δολοφονικής επίθεσης***».

Ακόμη περισσότερο ενδιαφέρον, όμως, έχει η συνέχεια που δόθηκε τον Μάρτιο του 1876 με τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης συνασπισμού της αριστεράς με την «επιφυλακτική» συμμετοχή σικελών βουλευτών. Νέος υπουργός Εσωτερικών διορίζεται ο Τζοβάνι Νικοτέρα, δικηγόρος, συμπολεμιστής του Γαριβάλδη, ο οποίος συγκροτεί έναν φοβερό ψηφοθηρικό μηχανισμό γνωρίζοντας από την καλή και την ανάποδη την πολιτική των κομματαρχών της νότιας Ιταλίας. Σε μια περίοδο που ο διεθνής αντίκτυπος της δράσης της μαφίας μόνο αμελητέος δεν ήταν λόγω και των απαγωγών σε το «πράσινο φως» για ένα πογκρόμ που συμπεριελάμβανε νυχτερινές επιδρομές, συλλήψεις ακόμη και μαζικές εκτοπίσεις υπόπτων. Και για όποιον βιάζεται να βγάλει συμπεράσματα για τις πραγματικές προθέσεις του αριστερού Νικοτέρα τα ακόλουθα δεν χρειάζονται τον παραμικρό σχολιασμό: «Τέλος όπως είχε κάνει ο προκάτοχός του Λάντσα επί δεξιάς, ο Νικοτέρα εκμεταλλεύθηκε την καταστολή σε βάρος οποιουδήποτε θεωρούσε ανατρεπτικό στοιχείο, καθώς και για την προσέγγιση πιθανών συμμάχων». Μ' άλλα λόγια, η αριστερή προσέγγιση στο μόνο που διέφερε από τους προκατόχους της ήταν να συνεχίσει διεξοδικότερα το έργο τους. **Η αστυνομία «χτυπούσε» ορισμένους εγκληματίες για να πριμοδοτήσει κάποιους άλλους, η κυβέρνηση έδινε υποσχέσεις σε εκείνους που θα έδειχναν την προθυμία να μην δημιουργούν προβλήματα, αλλά και την ικανότητα να συνεργάζονται, ώστε να λύνονται «επί μέρους προβλήματα», αλλά και να τηρούνται οι συμφωνίες.**

Παραμερίζονταν όσοι δεν είχαν ισχυρή πολιτική προστασία, ή εκείνοι που δεν είχαν προλάβει να ενταχθούν με οποιοδήποτε τρόπο στους νέους συσχετισμούς. Οι ελάχιστοι υψηλά ιστάμενοι που συλλαμβάνονταν ή αφήνονταν ελεύθεροι ή απέφευγαν την καταδίκη εφ' όσον έφταναν στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Δεν είχε, λοιπόν, καμμία διαφορά η δεξιά με την αριστερά στο ζήτημα; Είχε. Η δεξιά είχε δαπανήσει πολύ λιγότερα χρήματα στην Σικελία για δρόμους, γεφύρια, λιμάνια, νοσοκομεία, σχολεία, αποχετευτικά δίκτυα, για τον καθαρισμό των φτωχογειτονιών κ.ά.

«Κατ' αυτόν τον τρόπο οι μαφιόζοι διαπίστωσαν ότι η αριστερά ήταν πρόθυμη να τους χρησιμοποιήσει ως «όργανο τοπικής διακυβέρνησης», όπως είχε κάνει και η δεξιά, αλλά με κάπως διαφορετικό τρόπο. Εκεί που η δεξιά είχε προσπαθήσει να ελέγξει την Σικελία δια των όπλων, η αριστερά είχε προτιμήσει την δωροδοκία. Με την αριστερά στην εξουσία, η μαφία και οι πολιτικοί της άρχισαν να βάζουν τα δάκτυλα τους μέσα στο κανάτι με το μέλι».

Κλείνοντας το κείμενο σ' αυτό το σημείο να δώσουμε τις καλύτερες ευχές μας στην ιστορική κυβέρνηση της αριστεράς και τους κάθε λογής συνοδοιπόρους της, έχοντας ακλόνητη την πεποίθηση ότι όσα παρέλαβαν από τους προκατόχους τους θα τα «τιμήσουν» με το παραπάνω, ανοίγοντας όπως το έχουν αποδείξει ιστορικά νέους δρόμους για τα εξουσιαστικά «κάρα».

Περάστε κόσμε...

Συσπείρωση Αναρχικών

γαλο βαθμό το ενδιαφέρον στο ζήτημα της εγκληματικότητας **κατηγορώντας τους σικελούς βουλευτές της αριστεράς ότι υπονομεύουν την ενότητα της χώρας, ότι ήταν διεφθαρμένοι, ότι χρησιμοποιούσαν ληστές για να αποσπάσουν ψήφους και ότι ήταν μαφιόζοι**. Ακριβώς ως μέρος αυτής της στρατηγικής **η κυβέρνηση έσπευσε να «σκληρύνει» την καταστολή ανανεώνοντας το νομικό οπλοστάσιο και προτείνοντας οι ύποπτοι για συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις και οι πολιτικοί τους προστάτες να προφυλακίζονται μέχρι και πέντε χρόνια χωρίς δίκη**.

Τον Ιούνιο του επόμενου έτους, όπως περιγράφει ο Dickie, σε μια θυελλώδη κοινοβουλευτική συζήτηση σχετικά με τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις προκλήθηκε να μιλήσει για το «θέμα» ένας ***μετά την αποκάλυψη αυτής της ιστορίας, δύο κακοποιοί οι οποίοι έδειχναν έτοιμοι να δώσουν στοιχεία για την υπόθεση, έπεσαν θύματα δολοφονικής επίθεσης***.

Ακόμη περισσότερο ενδιαφέρον, όμως, έχει η συνέχεια που δόθηκε τον Μάρτιο του 1876 με τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης συνασπισμού της αριστεράς με την «επιφυλακτική» συμμετοχή σικελών βουλευτών. Νέος υπουργός Εσωτερικών διορίζεται ο Τζοβάνι Νικοτέρα, δικηγόρος, συμπολεμιστής του Γαριβάλδη, ο οποίος συγκροτεί έναν φοβερό ψηφοθηρικό μηχανισμό γνωρίζοντας από την καλή και την ανάποδη την πολιτική των κομματαρχών της νότιας Ιταλίας. Σε μια περίοδο που ο διεθνής αντίκτυπος της δράσης της μαφίας μόνο αμελητέος δεν ήταν λόγω και των απαγωγών **δεν είχαν προλάβει να ενταχθούν με οποιοδήποτε τρόπο στους νέους συσχετισμούς**. Οι ελάχιστοι υψηλά ιστάμενοι που συλλαμβάνονταν ή αφήνονταν ελεύθεροι ή απέφευγαν την καταδίκη εφ' όσον έφταναν στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Δεν είχε, λοιπόν, καμμία διαφορά η δεξιά με την αριστερά στο ζήτημα; Είχε. Η δεξιά είχε δαπανήσει πολύ λιγότερα χρήματα στην Σικελία για δρόμους, γεφύρια, λιμάνια, νοσοκομεία, σχολεία, αποχετευτικά δίκτυα, για τον καθαρισμό των φτωχογειτονιών κ.ά.

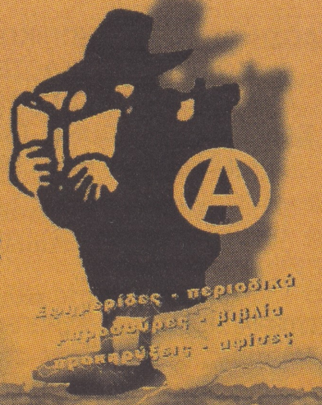
«Κατ' αυτόν τον τρόπο οι μαφιόζοι διαπίστωσαν ότι η αριστερά ήταν πρόθυμη να τους χρησιμοποιήσει ως «όργανο τοπικής διακυβέρνησης», όπως είχε κάνει και η δεξιά, αλλά με κάπως διαφορετικό τρόπο. Εκεί που η δεξιά είχε προσπαθήσει να ελέγξει την Σικελία δια των όπλων, η αριστερά είχε προτιμήσει την δωροδοκία. Με την αριστερά στην εξουσία, η μαφία και οι πολιτικοί της άρχισαν να βάζουν τα δάκτυλα τους μέσα στο κανάτι με το μέλι».

Κλείνοντας το κείμενο σ' αυτό το σημείο να δώσουμε τις καλύτερες ευχές μας στην ιστορική κυβέρνηση της αριστεράς και τους κάθε λογής συνοδοιπόρους της, έχοντας ακλόνητη την πεποίθηση ότι όσα παρέλαβαν από τους προκατόχους τους θα τα «τιμήσουν» με το παραπάνω, ανοίγοντας όπως το έχουν αποδείξει ιστορικά νέους δρόμους για τα εξουσιαστικά «κάρα».

Περάστε κόσμε...

Συσπείρωση Αναρχικών

ΘΑ ΑΝΤΕΞΕΤΕ ΚΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ;

Αρκετά είναι αυτά που θα μπορούσε να πει κάποιος για τις εκλογές κι ακόμα περισσότερα γι' αυτές που θα γίνουν στις 25 Ιανουαρίου.

Είναι ένας ακόμη «εκλογικός γύρος», όπου νικητές και νικημένοι θα στήσουν το καινούργιο υφάδι κοροϊδίας και εξαπάτησης των υπόλοιπων ανθρώπων, αυτών που ονομάζουν εκλογικό σώμα.

Αυτοί που έχουν καταγγείλλει τα μνημόνια μιλούν τώρα για «επανεξέταση», «κουρέματα», «αναδιαρθρώσεις» και «ρυθμίσεις».

Από το «ψηφίστε μικρά κόμματα» περάσαμε στο «ψηφίστε εμάς τους δύο». Ο «επάρατος» δικομματισμός ανάμεσα στο Πασοκ-ΝΔ, έγινε καθεστώς και επέβαλλε όχι μόνο τα επόμενα μνημόνια, αλλά και όλο το πλέγμα της προσχεδιασμένης, για μία πεντηκονταετία, υλικής, σωματικής και πνευματικής εξαθλίωσης των ανθρώπων που βρίσκονται στον ελλαδικό χώρο.

Μιλούν για ανάδειξη τού Σύριζα σε πρώτο κόμμα. Απλά θα πούμε πως όταν ένα κόμμα αβαντάρεται από το Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη ή από ξένους παράγοντες, σημαίνει πολύ απλά πως έχει δώσει εγγυήσεις, ότι δεν πρόκειται να παραβιάσει τα οικονομικά και κυριαρχικά τους συμφέροντα και επομένως το αδιατάρακτο τής ήδη χαραγμένης πορείας για τον ελλαδικό χώρο.

Τώρα, αν κάποιοι υποστηρίζουν πως θα επέλθει μείωση του χρέους στην περίπτωση που θα αναλάβει την διαχείριση των εξουσιαστικών-κρατικών υποθέσεων μία αριστερή κυβέρνηση, αυτό σημαίνει πολύ απλά ότι σε μία καταχρεωμένη οικονομία από την οποία **οι δανειστές δεν πρόκειται να πάρουν τίποτα, στην περίπτωση που κηρυχθεί και επίσημα χρεωκοπία,** με το κούρεμα διασφαλίζουν κεφάλαια και τόκους, παρατείνοντας και τον χρόνο που θα πρέπει να πληρωθούν. Ενώ, με την επισημοποίηση της χρεωκοπίας ίσως εισέπρατταν κάποιο μέρος από τα κεφάλαια, **όταν και όποτε** θα υπήρχε «ανάκαμψη» και μόνον μετά από μια στροφή στην εσωτερική παραγωγή και την αποδέσμευση από απόλυτα εξαρτημένες καταστάσεις.

Επομένως, η όποια αριστερή διακυβέρνηση δεν πρόκειται να θίξει τα συμφέροντα της κυριαρχίας, αλλά να τα διασφαλίσει, όπως επιβεβαιωμένα έχουν κάνει οι κάθε μορφής αριστερές εξουσίες, κατά το παρελθόν. Αλλά τί σημασία μπορεί να έχουν όλα αυτά όταν με την σύμπραξη όλων (αφού αποδέχθηκαν τα μνημόνια και δεν εμπόδισαν την ψήφισή τους παραιτούμενοι των βουλευτικών αξιωμάτων) κατασκευάσθηκε αυτό το γιγάντιο χρέος των 340 δισεκατομμυρίων, το οποίο σκοπίμως, μάλιστα, έχει ορισθεί να εξοφληθεί έως το 2030, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για τις «ρυθμίσεις»;

Όποιο κι αν θα είναι το αποτέλεσμα αυτής της εκλογικής διαδικασίας, είτε υπάρξει αυτοδυναμία είτε επαναληφθεί το θέατρο και ακολουθήσει κυβέρνηση συνασπισμού, ΤΑ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ ΕΡΧΟΝΤΑΙ.

«-Τί είχες Γιάννη;» «- Ό,τι είχα πάντα!»

Μιλούν για κατάπτωση κι ευτελισμό της πολιτικής και των πολιτικών και παρ' όλα αυτά καλούν τον κόσμο να ψηφίσει.

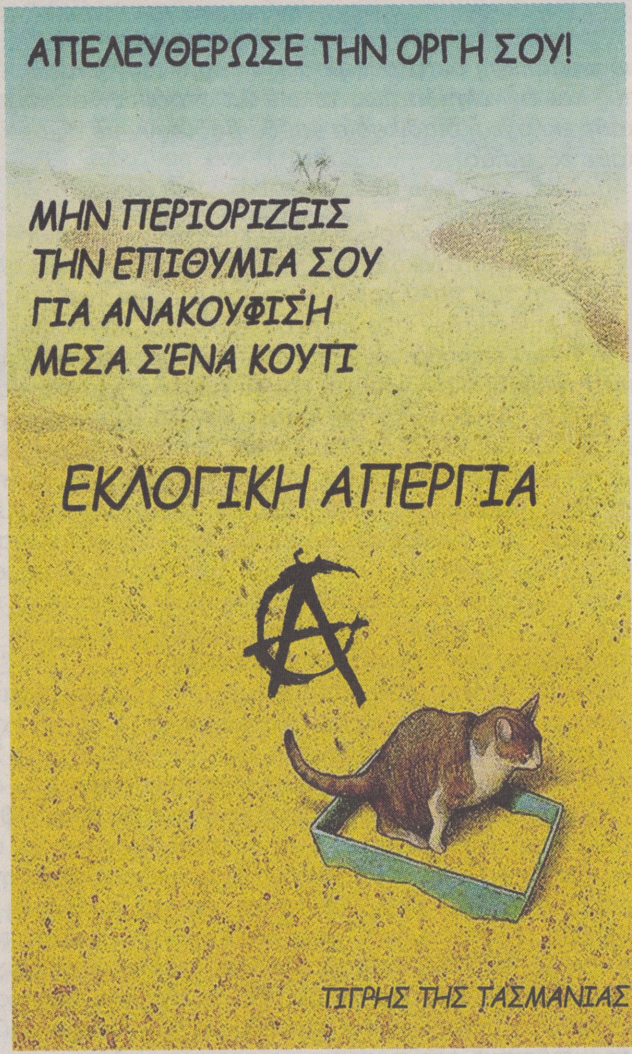
Αλλά, αυτός ο υποβιβασμός, η «παρακμή» του πολιτικού συστήματος δεν σημαίνει την πλήρη απαξίωση και τον εξευτελισμό όλων τους; Ξέρουμε πως το κομμάτιασμα σε «καλούς» και «κακούς», «νεώτερους» και «παλαιούς» δεν αφήνει τον κόσμο να δει ότι τώρα αποκαλύπτεται αυτό που ανέκαθεν ήταν ευτελισμένο. Πολύ απλά, τώρα έχει ξεπεράσει τα όρια του.

Γι' αυτό, τί να πει κάποιος για όσους διατυμπάνιζαν προς όλες τις κατευθύνσεις πως πρέπει «να καεί το μπουρδέλο η Βουλή» και από αυτούς οι μεν ακροδεξιοί μπήκαν μέσα ως βουλευτές και επομένως μετατράπηκαν σ' αυτό που ΕΙΝΑΙ όποιος ενοικεί σε ένα μπουρδέλο, οι δε αβαντάρησαν το προσφιλές τους αριστερό συνονθύλευμα για να αποκτήσει ευρύτερη εκλογική βάση;

Απ' ό,τι φαίνεται, είναι εθιστικό το περιβάλλον και η οσμή των οίκων ανοχής γι' αυτό και οι κινήσεις θα επαναληφθούν.

Οι μεν θα προσπαθήσουν να επανεγκατασταθούν εις τον «οίκον», οι δε θα προωθήσουν τους αριστερούς ενοίκους του σε περισσότερα έδρανα.

Όμως, αυτό που έχει σημασία είναι κατά πόσο

ουσουρούμ και έχουν αποδεχτεί (προσωρινά ή σε μόνιμη βάση) το ρόλο του ράκους.

Οι πολιτικοί ρακοσυλλέκτες πάντως είναι σε δράση. Ετοίμασαν και τους σκουπιδοτενεκέδες τους, αφού τους στόλισαν με διάφορες «μνημονιακές» και «αντιμνημονιακές» ταμπελίτσες.

Όμως, εκτός από αυτούς που σπεύδουν να ακο-

ροϊδίας και εξαπάτησης των υπόλοιπων ανθρώπων, αυτών που ονομάζουν εκλογικό σώμα.

Αυτοί που έχουν καταγγείλει τα μνημόνια μιλούν τώρα για «επανεξέταση», «κουρέματα», «αναδιαρθρώσεις» και «ρυθμίσεις».

Από το «ψηφίστε μικρά κόμματα» περάσαμε στο «ψηφίστε εμάς τους δύο». Ο «επάρατος» δικομματισμός ανάμεσα στο Πασοκ-ΝΔ, έγινε καθεστώς και επέβαλλε όχι μόνο τα επόμενα μνημόνια, αλλά και όλο το πλέγμα της προσχεδιασμένης, για μία πεντηκονταετία, υλικής, σωματικής και πνευματικής εξαθλίωσης των ανθρώπων που βρίσκονται στον ελλαδικό χώρο.

Μιλούν για ανάδειξη τού Σύριζα σε πρώτο κόμμα. Απλά θα πούμε πως όταν ένα κόμμα αβαντάρεται από το Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη ή από ξένους παράγοντες, σημαίνει πολύ απλά πως έχει δώσει εγγυήσεις, ότι δεν πρόκειται να παραβιάσει τα οικονομικά και κυριαρχικά τους συμφέροντα και επομένως το αδιατάρακτο τής ήδη χαραγμένης πορείας για τον ελλαδικό χώρο.

Τώρα, αν κάποιοι υποστηρίζουν πως θα επέλθει μείωση του χρέους στην περίπτωση που θα αναλάβει την διαχείριση των εξουσιαστικών-κρατικών υποθέσεων μία αριστερή κυβέρνηση, αυτό σημαίνει πολύ απλά ότι σε μία καταχρεωμένη οικονομία από την οποία **οι δανειστές δεν πρόκειται να πάρουν τίποτα, στην περίπτωση που κηρυχθεί και επίσημα χρεωκοπία,** με το κούρεμα διασφαλίζουν κεφάλαια και τόκους, παρατείνοντας και τον χρόνο που θα πρέπει να πληρωθούν. Ενώ, με την επισημοποίηση της χρεωκοπίας ίσως εισέπρατταν κάποιο μέρος από τα κεφάλαια, **όταν και όποτε** θα υπήρχε «ανάκαμψη» και μόνον μετά από μια στροφή στην εσωτερική παραγωγή και την αποδέσμευση από απόλυτα εξαρτημένες καταστάσεις.

* Όταν στέλνετε ***ΣΥΣΤΗΜΕΝΗ*** επιστολή ή δέμα, στην ταχυδρομική μας θυρίδα, αυτά θα πρέπει να απευθύνονται στον Παναγιώτη Ι. Λιόλιο, ή στον Γεώργιο Ν. Βλασσόπουλο. Η επικοινωνία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου γίνεται στη διεύθυνση: diadromi@anarchy.gr

** Η οικονομική ενίσχυση της ***ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ*** είναι ευπρόσδεκτη με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό ή απ' ευθείας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι αυτή να είναι *ανιδιοτελής* και να *μην προέρχεται από ενέργειες που αντιτίθενται σε θεμελιακές αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις* (π.χ. εμπόριο ναρκωτικών, ληστείες, πράξεις που παραβιάζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (πορνεία, δουλεμπόριο κ.ά.), κεφαλαιοκρατικές δραστηριότητες κ.λπ.

*** Υπενθυμίζουμε ότι η ***ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ***

αυτά όταν με την σύμπραξη όλων (αφού αποδέχθηκαν τα μνημόνια και δεν εμπόδισαν την ψήφισή τους παραιτούμενοι των βουλευτικών αξιωμάτων) κατασκευάσθηκε αυτό το γιγάντιο χρέος των 340 δισεκατομμυρίων, το οποίο σκοπίμως, μάλιστα, έχει ορισθεί να εξοφληθεί έως το 2030, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για τις «ρυθμίσεις»;

Όποιο κι αν θα είναι το αποτέλεσμα αυτής της εκλογικής διαδικασίας, είτε υπάρξει αυτοδυναμία είτε επαναληφθεί το θέατρο και ακολουθήσει κυβέρνηση συνασπισμού, ΤΑ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ ΕΡΧΟΝΤΑΙ.

«-Τί είχες Γιάννη;» «- Ό,τι είχα πάντα!»

Μιλούν για κατάπτωση κι ευτελισμό της πολιτικής και των πολιτικών και παρ' όλα αυτά καλούν τον κόσμο να ψηφίσει.

Αλλά, αυτός ο υποβιβασμός, η «παρακμή» του πολιτικού συστήματος δεν σημαίνει την πλήρη απαξίωση και τον εξευτελισμό όλων τους; Ξέρουμε πως το κομμάτιασμα σε «καλούς» και «κακούς», «νεώτερους» και «παλαιούς» δεν αφήνει τον κόσμο να δει ότι τώρα αποκαλύπτεται αυτό που ανέκαθεν ήταν ευτελισμένο. Πολύ απλά, τώρα έχει ξεπεράσει τα όρια του.

Γι' αυτό, τί να πει κάποιος για όσους διατυμπάνιζαν προς όλες τις κατευθύνσεις πως πρέπει «να καεί το μπουρδέλο η Βουλή» και από αυτούς οι μεν ακροδεξιοί μπήκαν μέσα ως βουλευτές και επομένως μετατράπηκαν σ' αυτό που ΕΙΝΑΙ όποιος ενοικεί σε ένα μπουρδέλο, οι δε αβαντάρησαν το προσφιλές τους αριστερό συνονθύλευμα για να αποκτήσει ευρύτερη εκλογική βάση;

Απ' ό,τι φαίνεται, είναι εθιστικό το περιβάλλον και η οσμή των οίκων ανοχής γι' αυτό και οι κινήσεις θα επαναληφθούν.

Οι μεν θα προσπαθήσουν να επανεγκατασταθούν εις τον «οίκον», οι δε θα προωθήσουν τους αριστερούς ενοίκους του σε περισσότερα έδρανα.

Όμως, αυτό που έχει σημασία είναι κατά πόσο μπορεί να γίνει κατανοητό ότι αυτό που ονομάζεται εκλογική διαδικασία είναι ο πολιτικός τρόπος διατήρησης των συνθηκών δουλείας και πως ό,τι αποτελεί το λεγόμενο εκλογικό σώμα είναι ένα σύνολο μέσα από το οποίο επιβεβαιώνονται οι συνθήκες υποταγής.

Οι κάθε είδους μετακινήσεις από το ένα πολιτικό σχήμα στο άλλο, τόσο των βουλευτών, όσο και αυτών που τους ακολουθούν, τί άλλο μπορεί να αποδεικνύουν παρά την κατάπτωση της ανθρώπινης υπόστασης στο κατώτερο επίπεδο;

Αυτό μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί από τις αναλύσεις και τις καταγραφές των σφυγομετρητών (κοινώς γκαλοπτζήδων) όπου, εκτός από τα πραγματικά δεδομένα, εμφανίζονται, ως επί το πλείστον, εκείνα που θα κατευθύνουν την «κοινή γνώμη», την εκλογική «μάζα» στο να αποδεχθεί και να προωθή-

ουσουρούμ και έχουν αποδεχτεί (προσωρινά ή σε μόνιμη βάση) το ρόλο του ράκους.

Οι πολιτικοί ρακοσυλλέκτες πάντως είναι σε δράση. Ετοίμασαν και τους σκουπιδοτενεκέδες τους, αφού τους στόλισαν με διάφορες «μνημονιακές» και «αντιμνημονιακές» ταμπελίτσες.

Όμως, εκτός από αυτούς που σπεύδουν να ακολουθήσουν, υπάρχει και το ένα τρίτο των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους που δεν πηγαίνει να ψηφίσει.

Είναι αυτοί που δεν συμμετέχουν στην εκλογική μάζα όπου οι κρατούντες στήνουν τις απάτες, τα πολιτικά τους παιχνίδια και ισχυροποιούν την εξουσία τους πάνω στα μορφώματα που ονομάζονται κοινωνίες.

Ε, λοιπόν, να αυξήσουμε και να πολλαπλασιάσουμε αυτούς που συνεχίζουν να αντιστέκονται στα εκλογικά παιχνίδια των εξουσιαστών και των δήθεν προοδευτικών και σωτήρων. Όλων αυτών, που μόνο στα λόγια είναι αντίθετοι, ενώ στην πράξη κινούνται στην ίδια κατεύθυνση.

Ας διατηρήσουμε τον αυτοσεβασμό μας.

Ας σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων,

και επομένως το αδιατάρακτο της ήδη χαραγμένης πορείας για τον ελλαδικό χώρο.

Τώρα, αν κάποιοι υποστηρίζουν πως θα επέλθει μείωση του χρέους στην περίπτωση που θα αναλάβει την διαχείριση των εξουσιαστικών-κρατικών υποθέσεων μία αριστερή κυβέρνηση, αυτό σημαίνει πολύ απλά ότι σε μία καταχρεωμένη οικονομία από την οποία **οι δανειστές δεν πρόκειται να πάρουν τίποτα, στην περίπτωση που κηρυχθεί και επίσημα χρεωκοπία,** με το κούρεμα διασφαλίζουν κεφάλαια και τόκους, παρατείνοντας και τον χρόνο που θα πρέπει να πληρωθούν. Ενώ, με την επισημοποίηση της χρεωκοπίας ίσως εισέπρατταν κάποιο μέρος από τα κεφάλαια, **όταν και όποτε** θα υπήρχε «ανάκαμψη» και μόνον μετά από μια στροφή στην εσωτερική παραγωγή και την αποδέσμευση από απόλυτα εξαρτημένες καταστάσεις.

* Όταν στέλνετε ***ΣΥΣΤΗΜΕΝΗ*** επιστολή ή δέμα, στην ταχυδρομική μας θυρίδα, αυτά θα πρέπει να απευθύνονται στον Παναγιώτη Ι. Λιόλιο, ή στον Γεώργιο Ν. Βλασσόπουλο. Η επικοινωνία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου γίνεται στη διεύθυνση: diadromi@anarchy.gr

** Η οικονομική ενίσχυση της ***ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ*** είναι ευπρόσδεκτη με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό ή απ' ευθείας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι αυτή να είναι <u>ανιδιοτελής</u> και να <u>*μην προέρχεται από ενέργειες που αντιτίθενται σε θεμελιακές αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις*</u> (π.χ. εμπόριο ναρκωτικών, ληστείες, πράξεις που παραβιάζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (πορνεία, δουλεμπόριο κ.ά.), κεφαλαιοκρατικές δραστηριότητες κ.λπ.

*** Υπενθυμίζουμε ότι η ***ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ*** δεν διεκδικεί κανενός είδους ...copyright. Τα κείμενα και οι ειδήσεις που δημοσιεύονται δεν αποτελούν πνευματική ή άλλου είδους ιδιοκτησία του Κύκλου Σύνταξης και μπορούν να χρησιμοποιούνται, απ' όσους το επιθυμούν, στην κατεύθυνση της ελεύθερης αναρχικής πληροφόρησης και διακίνησης των απόψεων και ιδεών. Επιθυμητή είναι η δημοσίευση της πηγής προέλευσης τους.

**** Τα σημεία όπου μπορείτε να βρείτε τη ***ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ*** βρίσκονται σε διασυνδεδεμένα άρθρα στα οποία γίνεται παραπομπή από τις αρχικές σελίδες του www.anarchy.gr και του www.anarchypress.gr.

και «παλαιούς» δεν αφήνει τον κόσμο να δει ότι τώρα αποκαλύπτεται αυτό που ανέκαθεν ήταν ευτελισμένο. Πολύ απλά, τώρα έχει ξεπεράσει τα όρια του.

Γι' αυτό, τί να πει κάποιος για όσους διατυμπάνιζαν προς όλες τις κατευθύνσεις πως πρέπει «να καεί το μπουρδέλο η Βουλή» και από αυτούς οι μεν ακροδεξιοί μπήκαν μέσα ως βουλευτές και επομένως μετατράπηκαν σ' αυτό που ΕΙΝΑΙ όποιος ενοικεί σε ένα μπουρδέλο, οι δε αβαντάρησαν το προσφιλές τους αριστερό συνονθύλευμα για να αποκτήσει ευρύτερη εκλογική βάση;

Απ' ό,τι φαίνεται, είναι εθιστικό το περιβάλλον και η οσμή των οίκων ανοχής γι' αυτό και οι κινήσεις θα επαναληφθούν.

Οι μεν θα προσπαθήσουν να επανεγκατασταθούν εις τον «οίκον», οι δε θα προωθήσουν τους αριστερούς ενοίκους του σε περισσότερα έδρανα.

Όμως, αυτό που έχει σημασία είναι κατά πόσο μπορεί να γίνει κατανοητό ότι αυτό που ονομάζεται εκλογική διαδικασία είναι ο πολιτικός τρόπος διατήρησης των συνθηκών δουλείας και πως ό,τι αποτελεί το λεγόμενο εκλογικό σώμα είναι ένα σύνολο μέσα από το οποίο επιβεβαιώνονται οι συνθήκες υποταγής.

Οι κάθε είδους μετακινήσεις από το ένα πολιτικό σχήμα στο άλλο, τόσο των βουλευτών, όσο και αυτών που τους ακολουθούν, τί άλλο μπορεί να αποδεικνύουν παρά την κατάπτωση της ανθρώπινης υπόστασης στο κατώτερο επίπεδο;

Αυτό μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί από τις αναλύσεις και τις καταγραφές των σφυγομετρητών (κοινώς γκαλοπτζήδων) όπου, εκτός από τα πραγματικά δεδομένα, εμφανίζονται, ως επί το πλείστον, εκείνα που θα κατευθύνουν την «κοινή γνώμη», την εκλογική «μάζα» στο να αποδεχθεί και να προωθήσει, με την συμμετοχή της στην εκλογική διαδικασία, τους εκλεκτούς της κυριαρχίας.

Οι άνθρωποι χωρίς βούληση, έρμαια της εθελοδουλείας, προθυμοποιούνται να απαντήσουν σε κάθε ερώτηση, να διευκολύνουν τους εξουσιαστές στο να ρυθμίσουν τις κινήσεις τους και να προσχεδιάσουν τα αποτελέσματα της υποτιθέμενης ανεπηρέαστης ψήφου.

Πόσο, λοιπόν, μπορεί να υποτιμήσει κάποιος τον εαυτό του συμμετέχοντας στην εκλογική διαδικασία;

Είναι ένα ερώτημα που θα απαντηθεί από τον αριθμό αυτών που θα συμμετάσχουν σ' αυτό το γι-

ουσουρούμ και έχουν αποδεχτεί (προσωρινά ή σε μόνιμη βάση) το ρόλο του ράκους.

Οι πολιτικοί ρακοσυλλέκτες πάντως είναι σε δράση. Ετοίμασαν και τους σκουπιδοτενεκέδες τους, αφού τους στόλισαν με διάφορες «μνημονιακές» και «αντιμνημονιακές» ταμπελίτσες.

Όμως, εκτός από αυτούς που σπεύδουν να ακολουθήσουν, υπάρχει και το ένα τρίτο των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους που δεν πηγαίνει να ψηφίσει.

Είναι αυτοί που δεν συμμετέχουν στην εκλογική μάζα όπου οι κρατούντες στήνουν τις απάτες, τα πολιτικά τους παιχνίδια και ισχυροποιούν την εξουσία τους πάνω στα μορφώματα που ονομάζονται κοινωνίες.

Ε, λοιπόν, να αυξήσουμε και να πολλαπλασιάσουμε αυτούς που συνεχίζουν να αντιστέκονται στα εκλογικά παιχνίδια των εξουσιαστών και των δήθεν προοδευτικών και σωτήρων. Όλων αυτών, που μόνο στα λόγια είναι αντίθετοι, ενώ στην πράξη κινούνται στην ίδια κατεύθυνση.

Ας διατηρήσουμε τον αυτοσεβασμό μας.

Ας σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων,

Άνθρωποι και απροσκύνητοι ή ράκη και ακολουθητές;

Γι' αυτό,

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

Επειδή ψηφίζω σημαίνει:
παραδίνομαι στην εκμετάλλευση,
ενισχύω την εξουσία,
αποδέχομαι την κοροϊδία.

14/1/2015

Συσπείρωση Αναρχικών

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Είμ' ένα ανήμπορο παιδί που σκλαβωμένο το 'χει
το δείλιασμα κι όλο ρωτά και μήτε ναι μήτε όχι
δεν του αποκρίνεται κανείς, και πάει κι όλο προσμένει
το λόγο που δεν έρχεται, και μια ντροπή το δένει

Κωστής Παλαμάς, Ο Γκρεμιστής

με την σκέψη σε όλους όσους παραμένουν αναποφάσιστοι μπροστά στις κάλπες και την ελπίδα πως τελικά θα στρέψουν αποφασιστικά την πλάτη τους σε κάθε εκλογική διαδικασία και θα βαδίσουν με αξιοπρέπεια ενάντια στο σκοτάδι κάθε εξουσίας.

Μεταξύ των εκλογών Μαΐου και Ιουνίου, ο Σαμαράς δεσμευόταν στο Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδας, μεταξύ άλλων, για την «αποκατάσταση των πολύ χαμηλών συντάξεων και των πολυτεκνικών επιδομάτων στα επίπεδα του 2009, καθώς και των ειδικών επιδομάτων. Επίσης, αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν οι ομολογιούχοι και τα ασφαλιστικά ταμεία». Δήλωνε ακόμη: «Διαφωνώ με την άποψη ότι για να υπάρξει ανάπτυξη πρέπει να πέσουν οι μισθοί. Στηρίζουμε τις συβάσεις εργασίας. Για τη μετενέργεια ζητούμε να επιστρέψουν στα προηγούμενα επίπεδα» (Καθημερινή, 31/05/2012). Αύξηση μισθών και συντάξεων, «στήριξη» των συμβάσεων εργασίας, επαναφορά ακόμα και της μετενέργειας των συλλογικών συμβάσεων… ήταν μόνο λίγα από τα «18 σημεία» του προγράμματος που θα ακολουθούσε μία κυβέρνηση με «κορμό» τη ΝΔ, μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012. Και τότε, φυσικά, η κοινωνία βρισκόταν για άλλη μια φορά «στο πιο κρίσιμο σταυροδρόμι των τελευταίων δεκαετιών».

Δυόμισι χρόνια μετά, και ύστερα από πολλές ανεπιτυχείς προσπάθειες «απογείωσης» της οικονομίας και της κοινωνίας, ο πήχης έχει ασφαλώς χαμηλώσει. Το περασμένο Σάββατο (10/01/2015), από τα γραφεία της Συγγρού, μιλώντας για ένα «σύγχρονο κοινωνικό δίχτυ προστασίας και ασφάλειας», ο Σαμαράς δεσμεύτηκε πως ο οδικός χάρτης του για τη μετά το Μνημόνιο εποχή «θα εξασφαλίζει την ανταποδοτικότητα στις αποδοχές των συνταξιούχων και θα συμπληρώνει τις συντάξεις που δίνουν τα ταμεία με επιδόματα προνοιακά από τον προϋπολογισμό, εκεί που χρειάζονται». Πρόκειται ουσιαστικά για την εφαρμογή του νόμου 3863/10 (νόμος Λοβέρδου-Κουτρουμάνη), που, σύμφωνα με στελέχη των Ασφαλιστικών Ταμείων (Ημερησία, 9/9/2014), διαμορφώνει τις βασικές συντάξεις που «εγγυάται» το κράτος στα 330-360 ευρώ, όσο δηλαδή και το επίδομα ανεργίας ή το προνοιακό επίδομα του κατώτατου εγγυημένου εισοδήματος. Ωστόσο, για κάποιο ανεξήγητο λόγο, αυτό παρουσιάστηκε στη συνέχεια ως προσωπική δέσμευση του πρωθυπουργού πως δε θα μειωθούν ξανά οι συντάξεις.

Η κοροϊδία και η απάτη του κυβερνητικού μπλοκ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ (αλλά και ΔΗΜΑΡ, για έναν ολόκληρο χρόνο) δεν έχει τελειωμό, και αν κάποιος επιχειρούσε να απαριθμήσει όλα τα σχετικά παραδείγματα, θα έγραφε τόμο ολόκληρο. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν μάλλον περιττό. Άλλωστε δεν είναι λίγοι αυτοί που αρέσκονται να περιφέρουν στο δημοσιογραφικό πάλκο το πληγωμένο σώμα της κοινωνίας. Λες και […]

αρέσει και τι προτιμάτε. Η ουσία αυτών που σηματοδοτούν οι εκλογές της 25ης Ιανουαρίου βρίσκεται, όμως, αλλού.

Αποκαλυπτικός ήταν ο Δραγασάκης, πρώην μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ, ηγετικό στέλεχος του Συνασπισμού, ιδρυτικό μέλος του ΣΥΡΙΖΑ, πρώην αναπληρωτής υπουργός εθνικής οικονομίας στην οικουμενική κυβέρνηση Ζολώτα και υπεύθυνος του οικονομικού προγράμματος του ΣΥΡΙΖΑ. Σε τηλεοπτική συνέντευξή του στους Κοτρώτσο, Παπαγιαννίδη και Αμυρά (διευθυντής του Ελεύθερου Τύπου) περιέγραψε ποια θα είναι η επόμενη μέρα που θα μας ξημερώσει με μια κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Ξεκινώντας, φρόντισε να ξεκαθαρίσει ότι «η Ελλάδα με κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ θα έχει πρόγραμμα εθνικών μεταρρυθμίσεων, και **βεβαίως θα έχει ένα νέο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής**». Και σε τι θα διαφέρει το μεσοπρόθεσμο του ΣΥΡΙΖΑ από τα ήδη ισχύοντα; Μα, φυσικά, θα έχει στόχο την ανόρθωση της κοινωνίας και της οικονομίας… Τι θα εφαρμόσει άμεσα ο ΣΥΡΙΖΑ; Το πρόγραμμα «Θεσσαλονίκη plus», «εξαιρώντας το χρέος και τις δανειακές συμβάσεις, που θα είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τους δανειστές».

Και τι είναι αυτό που τον κάνει να πιστεύει πως το πρόγραμμα θα μπορέσει να εφαρμοστεί; «Ευελπιστούμε ότι αυτά που είπε ο Τσίπρας στο όνομα του ΣΥΡΙΖΑ στη Θεσσαλονίκη είναι ζωτικές ανάγκες για τις οποίες κανείς δεν μπορεί να έχει αντίρρηση. Και με ενθαρρύνει να το πω αυτό το ότι **ακόμα και η κυβέρνηση Σαμαρά, μετά τη ΔΕΘ, με ορισμένα θέματα προσπάθησε κάτι να κάνει**». Ο καθένας, βέβαια, μπορεί να αντλεί θάρρος και αισιοδοξία από ό,τι τον εκφράζει καλύτερα, ακόμα και από μια κυβέρνηση «εθνικής μειοδοσίας και κοινωνικής αναλγησίας» (ατάκα που, σε διάφορες παραλλαγές, φορέθηκε πολύ από τους Λαφαζάνη και σία το προηγούμενο διάστημα).

Για να είμαστε συγκεκριμένοι, ο Δραγασάκης αναφέρεται στη ρύθμιση των κόκκινων δανείων, που σε αδρές γραμμές είχε προταθεί από την αξιωματική αντιπολίτευση, πριν ψηφιστεί από την κυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Ρύθμιση που, μεταξύ άλλων, υποστήριξε με δημόσιες δηλώσεις του και ο Σάλλας (πρόεδρος της τράπεζας Πειραιώς). Θλιβερός ξεπεσμός για την παράταξη κοτζάμ εθνάρχη, που το 2012 σύρθηκε πίσω από τις κυβερνητικές αποφάσεις του ΠΑΣΟΚ και το 2014 πίσω από τις προεκλογικές εξαγγελίες του ΣΥΡΙΖΑ… και μετά έτρεχε να τα μαζέψει, αλλάζοντας το σχετικό νόμο λίγα 24άωρα μετά την ψήφισή του. Αλλά ακόμα και για τα μέτρα «ανάσχεσης της ανθρωπιστικής κρίσης», το στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ δηλώνει πως «ό,τι λέμε θα ισχύει από τη μέρα που θα ψηφιστεί ο νόμος του ΣΥΡΙΖΑ… για το πιο πριν, δεν μπορώ να βγάλω δέσμευση». Άλλωστε, οι 400 και πλέον εφαρμοστικοί νόμοι του μνημονίου δεν καταργούνται από τη μία μέρα στην άλλη…

Παρά τα όσα ισχυρίζεται η ΝΔ για λόγους εκλογικής τακτικής, **ο ΣΥΡΙΖΑ εννοεί να μείνει πιστός στη δέσμευσή του πως το ελληνικό ζήτημα θα λυθεί στα πλαίσια**

πες και την ελπίδα πως τελικά θα στρέψουν αποφασιστικά την πλάτη τους σε κάθε εκλογική διαδικασία και θα βαδίσουν με αξιοπρέπεια ενάντια στο σκοτάδι κάθε εξουσίας.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Μεταξύ των εκλογών Μαΐου και Ιουνίου, ο Σαμαράς δεσμευόταν στο Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδας, μεταξύ άλλων, για την «αποκατάσταση των πολύ χαμηλών συντάξεων και των πολυτεκνικών επιδομάτων στα επίπεδα του 2009, καθώς και των ειδικών επιδομάτων. Επίσης, αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν οι ομολογιούχοι και τα ασφαλιστικά ταμεία». Δήλωνε ακόμη: «Διαφωνώ με την άποψη ότι για να υπάρξει ανάπτυξη πρέπει να πέσουν οι μισθοί. Στηρίζουμε τις συβάσεις εργασίας. Για τη μετενέργεια ζητούμε να επιστρέψουν στα προηγούμενα επίπεδα» (Καθημερινή, 31/05/2012). Αύξηση μισθών και συντάξεων, «στήριξη» των συμβάσεων εργασίας, επαναφορά ακόμα και της μετενέργειας των συλλογικών συμβάσεων... ήταν μόνο λίγα από τα «18 σημεία» του προγράμματος που θα ακολουθούσε μία κυβέρνηση με «κορμό» τη ΝΔ, μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012. Και τότε, φυσικά, η κοινωνία βρισκόταν για άλλη μια φορά «στο πιο κρίσιμο σταυροδρόμι των τελευταίων δεκαετιών».

Δυόμισι χρόνια μετά, και ύστερα από πολλές ανεπιτυχείς προσπάθειες «απογείωσης» της οικονομίας και της κοινωνίας, ο πήχης έχει ασφαλώς χαμηλώσει. Το περασμένο Σάββατο (10/01/2015), από τα γραφεία της Συγγρού, μιλώντας για ένα «σύγχρονο κοινωνικό δίχτυ προστασίας και ασφάλειας», ο Σαμαράς δεσμεύτηκε πως ο οδικός χάρτης του για τη μετά το Μνημόνιο εποχή «θα εξασφαλίζει την ανταποδοτικότητα στις αποδοχές των συνταξιούχων και θα συμπληρώνει τις συντάξεις που δίνουν τα ταμεία με επιδόματα προνοιακά από τον προϋπολογισμό, εκεί που χρειάζονται». Πρόκειται ουσιαστικά για την εφαρμογή του νόμου 3863/10 (νόμος Λοβέρδου-Κουτρουμάνη), που, σύμφωνα με στελέχη των Ασφαλιστικών Ταμείων (Ημερησία, 9/9/2014), διαμορφώνει τις βασικές συντάξεις που «εγγυάται» το κράτος στα 330-360 ευρώ, όσο δηλαδή και το επίδομα ανεργίας ή το προνοιακό επίδομα του κατώτατου εγγυημένου εισοδήματος. Ωστόσο, για κάποιο ανεξήγητο λόγο, αυτό παρουσιάστηκε στη συνέχεια ως προσωπική δέσμευση του πρωθυπουργού πως δε θα μειωθούν ξανά οι συντάξεις.

Η κοροϊδία και η απάτη του κυβερνητικού μπλοκ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ (αλλά και ΔΗΜΑΡ, για έναν ολόκληρο χρόνο) δεν έχει τελειωμό, και αν κάποιος επιχειρούσε να απαριθμήσει όλα τα σχετικά παραδείγματα, θα έγραφε τόμο ολόκληρο. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν μάλλον περιττό. Άλλωστε δεν είναι λίγοι αυτοί που αρέσκονται να περιφέρουν στο δημοσιογραφικό πάλκο το πληγωμένο σώμα της κοινωνίας. Λες και χρειάζεται να υπενθυμίζουν σε κάποιον την κατάσταση που καθημερινά αυτός ο ίδιος ζει. Έχει όμως και αυτό τη σημασία του. **Εμπεδώνει κοινωνικά το πόσο χαμηλά μπορεί να υποβιβαστεί η ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια**.

Πλέον και τα κομματικά επιτελεία μεταθέτουν το πεδίο της αντιπαράθεσης. Το δίλημμα, λένε, είναι «σταθερότητα ή αστάθεια», «χρεωκοπία ή ανάπτυξη», «λαϊκισμός ή υπευθυνότητα», «υποτέλεια ή εθνική υπερηφάνεια», «κοινωνική δικαιοσύνη ή κοινωνικός μεσαίωνας», «ΣΥΡΙΖΑ ή μνημόνιο», καθώς και πολλά άλλα, ανάλογα τι σας Παπαγιαννίδη και Αμυρά (διευθυντής του Ελεύθερου Τύπου) περιέγραψε ποια θα είναι η επόμενη μέρα που θα μας ξημερώσει με μια κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Ξεκινώντας, φρόντισε να ξεκαθαρίσει ότι «η Ελλάδα με κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ θα έχει πρόγραμμα εθνικών μεταρρυθμίσεων, και **βεβαίως θα έχει ένα νέο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής**». Και σε τι θα διαφέρει το μεσοπρόθεσμο του ΣΥΡΙΖΑ από τα ήδη ισχύοντα; Μα, φυσικά, θα έχει στόχο την ανόρθωση της κοινωνίας και της οικονομίας... Τι θα εφαρμόσει άμεσα ο ΣΥΡΙΖΑ; Το πρόγραμμα «Θεσσαλονίκη plus», «εξαιρώντας το χρέος και τις δανειακές συμβάσεις, που θα είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τους δανειστές».

Και τι είναι αυτό που τον κάνει να πιστεύει πως το πρόγραμμα θα μπορέσει να εφαρμοστεί; «Ευελπιστούμε ότι αυτά που είπε ο Τσίπρας στο όνομα του ΣΥΡΙΖΑ στη Θεσσαλονίκη είναι ζωτικές ανάγκες για τις οποίες κανείς δεν μπορεί να έχει αντίρρηση. Και με ενθαρρύνει να το πω αυτό το ότι **ακόμα και η κυβέρνηση Σαμαρά, μετά τη ΔΕΘ, με ορισμένα θέματα προσπάθησε κάτι να κάνει**». Ο καθένας, βέβαια, μπορεί να αντλεί θάρρος και αισιοδοξία από ό,τι τον εκφράζει καλύτερα, ακόμα και από μια κυβέρνηση «εθνικής μειοδοσίας και κοινωνικής αναλγησίας» (ατάκα που, σε διάφορες παραλλαγές, φορέθηκε πολύ από τους Λαφαζάνη και σία το προηγούμενο διάστημα).

Για να είμαστε συγκεκριμένοι, ο Δραγασάκης αναφέρεται στη ρύθμιση των κόκκινων δανείων, που σε αδρές γραμμές είχε προταθεί από την αξιωματική αντιπολίτευση, πριν ψηφιστεί από την κυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Ρύθμιση που, μεταξύ άλλων, υποστήριξε με δημόσιες δηλώσεις του και ο Σάλλας (πρόεδρος της τράπεζας Πειραιώς). Θλιβερός ξεπεσμός για την παράταξη κοτζάμ εθνάρχη, που το 2012 σύρθηκε πίσω από τις κυβερνητικές αποφάσεις του ΠΑΣΟΚ και το 2014 πίσω από τις προεκλογικές εξαγγελίες του ΣΥΡΙΖΑ... και μετά έτρεχε να τα μαζέψει, αλλάζοντας το σχετικό νόμο λίγα 24ώρα μετά την ψήφισή του. Αλλά ακόμα και για τα μέτρα «ανάσχεσης της ανθρωπιστικής κρίσης», το στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ δηλώνει πως «ό,τι λέμε θα ισχύει από τη μέρα που θα ψηφιστεί ο νόμος του ΣΥΡΙΖΑ... για το πιο πριν, δεν μπορώ να βγάλω δέσμευση». Άλλωστε, οι 400 και πλέον εφαρμοστικοί νόμοι του μνημονίου δεν καταργούνται από τη μία μέρα στην άλλη...

Παρά τα όσα ισχυρίζεται η ΝΔ για λόγους εκλογικής τακτικής, **ο ΣΥΡΙΖΑ εννοεί να μείνει πιστός στη δέσμευσή του πως το ελληνικό ζήτημα θα λυθεί στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εντός του ευρώ.** Τα όσα θα περιλαμβάνει μια νέα διευθέτηση (είτε κούρεμα χρέους, είτε δέσμευση καταθέσεων, είτε ακόμα και μια ελεγχόμενη χρεοκοπία) θα οριστούν από το σύστημα εξουσίας που αρθρώνεται στα πλαίσια της ΕΕ, προχωρώντας ακόμα περισσότερο την ευρωπαϊκή ενοποίηση (για όσο αυτή διαρκέσει). Το ελληνικό κράτος και οι εγχώριοι κεφαλαιούχοι θα έχουν τον λόγο που τους αναλογεί εντός αυτού του συστήματος. Λόγο σημαντικό, αλλά όχι καθοριστικό. Στην ίδια συνέντευξη ακούμε, σχετικά με τους ευρωπαίους

Το Αναρχικό Αντιεκλογικό Διήμερο Σκέψης και Δράσης

Η συγκέντρωση που άρχισε στις 5 το απόγευμα διήρκεσε μέχρι τις 7.

Την δεύτερη ημέρα (16 Ιανουαρίου), έγινε η προγραμματισμένη συζήτηση στο κτίριο Γκίνη, του Πολυτεχνείου της Αθήνας, η οποία άρχισε στις 7μμ και ολοκληρώθηκε 9:30. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης έγιναν τοποθετήσεις και ακούστηκαν απόψεις αναφορικά με την εκλογική

γείωσης» της οικονομίας και της κοινωνίας, ο πήχης έχει ασφαλώς χαμηλώσει. Το περασμένο Σάββατο (10/01/2015), από τα γραφεία της Συγγρού, μιλώντας για ένα «σύγχρονο κοινωνικό δίχτυ προστασίας και ασφάλειας», ο Σαμαράς δεσμεύτηκε πως ο οδικός χάρτης του για τη μετά το Μνημόνιο εποχή «θα εξασφαλίζει την ανταποδοτικότητα στις αποδοχές των συνταξιούχων και θα συμπληρώνει τις συντάξεις που δίνουν τα ταμεία με επιδόματα προνοιακά από τον προϋπολογισμό, εκεί που χρειάζονται». Πρόκειται ουσιαστικά για την εφαρμογή του νόμου 3863/10 (νόμος Λοβέρδου-Κουτρουμάνη), που, σύμφωνα με στελέχη των Ασφαλιστικών Ταμείων (Ημερησία, 9/9/2014), διαμορφώνει τις βασικές συντάξεις που «εγγυάται» το κράτος στα 330-360 ευρώ, όσο δηλαδή και το επίδομα ανεργίας ή το προνοιακό επίδομα του κατώτατου εγγυημένου εισοδήματος. Ωστόσο, για κάποιο ανεξήγητο λόγο, αυτό παρουσιάστηκε στη συνέχεια ως προσωπική δέσμευση του πρωθυπουργού πως δε θα μειωθούν ξανά οι συντάξεις.

Η κοροϊδία και η απάτη του κυβερνητικού μπλοκ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ (αλλά και ΔΗΜΑΡ, για έναν ολόκληρο χρόνο) δεν έχει τελειωμό, και αν κάποιος επιχειρούσε να απαριθμήσει όλα τα σχετικά παραδείγματα, θα έγραφε τόμο ολόκληρο. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν μάλλον περιττό. Άλλωστε δεν είναι λίγοι αυτοί που αρέσκονται να περιφέρουν στο δημοσιογραφικό πάλκο το πληγωμένο σώμα της κοινωνίας. Λες και χρειάζεται να υπενθυμίζουν σε κάποιον την κατάσταση που καθημερινά αυτός ο ίδιος ζει. Έχει όμως και αυτό τη σημασία του. **Εμπεδώνει κοινωνικά το πόσο χαμηλά μπορεί να υποβιβαστεί η ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια**.

Πλέον και τα κομματικά επιτελεία μεταθέτουν το πεδίο της αντιπαράθεσης. Το δίλημμα, λένε, είναι «σταθερότητα ή αστάθεια», «χρεωκοπία ή ανάπτυξη», «λαϊκισμός ή υπευθυνότητα», «υποτέλεια ή εθνική υπερηφάνεια», «κοινωνική δικαιοσύνη ή κοινωνικός μεσαίωνας», «ΣΥΡΙΖΑ ή μνημόνιο», καθώς και πολλά άλλα, ανάλογα τι σας μπορεί να αντλεί θάρρος και αισιοδοξία από ό,τι τον εκφράζει καλύτερα, ακόμα και από μια κυβέρνηση «εθνικής μειοδοσίας και κοινωνικής αναλγησίας» (ατάκα που, σε διάφορες παραλλαγές, φορέθηκε πολύ από τους Λαφαζάνη και σία το προηγούμενο διάστημα).

Για να είμαστε συγκεκριμένοι, ο Δραγασάκης αναφέρεται στη ρύθμιση των κόκκινων δανείων, που σε αδρές γραμμές είχε προταθεί από την αξιωματική αντιπολίτευση, πριν ψηφιστεί από την κυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Ρύθμιση που, μεταξύ άλλων, υποστήριξε με δημόσιες δηλώσεις του και ο Σάλλας (πρόεδρος της τράπεζας Πειραιώς). Θλιβερός ξεπεσμός για την παράταξη κοτζάμ εθνάρχη, που το 2012 σύρθηκε πίσω από τις κυβερνητικές αποφάσεις του ΠΑΣΟΚ και το 2014 πίσω από τις προεκλογικές εξαγγελίες του ΣΥΡΙΖΑ... και μετά έτρεχε να τα μαζέψει, αλλάζοντας το σχετικό νόμο λίγα 24ωρα μετά την ψήφισή του. Αλλά ακόμα και για τα μέτρα «ανάσχεσης της ανθρωπιστικής κρίσης», το στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ δηλώνει πως «ό,τι λέμε θα ισχύει από τη μέρα που θα ψηφιστεί ο νόμος του ΣΥΡΙΖΑ... για το πιο πριν, δεν μπορώ να βγάλω δέσμευση». Άλλωστε, οι 400 και πλέον εφαρμοστικοί νόμοι του μνημονίου δεν καταργούνται από τη μία μέρα στην άλλη...

Παρά τα όσα ισχυρίζεται η ΝΔ για λόγους εκλογικής τακτικής, **ο ΣΥΡΙΖΑ εννοεί να μείνει πιστός στη δέσμευσή του πως το ελληνικό ζήτημα θα λυθεί στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εντός του ευρώ.** Τα όσα θα περιλαμβάνει μια νέα διευθέτηση (είτε κούρεμα χρέους, είτε δέσμευση καταθέσεων, είτε ακόμα και μια ελεγχόμενη χρεοκοπία) θα οριστούν από το σύστημα εξουσίας που αρθρώνεται στα πλαίσια της ΕΕ, προχωρώντας ακόμα περισσότερο την ευρωπαϊκή ενοποίηση (για όσο αυτή διαρκέσει). Το ελληνικό κράτος και οι εγχώριοι κεφαλαιούχοι θα έχουν τον λόγο που τους αναλογεί εντός αυτού του συστήματος. Λόγο σημαντικό, αλλά όχι καθοριστικό. Στην ίδια συνέντευξη ακούμε, σχετικά με τους ευρωπαίους

Το Αναρχικό Αντιεκλογικό Διήμερο Σκέψης και Δράσης

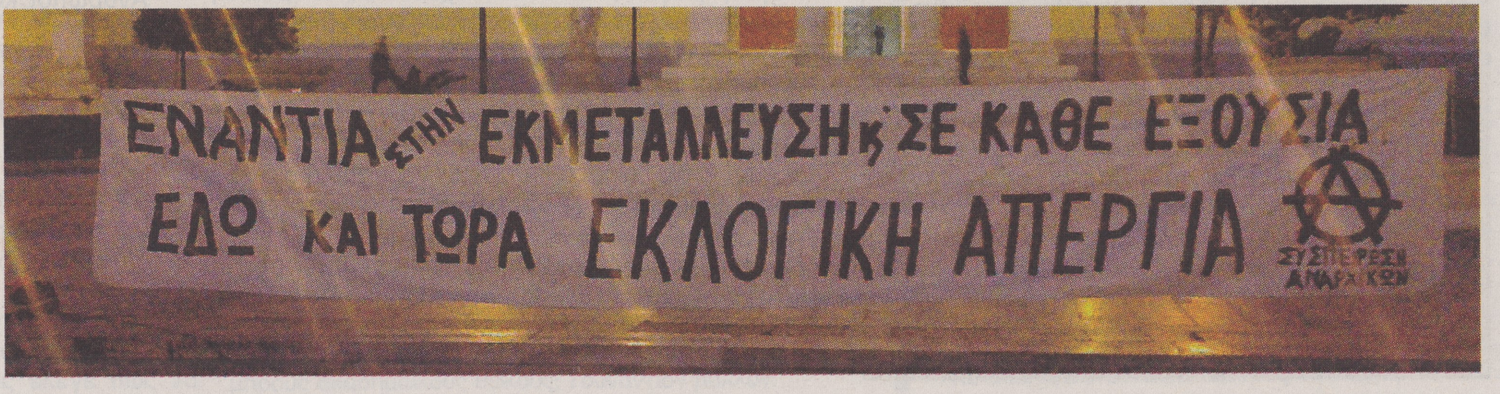
Την Πέμπτη 15 και την Παρασκευή 16 Ιανουαρίου, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το Αναρχικό Αντιεκλογικό Διήμερο Σκέψης και Δράσης, που οργανώθηκε από την Συσπείρωση Αναρχικών

Την πρώτη μέρα έγινε συγκέντρωση στα Προπύλαια, όπου αναρτήθηκαν πανώ στα οποία είχαν γραφτεί τα παρακάτω: ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΞΟΥΣΙΑ, ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ και ΜΗΝ ΤΑΠΕΙΝΩΝΕΣΑΙ, ΜΗΝ ΨΗΦΙΖΕΙΣ.

Στήθηκε μικροφωνική εγκατάσταση απ' όπου διαβάζονταν κείμενα αντιεκλογικού περιεχομένου. Μοιράστηκε, επίσης, έντυπο υλικό (προκηρύξεις και αντίτυπα της αναρχικής εφημερίδας ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ).

Η συγκέντρωση που άρχισε στις 5 το απόγευμα διήρκεσε μέχρι τις 7.

Την δεύτερη ημέρα (16 Ιανουαρίου), έγινε η προγραμματισμένη συζήτηση στο κτίριο Γκίνη, του Πολυτεχνείου της Αθήνας, η οποία άρχισε στις 7μμ και ολοκληρώθηκε 9:30. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης έγιναν τοποθετήσεις και ακούστηκαν απόψεις αναφορικά με την εκλογική απεργία και το περιεχόμενο του υπό συζήτηση θέματος, το οποίο ήταν: Το θέατρο αυτών των εκλογών και οι ατάλαντοι ηθοποιοί του.

αξιωματούχους: «Παρακολουθούμε τι λένε, παρακολουθούνε τι λέμε... κάνουμε κατ' αρχάς επίσημες επαφές. Έχουμε δει τον Ντράγκι, έχουμε δει τον Σόιμπλε -μέσω του Τσίπρα-, έχουμε δει τον Γκάμπριελ, τον αντιπρόεδρο τώρα (σημ.: της γερμανικής κυβέρνησης) και πρόεδρο του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος, έχουμε δει τον Άσμουσεν ...και άλλους σε διάφορα επίπεδα. **Όταν κάνεις μια τέτοια επαφή, φεύγοντας κάτι μένει»**.

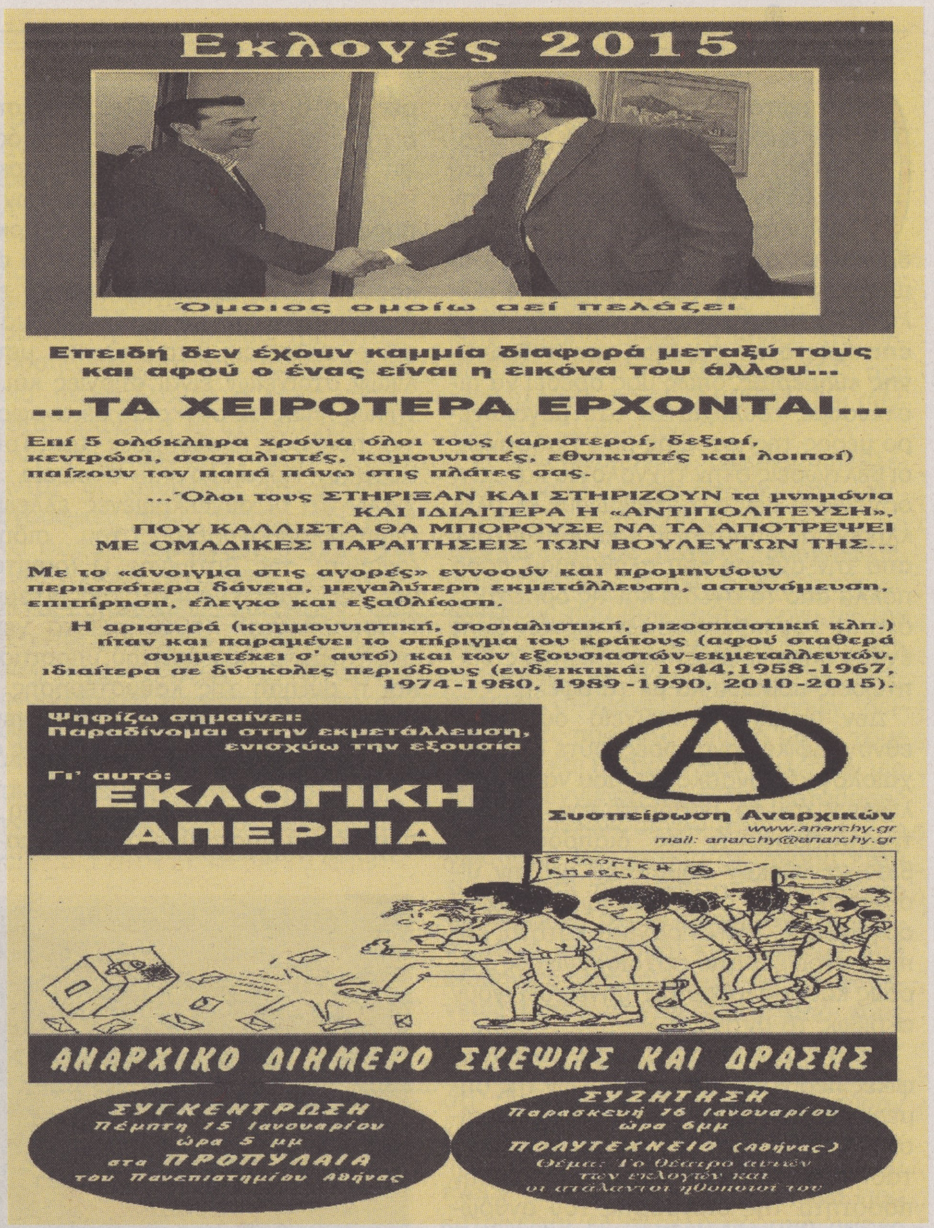
Τί ευαγγελίζεται ο ΣΥΡΙΖΑ; Κούρεμα του χρέους. «Ένα κούρεμα είναι αναπόφευκτο, διαφορετικά η Ελλάδα δεν θα καταφέρει να αποπληρώσει το χρέος της». Θα μπορούσε να ήταν μία από τις συνηθισμένες δηλώσεις του Σταθάκη, προβεβλημένου οικονομολόγου του ΣΥΡΙΖΑ, και όμως, αποτελεί θέση που διαβάζουμε στη γερμανική Die Welt (11/01/2015). Σε μια πορεία ανασυγκρότησης και επανακαθορισμού των σχέσεων επιβολής και εξουσίας, πολλά εμπόδια ορθώνονται, προορισμένα να γκρεμιστούν στη συνέχεια, ενώ στο μεταξύ θα έχουν μετρηθεί οι δυνάμεις και θα έχει αποδοθεί στον κάθε εξουσιαστή το μερίδιό του. Καμία ρήξη, καμία ανατροπή.

ΤΗΣ ΚΑΘΕ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Και το PSI ήταν έξω από κάθε συζήτηση, σύμφωνα τόσο με τον Τρισέ, όσο και με τον Παπαδήμο, μα την κατάλληλη στιγμή ήταν ο Τρισέ, ως πρόεδρος της ΕΚΤ, και ο Παπαδήμος, ως πρωθυπουργός, που το υλοποίησαν. Το αποτέλεσμα; Εξατμίστηκαν τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων, άδειασαν τα ταμεία πανεπιστημίων, πτώχευσαν οι μικρο-ομολογιούχοι.

Ο Δραγασάκης, όμως, συνεχίζει. «Ο ΣΥΡΙΖΑ και εμείς επενδύσαμε και επενδύουμε σε μία δυναμική των πραγμάτων εξέλιξη, και βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να διαπιστώσουμε ότι βασικά στοιχεία αυτής της στρατηγικής επιβεβαιώνονται». Βέβαια, η «δυναμική των πραγμάτων εξέλιξη», που έφερε σε τόσο ευχάριστη θέση τον ΣΥΡΙΖΑ, δεν θα μπορούσε να είχε ξεδιπλωθεί χωρίς να αφήσει στην πορεία της σωρό ανθρώπινων ερειπίων. Και αυτό είναι γνωστό σε όλους.

Τί πιστώνεται πραγματικά στην αξιωματική αντιπολίτευση; Εμμέσως, το στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ μάς δίνει την απάντηση. «Ποτέ δεν περίμενα ότι ο ΣΥΡΙΖΑ σε τόσο σύντομο χρόνο θα διένυε μια τόση πορεία ενοποίησης και ομογενοποίησης σαν αυτή που έχει επιτύχει από το 2012 μέχρι σήμερα», ενώ διευκρινίζει πως αυτή «η πορεία είναι ακόμα στην πορεία». Αν και η διαπίστωση παραπέμπει σε εσωκομματικούς διαγκωνισμούς με την «αριστερή πλατφόρμα» του Λαφαζάνη, στοχεύει ωστόσο σε μια εικόνα πολύ ευρύτερη. Η ενοποίηση και ομογενοποίηση, που έχει επιτευχθεί από το 2012 ως τις μέρες μας, αφορά πρώτα και κύρια στο πλήθος των κοινωνικών αντιστάσεων που, με τα καλά τους και τα στραβά τους, είχαν αρχίσει να αναφύονται από το 2010 και που συναντήθηκαν με αγώνες των οποίων η διαδρομή ξεκινούσε από πολύ πιο πίσω στον ιστορικό χρόνο. Κοινωνικές αντιστάσεις που σίγησαν απότομα μετά τις εκλογές του 2012 και την ανάδειξη της αριστεράς στην «ευχάριστη θέση» της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Όσοι είδαν τις προσπάθειές τους να στριμώχνονται

θέμα». Φαίνεται πως «η γη των προγόνων» (απο)τιμάται καλύτερα όταν βγαίνει προς πώληση... Και αφού ήταν δεδομένη η υπερψήφιση του νομοσχεδίου, την επομένη ο Παππάς, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Χρυσής Αυγής, τα μάζεψε, μπας και σώσει τα προσχήματα. Όσο εξόφθαλμο και αν είναι πως οι προφυλακίσεις στελεχών της Χρυσής Αυγής αποτελούν μέρος ενός άγριου πολιτικού εκβιασμού, άλλο τόσο εξόφθαλμο είναι πως η Χρυσή Αυγή τον εκβιασμό αυτό τον αποδέχθηκε. Έχοντας στα χέρια της υποκλοπές από συνομιλίες κυβερνητικών αξιωματούχων, εισαγγελέων, αλλά και του ίδιου του Σαμαρά, άρχισε να τζογάρει σε «διαρροές», πιέζοντας για έναν κάποιο συμβιβασμό. Αλήθεια, αυτό το υλικό από πού το προμηθεύτηκε, αν

μανική Die Welt (11/01/2015). Σε μια πορεία ανασυγκρότησης και επανακαθορισμού των σχέσεων επιβολής και εξουσίας, πολλά εμπόδια ορθώνονται, προορισμένα να γκρεμιστούν στη συνέχεια, ενώ στο μεταξύ θα έχουν μετρηθεί οι δυνάμεις και θα έχει αποδοθεί στον κάθε εξουσιαστή το μερίδιό του. Καμία ρήξη, καμία ανατροπή.

ΤΗΣ ΚΑΘΕ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Και το PSI ήταν έξω από κάθε συζήτηση, σύμφωνα τόσο με τον Τρισέ, όσο και με τον Παπαδήμο, μα την κατάλληλη στιγμή ήταν ο Τρισέ, ως πρόεδρος της ΕΚΤ, και ο Παπαδήμος, ως πρωθυπουργός, που το υλοποίησαν. Το αποτέλεσμα; Εξατμίστηκαν τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων, άδειασαν τα ταμεία πανεπιστημίων, πτώχευσαν οι μικρο-ομολογιούχοι.

Ο Δραγασάκης, όμως, συνεχίζει. «Ο ΣΥΡΙΖΑ και εμείς επενδύσαμε και επενδύουμε σε μία δυναμική των πραγμάτων εξέλιξη, και βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να διαπιστώσουμε ότι βασικά στοιχεία αυτής της στρατηγικής επιβεβαιώνονται». Βέβαια, η «δυναμική των πραγμάτων εξέλιξη», που έφερε σε τόσο ευχάριστη θέση τον ΣΥΡΙΖΑ, δεν θα μπορούσε να είχε ξεδιπλωθεί χωρίς να αφήσει στην πορεία της σωρό ανθρώπινων ερειπίων. Και αυτό είναι γνωστό σε όλους.

Τί πιστώνεται πραγματικά στην αξιωματική αντιπολίτευση; Εμμέσως, το στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ μάς δίνει την απάντηση. «Ποτέ δεν περίμενα ότι ο ΣΥΡΙΖΑ σε τόσο σύντομο χρόνο θα διένυε μια τόση πορεία ενοποίησης και ομογενοποίησης σαν αυτή που έχει επιτύχει από το 2012 μέχρι σήμερα», ενώ διευκρινίζει πως αυτή «η πορεία είναι ακόμα στην πορεία». Αν και η διαπίστωση παραπέμπει σε εσωκομματικούς διαγκωνισμούς με την «αριστερή πλατφόρμα» του Λαφαζάνη, στοχεύει ωστόσο σε μια εικόνα πολύ ευρύτερη. Η ενοποίηση και ομογενοποίηση, που έχει επιτευχθεί από το 2012 ως τις μέρες μας, αφορά πρώτα και κύρια στο πλήθος των κοινωνικών αντιστάσεων που, με τα καλά τους και τα στραβά τους, είχαν αρχίσει να αναφύονται από το 2010 και που συναντήθηκαν με αγώνες των οποίων η διαδρομή ξεκινούσε από πολύ πιο πίσω στον ιστορικό χρόνο. Κοινωνικές αντιστάσεις που σίγησαν απότομα μετά τις εκλογές του 2012 και την ανάδειξη της αριστεράς στην «ευχάριστη θέση» της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Όσοι είδαν τις προσπάθειές τους να στριμώχνονται κάπου ανάμεσα στις αράδες του προγράμματος του ΣΥΡΙΖΑ, ας μην ξεχνούν πως η εξουσία διαστρέφει τα πάντα στο άγγιγμά της. **«Φτάνει στο σημείο να επιθυμεί να είχαν μόνο ένα κεφάλι όλοι οι άνθρωποι, ώστε να 'χει τη χαρά να τους το κόψει μ' ένα χτύπημα»** (Μαρκήσιος ντε Σαντ, Juliette).

Όποιο κόμμα και αν βγει πρώτο, το πιο πιθανό, αν και όχι μοναδικό, ενδεχόμενο είναι να σχηματιστεί τελικά κυβέρνηση συνεργασίας. «-Δραγασάκης: Αν δείτε, η ανησυχία πια δεν είναι μήπως βγει ο ΣΥΡΙΖΑ και τι θα συμβεί, αλλά μήπως η Ελλάδα δεν καταφέρει να αποκτήσει γρήγορα κυβέρνηση σταθερή... -Κοτρώτσος: Τώρα θα μας πείτε ότι οι αγορές θέλουν αυτοδυναμία ΣΥΡΙΖΑ! -Δραγασάκης: Θέλουν σταθερότητα». Η κυβέρνηση, λοιπόν, θα έχει ένα βασικό κορμό, και ο κορμός αυτός κουφάλες για να τρυπώσουν οι συνεταίροι. Και δεν υπάρχει ούτε ένας που να διαφωνεί με την ουσία της εφαρμοζόμενης στρατηγικής. **Ό,τι συμβεί μετά τις εκλογές δεν θα είναι παρά μια νέα φάση της ίδιας πορείας.**

Στη διακήρυξη της ΚΕ του ΚΚΕ για τις ευρωεκλογές του 2014 διαβάζουμε: «Είναι παγίδα ότι υπάρχει φιλολαϊκή διαχείριση της κρίσης, φιλολαϊκή έξοδος από την Ευρωζώνη κατά τα πρότυπα της Αργεντινής, της Ιαπωνίας κ.λπ., δηλαδή χωρίς σύγκρουση με τα μονοπώλια, εγχώρια και ξένα, ευρωενωσιακά, αμερικανικά, ασιατικά και οτιδήποτε άλλο». Εκτός λοιπόν και αν το ΚΚΕ ετοιμάζεται για μια πλανητικών

θέμα». Φαίνεται πως «η γη των προγόνων» (απο)τιμάται καλύτερα όταν βγαίνει προς πώληση... Και αφού ήταν δεδομένη η υπερψήφιση του νομοσχεδίου, την επομένη ο Παππάς, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Χρυσής Αυγής, τα μάζεψε, μπας και σώσει τα προσχήματα. Όσο εξόφθαλμο και αν είναι πως οι προφυλακίσεις στελεχών της Χρυσής Αυγής αποτελούν μέρος ενός άγριου πολιτικού εκβιασμού, άλλο τόσο εξόφθαλμο είναι πως η Χρυσή Αυγή τον εκβιασμό αυτό τον αποδέχθηκε. Έχοντας στα χέρια της υποκλοπές από συνομιλίες κυβερνητικών αξιωματούχων, εισαγγελέων, αλλά και του ίδιου του Σαμαρά, άρχισε να τζογάρει σε «διαρροές», πιέζοντας για έναν κάποιο συμβιβασμό. Αλήθεια, αυτό το υλικό από πού το προμηθεύθηκε, αν όχι από κρατικές υπηρεσίες παρακολούθησης; Ποια θα είναι η κατάληξη, ο καιρός θα το δείξει. Άλλωστε το κράτος είναι που της έδινε στήριξη, με τις πλάτες των αστυνομικών διευθυντών σε Ομόνοια, Αγ. Παντελεήμωνα και Νίκαια. Το κράτος είναι που ευτελίζει τη ζωή και όταν θελήσει, δολοφονεί.

Κλείνοντας τη συνέντευξή του, ο Δραγασάκης περιγράφει τη μέθοδο που θα ακολουθήσει μία κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. «Είναι η μέθοδος του εξερευνητή. Έχουμε σταθερή κατεύθυνση, θέλουμε να πάμε στον Όλυμπο, αλλά σε κάθε φάση μετρούμε τα δεδομένα». Ξαφνικά ακούμε έναν πρώην υπουργό και υποψήφιο για νέα κυβερνητικά αξιώματα, να μιλά για την άνοδο του κόμματός του στην κλίμακα της εξουσίας σαν να πρόκειται για ένα ανέβασμα γεμάτο ζωή και πόθους που υψώνονται ως τον Όλυμπο. Και νοιώθει κάποιος να ταπεινώνονται η σκέψη και οι προσπάθειές του μπροστά στην **ευκολία με την οποία η εξουσία τσαλακώνει κάθε τι το ανθρώπινο**, όταν μάλιστα οι πράξεις της τυγχάνουν τής αποδοχής σημαντικού τμήματος της κοινωνίας. Επειδή, πράγματι, αυτό που χρειάζεται είναι η σταθερή και καθαρή προοπτική. Ο δρόμος ανοίγεται τη στιγμή που κάποιος τον περπατάει. Όσο, όμως, κάποιος γυρίζει το μαγγανοπήγαδο των εκλογών, κάθε αγώνας, κάθε προσπάθεια, σαν όστρακο θα κλείνει και θα τον καταπίνει. Όταν οι άνθρωποι γίνονται πολίτες-ψηφοφόροι για να

Ο Δραγασάκης, όμως, συνεχίζει: «Ο ΣΥΡΙΖΑ και εμείς επενδύουμε και επενδύουμε σε μία δυναμική των πραγμάτων εξέλιξη, και βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να διαπιστώσουμε ότι βασικά στοιχεία αυτής της στρατηγικής επιβεβαιώνονται». Βέβαια, η «δυναμική των πραγμάτων εξέλιξη», που έφερε σε τόσο ευχάριστη θέση τον ΣΥΡΙΖΑ, δεν θα μπορούσε να είχε ξεδιπλωθεί χωρίς να αφήσει στην πορεία της σωρό ανθρώπινων ερειπίων. Και αυτό είναι γνωστό σε όλους.

Τί πιστώνεται πραγματικά στην αξιωματική αντιπολίτευση; Εμμέσως, το στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ μάς δίνει την απάντηση. «Ποτέ δεν περίμενα ότι ο ΣΥΡΙΖΑ σε τόσο σύντομο χρόνο θα διένυε μια τόση πορεία ενοποίησης και ομογενοποίησης σαν αυτή που έχει επιτύχει από το 2012 μέχρι σήμερα», ενώ διευκρινίζει πως αυτή «η πορεία είναι ακόμα στην πορεία». Αν και η διαπίστωση παραπέμπει σε εσωκομματικούς διαγκωνισμούς με την «αριστερή πλατφόρμα» του Λαφαζάνη, στοχεύει ωστόσο σε μια εικόνα πολύ ευρύτερη. Η ενοποίηση και ομογενοποίηση, που έχει επιτευχθεί από το 2012 ως τις μέρες μας, αφορά πρώτα και κύρια στο πλήθος των κοινωνικών αντιστάσεων που, με τα καλά τους και τα στραβά τους, είχαν αρχίσει να αναφύονται από το 2010 και που συναντήθηκαν με αγώνες των οποίων η διαδρομή ξεκινούσε από πολύ πιο πίσω στον ιστορικό χρόνο. Κοινωνικές αντιστάσεις που σίγησαν απότομα μετά τις εκλογές του 2012 και την ανάδειξη της αριστεράς στην «ευχάριστη θέση» της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Όσοι είδαν τις προσπάθειές τους να στριμώχνονται κάπου ανάμεσα στις αράδες του προγράμματος του ΣΥΡΙΖΑ, ας μην ξεχνούν πως η εξουσία διαστρέφει τα πάντα στο άγγιγμα της. **«Φτάνει στο σημείο να επιθυμεί να είχαν μόνο ένα κεφάλι όλοι οι άνθρωποι, ώστε να 'χει τη χαρά να τους το κόψει μ' ένα χτύπημα»** (Μαρκήσιος ντε Σαντ, Juliette).

Όποιο κόμμα και αν βγει πρώτο, το πιο πιθανό, αν και όχι μοναδικό, ενδεχόμενο είναι να σχηματιστεί τελικά κυβέρνηση συνεργασίας. «-Δραγασάκης: Αν δείτε, η ανησυχία πια δεν είναι μήπως βγει ο ΣΥΡΙΖΑ και τι θα συμβεί, αλλά μήπως η Ελλάδα δεν καταφέρει να αποκτήσει γρήγορα κυβέρνηση σταθερή... -Κοτρώτσος: Τώρα θα μας πείτε ότι οι αγορές θέλουν αυτοδυναμία ΣΥΡΙΖΑ! -Δραγασάκης: Θέλουν σταθερότητα». Η κυβέρνηση, λοιπόν, θα έχει ένα βασικό κορμό, και ο κορμός αυτός κουφάλες για να τρυπώσουν οι συνεταίροι. Και δεν υπάρχει ούτε ένας που να διαφωνεί με την ουσία της εφαρμοζόμενης στρατηγικής. **Ό,τι συμβεί μετά τις εκλογές δεν θα είναι παρά μια νέα φάση της ίδιας πορείας.**

Στη διακήρυξη της ΚΕ του ΚΚΕ για τις ευρωεκλογές του 2014 διαβάζουμε: «Είναι παγίδα ότι υπάρχει φιλολαϊκή διαχείριση της κρίσης, φιλολαϊκή έξοδος από την Ευρωζώνη κατά τα πρότυπα της Αργεντινής, της Ιαπωνίας κ.λπ., δηλαδή χωρίς σύγκρουση με τα μονοπώλια, εγχώρια και ξένα, ευρωενωσιακά, αμερικανικά, ασιατικά και οτιδήποτε άλλο.» Εκτός λοιπόν και αν το ΚΚΕ ετοιμάζεται για μια πλανητικών διαστάσεων σύγκρουση με όλα τα παραπάνω, αλλά και με «οτιδήποτε άλλο», αταλάντευτη θέση τής πλέον συνεπούς δύναμης για το λαό παραμένει η σταθερή πορεία εντός ευρωζώνης. Σε αντίστοιχο πνεύμα κινείται και το πιο πρόσφατο «κάλεσμα της ΚΕ του ΚΚΕ για τις βουλευτικές εκλογές της 25ης Γενάρη 2015».

Ενταγμένη στη στρατηγική αυτή είναι και η Χρυσή Αυγή. Παρά τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα περί εθνικής ανεξαρτησίας και εθνικού νομίσματος, τα πεπραγμένα της μιλάνε από μόνα τους. Στις 13/02/2013, ο Παναγιώταρος, ως εισηγητής της Χρυσής Αυγής, δήλωνε πως το κόμμα του θα υπερψηφίσει τροπολογία που έδινε τη δυνατότητα «απόκτησης δικαιωμάτων επί ιδιωτικών και δημοσίων νήσων και νησίδων», διευκρινίζοντας πως η Χρυσή Αυγή ήταν «που και σε μια αρμόδια επιτροπή της βουλής αλλά και στην ολομέλεια πριν μερικούς μήνες είχε θέσει το εν λόγω

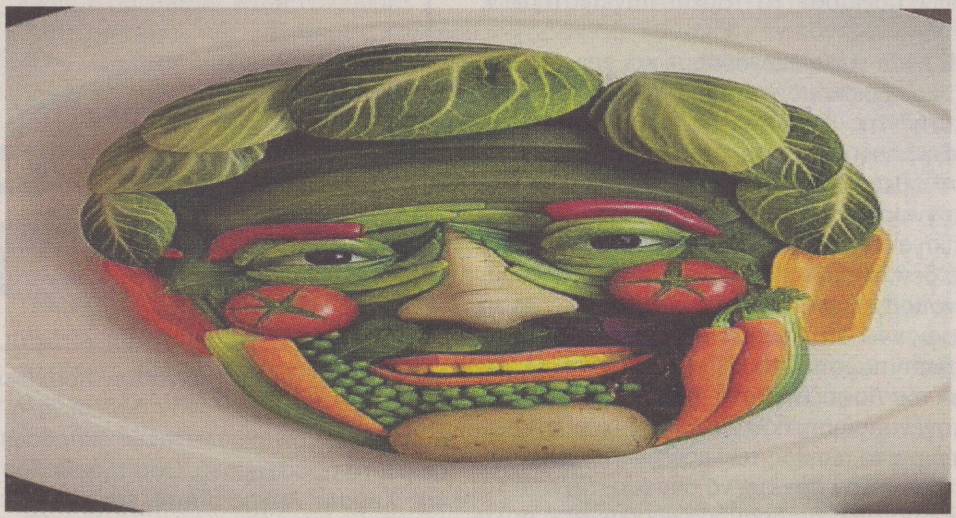
θέμα». Φαίνεται πως «η γη των προγόνων» (απο)τιμάται καλύτερα όταν βγαίνει προς πώληση... Και αφού ήταν δεδομένη η υπερψήφιση του νομοσχεδίου, την επομένη ο Παππάς, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Χρυσής Αυγής, τα μάζεψε, μπας και σώσει τα προσχήματα. Όσο εξόφθαλμο και αν είναι πως οι προφυλακίσεις στελεχών της Χρυσής Αυγής αποτελούν μέρος ενός άγριου πολιτικού εκβιασμού, άλλο τόσο εξόφθαλμο είναι πως η Χρυσή Αυγή τον εκβιασμό αυτό τον αποδέχθηκε. Έχοντας στα χέρια της υποκλοπές από συνομιλίες κυβερνητικών αξιωματούχων, εισαγγελέων, αλλά και του ίδιου του Σαμαρά, άρχισε να τζογάρει σε «διαρροές», πιέζοντας για έναν κάποιο συμβιβασμό. Αλήθεια, αυτό το υλικό από πού το προμηθεύθηκε, αν όχι από κρατικές υπηρεσίες παρακολούθησης; Ποια θα είναι η κατάληξη, ο καιρός θα το δείξει. Άλλωστε το κράτος είναι που της έδινε στήριξη, με τις πλάτες των αστυνομικών διευθυντών σε Ομόνοια, Αγ. Παντελεήμωνα και Νίκαια. Το κράτος είναι που ευτελίζει τη ζωή και όταν θελήσει, δολοφονεί.

Κλείνοντας τη συνέντευξή του, ο Δραγασάκης περιγράφει τη μέθοδο που θα ακολουθήσει μία κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. «Είναι η μέθοδος του εξερευνητή. Έχουμε σταθερή κατεύθυνση, θέλουμε να πάμε στον Όλυμπο, αλλά σε κάθε φάση μετρούμε τα δεδομένα». Ξαφνικά ακούμε έναν πρώην υπουργό και υποψήφιο για νέα κυβερνητικά αξιώματα, να μιλά για την άνοδο του κόμματός του στην κλίμακα της εξουσίας σαν να πρόκειται για ένα ανέβασμα γεμάτο ζωή και πόθους που υψώνονται ως τον Όλυμπο. Και νοιώθει κάποιος να ταπεινώνονται η σκέψη και οι προσπάθειές του μπροστά στην **ευκολία με την οποία η εξουσία τσαλακώνει κάθε τι το ανθρώπινο**, όταν μάλιστα οι πράξεις της τυγχάνουν τής αποδοχής σημαντικού τμήματος της κοινωνίας. Επειδή, πράγματι, αυτό που χρειάζεται είναι η σταθερή και καθαρή προοπτική. Ο δρόμος ανοίγεται τη στιγμή που κάποιος τον περπατάει. Όσο, όμως, κάποιος γυρίζει το μαγγανοπήγαδο των εκλογών, κάθε αγώνας, κάθε προσπάθεια, σαν όστρακο θα κλείνει και θα τον καταπίνει. Όταν οι άνθρωποι γίνονται πολίτες-ψηφοφόροι για να βοηθήσουν το τάδε ή το δείνα κόμμα να αρπάξει τα ηνία της κυβέρνησης, γίνονται με τη θέλησή τους υποζύγια και ζεύονται με τα λουριά που τους τραβά η εξουσία.

Εκείνο που χρειάζεται είναι απλό, αλλά και δύσκολο, και όσες φορές και αν ειπωθεί, πάντα το ίδιο μένει: **αγώνας για ζωή και ελευθερία**. Αγώνας, **όπου ο καθένας δίνει τα δικά του μπορώ, τη δική του συμμετοχή, το δικό του εαυτό και κάνει να ξαναζούν τα όνειρα και οι ελπίδες τόσων ανθρώπων που πέρασαν, και αγωνίστηκαν και μάτωσαν. Και δίνει πνοή σε όσους θα γεννηθούν, άνθρωποι ελεύθεροι που η εξουσία τούς θέλει ήδη σκλαβωμένους. Αγώνας, που όταν είναι ανιδιοτελής, ανοίγει σαν ώριμος καρπός και δίνει το σπόρο του πιο ανθρώπινου από όλους τους προορισμούς, το σπόρο της αναρχίας.**

12/1/2014 / Αναρχική Αρχειοθήκη Αθήνας

Η υγεία και η εξέλιξη του πολιτισμού

Οι πρώτοι πληθυσμοί που έκαναν την εμφάνισή τους κατά την προϊστορία, επιβιώνουν εκπληκτικά καλά αν τους συγκρίνουμε με την πραγματική καταγραφή της ανθρώπινης ιστορίας και όχι με τις ρομαντικές εικόνες της πολιτισμικής εξέλιξης. **Ο πολιτισμός δεν υπήρξε τόσο επιτυχής στην εγγύηση της ανθρώπινης ευημερίας**, όπως μας αρέσει να πιστεύουμε, τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας μας. Προφανώς, οι βελτιώσεις στην τεχνολογία και στην οργάνωση δεν αντισταθμίζουν εξ ολοκλήρου τις απαιτήσεις που προκύπτουν από την αύξηση του πληθυσμού· πάρα πολλά από τα σχέδια και τις δραστηριότητες των πολιτισμένων τρόπων ζωής έχουν δημιουργήσει και αρνητικές επιπτώσεις παράλληλα με τα οφέλη.

Δεν υπάρχουν στοιχεία ούτε από εθνογραφικές αναφορές, ούτε από αρχαιολογικές ανασκαφές που να υποδηλώνουν ότι τα ποσοστά του τυχαίου τραυματισμού ή της διαπροσωπικής βίας μειώθηκαν σημαντικά με την υιοθέτηση πιο πολιτισμένων μορφών οργάνωσης. Στην πραγματικότητα, κάποια στοιχεία από αρχαιολογικούς χώρους και από ιστορικές πηγές δείχνουν ακριβώς το αντίθετο.

Τα στοιχεία τόσο από τις εθνογραφικές περιγραφές των κυνηγών της σημερινής εποχής, όσο και από τα αρχαιολογικά ευρήματα, δείχνουν ότι η κύρια τάση όσον αφορά την ποιότητα και την ποσότητα της διατροφής του ανθρώπου ήταν πτωτική. Οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες της σύγχρονης εποχής, αν και λιπόσαρκοι και περιστασιακά πεινασμένοι, μπορούν να απολαύσουν ένα επίπεδο πρόσληψης θερμίδων που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο πολλών μεγάλων χωρών του Τρίτου Κόσμου και που είναι γενικά υψηλότερο από αυτό των φτωχών ανθρώπων στον σύγχρονο κόσμο. Ακόμα και η καταγε-ρές για αυτές τις ομάδες, της σημερινής εποχής, δείχνουν ότι η πρόσληψη πρωτεΐνης είναι συνήθως αρκετά υψηλή, συγκριτικά με εκείνες των εύπορων σύγχρονων ομάδων και αρκετά πιο πάνω από το μέσο ποσοστό στον κόσμο. Η ανεπάρκεια πρωτεϊνών είναι σχεδόν άγνωστη σε αυτές τις ομάδες, και οι ελλείψεις βιταμινών και μεταλλικών στοιχείων είναι σπάνιες και συνήθως ήπιες σε σύγκριση με αναφορές για πολλούς πληθυσμούς του Τρίτου Κόσμου. Αρχαιολογικά στοιχεία δείχνουν ότι οι συγκεκριμένες ελλείψεις, συμπεριλαμβανομένου του σιδήρου (αναιμία), της βιταμίνης D (ραχίτιδα), και, πιο αμφιλεγόμενα, της βιταμίνης C (σκορβούτο), καθώς και τα γενικά συμπτώματα πρωτεϊνικού υποσιτισμού και η αύξηση της καθυστέρησης της ανάπτυξης των παιδιών, έχουν γενικά αυξηθεί στους ιστορικούς χρόνους αντί να μειώνονται.

Μεταξύ των αγροτών, η αύξηση του πληθυσμού απαιτούσε όλο και πιο συχνή καλλιέργεια της γης και χρήση όλο και πιο ακατάλληλων προς καλλιέργεια εδαφών, με αποτέλεσμα τη μείωση της τμήματα της κοινωνίας. Επί πλέον, οι πιο πολύπλοκες κοινωνίες θα έπρεπε να αφιερώσουν ένα αυξανόμενο ποσό της παραγωγικής ενέργειάς τους στον ανταγωνισμό μεταξύ τους, την διατήρηση της τάξης εντός τους, τις τελετές χάριν της συνοχής τους, καθώς και τα προνόμια των λίγων, αντί να εστιάσει στην βιολογική διατήρηση των ατόμων.

Σε κάθε περίπτωση, η δημοφιλής εντύπωση ότι η διατροφή έχει βελτιωθεί μέσα από την ιστορία αντικατοπτρίζει την αφθονία του εικοστού αιώνα και φαίνεται πως έχει να κάνει, τόσο με την τάξη των προνομιούχων, όσο και με μια συνολική αύξηση της παραγωγικότητας. Ούτε οι κατώτερες τάξεις των προϊστορικών χρόνων και των κλασικών αυτοκρατοριών ούτε ο για τη μείωση ή την εξάλειψη των επισιτιστικών κρίσεων, δημιουργούν κόστη και κινδύνους παράλληλα με τα οφέλη.

Η υποβοήθηση των οικονομιών αναζήτησης τροφής από καλλιέργειες μικρής κλίμακας μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του κινδύνου της εποχικής πείνας, ιδιαίτερα σε πυκνοκατοικημένα και εξαντλημένα περιβάλλοντα. Η επιδεξιότητα και η προστασία των ειδών που συμμετέχουν στην γεωργία μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του κίνδυνου της αποτυχίας των καλλιεργειών. Η αποθήκευση των τροφίμων στις μόνιμα εγκατεστημένες κοινότητες μπορεί, επίσης, να βοηθήσει στην προστασία του πληθυσμού από εποχιακές ελλείψεις ή αποτυχία των καλλιεργειών. Αλλά τα πλεονεκτήματα αυτά μπορούν να αντισταθμιστούν από τη μεγαλύτερη ευπάθεια που συχνά εμφανίζουν τα εγχώρια είδη καλλιεργειών, εξ αιτίας κλιματικών διακυμάνσεων ή άλλων φυσικών καταστροφών, ευπάθεια που στη συνέχεια επιδεινώθηκε από την εξειδικευμένη φύση ή την περιορισμένη στόχευση πολλών γεωργικών συστημάτων. Τα πλεονεκτήματα αντισταθμίζονται επίσης από την απώλεια της κινητικότητας που προκύπτει από την γεωργία και την αποθήκευση, τα όρια και τις αποτυχίες των πρωτόγονων συστημάτων αποθήκευσης, καθώς και από το ευάλωτο των μόνιμα εγκατεστημένων κοινοτήτων στην πολιτική δέσμευσης των αποθηκευμένων πόρων τους.

Παρά το γεγονός ότι η εντατικοποίηση της γεωργίας επέκτεινε την

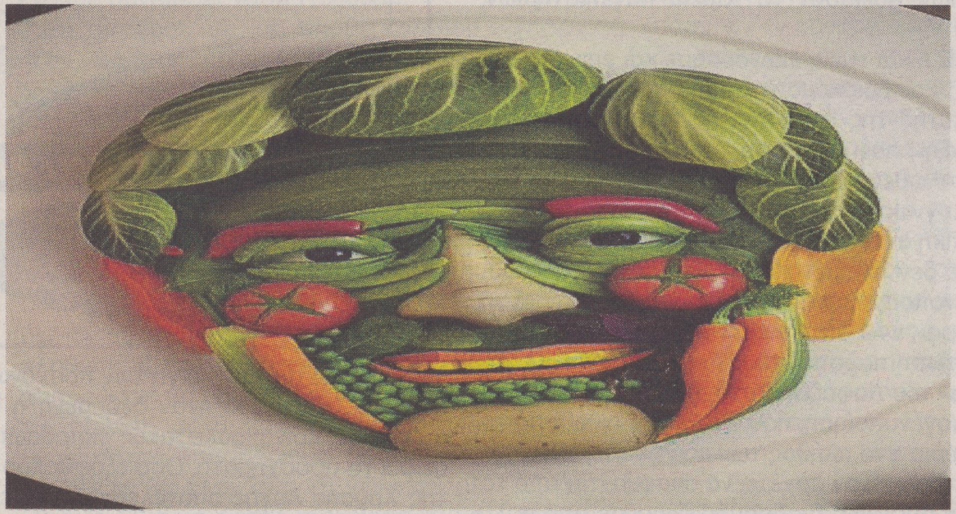
Η υγεία και η εξέλιξη του πολιτισμού

ρο μέρος της ιστορίας μας. Προφανώς, οι βελτιώσεις στην τεχνολογία και στην οργάνωση δεν αντισταθμίζουν εξ ολοκλήρου τις απαιτήσεις που προκύπτουν από την αύξηση του πληθυσμού· πάρα πολλά από τα σχέδια και τις δραστηριότητες των πολιτισμένων τρόπων ζωής έχουν δημιουργήσει και αρνητικές επιπτώσεις παράλληλα με τα οφέλη.

Δεν υπάρχουν στοιχεία ούτε από εθνογραφικές αναφορές, ούτε από αρχαιολογικές ανασκαφές που να υποδηλώνουν ότι τα ποσοστά του τυχαίου τραυματισμού ή της διαπροσωπικής βίας μειώθηκαν σημαντικά με την υιοθέτηση πιο πολιτισμένων μορφών οργάνωσης. Στην πραγματικότητα, κάποια στοιχεία από αρχαιολογικούς χώρους και από ιστορικές πηγές δείχνουν ακριβώς το αντίθετο.

Τα στοιχεία τόσο από τις εθνογραφικές περιγραφές των κυνηγών της σημερινής εποχής, όσο και από τα αρχαιολογικά ευρήματα, δείχνουν ότι η κύρια τάση όσον αφορά την ποιότητα και την ποσότητα της διατροφής του ανθρώπου ήταν πτωτική. Οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες της σύγχρονης εποχής, αν και λιπόσαρκοι και περιστασιακά πεινασμένοι, μπορούν να απολαύσουν ένα επίπεδο πρόσληψης θερμίδων που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο πολλών μεγάλων χωρών του Τρίτου Κόσμου και που είναι γενικά υψηλότερο από αυτό των φτωχών ανθρώπων στον σύγχρονο κόσμο. Ακόμα και η καταγεγραμμένη ως πιο φτωχή, ομάδα κυνηγών-τροφοσυλλεκτών απολαμβάνει μια πρόσληψη θερμίδων ανώτερη από αυτή των φτωχών ανθρώπων του σύγχρονου αστικού πληθυσμού. Οι προϊστορικοί κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες φαίνεται ότι είχαν απολαύσει πλουσιότερα περιβάλλοντα και καλύτερη διατροφή από ό, τι οι περισσότεροι των μεταγενέστερων πληθυσμών (τόσο οι πρωτόγονοι όσο και οι πολιτισμένοι). Όποτε έχουμε εξετάσει τους σκελετούς των σύγχρονων ανατομικά ανθρώπων, οι οποίοι έζησαν στα πρώτα προϊστορικά περιβάλλοντα που ήταν ακόμα πλούσια σε μεγάλα θηράματα, **συχνά είναι σχετικά μεγαλόσωμοι άνθρωποι που εμφανίζουν, συγκριτικά, μικρές ενδείξεις κακής** για πολλούς πληθυσμούς του Τρίτου Κόσμου. Αρχαιολογικά στοιχεία δείχνουν ότι οι συγκεκριμένες ελλείψεις, συμπεριλαμβανομένου του σιδήρου (αναιμία), της βιταμίνης D (ραχίτιδα), και, πιο αμφιλεγόμενα, της βιταμίνης C (σκορβούτο), καθώς και τα γενικά συμπτώματα πρωτεϊνικού υποσιτισμού και η αύξηση της καθυστέρησης της ανάπτυξης των παιδιών, έχουν γενικά αυξηθεί στους ιστορικούς χρόνους αντί να μειώνονται.

Μεταξύ των αγροτών, η αύξηση του πληθυσμού απαιτούσε όλο και πιο συ-

χνή καλλιέργεια της γης και χρήση όλο και πιο ακατάλληλων προς καλλιέργεια εδαφών, με αποτέλεσμα τη μείωση της απόδοσής τους. Η τάση αυτή μπορεί και να είχε επηρεαστεί ή και όχι από τις τεχνολογικές βελτιώσεις στη γεωργία, όπως η χρήση των μεταλλικών εργαλείων, η εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού, και οι αποδόσεις που συνδέονται με την παραγωγή μεγάλης κλίμακας που έχει την τάση να αυξάνει την ατομική παραγωγικότητα, καθώς και τη συνολική παραγωγή.

Όμως, ασχέτως αν η απόδοση της γεωργίας αυξήθηκε ή μειώθηκε, η διατροφή του ανθρώπου φαίνεται συχνά να έχει υποβαθμιστεί για μια σειρά από πολλούς λόγους: **επειδή** η όλο και πιο σύνθετη κοινωνία τοποθέτησε νέα εμπόδια μεταξύ των ανθρώπων και της ευέλικτης πρόσβασης σε πόρους, **επει-**

εντύπωση ότι η διατροφή έχει βελτιωθεί μέσα από την ιστορία αντικατοπτρίζει την αφθονία του εικοστού αιώνα και φαίνεται πως έχει να κάνει, τόσο με την τάξη των προνομιούχων, όσο και με μια συνολική αύξηση της παραγωγικότητας. Ούτε οι κατώτερες τάξεις των προϊστορικών χρόνων και των κλασικών αυτοκρατοριών, ούτε ο σύγχρονος Τρίτος Κόσμος έχουν χαρεί τη βελτίωση της πρόσληψης θερμίδων· η κατανάλωση ζωικών πρωτεϊνών φαίνεται να έχει μειωθεί για όλες τις ομάδες εκτός από τις προνομιούχες.

Δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η εξέλιξη του πολιτισμού έχει μειώσει τον κίνδυνο της δραματικής ελάττωσης των πόρων και της πείνας με τόση επιτυχία όση θα θέλαμε να πιστεύουμε. Περιστατικά πείνας συμβαίνουν μεταξύ ομάδων κυνηγών-τροφοσυλλεκτών, επειδή οι φυσικοί πόροι εξαφανίζονται και επειδή έχουν περιορισμένη δυνατότητα, είτε στο να αποθηκεύσουν, είτε στο να μεταφέρουν τα τρόφιμα. Ο κίνδυνος της πείνας αντισταθμίζεται, εν μέρει, από την σχετική

να βοηθήσει στη μείωση του κινδύνου της αποτυχίας των καλλιεργειών. Η αποθήκευση των τροφίμων στις μόνιμα εγκατεστημένες κοινότητες μπορεί, επίσης, να βοηθήσει στην προστασία του πληθυσμού από εποχιακές ελλείψεις ή αποτυχία των καλλιεργειών. Αλλά τα πλεονεκτήματα αυτά μπορούν να αντισταθμιστούν από τη μεγαλύτερη ευπάθεια που συχνά εμφανίζουν τα εγχώρια είδη καλλιεργειών, εξ αιτίας κλιματικών διακυμάνσεων ή άλλων φυσικών καταστροφών, ευπάθεια που στη συνέχεια επιδεινώθηκε από την εξειδικευμένη φύση ή την περιορισμένη στόχευση πολλών γεωργικών συστημάτων. Τα πλεονεκτήματα αντισταθμίζονται επίσης από την απώλεια της κινητικότητας που προκύπτει από την γεωργία και την αποθήκευση, τα όρια και τις αποτυχίες των πρωτόγονων συστημάτων αποθήκευσης, καθώς και από το ευάλωτο των μόνιμα εγκατεστημένων κοινοτήτων στην πολιτική δέσμευσης των αποθηκευμένων πόρων τους.

Παρά το γεγονός ότι η εντατικοποίηση της γεωργίας επέκτεινε την παραγωγή, ενδέχεται να αύξησε τους κινδύνους τόσο σε φυσικό, όσο και σε πολιτιστικό επίπεδο, **αυξάνοντας τον κίνδυνο εξάντλησης του εδάφους σε κεντρικές περιοχές καλλιέργειας και τον κίνδυνο ανεπάρκειας της σοδειάς σε ακατάλληλες προς καλλιέργεια εκτάσεις.** Επενδύσεις όπως η άρδευση για τη διατήρηση ή την αύξηση της παραγωγικότητας μπορεί να συμβάλλουν στην προστασία του εφοδιασμού τροφίμων, αλλά δημιουργούνται νέοι ενδογενείς κίνδυνοι και εισάγουν νέες μορφές αστάθειας, καθιστώντας την παραγωγή πιο ευάλωτη σε οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις που μπορούν να διαταράξουν ή να στρεβλώσουν το πρότυπο της επένδυσης. Ομοίως,

ποια στοιχεία από αρχαιολογικούς χώρους και από ιστορικές πηγές δείχνουν ακριβώς το αντίθετο.

Τα στοιχεία τόσο από τις εθνογραφικές περιγραφές των κυνηγών της σημερινής εποχής, όσο και από τα αρχαιολογικά ευρήματα, δείχνουν ότι η κύρια τάση όσον αφορά την ποιότητα και την ποσότητα της διατροφής του ανθρώπου ήταν πτωτική. Οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες της σύγχρονης εποχής, αν και λιπόσαρκοι και περιστασιακά πεινασμένοι, μπορούν να απολαύσουν ένα επίπεδο πρόσληψης θερμίδων που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο πολλών μεγάλων χωρών του Τρίτου Κόσμου και που είναι γενικά υψηλότερο από αυτό των φτωχών ανθρώπων στον σύγχρονο κόσμο. Ακόμα και η καταγεγραμμένη ως πιο φτωχή, ομάδα κυνηγών-τροφοσυλλεκτών απολαμβάνει μια πρόσληψη θερμίδων ανώτερη από αυτή των φτωχών ανθρώπων του σύγχρονου αστικού πληθυσμού. Οι προϊστορικοί κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες φαίνεται ότι είχαν απολαύσει πλουσιότερα περιβάλλοντα και καλύτερη διατροφή από ό, τι οι περισσότεροι των μεταγενέστερων πληθυσμών (τόσο οι πρωτόγονοι όσο και οι πολιτισμένοι). Όποτε έχουμε εξετάσει τους σκελετούς των σύγχρονων ανατομικά ανθρώπων, οι οποίοι έζησαν στα πρώτα προϊστορικά περιβάλλοντα που ήταν ακόμα πλούσια σε μεγάλα θηράματα, **συχνά είναι σχετικά μεγαλόσωμοι άνθρωποι που εμφανίζουν, συγκριτικά, μικρές ενδείξεις κακής ποιότητος διατροφής**. Η επακόλουθη τάση στο ανθρώπινο μέγεθος και το ανάστημα είναι ακανόνιστη, αλλά είναι πιο συχνά καθοδική από ό,τι ανοδική στα περισσότερα μέρη του κόσμου, μέχρι τον δέκατο ένατο ή τον εικοστό αιώνα.

Η διατροφή των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών **φαίνεται να είναι συγκριτικά ισορροπημένη**, ακόμη και όταν είναι χωρίς λίπη. Οι εθνογραφικές αναφο-

χνή καλλιέργεια της γης και χρήση όλο και πιο ακατάλληλων προς καλλιέργεια εδαφών, με αποτέλεσμα τη μείωση της απόδοσής τους. Η τάση αυτή μπορεί και να είχε επηρεαστεί ή και όχι από τις τεχνολογικές βελτιώσεις στη γεωργία, όπως η χρήση των μεταλλικών εργαλείων, η εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού, και οι αποδόσεις που συνδέονται με την παραγωγή μεγάλης κλίμακας που έχει την τάση να αυξάνει την ατομική παραγωγικότητα, καθώς και τη συνολική παραγωγή.

Όμως, ασχέτως αν η απόδοση της γεωργίας αυξήθηκε ή μειώθηκε, η διατροφή του ανθρώπου φαίνεται συχνά να έχει υποβαθμιστεί για μια σειρά από πολλούς λόγους: **επειδή** η όλο και πιο σύνθετη κοινωνία τοποθέτησε νέα εμπόδια μεταξύ των ανθρώπων και της ευέλικτης πρόσβασης σε πόρους, **επειδή** το εμπόριο συχνά ρούφηξε τους πόρους μακριά, **επειδή** ορισμένα τμήματα της κοινωνίας είχαν όλο και περισσότερο μόνο έμμεση πρόσβαση σε τροφή, **επειδή** οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες για τη βελτίωση της παραγωγής επικέντρωσαν την εξουσία στα χέρια λίγων, έτσι ώστε τα οφέλη τους δεν ήταν μοιρασμένα, και ίσως **επειδή** υπήρξε ολοκληρωτική εκμετάλλευση και αποστέρηση για ορισμένα παραγωγικότητας. Ούτε οι κατώτερες τάξεις των προϊστορικών χρόνων και των κλασικών αυτοκρατοριών, ούτε ο σύγχρονος Τρίτος Κόσμος έχουν χαρεί τη βελτίωση της πρόσληψης θερμίδων· η κατανάλωση ζωικών πρωτεϊνών φαίνεται να έχει μειωθεί για όλες τις ομάδες εκτός από τις προνομιούχες.

Δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η εξέλιξη του πολιτισμού έχει μειώσει τον κίνδυνο της δραματικής ελάττωσης των πόρων και της πείνας με τόση επιτυχία όση θα θέλαμε να πιστεύουμε. Περιστατικά πείνας συμβαίνουν μεταξύ ομάδων κυνηγών-τροφοσυλλεκτών, επειδή οι φυσικοί πόροι εξαφανίζονται και επειδή έχουν περιορισμένη δυνατότητα, είτε στο να αποθηκεύσουν, είτε στο να μεταφέρουν τα τρόφιμα. Ο κίνδυνος της πείνας αντισταθμίζεται, εν μέρει, από την σχετική ελευθερία των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών να μετακινούνται και να βρουν νέους πόρους, αλλά είναι σαφές ότι με την περιορισμένη τεχνολογία μεταφοράς δεν μπορούν να κινηθούν ούτε πολύ μακριά, ούτε αρκετά γρήγορα για να ξεφύγουν από τις σοβαρές διακυμάνσεις της ποσότητας των φυσικών πόρων. Όμως, κάθε μία από τις στρατηγικές που οι μόνιμα εγκατεστημένοι και πολιτισμένοι πληθυσμοί χρησιμοποιούν να αντισταθμιστούν από τη μεγαλύτερη ευπάθεια που συχνά εμφανίζουν τα εγχώρια είδη καλλιεργειών, εξ αιτίας κλιματικών διακυμάνσεων ή άλλων φυσικών καταστροφών, ευπάθεια που στη συνέχεια επιδεινώθηκε από την εξειδικευμένη φύση ή την περιορισμένη στόχευση πολλών γεωργικών συστημάτων. Τα πλεονεκτήματα αντισταθμίζονται επίσης από την απώλεια της κινητικότητας που προκύπτει από την γεωργία και την αποθήκευση, τα όρια και τις αποτυχίες των πρωτόγονων συστημάτων αποθήκευσης, καθώς και από το ευάλωτο των μόνιμα εγκατεστημένων κοινοτήτων στην πολιτική δέσμευσης των αποθηκευμένων πόρων τους.

Παρά το γεγονός ότι η εντατικοποίηση της γεωργίας επέκτεινε την παραγωγή, ενδέχεται να αύξησε τους κινδύνους τόσο σε φυσικό, όσο και σε πολιτιστικό επίπεδο, **αυξάνοντας τον κίνδυνο εξάντλησης του εδάφους σε κεντρικές περιοχές καλλιέργειας και τον κίνδυνο ανεπάρκειας της σοδειάς σε ακατάλληλες προς καλλιέργεια εκτάσεις.** Επενδύσεις όπως η άρδευση για τη διατήρηση ή την αύξηση της παραγωγικότητας μπορεί να συμβάλλουν στην προστασία του εφοδιασμού τροφίμων, αλλά δημιουργούνται νέοι ενδογενείς κίνδυνοι και εισάγουν νέες μορφές αστάθειας, καθιστώντας την παραγωγή πιο ευάλωτη σε οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις που μπορούν να διαταράξουν ή να στρεβλώσουν το πρότυπο της επένδυσης. Ομοίως, η εξειδίκευση της παραγωγής αύξησε την ποικιλία των προϊόντων που θα μπορούσαν να κατασκευαστούν, καθώς και τη συνολική απόδοση της παραγωγής· τοποθέτησε, όμως, μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στο έλεος των άστατων συστημάτων ανταλλαγής ή των εξ ίσου άστατων κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Η σύγχρονη αποθήκευση και μεταφορά μπορεί να μειώσει την ευπάθεια

από φυσικές καταστροφές, αλλά αυξάνει την ευπάθεια σε διαταραχές που οφείλονται σε τεχνολογικούς ή πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες των ίδιων των συστημάτων μεταφοράς και αποθήκευσης. Τα συστήματα μεταφοράς και αποθήκευσης είναι δύσκολο και δαπανηρό να διατηρηθούν. Οι κυβερνήσεις που έχουν την εξουσία να μεταφέρουν μεγάλες ποσότητες τροφίμων σε μεγάλες αποστάσεις για να αντισταθμίσουν την πείνα, όπως και την δύναμη να τονώσουν τις επενδύσεις σε συστήματα προστασίας της αποθήκευσης και μεταφοράς, έχουν επίσης και **μπορούν να ασκήσουν την εξουσία άρνησης της βοήθειας και εκτροπής των επενδύσεων**. Οι ίδιοι οι μηχανισμοί της αγοράς που διευκολύνουν την ταχεία διακίνηση των προϊόντων σε μεγάλη κλίμακα και μπορούν να βοηθήσουν ώστε να αποφευχθεί η πείνα, δημιουργούν επίσης πρότυπα διεθνούς ανταγωνισμού στην παραγωγή και την κατανάλωση που μπορεί να απειλήσουν με πείνα εκείνα τα άτομα που εξαρτώνται από τις παγκόσμιες αγορές για την προμήθεια των τροφίμων τους, ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού.

Συνεπώς, δεν είναι σαφές, θεωρητικά, ότι ο πολιτισμός διασφαλίζει την διατροφική επάρκεια του ατόμου. Διάφορα στοιχεία που έχουν δει το φως της δημοσιότητας καταδεικνύουν πως, ούτε η καταγραφή των εθνογραφικών μελετών και της ιστορίας, ούτε η αρχαιολογία παρέχει σαφή ένδειξη της προοδευτικής αύξησης τού δείκτη εξασφάλισης των προμηθειών του ανθρώπου σε τρόφιμα, (σε σύγκριση με το συνολικό μέγεθος παραγωγής), με την εξέλιξη του πολιτισμού.

Παρόμοιες διαπιστώσεις μπορούν να γίνουν με αναφορά στην φυσική ιστορία των μολυσματικών ασθενειών. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι προϊστορικοί κυνη-

ντικό αντίκτυπο στους μικρούς πληθυσμούς με την εξάλειψη των ικανών να παράγουν ενηλίκων. Αλλά, από άλλη άποψη, οι επιπτώσεις τους θα ήταν περιορισμένες, επειδή δεν είχαν περάσει από άτομο σε άτομο.

Λόγω της κινητικότητας και της διαχείρισης των πτωμάτων των ζώων, οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες είναι πιθανό να είχαν εκτεθεί σε ένα ευρύτερο φάσμα ζωονοσογόνων λοιμώξεων σε σχέση με τους πιο πολιτισμένους πληθυσμούς. Η κινητικότητα μπορεί, επίσης, να τους είχε εκθέσει στην διάρροια «του ταξιδιώτη», στην οποία οι τοπικές μικροπαραλλαγές κάθε παρασίτου (συμπεριλαμβανομένων των ζωονοσογόνων) προκαλούσε επαναλαμβανόμενη πίεση για ανοσολογική απόκριση του οργανισμού.

Οι χρόνιες παθήσεις, οι οποίες μπορεί να εξαπλωθούν μεταξύ μικρών απομονωμένων ομάδων, φαίνεται να **ήταν σχετικά ασήμαντες**, αν και αποτελούν αναμφισβήτητα μια επιβάρυνση από

νόσο που μπορεί συχνά να θεραπεύ-

δος σκουληκιών), μολονότι εμφανίζουν σημαντική διακύμανση στην εμφάνιση, σύμφωνα με το φυσικό περιβάλλον, φαίνεται γενικά να ελαχιστοποιούνται στις μικρές μετακινούμενες ομάδες. Τουλάχιστον, η επικράτηση των συγκεκριμένων παρασίτων και το φορτίο του παρασίτου, ή το μέγεθος της ατομικής δόσης, ελαχιστοποιείται, αν και σε κάποια περιβάλλοντα η κινητικότητα φαίνεται πράγματι να έχει αυξήσει την ποικιλία των παρασίτων με τα οποία έρχονται οι άνθρωποι αντιμέτωποι. Εθνογραφικές παρατηρήσεις δείχνουν ότι τα φορτία παρασίτων συχνά είναι σχετικά χαμηλά σε ομάδες που μετακινούνται και **συνήθως αυξάνουν όταν υιοθετείται η μόνιμη εγκατάσταση.** Παρόμοιες παρατηρήσεις υποδηλώνουν ότι οι εντερικές προσβολές είναι συνήθως πιο σοβαρές σε μόνιμα εγκατεστημένους πληθυσμούς από ό,τι σε πιο κινητικούς γείτονές τους. Τα στοιχεία δείχνουν, επίσης, ότι οι πρωτόγονοι πληθυσμοί συχνά εμφανίζουν καλύτερη απόκριση στα αυτόχθονα παράσιτά

ρέων αυτών των σοβαρών ασθενειών, όπως η ελονοσία, η σχιστοσωμίαση και η βουβωνική πανώλη, δείχνουν ότι, μεταξύ των σχετικά μικρών ομάδων ανθρώπων χωρίς μεταφορικό μέσο πέρα από το περπάτημα, οι ασθένειες αυτές είναι απίθανο να έχουν προκαλέσει κάτι σοβαρό, όπως το βάρος της νοσηρότητας και της θνησιμότητας που προκάλεσαν στους ιστορικούς και σύγχρονους πληθυσμούς.

Η επιδημιολογική θεωρία προβλέπει, περαιτέρω, την αποτυχία των περισσότερων επιδημικών ασθενειών να εξαπλωθούν σε μικρούς απομονωμένους πληθυσμούς ή σε ομάδες μετρίου μεγέθους που συνδέονται μόνο με την σωματική τους μετακίνηση. Επί πλέον, οι μελέτες σε δείγματα αίματος σύγχρονων απομονωμένων ομάδων δείχνουν ότι, παρ' όλο που το μικρό τους μέγεθος και η απομόνωση δεν είναι μια πλήρης εγγύηση κατά της μετάδοσης των ασθενειών αυτών στην περιοχή, η διασπορά από ομάδα σε ομάδα είναι τυχαία και ακανόνιστη. **Το πρότυπο υποδηλώνει ότι οι σύγχρονοι απομονωμένοι πληθυσμοί κινδυνεύουν από επιδημίες από τη στιγμή που οι ασθένειες αυτές συντηρούνται από τους πολιτισμένους πληθυσμούς.** Αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνει τις προβλέψεις ότι τέτοιες ασθένειες θα μπορούσαν και να μην έχουν ακμάσει και εξαπλωθεί, επειδή δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν μεταδοθεί σε έναν κόσμο που κατοικείται εξ ολοκλήρου από μικρές και απομονωμένες ομάδες, στις οποίες δεν θα υπήρχαν πολιτισμένες δεξαμενές των ασθενειών και όλες οι μετακινήσεις των ασθενειών θα μπορούσαν να συμβαίνουν μόνο με την ταχύτητα του περπατήματος των ανθρώπων.

Επί πλέον, **συντριπτικά ιστορικά στοιχεία δείχνουν ότι οι μεγαλύτερες τιμές της νοσηρότητας και του θανά-**

φίμων σε μεγάλες αποστάσεις για να αντισταθμίσουν την πείνα, όπως και την δύναμη να τονώσουν τις επενδύσεις σε συστήματα προστασίας της αποθήκευσης και μεταφοράς, έχουν επίσης και **μπορούν να ασκήσουν την εξουσία άρνησης της βοήθειας και εκτροπής των επενδύσεων**. Οι ίδιοι οι μηχανισμοί της αγοράς που διευκολύνουν την ταχεία διακίνηση των προϊόντων σε μεγάλη κλίμακα και μπορούν να βοηθήσουν ώστε να αποφευχθεί η πείνα, δημιουργούν επίσης πρότυπα διεθνούς ανταγωνισμού στην παραγωγή και την κατανάλωση που μπορεί να απειλήσουν με πείνα εκείνα τα άτομα που εξαρτώνται από τις παγκόσμιες αγορές για την προμήθεια των τροφίμων τους, ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού.

Συνεπώς, δεν είναι σαφές, θεωρητικά, ότι ο πολιτισμός διασφαλίζει την διατροφική επάρκεια του ατόμου. Διάφορα στοιχεία που έχουν δει το φως της δημοσιότητας καταδεικνύουν πως, ούτε η καταγραφή των εθνογραφικών μελετών και της ιστορίας, ούτε η αρχαιολογία παρέχει σαφή ένδειξη της προοδευτικής αύξησης τού δείκτη εξασφάλισης των προμηθειών του ανθρώπου σε τρόφιμα, (σε σύγκριση με το συνολικό μέγεθος παραγωγής), με την εξέλιξη του πολιτισμού.

Παρόμοιες διαπιστώσεις μπορούν να γίνουν με αναφορά στην φυσική ιστορία των μολυσματικών ασθενειών. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι προϊστορικοί κυνηγοί και οι πληθυσμοί τροφοσυλλεκτών θα είχαν υποστεί λιγότερες λοιμώξεις και θα είχαν συνολικά χαμηλότερα ποσοστά παρασίτων από τους περισσότερους πληθυσμούς ανά τον κόσμο, με εξαίρεση αυτούς του περασμένου αιώνα κατά τον οποίον τα αντιβιοτικά είχαν αρχίσει να προσφέρουν σοβαρή προστασία ενάντια στις λοιμώξεις.

Οι κυριότερες μεταδοτικές ασθένειες που αντιμετώπισαν οι μεμονωμένες ομάδες κυνηγών και τροφοσυλλεκτών πιθανά είχαν δύο τύπους: των **ζωονοσογόνων** ασθενειών, που προκαλούνται από οργανισμούς των οποίων ο κύκλος ζωής ήταν σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητος από τις ανθρώπινες συνή-

ομά ζωονοσογόνων λοιμώξεων σε σχέση με τους πιο πολιτισμένους πληθυσμούς. Η κινητικότητα μπορεί, επίσης, να τους είχε εκθέσει στην διάρροια «του ταξιδιώτη», στην οποία οι τοπικές μικροπαραλλαγές κάθε παρασίτου (συμπεριλαμβανομένων των ζωονοσογόνων) προκαλούσε επαναλαμβανόμενη πίεση για ανοσολογική απόκριση του οργανισμού.

Οι χρόνιες παθήσεις, οι οποίες μπορεί να εξαπλωθούν μεταξύ μικρών απομονωμένων ομάδων, φαίνεται να **ήταν σχετικά ασήμαντες**, αν και αποτελούν αναμφισβήτητα μια επιβάρυνση από νόσο που μπορεί συχνά να θεραπεύεται ταχέως με την ιατρική του εικοστού αιώνα. Αρχικά, οι χρόνιες παθήσεις φαίνεται να προκαλούν σχετικά μικρή νοσηρότητα στους επί μακρόν εκτεθειμένους. Επί πλέον, τα σκελετικά στοιχεία δείχνουν ότι ακόμη και μια δερματική ασθένεια (π.χ. η τροπική μόρωση), **όπως** και άλλες κοινές λοιμώξεις χαμηλού βαθμού (περιοστίτιδα) που σχετίζονται με μολύνσεις από οργανισμούς συνηθισμένους σήμερα στο ανθρώπινο περιβάλλον, ήταν συνήθως λιγότερο συχνές και λιγότερο σοβαρές μεταξύ των μικρών, πρώτων μετακινούμενων πληθυσμών από ό,τι μεταξύ των πιο μόνιμα εγκατεστημένων και πολυάριθμων ανθρώπινων ομάδων. Παρόμοια επιχειρήματα φαίνεται να ισχύουν για

φαίνεται πράγματι να έχει αυξήσει την ποικιλία των παρασίτων με τα οποία έρχονται οι άνθρωποι αντιμέτωποι. Εθνογραφικές παρατηρήσεις δείχνουν ότι τα φορτία παρασίτων συχνά είναι σχετικά χαμηλά σε ομάδες που μετακινούνται και **συνήθως αυξάνουν όταν υιοθετείται η μόνιμη εγκατάσταση.** Παρόμοιες παρατηρήσεις υποδηλώνουν ότι οι εντερικές προσβολές είναι συνήθως πιο σοβαρές σε μόνιμα εγκατεστημένους πληθυσμούς από ό,τι σε πιο κινητικούς γείτονές τους. Τα στοιχεία δείχνουν, επίσης, ότι οι πρωτόγονοι πληθυσμοί συχνά εμφανίζουν καλύτερη απόκριση στα αυτόχθονα παράσιτά τους (δηλαδή, λιγότερα συμπτώματα της νόσου ανάλογα με το φορτίο του παρασίτου τους) από ό,τι θα περιμέναμε. Τα αρχαιολογικά στοιχεία δείχνουν ότι, στο μέτρο που μπορεί να μετρηθεί το φορτίο των εντερικών παρασίτων σε σχέση με τα αποτελέσματά του στη συνολική διατροφή (για παράδειγμα, σχετικά με τα ποσοστά της αναιμίας), οι λοιμώξεις αυτές ήταν σχετικά ήπιες στους πρώιμους ανθρώπινους πληθυσμούς, αλλά έγιναν όλο και πιο σοβαρές, καθώς οι πληθυσμοί αυξήθηκαν σε αριθμό και εγκαταστάθηκαν κάπου μόνιμα. Σε μία περίπτωση, όπου έγινε συγκριτική ανάλυση των αρχαιολογικών μουμιών από διαφορετικές περιόδους, υπάρχει άμεση απόδειξη της αύξησης

χρόνους πληθυσμούς.

Η επιδημιολογική θεωρία προβλέπει, περαιτέρω, την αποτυχία των περισσότερων επιδημικών ασθενειών να εξαπλωθούν σε μικρούς απομονωμένους πληθυσμούς ή σε ομάδες μετρίου μεγέθους που συνδέονται μόνο με την σωματική τους μετακίνηση. Επί πλέον, οι μελέτες σε δείγματα αίματος σύγχρονων απομονωμένων ομάδων δείχνουν ότι, παρ' όλο που το μικρό τους μέγεθος και η απομόνωση δεν είναι μια πλήρης εγγύηση κατά της μετάδοσης των ασθενειών αυτών στην περιοχή, η διασπορά από ομάδα σε ομάδα είναι τυχαία και ακανόνιστη. **Το πρότυπο υποδηλώνει ότι οι σύγχρονοι απομονωμένοι πληθυσμοί κινδυνεύουν από επιδημίες από τη στιγμή που οι ασθένειες αυτές συντηρούνται από τους πολιτισμένους πληθυσμούς.** Αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνει τις προβλέψεις ότι τέτοιες ασθένειες θα μπορούσαν και να μην έχουν ακμάσει και εξαπλωθεί, επειδή δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν μεταδοθεί σε έναν κόσμο που κατοικείται εξ ολοκλήρου από μικρές και απομονωμένες ομάδες, στις οποίες δεν θα υπήρχαν πολιτισμένες δεξαμενές των ασθενειών και όλες οι μετακινήσεις των ασθενειών θα μπορούσαν να συμβαίνουν μόνο με την ταχύτητα του περπατήματος των ανθρώπων.

Επί πλέον, **συντριπτικά ιστορικά στοιχεία δείχνουν ότι οι μεγαλύτερες τιμές της νοσηρότητας και του θανάτου από λοίμωξη σχετίζονται με την εισαγωγή νέων ασθενειών από μία περιοχή του κόσμου σε μιαν άλλη,** μέσα από διαδικασίες που συνδέονται με την πολιτισμένη μεταφορά εμπορευμάτων σε ταχύτητες και αποστάσεις έξω από την περιοχή στην οποία συνήθως έβγαιναν για κυνήγι και συλλογή οι ομάδες. Οι κοινωνίες μικρής κλίμακας μετακινούν τους ανθρώπους μεταξύ ομάδων και απολαμβάνουν περιοδικό συγχρωτισμό και διασπορά, αλλά δεν διανύουν τις αποστάσεις που σχετίζονται με τα ιστορικά και σύγχρονα θρησκευτικά προσκυνήματα ή τις στρατιωτικές εκστρατείες, ούτε κινούνται με την ταχύτητα των σύγχρονων μορφών μεταφοράς. Η αύξηση στη μετακίνηση

μων τους, ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού.

Συνεπώς, δεν είναι σαφές, θεωρητικά, ότι ο πολιτισμός διασφαλίζει την διατροφική επάρκεια του ατόμου. Διάφορα στοιχεία που έχουν δει το φως της δημοσιότητας καταδεικνύουν πως, ούτε η καταγραφή των εθνογραφικών μελετών και της ιστορίας, ούτε η αρχαιολογία παρέχει σαφή ένδειξη της προοδευτικής αύξησης τού δείκτη εξασφάλισης των προμηθειών του ανθρώπου σε τρόφιμα, (σε σύγκριση με το συνολικό μέγεθος παραγωγής), με την εξέλιξη του πολιτισμού.

Παρόμοιες διαπιστώσεις μπορούν να γίνουν με αναφορά στην φυσική ιστορία των μολυσματικών ασθενειών. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι προϊστορικοί κυνηγοί και οι πληθυσμοί τροφοσυλλεκτών θα είχαν υποστεί λιγότερες λοιμώξεις και θα είχαν συνολικά χαμηλότερα ποσοστά παρασίτων από τους περισσότερους πληθυσμούς ανά τον κόσμο, με εξαίρεση αυτούς του περασμένου αιώνα κατά τον οποίον τα αντιβιοτικά είχαν αρχίσει να προσφέρουν σοβαρή προστασία ενάντια στις λοιμώξεις.

Οι κυριότερες μεταδοτικές ασθένειες που αντιμετώπισαν οι μεμονωμένες ομάδες κυνηγών και τροφοσυλλεκτών πιθανά είχαν δύο τύπους: των **ζωονοσογόνων** ασθενειών, που προκαλούνται από οργανισμούς των οποίων ο κύκλος ζωής ήταν σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητος από τις ανθρώπινες συνήθειες και των **χρόνιων** ασθενειών, που κολλούσαν άμεσα από άτομο σε άτομο, η μετάδοση των οποίων ήταν απίθανο να είχε περιορισθεί λόγω του μικρού μεγέθους της ομάδας. Από τις δύο κατηγορίες, οι ζωονοσογόνες λοιμώξεις είναι αναμφίβολα η πιο σημαντική κατηγορία. Είναι πιθανό να ήταν σοβαρές ή ακόμη και άμεσα θανατηφόρες, επειδή ήταν κακώς προσαρμοσμένες στους ανθρώπους-ξενιστές. Επί πλέον, οι ζωοανθρωπονόσοι μπορεί να είχαν σημα-

νόσο που μπορεί συχνά να θεραπεύεται ταχέως με την ιατρική του εικοστού αιώνα. Αρχικά, οι χρόνιες παθήσεις φαίνεται να προκαλούν σχετικά μικρή νοσηρότητα στους επί μακρόν εκτεθειμένους. Επί πλέον, τα σκελετικά στοιχεία δείχνουν ότι ακόμη και μια δερματική ασθένεια (π.χ. η τροπική μόρωση), όπως και άλλες κοινές λοιμώξεις χαμηλού βαθμού (περιοστίτιδα) που σχετίζονται με μολύνσεις από οργανισμούς συνηθισμένους σήμερα στο ανθρώπινο περιβάλλον, ήταν συνήθως λιγότερο συχνές και λιγότερο σοβαρές μεταξύ των μικρών, πρώτων μετακινούμενων πληθυσμών από ό,τι μεταξύ των πιο μόνιμα εγκατεστημένων και πολυάριθμων ανθρώπινων ομάδων. Παρόμοια επιχειρήματα φαίνεται να ισχύουν για τη φυματίωση και τη λέπρα, αν κρίνουμε από τα στοιχεία των σκελετών. Ακόμα κι αν οι επιδημιολόγοι παραδέχονται τώρα ότι η φυματίωση θα μπορούσε να είχε εξαπλωθεί και να επιμείνει στις μικρές ομάδες, τα στοιχεία δείχνουν με συντριπτικό τρόπο ότι είναι κατά κύριο λόγο μια **ασθένεια των πυκνών αστικών πληθυσμών.**

Ομοίως, η χρόνια εντερική μόλυνση από βακτήρια, η λοίμωξη από πρωτόζωα και παράσιτα ελμίνθων (σ.τ.μ.: είρη απόκριση στα αυτόχθονα παράσιτά τους (δηλαδή, λιγότερα συμπτώματα της νόσου ανάλογα με το φορτίο του παρασίτου τους) από ό,τι θα περιμέναμε. Τα αρχαιολογικά στοιχεία δείχνουν ότι, στο μέτρο που μπορεί να μετρηθεί το φορτίο των εντερικών παρασίτων σε σχέση με τα αποτελέσματά του στη συνολική διατροφή (για παράδειγμα, σχετικά με τα ποσοστά της αναιμίας), οι λοιμώξεις αυτές ήταν σχετικά ήπιες στους πρώιμους ανθρώπινους πληθυσμούς, αλλά έγιναν όλο και πιο σοβαρές, καθώς οι πληθυσμοί αυξήθηκαν σε αριθμό και εγκαταστάθηκαν κάπου μόνιμα. Σε μία περίπτωση, όπου έγινε συγκριτική ανάλυση των αρχαιολογικών μουμιών από διαφορετικές περιόδους, υπάρχει άμεση απόδειξη της αύξησης των παθολογικών εντερικών βακτηρίων με την υιοθέτηση της μόνιμης εγκατάστασης. Σε μια άλλη περίπτωση, η ανάλυση των περιττωμάτων έχει καταγράψει μια αύξηση σε εντερικά παράσιτα λόγω της μόνιμης εγκατάστασης.

Πολλές σημαντικές λοιμώξεις μεταφερόμενες από έντομα ή ζώα μπορεί, επίσης, να ήταν λιγότερο σημαντικές μεταξύ των προϊστορικών κυνηγών-τροφοσυλλεκτών από ό,τι είναι στον σύγχρονο κόσμο. Οι συνήθειες των φο-

επιδημίες από τη στιγμή που οι ασθένειες αυτές συντηρούνται από τους πολιτισμένους πληθυσμούς. Αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνει τις προβλέψεις ότι τέτοιες ασθένειες θα μπορούσαν και να μην έχουν ακμάσει και εξαπλωθεί, επειδή δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν μεταδοθεί σε έναν κόσμο που κατοικείται εξ ολοκλήρου από μικρές και απομονωμένες ομάδες, στις οποίες δεν θα υπήρχαν πολιτισμένες δεξαμενές των ασθενειών και όλες οι μετακινήσεις των ασθενειών θα μπορούσαν να συμβαίνουν μόνο με την ταχύτητα του περπατήματος των ανθρώπων.

Επί πλέον, **συντριπτικά ιστορικά στοιχεία δείχνουν ότι οι μεγαλύτερες τιμές της νοσηρότητας και του θανάτου από λοίμωξη σχετίζονται με την εισαγωγή νέων ασθενειών από μία περιοχή του κόσμου σε μιαν άλλη,** μέσα από διαδικασίες που συνδέονται με την πολιτισμένη μεταφορά εμπορευμάτων σε ταχύτητες και αποστάσεις έξω από την περιοχή στην οποία συνήθως έβγαιναν για κυνήγι και συλλογή οι ομάδες. Οι κοινωνίες μικρής κλίμακας μετακινούν τους ανθρώπους μεταξύ ομάδων και απολαμβάνουν περιοδικό συγχρωτισμό και διασπορά, αλλά δεν διανύουν τις αποστάσεις που σχετίζονται με τα ιστορικά και σύγχρονα θρησκευτικά προσκυνήματα ή τις στρατιωτικές εκστρατείες, ούτε κινούνται με την ταχύτητα των σύγχρονων μορφών μεταφοράς. Η αύξηση στη μετακίνηση των ανθρώπων και την μεταφορά των εξωγενών ασθενειών φαίνεται πιθανό να έχει πολύ πιο σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία, από το μικρό βάρος της διάρροιας «του ταξιδιώτη» που επιβλήθηκε από τις μικρής κλίμακας μετακινήσεις των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών.

Οι προϊστορικοί πληθυσμοί κυνηγών και τροφοσυλλεκτών μπορεί, επίσης, να έχουν ένα άλλο σημαντικό πλεονέ-

συνέχεια στη σελ. 10

Συνέχεια από τη σελ. 9

κτημα σε σχέση με πολλές άλλες πολιτισμένες ομάδες. Λαμβάνοντας υπ' όψη την ευρέως αναγνωρισμένη (και εν γένει θετική ή συνεργιστική) συσχέτιση του υποσιτισμού και των ασθενειών, **η σχετικά καλή διατροφή των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών μπορεί περαιτέρω να τους θωράκισε κατά των λοιμώξεων, που θα συναντούσαν.**

Σε κάθε περίπτωση, από τα στοιχεία των σκελετών φαίνεται να προκύπτει ότι τα σοβαρά επεισόδια στρες που αναστάτωσαν την ανάπτυξη των παιδιών (οξεία επεισόδια λοίμωξης ή επιδημίες ή επεισόδια έλλειψης πόρων και πείνας) **δεν μειώθηκαν** και αν μη τι άλλο έγιναν όλο και περισσότερο συνηθισμένα με την εξέλιξη του πολιτισμού κατά τους προϊστορικούς χρόνους.

Υπάρχουν, επίσης, ενδείξεις, κυρίως από εθνογραφικές πηγές, ότι **οι πρωτόγονοι πληθυσμοί υποφέρουν από σχετικά χαμηλά ποσοστά πολλών εκφυλιστικών ασθενειών**, σε σχέση τουλάχιστον με τους πιο εύπορους πληθυσμούς των σύγχρονων κοινωνιών, ακόμη και μετά από τις διορθώσεις που γίνονται για την διαφορετική ηλικιακή κατανομή μεταξύ των ενηλίκων. Οι πρωτόγονοι πληθυσμοί (κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες, αγρότες που καλύπτουν εξ ολοκλήρου τις βασικές ανάγκες τους, καθώς και όλες οι ομάδες που δεν βασίζονται στα σύγχρονα επεξεργασμένα τρόφιμα) φαίνεται να έχουν αρκετά διατροφικά πλεονεκτήματα -έναντι των πιο εύπορων σύγχρονων κοινωνιών- τα οποία τούς προστατεύουν από πολλές εκ των ασθενειών που μας ταλαιπωρούν σήμερα. Η λιτή διατροφή τους, που περιελάμβανε τροφές με λίγες θερμίδες σε σχέση με τις θρεπτικές ουσίες, χαμηλές σε συνολικό λίπος (και ιδιαίτερα οι χαμηλές σε

νάπτυξης, όπως το λέμφωμα Burkitt και ο καρκίνος του ήπατος, μπορεί να είναι το ιστορικό προϊόν των αλλαγών στην ανθρώπινη συμπεριφορά, που αφορούν στην αποθήκευση των τροφίμων ή την υποβοηθούμενη από τον άνθρωπο εξάπλωση των λοιμώξεων που μεταφέρονται από έντομα ή ζώα. Τα στοιχεία των σκελετών υποδηλώνουν, μέσα από τη σπανιότητα των μεταστάσεων στα οστά, ότι οι καρκίνοι ήταν συγκριτικά σπάνιοι στην προϊστορία.

Η ιστορία του προσδόκιμου ζωής του ανθρώπου είναι πολύ πιο δύσκολο να περιγραφεί ή να συνοψιστεί με ακρίβεια, επειδή τα στοιχεία είναι τόσο αποσπασματικά και οι διαμάχες που εμπλέκονται στην ερμηνεία της είναι πάρα πολλές. Αλλά μόλις κοιτάξουμε πέρα από το πολύ υψηλό προσδόκιμο ζωής από τα μέσα του εικοστού αιώνα στις πλουσιότερες χώρες, τα υπάρχοντα δεδομένα φαίνεται, επίσης, να υποδηλώνουν ένα σχέδιο πιο πολύπλοκο και λιγότερο προοδευτικό από ό,τι έχουμε συνηθίσει να πιστεύουμε.

Σε αντίθεση με τις υποθέσεις που ήταν κάποτε ευρέως διαδεδομένες, η αργή ανάπτυξη των προϊστορικών πληθυσμών δεν συνεπάγεται απαραίτητα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας. Αποδεικτικά στοιχεία χαμηλής γονιμότητας ή/και της χρήσης του ελέγχου των γεννήσεων από ομάδες μικρής κλίμακας υποδηλώνουν (αν χρησιμοποιήσουμε διαγράμματα σύγχρονης ζωής) ότι οι μέσες τιμές της αύξησης του πληθυσμού πολύ κοντά στο μηδέν θα μπορούσαν να έχουν διατηρηθεί από τις ομάδες μόνο με ιστορικά μέτρια θνησιμότητα (προσδόκιμο ζωής μεταξύ 25 έως 30 ετών από τη γέννηση, με 50 έως 60 τοις εκατό των βρεφών να ενηλικιώνονται, γεγονός που φαίνεται να ταιριάζει με αυτά που παρατηρήθηκαν σε εθνογραφικά και αρχαιολο-

λατος από αμυλούχες κρέμες από και άλλα πιο θρεπτικά τρόφιμα απογαλακτισμού. Η εντατικοποίηση της γεωργίας και η υιοθέτηση ενός πιο πολιτισμένου τρόπου ζωής πιθανώς δεν μπόρεσε να βελτιώσει την επιβίωση των παιδιών μέχρι προ τινός. Τα ποσοστά βρεφικής και παιδικής θνησιμότητας που παρατηρούνται στις μικρότερες σύγχρονες ομάδες (ή που ανακατασκευάστηκαν για τις προϊστορικές ομάδες) με λιγότερη βεβαιότητα δεν υπολείπονται των περισσοτέρων ευρωπαϊκών χωρών, μέχρι κάποια στιγμή στον δέκατο ένατο αιώνα και ήταν, στην πραγματικότητα, μικρότερα από τα αστικά ποσοστά παιδικής θνησιμότητας κατά το μεγαλύτερο μέρος του δέκατου ένατου αιώνα (και ενός μεγάλου μέρους του εικοστού αιώνα, σε πολλές πόλεις του Τρίτου Κόσμου).

Δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία από τα αρχαιολογικά δείγματα που να υποδηλώνουν ότι το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων αυξήθηκε με την υιοθέτηση της μόνιμης εγκατάστασης ή της γεωργίας. Υπάρχουν εν τούτοις κάποια στοιχεία (που περιπλέκονται από τις συνέπειες μιας πιθανής επιτάχυνσης της αύξησης του πληθυσμού από δείγματα νεκροταφείων) που υποδηλώνουν ότι το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων **μπορεί στην πραγματικότητα να έχει μειωθεί**, από την εποχή που υιοθετήθηκε η γεωργία. Σε μεταγενέστερα στάδια της εντατικοποίησης της γεωργίας και της ανάπτυξης του πολιτισμού, το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων αυξήθηκε σημαντικά. Οι πληθυσμοί των αρχαιολογικών χρόνων, από την Εποχή του Σιδήρου ή ακόμη και τη Μεσαιωνική περίοδο στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή ή από την Μισσισίππιαν περίοδο στην Βόρειο Αμερική, υποδηλώνουν συχνά ότι ο μέσος όρος των ενηλίκων πέθαιναν στα μέσα ή στα τέλη της τρί-

μοντέλα της πολιτισμικής εξέλιξης που βασίζονται στην τεχνολογική ανάπτυξη. Προσθέτουν βάρος στις θεωρίες της πολιτισμικής εξέλιξης που δίνουν έμφαση σε περιβαλλοντικούς περιορισμούς, στη δημογραφική πίεση, και τον ανταγωνισμό και την κοινωνική εκμετάλλευση, παρά στην τεχνολογική ή την κοινωνική πρόοδο, ως πρωτογενείς υποκινητές της κοινωνικής αλλαγής. Ομοίως, η αρχαιολογική απόδειξη ότι απομακρυσμένοι πληθυσμοί συχνά

Σε κάθε περίπτωση, από τα στοιχεία των σκελετών φαίνεται να προκύπτει ότι τα σοβαρά επεισόδια στρες που αναστάτωσαν την ανάπτυξη των παιδιών (οξεία επεισόδια λοίμωξης ή επιδημίες ή επεισόδια έλλειψης πόρων και πείνας) **δεν μειώθηκαν** και αν μη τι άλλο έγιναν όλο και περισσότερο συνηθισμένα με την εξέλιξη του πολιτισμού κατά τους προϊστορικούς χρόνους.

Υπάρχουν, επίσης, ενδείξεις, κυρίως από εθνογραφικές πηγές, ότι **οι πρωτόγονοι πληθυσμοί υποφέρουν από σχετικά χαμηλά ποσοστά πολλών εκφυλιστικών ασθενειών**, σε σχέση τουλάχιστον με τους πιο εύπορους πληθυσμούς των σύγχρονων κοινωνιών, ακόμη και μετά από τις διορθώσεις που γίνονται για την διαφορετική ηλικιακή κατανομή μεταξύ των ενηλίκων. Οι πρωτόγονοι πληθυσμοί (κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες, αγρότες που καλύπτουν εξ ολοκλήρου τις βασικές ανάγκες τους, καθώς και όλες οι ομάδες που δεν βασίζονται στα σύγχρονα επεξεργασμένα τρόφιμα) φαίνεται να έχουν αρκετά διατροφικά πλεονεκτήματα -έναντι των πιο εύπορων σύγχρονων κοινωνιών- τα οποία τούς προστατεύουν από πολλές εκ των ασθενειών που μας ταλαιπωρούν σήμερα. Η λιτή διατροφή τους, που περιελάμβανε τροφές με λίγες θερμίδες σε σχέση με τις θρεπτικές ουσίες, χαμηλές σε συνολικό λίπος (και ιδιαίτερα οι χαμηλές σε κορεσμένα λιπαρά), με υψηλή περιεκτικότητα σε κάλιο και με χαμηλή περιεκτικότητα σε νάτριο, κοινές σε τέτοιες ομάδες, **φαίνεται να συμβάλλουν στην προστασία τους έναντι σειράς εκφυλιστικών καταστάσεων που μαστίζουν τους πιο εύπορους από τους σύγχρονους πληθυσμούς, συχνά σε αναλογία με την ευημερία τους.** Ο σακχαρώδης διαβήτης φαίνεται να είναι εξαιρετικά σπάνιος σε πρωτόγονες ομάδες (τόσο στους κυνηγούς-τροφοσυλλέκτες, όσο και στους αγρότες), καθώς και τα προβλήματα του κυκλοφορικού, όπως η υψηλή αρτηριακή πίεση, οι καρδιακές παθήσεις και τα εγκεφαλικά επεισόδια. Ομοίως, οι διαταραχές που σχετίζονται με την κακή λειτουργία του εντέρου,

σπάνιοι στην προϊστορία.

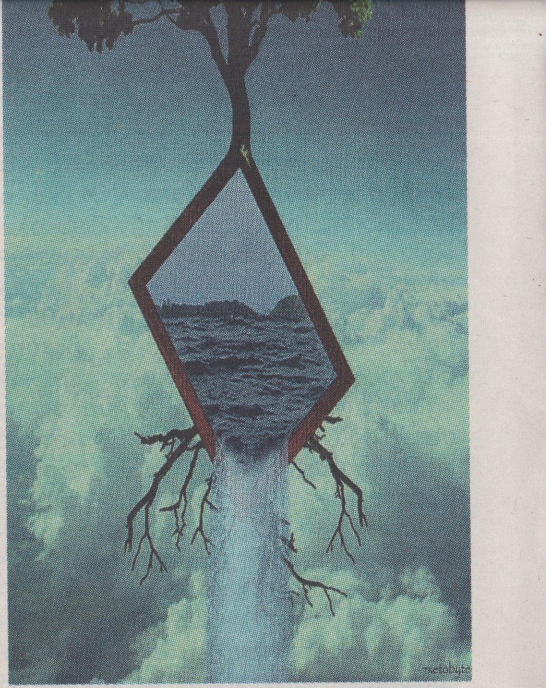
Η ιστορία του προσδόκιμου ζωής του ανθρώπου είναι πολύ πιο δύσκολο να περιγραφεί ή να συνοψιστεί με ακρίβεια, επειδή τα στοιχεία είναι τόσο αποσπασματικά και οι διαμάχες που εμπλέκονται στην ερμηνεία της είναι πάρα πολλές. Αλλά μόλις κοιτάξουμε πέρα από το πολύ υψηλό προσδόκιμο ζωής από τα μέσα του εικοστού αιώνα στις πλουσιότερες χώρες, τα υπάρχοντα δεδομένα φαίνεται, επίσης, να υποδηλώνουν ένα σχέδιο πιο πολύπλοκο και λιγότερο προοδευτικό από ό,τι έχουμε συνηθίσει να πιστεύουμε.

Σε αντίθεση με τις υποθέσεις που ήταν κάποτε ευρέως διαδεδομένες, η αργή ανάπτυξη των προϊστορικών πληθυσμών δεν συνεπάγεται απαραίτητα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας. Αποδεικτικά στοιχεία χαμηλής γονιμότητας ή/και της χρήσης του ελέγχου των γεννήσεων από ομάδες μικρής κλίμακας υποδηλώνουν (αν χρησιμοποιήσουμε διαγράμματα σύγχρονης ζωής) ότι οι μέσες τιμές της αύξησης του πληθυσμού πολύ κοντά στο μηδέν θα μπορούσαν να έχουν διατηρηθεί από τις ομάδες μόνο με ιστορικά μέτρια θνησιμότητα (προσδόκιμο ζωής μεταξύ 25 έως 30 ετών από τη γέννηση, με 50 έως 60 τοις εκατό των βρεφών να ενηλικιώνονται, γεγονός που φαίνεται να ταιριάζει με αυτά που παρατηρήθηκαν σε εθνογραφικά και αρχαιολογικά δείγματα). Οι ομάδες αυτές θα είχαν εξισορροπήσει τη γονιμότητα, η οποία θα ήταν πιθανότατα κάτω από τους μέσους όρους των περισσότερο μόνιμα εγκατεστημένων σύγχρονων πληθυσμών. Η προϊστορική επιτάχυνση της αύξησης του πληθυσμού, μετά την υιοθέτηση της μόνιμης εγκατάστασης και της γεωργίας, αν δεν είναι ένα κατασκεύασμα της αρχαιολογικής ανασυγκρότησης, θα μπορούσε να εξηγηθεί από την αύξηση στη γονιμότητα ή την αλλαγή των αποφάσεων στον έλεγχο των γεννήσεων, που φαίνεται να συνοδεύουν τη μόνιμη εγκατάσταση και τη γεωργία. Η εξήγηση αυτή ταιριάζει στα δεδομένα που έχουμε στη διάθεση μας καλύτερα από οποιαδήποτε ανταγωνι-

τερη βεβαιότητα δεν υπολείπονται των περισσοτέρων ευρωπαϊκών χωρών, μέχρι κάποια στιγμή στον δέκατο ένατο αιώνα και ήταν, στην πραγματικότητα, μικρότερα από τα αστικά ποσοστά παιδικής θνησιμότητας κατά το μεγαλύτερο μέρος του δέκατου ένατου αιώνα (και ενός μεγάλου μέρους του εικοστού αιώνα, σε πολλές πόλεις του Τρίτου Κόσμου).

Δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία από τα αρχαιολογικά δείγματα που να υποδηλώνουν ότι το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων αυξήθηκε με την υιοθέτηση της μόνιμης εγκατάστασης ή της γεωργίας. Υπάρχουν εν τούτοις κάποια στοιχεία (που περιπλέκονται από τις συνέπειες μιας πιθανής επιτάχυνσης της αύξησης του πληθυσμού από δείγματα νεκροταφείων) που υποδηλώνουν ότι το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων **μπορεί στην πραγματικότητα να έχει μειωθεί**, από την εποχή που υιοθετήθηκε η γεωργία. Σε μεταγενέστερα στάδια της εντατικοποίησης της γεωργίας και της ανάπτυξης του πολιτισμού, το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων αυξήθηκε σημαντικά. Οι πληθυσμοί των αρχαιολογικών χρόνων, από την Εποχή του Σιδήρου ή ακόμη και τη Μεσαιωνική περίοδο στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή ή από την Μισσισίππιαν περίοδο στην Βόρειο Αμερική, υποδηλώνουν συχνά ότι ο μέσος όρος των ενηλίκων πέθαιναν στα μέσα ή στα τέλη της τρίτης δεκαετίας. Αυτό το ποσοστό δεν διέφερε, ενώ μερικές φορές ήταν χαμηλότερο από τον μέσο όρο των πρώτων μεταγενέστερων πληθυσμών στις ίδιες περιοχές. Επί πλέον, η ιστορική βελτίωση του προσδόκιμου ζωής των ενηλίκων μπορεί να ήρθε ως αποτέλεσμα, τουλάχιστον εν μέρει, από την αύξηση της βρεφικής και παιδικής θνησιμότητας και τη συνακόλουθη «επιλεκτική» φύση όσων εισέρχονταν στην ενηλικίωση, καθώς οι επιδημικές ασθένειες μετατόπιζαν το κέντρο βάρους τους από τους ενήλικες στα παιδιά.

Αυτά τα στοιχεία υποδηλώνουν σαφώς ότι πρέπει να επανεξετάσουμε τις ακαδημαϊκές και δημοφιλείς εικόνες της ανθρώπινης προόδου και της

μοντέλα της πολιτισμικής εξέλιξης που βασίζονται στην τεχνολογική ανάπτυξη. Προσθέτουν βάρος στις θεωρίες της πολιτισμικής εξέλιξης που δίνουν έμφαση σε περιβαλλοντικούς περιορισμούς, στη δημογραφική πίεση, και τον ανταγωνισμό και την κοινωνική εκμετάλλευση, παρά στην τεχνολογική ή την κοινωνική πρόοδο, ως πρωτογενείς υποκινητές της κοινωνικής αλλαγής. Ομοίως, η αρχαιολογική απόδειξη ότι απομακρυσμένοι πληθυσμοί συχνά έχουν υποστεί υποβάθμιση στην υγεία τους, ως αποτέλεσμα της ένταξής τους σε ευρύτερες πολιτισμικές μονάδες, η καθαρή ταξική διαστρωμάτωση της υγείας στον πρώιμο και τον σύγχρονο πολιτισμό, και η γενική αποτυχία είτε του πρώιμου, είτε του σύγχρονου πολιτισμού για την προώθηση σαφών βελτιώσεων στην υγεία, τη διατροφή, ή την οικονομική ομοιόσταση για μεγάλα τμήματα του πληθυσμού τους μέχρι το πολύ πρόσφατο παρελθόν, όλα ενισχύουν τον ανταγωνισμό και τα εκμεταλλευτικά μοντέλα για την προέλευση και τη λειτουργία των πολιτισμένων κρατών.

Με απλά λόγια, νομίζω ότι πρέπει να επανεξετάσουμε ριζικά την παραδο-

πληθυσμούς των σύγχρονων κοινωνιών, ακόμη και μετά από τις διορθώσεις που γίνονται για την διαφορετική ηλικιακή κατανομή μεταξύ των ενηλίκων. Οι πρωτόγονοι πληθυσμοί (κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες, αγρότες που καλύπτουν εξ ολοκλήρου τις βασικές ανάγκες τους, καθώς και όλες οι ομάδες που δεν βασίζονται στα σύγχρονα επεξεργασμένα τρόφιμα) φαίνεται να έχουν αρκετά διατροφικά πλεονεκτήματα -έναντι των πιο εύπορων σύγχρονων κοινωνιών- τα οποία τούς προστατεύουν από πολλές εκ των ασθενειών που μας ταλαιπωρούν σήμερα. Η λιτή διατροφή τους, που περιελάμβανε τροφές με λίγες θερμίδες σε σχέση με τις θρεπτικές ουσίες, χαμηλές σε συνολικό λίπος (και ιδιαίτερα οι χαμηλές σε κορεσμένα λιπαρά), με υψηλή περιεκτικότητα σε κάλιο και με χαμηλή περιεκτικότητα σε νάτριο, κοινές σε τέτοιες ομάδες, **φαίνεται να συμβάλλουν στην προστασία τους έναντι σειράς εκφυλιστικών καταστάσεων που μαστίζουν τους πιο εύπορους από τους σύγχρονους πληθυσμούς, συχνά σε αναλογία με την ευημερία τους.** Ο σακχαρώδης διαβήτης φαίνεται να είναι εξαιρετικά σπάνιος σε πρωτόγονες ομάδες (τόσο στους κυνηγούς-τροφοσυλλέκτες, όσο και στους αγρότες), καθώς και τα προβλήματα του κυκλοφορικού, όπως η υψηλή αρτηριακή πίεση, οι καρδιακές παθήσεις και τα εγκεφαλικά επεισόδια. Ομοίως, οι διαταραχές που σχετίζονται με την κακή λειτουργία του εντέρου, όπως η σκωληκοειδίτιδα, η εκκολπωμάτωση, η διαφραγματοκήλη, οι κιρσοί, οι αιμορροΐδες και οι καρκίνοι του εντέρου, εμφανίζονται σπάνια. Οι τιμές πολλών άλλων τύπων καρκίνου, ιδίως του μαστού και του πνεύμονα, φαίνεται να είναι χαμηλές στις περισσότερες κοινωνίες μικρής κλίμακας, ακόμη και αν διορθωθούν για το μικρό ποσοστό των ηλικιωμένων που συχνά παρατηρείται. Ακόμη και αυτοί οι καρκίνοι που σήμερα θεωρούμε ότι είναι ασθένειες της υπαήταν κάποτε ευρέως διαδεδομένες, η αργή ανάπτυξη των προϊστορικών πληθυσμών δεν συνεπάγεται απαραίτητα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας. Αποδεικτικά στοιχεία χαμηλής γονιμότητας ή/και της χρήσης του ελέγχου των γεννήσεων από ομάδες μικρής κλίμακας υποδηλώνουν (αν χρησιμοποιήσουμε διαγράμματα σύγχρονης ζωής) ότι οι μέσες τιμές της αύξησης του πληθυσμού πολύ κοντά στο μηδέν θα μπορούσαν να έχουν διατηρηθεί από τις ομάδες μόνο με ιστορικά μέτρια θνησιμότητα (προσδόκιμο ζωής μεταξύ 25 έως 30 ετών από τη γέννηση, με 50 έως 60 τοις εκατό των βρεφών να ενηλικιώνονται, γεγονός που φαίνεται να ταιριάζει με αυτά που παρατηρήθηκαν σε εθνογραφικά και αρχαιολογικά δείγματα). Οι ομάδες αυτές θα είχαν εξισορροπήσει τη γονιμότητα, η οποία θα ήταν πιθανότατα κάτω από τους μέσους όρους των περισσότερο μόνιμα εγκατεστημένων σύγχρονων πληθυσμών. Η προϊστορική επιτάχυνση της αύξησης του πληθυσμού, μετά την υιοθέτηση της μόνιμης εγκατάστασης και της γεωργίας, αν δεν είναι ένα κατασκεύασμα της αρχαιολογικής ανασυγκρότησης, θα μπορούσε να εξηγηθεί από την αύξηση στη γονιμότητα ή την αλλαγή των αποφάσεων στον έλεγχο των γεννήσεων, που φαίνεται να συνοδεύουν τη μόνιμη εγκατάσταση και τη γεωργία. Η εξήγηση αυτή ταιριάζει στα δεδομένα που έχουμε στη διάθεση μας καλύτερα από οποιαδήποτε ανταγωνιστική υπόθεση.

Δεν είναι σαφές κατά πόσον η θέσπιση της μόνιμης εγκατάστασης ή της γεωργίας θα αύξανε ή θα μείωνε το ποσοστό των ατόμων που αποθνήσκουν, όπως τα βρέφη ή τα παιδιά. Τα πλεονεκτήματα της μόνιμης εγκατάστασης μπορεί να είχαν αντισταθμιστεί από τους κινδύνους που συνδέονται με την αυξημένη μόλυνση, την μικρότερη χρονική απόσταση μεταξύ των γεννήσεων, ή την αντικατάσταση τού μητρικού γάστοιχεία (που περιπλέκονται από τις συνέπειες μιας πιθανής επιτάχυνσης της αύξησης του πληθυσμού από δείγματα νεκροταφείων) που υποδηλώνουν ότι το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων **μπορεί στην πραγματικότητα να έχει μειωθεί**, από την εποχή που υιοθετήθηκε η γεωργία. Σε μεταγενέστερα στάδια της εντατικοποίησης της γεωργίας και της ανάπτυξης του πολιτισμού, το προσδόκιμο ζωής των ενηλίκων αυξήθηκε σημαντικά. Οι πληθυσμοί των αρχαιολογικών χρόνων, από την Εποχή του Σιδήρου ή ακόμη και τη Μεσαιωνική περίοδο στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή ή από την Μισσισίππιαν περίοδο στην Βόρειο Αμερική, υποδηλώνουν συχνά ότι ο μέσος όρος των ενηλίκων πέθαιναν στα μέσα ή στα τέλη της τρίτης δεκαετίας. Αυτό το ποσοστό δεν διέφερε, ενώ μερικές φορές ήταν χαμηλότερο από τον μέσο όρο των πρώτων μεταγενέστερων πληθυσμών στις ίδιες περιοχές. Επί πλέον, η ιστορική βελτίωση του προσδόκιμου ζωής των ενηλίκων μπορεί να ήρθε ως αποτέλεσμα, τουλάχιστον εν μέρει, από την αύξηση της βρεφικής και παιδικής θνησιμότητας και τη συνακόλουθη «επιλεκτική» φύση όσων εισέρχονταν στην ενηλικίωση, καθώς οι επιδημικές ασθένειες μετατόπιζαν το κέντρο βάρους τους από τους ενήλικες στα παιδιά.

Αυτά τα στοιχεία υποδηλώνουν σαφώς ότι πρέπει να επανεξετάσουμε τις ακαδημαϊκές και δημοφιλείς εικόνες της ανθρώπινης προόδου και της πολιτιστικής εξέλιξης. Έχουμε χτίσει τις εικόνες μας για την ανθρώπινη ιστορία αποκλειστικά από τις εμπειρίες των προνομιούχων τάξεων και πληθυσμών και έχουμε θεωρήσει πολύ στενή τη σχέση μεταξύ της τεχνολογικής προόδου και της προόδου για την ζωή του ατόμου.

Σε ακαδημαϊκό επίπεδο, τα στοιχεία αυτά, που συχνά υποδηλώνουν φθίνουσες αποδόσεις για την υγεία και τη διατροφή, τείνουν να υπονομεύσουν τα

μοντέλα της πολιτισμικής εξέλιξης που βασίζονται στην τεχνολογική ανάπτυξη. Προσθέτουν βάρος στις θεωρίες της πολιτισμικής εξέλιξης που δίνουν έμφαση σε περιβαλλοντικούς περιορισμούς, στη δημογραφική πίεση, και τον ανταγωνισμό και την κοινωνική εκμετάλλευση, παρά στην τεχνολογική ή την κοινωνική πρόοδο, ως πρωτογενείς υποκινητές της κοινωνικής αλλαγής. Ομοίως, η αρχαιολογική απόδειξη ότι απομακρυσμένοι πληθυσμοί συχνά έχουν υποστεί υποβάθμιση στην υγεία τους, ως αποτέλεσμα της ένταξής τους σε ευρύτερες πολιτισμικές μονάδες, η καθαρή ταξική διαστρωμάτωση της υγείας στον πρώιμο και τον σύγχρονο πολιτισμό, και η γενική αποτυχία είτε του πρώιμου, είτε του σύγχρονου πολιτισμού για την προώθηση σαφών βελτιώσεων στην υγεία, τη διατροφή, ή την οικονομική ομοιόσταση για μεγάλα τμήματα του πληθυσμού τους μέχρι το πολύ πρόσφατο παρελθόν, όλα ενισχύουν τον ανταγωνισμό και τα εκμεταλλευτικά μοντέλα για την προέλευση και τη λειτουργία των πολιτισμένων κρατών.

Με απλά λόγια, νομίζω ότι πρέπει να επανεξετάσουμε ριζικά την παραδοσιακή αντίληψή μας ότι ο πολιτισμός αποτελεί πρόοδο για την ευημερία του ανθρώπου ή τουλάχιστον ότι το έπραξε για τους περισσότερους ανθρώπους κατά το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας πριν από τον εικοστό αιώνα. Τα συγκριτικά στοιχεία απλά δεν υποστηρίζουν αυτή την εικόνα.

Από το ομώνυμο βιβλίο του Mark Nathan Cohen, σελ 131-141. -

Μετάφραση Κ.

Νατούφιοι: μια συζήτηση για την αληθινή φύση του ανθρώπου

Όπως κι αν καταπιαστούμε με το ζήτημα της ελευθερίας, τίθεται πάντοτε το ερώτημα: ποια είναι πραγματικά η φύση του ανθρώπου; Είναι στη φύση μας να ζούμε διαμοιρασμένοι σε μικρά πολιτισμικά «κλουβιά», που μας διασπούν την προσοχή και μας φυλακίζουν σε αυταπάτες; Είναι στην φύση μας να θέλουμε να κερδίζουμε περισσότερα, να μην εμπιστευόμαστε; Είναι στη φύση μας, τελικά, να θέλουμε ο ένας να βλάψουμε τον άλλον ή να του επιβληθούμε;

Τόσο βαθιά που είμαστε οι περισσότεροι βουτηγμένοι στον πολιτισμό, αδυνατούμε να διακρίνουμε ποια είναι τα φυσικά μας χαρακτηριστικά, ποιος είναι ο φυσικός τρόπος θέασης του κόσμου, ποια είναι τα στοιχεία εκείνα που φέρουμε, επειδή γεννηθήκαμε άνθρωποι. Το ζήτημα της ελευθερίας είναι τόσο ζωτικό, όσο το να ορίσουμε αυτή τη φύση. **Ο άνθρωπος γεννήθηκε, για να είναι ελεύθερος.** Κι όμως, κατάφερε να το ξεχάσει. Πόσοι σήμερα θέτουν ως υπέρτατο φυσικό τους στοιχείο την ελευθερία; Κι αν θέτουμε, όμως, αυτό το ζήτημα, πολλοί θα ισχυριστούν ότι είναι ουτοπικό.

Δε μένει, τότε, να προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τις απαρχές του πολιτισμού και να κοιτάξουμε ακόμη πιο πίσω, στην ζωή των ανθρώπων πριν εγκατασταθούν μόνιμα σε έναν τόπο κι αρχίσουν να συγκροτούν κοινωνίες, χωριά, να εξημερώνουν σα θηριοδαμαστές τη γη και να διασπείρουν παντού την κοσμοθεωρία της επιβολής. Θα πει κάποιος μα αφού ο άνθρωπος έφτιαξε τον πολιτισμό, δεν είναι κι αυτός μέρος της φύσης του; Η απάντηση στο ερώτημα είναι η ίδια η καθημερινότητά μας. Αν νιώθουμε ότι, ζώντας όλο και πιο πολιτισμένοι, απελευθερώνονται οι φυσικές μας δυνατότητες.

Κάθε άλλο γινόμαστε όλο και πιο εξαρτημένοι από τεχνητούς τρόπους θέασης του κόσμου, είμαστε όλο και πιο υποταγμένοι απ' τις τεχνητές κατασκευές και πιο ανίσχυροι σωματικά και πνευματικά ως ανεξάρτητα φυσικά όντα. Ελάχιστοι ξέρουν να παρατηρούν τις φυσικές εναλλαγές του καιρού, της γης, της θάλασσας, των ζώων και των φυτών. Ίσως, τελικά, δεν

όπου η καθημερινότητα εξαρτάται απ' τον κύκλο των γεωργικών εργασιών και της κτηνοτροφίας. Ας μείνουμε, λοιπόν, στους Νατούφιους, τους ανθρώπους που για μας σήμερα βρίσκονται χρονικά σε ένα μεταίχμιο ανάμεσα στο άγριο και το εξημερωμένο. Ωστόσο, η κοσμοθεωρία τους δεν ήταν τόσο απλοϊκά μια μετάβαση.

Η ζωή που βασίζεται στην μετακίνηση, στην αναζήτηση τροφής απ' το κυνήγι και την τροφοσυλλογή, στην ομαδική συντροφική ζωή και την ανταλλαγή τους αφήνει χρόνο να σκεφτούν, να παίξουν. Το ταξίδι τους στην ζωή περιβάλλεται εξ ολοκλήρου απ' τη φύση. Το σώμα τους δυνατό, ώστε να αντέξει τις εναλλαγές. Το πνεύμα τους διαυγές, ακούραστο,

ντος μέσα απ' τη λατρεία των προγόνων.

Οι οργανωμένες νεκρικές τελετές, με το πέρασμα του χρόνου, απ' τις κοινωνίες των γεωργών και μετά, καλλιεργούν την ιδιαίτερη, ξεχωριστή ταυτότητα των συγγενών. Οι νεκροί δεν ανήκουν σε όλη την κοινότητα, αλλά σε μια συγκεκριμένη οικογένεια, που φέρει έναν ιδιαίτερο ρόλο μέσα στο σύνολο. **Σταδιακά, η κοινότητα αυξάνεται, επιβάλλεται σε άλλες και μεγαλώνει. Γίνεται μια κοινωνία, που απαιτεί διαχείριση. Οπότε, η πολιτική έρχεται να εδραιώσει την αναγκαιότητά της. Οι αρχηγοί αποκτούν εξουσία, μοιράζουν ρόλους, εξειδικεύουν τις εργασίες. Κι οι νεκροί πρόγονοι δείχνουν ότι αυτοί κρατούν από σπουδαίες ηρωικές γενιές.**

Έχουν ανησυχίες αυτοί οι άνθρωποι; Είναι έρμαια ενός κόσμου και άγονται και φέρονται, σαν άβουλα όντα απ' τις καιρικές συνθήκες και την μετακίνηση των κοπαδιών; Είναι τυφλοί ακόλουθοι μιας φυσικής κατάστασης, που δεν τους αφήνει, στο κυνήγι της επιβίωσης, να σκεφτούν τίποτε και να αντιδράσουν; Όπως όλα δείχνουν, κάθε άλλο! **Είναι δυναμικοί συνομιλητές της φύσης, δεν είναι έρμαιά της.**

Μάλιστα, αξιοποιούν ό,τι τους δίνει κάθε φορά το περιβάλλον. Όταν το κλίμα αλλάζει και από θερμότερο και υγρότερο γίνεται ψυχρότερο και ξηρότερο, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι δασικές εκτάσεις, εκείνοι τρέφονται με τη μικρή ποώδη βλάστηση και κατόπιν, όταν οι συνθήκες δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο, με μικρά όσπρια, που είναι ανθεκτικά στην ξηρασία. Η αφθονία είναι μια έννοια παρεξηγημένη ίσως. Το ό,τι οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες αξιοποιούν ό,τι έχουν γύρω τους με σοφία, όντας τελικά αυτάρκεις και κατορθώνοντας να συντηρηθούν αποτελεσματικά δείχνει ότι, όχι μόνο προσαρμόζονται στο περιβάλλον, αλλά είναι και μέρος του.

Οι Νατούφιοι, ενώ ίσως έχουν δοκιμάσει να καλλιεργήσουν κάποιους σπόρους, όχι συστηματικά, αλλά μάλλον πειραματικά, δεν είναι οι άνθρωποι που υποτάσσουν το περιβάλλον τους. **Μετακινούνται σαν υγιή αιμοσφαίρια στις φλέβες της γης, όχι σαν τα**

σότερα, να μην εμπιστευόμαστε; Είναι στη φύση μας, τελικά, να θέλουμε ο ένας να βλάψουμε τον άλλον ή να του επιβληθούμε;

Τόσο βαθιά που είμαστε οι περισσότεροι βουτηγμένοι στον πολιτισμό, αδυνατούμε να διακρίνουμε ποια είναι τα φυσικά μας χαρακτηριστικά, ποιος είναι ο φυσικός τρόπος θέασης του κόσμου, ποια είναι τα στοιχεία εκείνα που φέρουμε, επειδή γεννηθήκαμε άνθρωποι. Το ζήτημα της ελευθερίας είναι τόσο ζωτικό, όσο το να ορίσουμε αυτή τη φύση. **Ο άνθρωπος γεννήθηκε, για να είναι ελεύθερος.** Κι όμως, κατάφερε να το ξεχάσει. Πόσοι σήμερα θέτουν ως υπέρτατο φυσικό τους στοιχείο την ελευθερία; Κι αν θέτουμε, όμως, αυτό το ζήτημα, πολλοί θα ισχυριστούν ότι είναι ουτοπικό.

Δε μένει, τότε, να προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τις απαρχές του πολιτισμού και να κοιτάξουμε ακόμη πιο πίσω, στην ζωή των ανθρώπων πριν εγκατασταθούν μόνιμα σε έναν τόπο κι αρχίσουν να συγκροτούν κοινωνίες, χωριά, να εξημερώνουν σα θηριοδαμαστές τη γη και να διασπείρουν παντού την κοσμοθεωρία της επιβολής. Θα πει κάποιος μα αφού ο άνθρωπος έφτιαξε τον πολιτισμό, δεν είναι κι αυτός μέρος της φύσης του; Η απάντηση στο ερώτημα είναι η ίδια η καθημερινότητά μας. Αν νιώθουμε ότι, ζώντας όλο και πιο πολιτισμένοι, απελευθερώνονται οι φυσικές μας δυνατότητες.

Κάθε άλλο γινόμαστε όλο και πιο εξαρτημένοι από τεχνητούς τρόπους θέασης του κόσμου, είμαστε όλο και πιο υποταγμένοι απ' τις τεχνητές κατασκευές και πιο ανίσχυροι σωματικά και πνευματικά ως ανεξάρτητα φυσικά όντα. Ελάχιστοι ξέρουν να παρατηρούν τις φυσικές εναλλαγές του καιρού, της γης, της θάλασσας, των ζώων και των φυτών. Ίσως, τελικά, δεν εξημερώσαμε τη φύση, αλλά το μόνο που κάνουμε διαρκώς είναι να την εξαγριώνουμε.

Μπορούμε, λοιπόν, ακόμη να βρούμε τα όρια του ήμερου και του άγριου; Τί ξέρουμε για το μακρινό εκείνο παρελθόν, όταν ο άνθρωπος κυνηγούσε, για να τραφεί ή περισυνέλεγε την τροφή του; Ένα οριακό σημείο στην πορεία του ανθρώπου είναι αυτό που οι αρχαιολόγοι ονόμασαν *Νατούφια περίοδο.* Οι Νατούφιοι κατοικούσαν στην περιοχή που ονομάζουμε εύφορη ημισέληνο, δηλαδή στη σημερινή Συρία, Παλαιστίνη-Ισραήλ, έρημο Σινά, την ευρύτερη περιοχή του Τίγρη και του Ευφράτη, την Ανατολία. Πήραν το όνομά τους απ' το όνομα μιας σύγχρονης πόλης, μα αυτό δεν έχει κι ιδιαίτερη σημασία.

Σημαντικό είναι ότι αυτές οι ομάδες ανθρώπων, με βάση τα ως τώρα στοιχεία, έκαναν τις πρώτες απόπειρες να καλλιεργήσουν τη γη, χωρίς όμως να φτάσουν σε αυτό που θα ονομάζαμε γεωργική οικονομία. Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για μια συγκε-

όπου η καθημερινότητα εξαρτάται απ' τον κύκλο των γεωργικών εργασιών και της κτηνοτροφίας. Ας μείνουμε, λοιπόν, στους Νατούφιους, τους ανθρώπους που για μας σήμερα βρίσκονται χρονικά σε ένα μεταίχμιο ανάμεσα στο άγριο και το εξημερωμένο. Ωστόσο, η κοσμοθεωρία τους δεν ήταν τόσο απλοϊκά μια μετάβαση.

Η ζωή που βασίζεται στην μετακίνηση, στην αναζήτηση τροφής απ' το κυνήγι και την τροφοσυλλογή, στην ομαδική συντροφική ζωή και την ανταλλαγή τους αφήνει χρόνο να σκεφτούν, να παίξουν. Το ταξίδι τους στην ζωή περιβάλλεται εξ ολοκλήρου απ' τη φύση. Το σώμα τους δυνατό, ώστε να αντέξει τις εναλλαγές. Το πνεύμα τους διαυγές, ακούραστο, αντιλαμβάνεται και τον παραμικρό ήχο, που μπορεί να είναι ευκαιρία για τροφή ή κίνδυνος-θάνατος. Η ματιά τους κοφτερή, το αυτί τους φιλτράρει κάθε ήχο, που δεν είναι ακόμη θόρυβος. Η αντίληψή τους χωράει όλο τον κόσμο, γιατί εκεί μέσα κατοικούν σε έναν κόσμο που είναι ολόκληρος.

Σύνορα δεν υπάρχουν, οι άλλοι είναι μια συνάντηση. Ακόμη κι εχθρική ή καχύποπτη, αλλά πάντως συνάντηση. Αν σκεφτεί κανείς πόσους απ' τους ανθρώπους που βλέπουμε καθημερινά τους συναντάμε στ' αλήθεια και δεν περνάμε απλώς από δίπλα τους, τότε εύκολα μπορούμε να καταλάβουμε την αξία της συνάντησης. Ο κύκλος της ζωής σημαίνει κάτι. Η ανάμιξη των ομάδων γίνεται, για να μπορούν αυτές να διατηρούνται ζωντανές. Αλλιώς, οι διαρκείς αιμομιξίες θα οδηγήσουν στον αφανισμό.

Κι όταν έρθει ο θάνατος, έχοντας μιαν άλλη αντίληψη για τους δικούς τους, αρχίζουν να τους θάβουν. Κι όχι μόνο τους θάβουν, αλλά και τους περιβάλλουν

Σταδιακά, η κοινότητα αυξάνεται, επιβάλλεται σε άλλες και μεγαλώνει. Γίνεται μια κοινωνία, που απαιτεί διαχείριση. Οπότε, η πολιτική έρχεται να εδραιώσει την αναγκαιότητά της. Οι αρχηγοί αποκτούν εξουσία, μοιράζουν ρόλους, εξειδικεύουν τις εργασίες. Κι οι νεκροί πρόγονοι δείχνουν ότι αυτοί κρατούν από σπουδαίες ηρωικές γενιές.

Έχουν ανησυχίες αυτοί οι άνθρωποι; Είναι έρμαια ενός κόσμου και άγονται και φέρονται, σαν άβουλα όντα απ' τις καιρικές συνθήκες και την μετακίνηση των κοπαδιών; Είναι τυφλοί ακόλουθοι μιας φυσικής κατάστασης, που δεν τους αφήνει, στο κυνήγι της επιβίωσης, να σκεφτούν τίποτε και να αντιδράσουν; Όπως όλα δείχνουν, κάθε άλλο! **Είναι δυναμικοί συνομιλητές της φύσης, δεν είναι έρμαιά της.**

Μάλιστα, αξιοποιούν ό,τι τους δίνει κάθε φορά το περιβάλλον. Όταν το κλίμα αλλάζει και από θερμότερο και υγρότερο γίνεται ψυχρότερο και ξηρότερο, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι δασικές εκτάσεις, εκείνοι τρέφονται με τη μικρή ποώδη βλάστηση και κατόπιν, όταν οι συνθήκες δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο, με μικρά όσπρια, που είναι ανθεκτικά στην ξηρασία. Η αφθονία είναι μια έννοια παρεξηγημένη ίσως. Το ό,τι οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες αξιοποιούν ό,τι έχουν γύρω τους με σοφία, όντας τελικά αυτάρκεις και κατορθώνοντας να συντηρηθούν αποτελεσματικά δείχνει ότι, όχι μόνο προσαρμόζονται στο περιβάλλον, αλλά είναι και μέρος του.

Οι Νατούφιοι, ενώ ίσως έχουν δοκιμάσει να καλλιεργήσουν κάποιους σπόρους, όχι συστηματικά, αλλά μάλλον πειραματικά, δεν είναι οι άνθρωποι που υποτάσσουν το περιβάλλον τους. **Μετακινούνται σαν υγιή αιμοσφαίρια στις φλέβες της γης, όχι σαν τα καρκινικά, που καταστρέφουν τη ζωτική της ενέργεια, όπως ο σύγχρονος άνθρωπος.** Συλλέγουν άγριους καρπούς και δημητριακά και κυνηγούν μικρά γρήγορα ζώα. Το πνεύμα τους αεικίνητο. Ακόμη και τα εργαλεία τους είναι μικρά, για να μπορούν να τα κουβαλούν. Κι όταν φτιάχνουν μεγάλα λίθινα, π.χ. γουδιά, που απαιτούσαν ώρες και κόπο, για να κατασκευαστούν, δε διστάζουν να τα ματήσουν, για να μην τους είναι βάρος. Δεν μπορούμε παρά να θαυμάσουμε αυτή την ελευθερία, την καθαρότητα από κάθε είδους βάρος, υλικό και πνευματικό.

Δεν είναι τυχαίο, βέβαια, που όταν οι άνθρωποι γίνονται γεωργοί, όχι μόνο βασίζονται σε σχέσεις ιδιοκτησίας, αλλά και προσπαθούν να εξοικονομήσουν ενέργεια, για να υπηρετήσουν με απερίσπαστη δουλικότητα τη γη. Άρα, γίνονται πιο νωθροί και τεμπέληδες σε όσα δεν έχουν να κάνουν με την αγροτική παραγωγή. Μάλιστα, τα ίχνη της τροφής τους δείχνουν ότι στην περίοδο της μονιμότητας και της

με ακόμη πιο πίσω, στην ζωή των ανθρώπων πριν εγκατασταθούν μόνιμα σε έναν τόπο κι αρχίσουν να συγκροτούν κοινωνίες, χωριά, να εξημερώνουν σα θηριοδαμαστές τη γη και να διασπείρουν παντού την κοσμοθεωρία της επιβολής. Θα πει κάποιος μα αφού ο άνθρωπος έφτιαξε τον πολιτισμό, δεν είναι κι αυτός μέρος της φύσης του; Η απάντηση στο ερώτημα είναι η ίδια η καθημερινότητά μας. Αν νιώθουμε ότι, ζώντας όλο και πιο πολιτισμένοι, απελευθερώνονται οι φυσικές μας δυνατότητες.

Κάθε άλλο γινόμαστε όλο και πιο εξαρτημένοι από τεχνητούς τρόπους θέασης του κόσμου, είμαστε όλο και πιο υποταγμένοι απ' τις τεχνητές κατασκευές και πιο ανίσχυροι σωματικά και πνευματικά ως ανεξάρτητα φυσικά όντα. Ελάχιστοι ξέρουν να παρατηρούν τις φυσικές εναλλαγές του καιρού, της γης, της θάλασσας, των ζώων και των φυτών. Ίσως, τελικά, δεν εξημερώσαμε τη φύση, αλλά το μόνο που κάνουμε διαρκώς είναι να την εξαγριώνουμε.

Μπορούμε, λοιπόν, ακόμη να βρούμε τα όρια του ήμερου και του άγριου; Τί ξέρουμε για το μακρινό εκείνο παρελθόν, όταν ο άνθρωπος κυνηγούσε, για να τραφεί ή περισυνέλεγε την τροφή του; Ένα οριακό σημείο στην πορεία του ανθρώπου είναι αυτό που οι αρχαιολόγοι ονόμασαν *Νατούφια περίοδο*. Οι Νατούφιοι κατοικούσαν στην περιοχή που ονομάζουμε εύφορη ημισέληνο, δηλαδή στη σημερινή Συρία, Παλαιστίνη-Ισραήλ, έρημο Σινά, την ευρύτερη περιοχή του Τίγρη και του Ευφράτη, την Ανατολία. Πήραν το όνομά τους απ' το όνομα μιας σύγχρονης πόλης, μα αυτό δεν έχει κι ιδιαίτερη σημασία.

Σημαντικό είναι ότι αυτές οι ομάδες ανθρώπων, με βάση τα ως τώρα στοιχεία, έκαναν τις πρώτες απόπειρες να καλλιεργήσουν τη γη, χωρίς όμως να φτάσουν σε αυτό που θα ονομάζαμε γεωργική οικονομία. Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για μια συγκεκριμένη ομάδα, με ενιαία χαρακτηριστικά. Ίσα-ίσα, ήταν μικρές διάσπαρτες ομάδες, διασκορπισμένες σε πολλές διαφορετικές περιβαλλοντικές περιοχές, ξέροντας να συνυπάρχουν ως κυνηγοί και τροφοσυλλέκτες με όλα τα διαθέσιμα φυσικά στοιχεία. Κάποια στιγμή, όμως, μερικές απ' αυτές ανακάλυψαν τον τρόπο να εξημερώνουν τα φυτά και τα ζώα.

Ακόμη και τότε, ωστόσο, πέρασαν μερικές χιλιετίες, για να μπορούμε να μιλάμε για γεωργική οικονομία, μικρά χωριά, κοινωνική οργάνωση, έναν σταθερό ή μόνιμο τρόπο ζωής, όπου μπαίνουν άλλοι κανόνες,

όπου η καθημερινότητα εξαρτάται απ' τον κύκλο των γεωργικών εργασιών και της κτηνοτροφίας. Ας μείνουμε, λοιπόν, στους Νατούφιους, τους ανθρώπους που για μας σήμερα βρίσκονται χρονικά σε ένα μεταίχμιο ανάμεσα στο άγριο και το εξημερωμένο. Ωστόσο, η κοσμοθεωρία τους δεν ήταν τόσο απλοϊκά μια μετάβαση.

Η ζωή που βασίζεται στην μετακίνηση, στην αναζήτηση τροφής απ' το κυνήγι και την τροφοσυλλογή, στην ομαδική συντροφική ζωή και την ανταλλαγή τους αφήνει χρόνο να σκεφτούν, να παίξουν. Το ταξίδι τους στην ζωή περιβάλλεται εξ ολοκλήρου απ' τη φύση. Το σώμα τους δυνατό, ώστε να αντέξει τις εναλλαγές. Το πνεύμα τους διαυγές, ακούραστο, αντιλαμβάνεται και τον παραμικρό ήχο, που μπορεί να είναι ευκαιρία για τροφή ή κίνδυνος-θάνατος. Η ματιά τους κοφτερή, το αυτί τους φιλτράρει κάθε ήχο, που δεν είναι ακόμη θόρυβος. Η αντίληψή τους χωράει όλο τον κόσμο, γιατί εκεί μέσα κατοικούν σε έναν κόσμο που είναι ολόκληρος.

Σύνορα δεν υπάρχουν, οι άλλοι είναι μια συνάντηση. Ακόμη κι εχθρική ή καχύποπτη, αλλά πάντως συνάντηση. Αν σκεφτεί κανείς πόσους απ' τους ανθρώπους που βλέπουμε καθημερινά τους συναντάμε στ' αλήθεια και δεν περνάμε απλώς από δίπλα τους, τότε εύκολα μπορούμε να καταλάβουμε την αξία της συνάντησης. Ο κύκλος της ζωής σημαίνει κάτι. Η ανάμιξη των ομάδων γίνεται, για να μπορούν αυτές να διατηρούνται ζωντανές. Αλλιώς, οι διαρκείς αιμομιξίες θα οδηγήσουν στον αφανισμό.

Κι όταν έρθει ο θάνατος, έχοντας μιαν άλλη αντίληψη για τους δικούς τους, αρχίζουν να τους θάβουν. Κι όχι μόνο τους θάβουν, αλλά και τους περιβάλλουν με μια ιδιαίτερη μεταχείριση. Δεν είναι απλώς τροφή για τα όρνια. Δεν είναι το ξένο σώμα, που η ζωή εγκατέλειψε κι έκανε αγνώριστο στα ζώντα ζώα. Πολλά ζώα που διατηρούν ακόμη την αγριότητά τους κάνουν αυτό ακριβώς: αφήνουν το κουφάρι του μέχρι πρότινος συντρόφου τους ως ένα άγνωστο σώμα, χωρίς να το αναγνωρίζουν πια. Αυτό που πριν λίγο, όντας εν ζωή, το περιέβαλαν με αμέριστη τρυφερότητα. Οι Νατούφιοι, λοιπόν αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερη φροντίδα τους νεκρούς τους. Ωστόσο, αυτή η πρακτική ακόμη δεν έχει μετατραπεί σε δικαίωση του παρό-

περιβάλλον. Όταν το κλίμα αλλάζει και από θερμότερο και υγρότερο γίνεται ψυχρότερο και ξηρότερο, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι δασικές εκτάσεις, εκείνοι τρέφονται με τη μικρή ποώδη βλάστηση και κατόπιν, όταν οι συνθήκες δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο, με μικρά όσπρια, που είναι ανθεκτικά στην ξηρασία. Η αφθονία είναι μια έννοια παρεξηγημένη ίσως. Το ό,τι οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες αξιοποιούν ό,τι έχουν γύρω τους με σοφία, όντας τελικά αυτάρκεις και κατορθώνοντας να συντηρηθούν αποτελεσματικά δείχνει ότι, όχι μόνο προσαρμόζονται στο περιβάλλον, αλλά είναι και μέρος του.

Οι Νατούφιοι, ενώ ίσως έχουν δοκιμάσει να καλλιεργήσουν κάποιους σπόρους, όχι συστηματικά, αλλά μάλλον πειραματικά, δεν είναι οι άνθρωποι που υποτάσσουν το περιβάλλον τους. **Μετακινούνται σαν υγιή αιμοσφαίρια στις φλέβες της γης, όχι σαν τα καρκινικά, που καταστρέφουν τη ζωτική της ενέργεια, όπως ο σύγχρονος άνθρωπος.** Συλλέγουν άγριους καρπούς και δημητριακά και κυνηγούν μικρά γρήγορα ζώα. Το πνεύμα τους αεικίνητο. Ακόμη και τα εργαλεία τους είναι μικρά, για να μπορούν να τα κουβαλούν. Κι όταν φτιάχνουν μεγάλα λίθινα, π.χ. γουδιά, που απαιτούσαν ώρες και κόπο, για να κατασκευαστούν, δε διστάζουν να τα παρατήσουν, για να μην τους είναι βάρος. Δεν μπορούμε παρά να θαυμάσουμε αυτή την ελευθερία, την καθαρότητα από κάθε είδους βάρος, υλικό και πνευματικό.

Δεν είναι τυχαίο, βέβαια, που όταν οι άνθρωποι γίνονται γεωργοί, όχι μόνο βασίζονται σε σχέσεις ιδιοκτησίας, αλλά και προσπαθούν να εξοικονομήσουν ενέργεια, για να υπηρετήσουν με απερίσπαστη δουλικότητα τη γη. Άρα, γίνονται πιο νωθροί και τεμπέληδες σε όσα δεν έχουν να κάνουν με την αγροτική παραγωγή. Μάλιστα, τα ίχνη της τροφής τους δείχνουν ότι στην περίοδο της μονιμότητας και της γεωργικής οικονομίας, το κυνήγι περιορίζεται στα πιο αργά και «εύκολα» να πιαστούν ζώα. Και βέβαια, ήρθε μαζί κι η εξημέρωση πολλών απ' αυτά, δηλαδή η αιχμαλωσία τους.

Στη δεκαετία του '90 ανακαλύφθηκαν στο *Göbekli Tepe* και σε γύρω κοντινές περιοχές σύνολα μεγάλων κυκλικών αρχιτεκτονικών κατασκευών, που κατά διαστήματα, εγκάρσια στους τοίχους τους, διακόπτονται από μεγάλες λίθινες στήλες σε σχήμα Τ. Οι στήλες αυτές μιμούνται την ανθρώπινη μορφή, φτάνοντας

συνέχεια στη σελ. 12

Συνέχεια από τη σελ. 11

στα 5 μέτρα. Κάθε μια φέρει ανάγλυφες μορφές άγριων ζώων. Το *Göbekli Tepe*, η πιο γνωστή τέτοια θέση, δεν βρίσκεται σε μια εύφορη περιοχή, αλλά σε μια άνυδρη έκταση, που απέχει αρκετά απ' την πλησιέστερη πηγή νερού. Επί πλέον, στην περιοχή δεν βρέθηκε κοντά οικισμός, σπίτια δηλαδή, ούτε ίχνη αντικειμένων καθημερινής χρήσης. Βρέθηκαν οστά άγριων -όχι εξημερωμένων- ζώων. Όπως έδειξαν τα στοιχεία τις εν λόγω κατασκευές τις έφτιαξαν οι Νατούφιοι, οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες, που χρειάστηκε να μεταφέρουν με κόπο τους μεγάλους αυτούς λίθους. Μάλιστα, όταν εμφανίστηκαν οι γεωργοί μετά απ' αυτούς, τούτος ο ιδιαίτερος χώρος συγκέντρωσης των ομάδων καλύφθηκε σκόπιμα με χώμα και ξαναχτίστηκε στο ίδιο σημείο ένα άλλο μνημείο.

Τι σημαίνουν όλα αυτά; Σημαίνουν πρώτα απ' όλα, ότι μια κοινή πίστη ένωσε πολλές ομάδες κυνηγώντροφοσυλλεκτών ν' αναζητήσουν μιαν άλλη μορφή έκφρασης, ν' αφηγηθούν ιστορίες και μάλιστα επιβλη-

πράττουν και να ζουν. Οι προσωπικοί θεοί του καθενός συνομιλούσαν μέσα στην κοινότητα. Έπαιρναν τη μορφή ζώων, ταξίδευαν σαν τα φυσικά στοιχεία. **Με τη δημιουργία των μόνιμων μεγάλων κοινωνιών, οι θεοί άνηκαν πλέον στο κράτος, που διαχειριζόταν τις συνειδήσεις των πιστών του. Βγήκαν μέσα απ' τους ανθρώπους και το σώμα της φύσης και ανέβηκαν στον ουρανό.**

Τα σύμβολα των γεωργών μετατρέπουν τις γυναικείες μορφές σε θηριοδαμάστριες και τους άντρες σε παραγωγικές-γονιμοποιούς δυνάμεις. Η γυναίκα υποτάσσει το άγριο, ο άντρας γίνεται η βροχή, που γονιμοποιεί το χωράφι. Η γυναίκα δεν είναι πια τροφός, παρά μόνο ως υπηρέτρια, δηλαδή υποταγμένη, τροφός. Ο άντρας δεν είναι κυνηγός, είναι πολεμιστής που επιβάλλεται με την ανδρεία-ανδρισμό του. Ο ανδρισμός γίνεται αξία επιβολής και η θηλυκότητα μια βίαιη παρουσία που υποτάσσει τα πάντα στο πέρασμά της.

Οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες δεν χάθηκαν γιατί η φύση δεν μπορούσε να τους θρέψει, αλλά γιατί πλέον η γη δεν έφτανε για όλους. Κι είναι διαφορετικό το ένα από το άλλο. Όταν η γη ανήκει σε κάποιους, έχει όρια, απομονώνεται με σχέσεις ιδιοκτησίας, τότε κάποιοι ή θα πρέπει να υποταχθούν στη νέα τάξη πραγμάτων είτε να χαθούν. **Οι γεωργοί είτε ενσωμάτωσαν και κατέκτησαν τις κοινότητες των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών είτε τις εξολόθρευσαν. Το πνεύμα της υλικής βεβαιότητας και της εντατικής εκμετάλλευσης επικράτησε του πνεύματος της ελευθερίας και της αυτάρκειας.** Αυτό, όμως, δε σημαίνει ότι το τελευταίο δεν υπήρξε ή δεν υπάρχει διάσπαρτο και κινούμενο ακόμη και σήμερα.

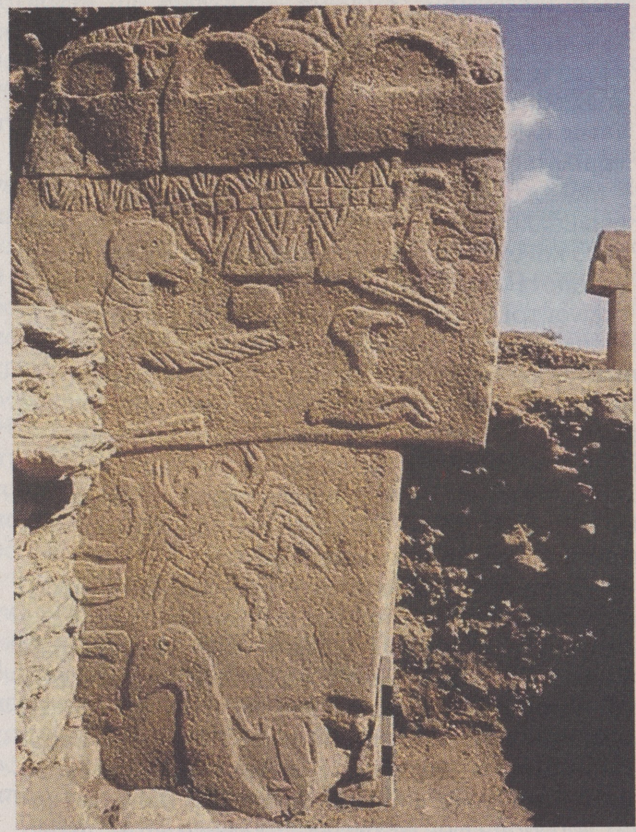
Είναι στη φύση των ανθρώπων να δημιουργούν μαζί μόνο υπό το κνούτο της εξουσίας; Ποιος μπορεί ν' αμφιβάλει ότι οι άνθρωποι έφτασαν κάποτε να δημιουργήσουν ελεύθερες κοινότητες, χωρίς να είναι, όπως κάποιοι θέλουν να τους παρουσιάζουν, άβουλα πλάσματα, έρμαια του κόσμου; Είναι ο *Λεβιάθαν*[1] η φύση του ανθρώπου; Είναι ο άνθρωπος απ' τη φύση του μοχθηρός κι επικίνδυνος για τους γύρω του τόσο, που θέλει ένα κράτος να υποτάξει την ορμή του; Είναι πιο δύσκολο σήμερα να πειστούμε ότι κάποτε οι άνθρωποι έζησαν στ' αλήθεια ελεύθεροι, θεωρώντας τις αναρχικές κοινότητες ουτοπικές, αλλά σπάνια βρίσκεται κάποιος, που ν' αμφιβάλει για την αληθινή

«Δεν είναι δυνατόν να μην έχεις έστω κι έναν οβολό. Άσε τα αστεία. Σου φαίνομαι για τύπος που χωρατεύει; Ξέρεις πόσοι και πόσοι εξυπνάκηδες, σαν και του λόγου σου, βρεθήκαν σε τούτη εδώ την βάρκα; Πόσοι λαλίστατοι φιλόσοφοι, βασιλιάδες, επαναστάτες, νοικοκυρές κι εργάτες; Μάθε, λοιπόν, πως κανείς τους, όσο κι αν μερικοί το παζάρεψαν, δεν με έπεισε να τον περάσω στην απέναντι όχθη δίχως έναν οβολό. Μάλιστα, δεν ήταν και λίγοι αυτοί που θέλησαν να με γεμίσουν χρυσό, ασήμι και μαλάματα για τον κόπο μου, για την άχαρη τούτη δουλειά του γέρο-Χάρου, που ελάχιστοι σπλαχνίζονται με ειλικρίνεια. Κοντολογίς, σε ενημερώνω πως τέτοια κόλπα σ' εμένα δεν πιάνουν και το να βάλεις τώρα το χέρι στην τσέπη, για να μου δώσεις τα πρέποντα, θα είναι κάτι ιδιαιτέρως έξυπνο, αν δεν θέλεις να παραστήσεις την χαμένη ψυχή εις την αιωνιότητα, όπως άλλωστε διήγες βίο χαμένου κορμιού στο βραχύ της ζωής σου. Μη μου παριστάνεις λοιπόν τον Μένιππο[1] τέτοιες ατάκες μια φορά στα δυόμισι χιλιάδες χρόνια. Άπαξ και την πατάς, όμως, μαθαίνεις για πάντα. Τουλάχιστον εγώ έχω αποδείξει το άοκνο και συνεπές της μαθητείας μου. Κατέβαινε λοιπόν τον οβολό, να τελειώνουμε!»

«Άκου με λιγάκι γέροντα. Δεν είμαι μπαταξής. Αν είχα αυτά που μου γυρεύεις, στο λόγο μου, θα στα είχα ενεχυριάσει ήδη, να μην ακούω και τις στριγκές φωνές σου. Ταλαίπωρος άνθρωπος κι εγώ. Ναι, προφανώς και γνωρίζω πως όλοι χρωστούν, από την μέρα που έρχονται στο ωχρό φως του εν σκλαβιά βίου τους, προκαταβολικά το ευτελές, μα για κάποιους, όπως κι εγώ, δυσεύρετο κέρμα στον λιπόσαρκο κι άσπλαχνο βαρκάρη. Τι να έκανα όμως; Να δανειστώ από τράπεζα; Από τοκογλύφους; Δεν είχα πια τίποτε να βάλω αμανάτι. Με τους φίλους, όπως ίσως θα γνωρίζει κι η μαυροφορούσα αφεντιά σου, είτε σε χωρίζει η ζωή είτε ο εξάδελφος σου ο θάνατος. Καμία τύχη λοιπόν να βρω τον οβολό σου. Να! Δες και τις τσέπες μου όλες. Είναι τόσο τρύπιες που το να τις αποκαλέσεις ακόμη και τσέπες είναι σα να ισχυρίζεσαι πως αν χρωματίσεις κίτρινη την κάργια θα 'χεις κα-

κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες, που χρειάστηκε να μεταφέρουν με κόπο τους μεγάλους αυτούς λίθους. Μάλιστα, όταν εμφανίστηκαν οι γεωργοί μετά απ' αυτούς, τούτος ο ιδιαίτερος χώρος συγκέντρωσης των ομάδων καλύφθηκε σκόπιμα με χώμα και ξαναχτίστηκε στο ίδιο σημείο ένα άλλο μνημείο.

Τι σημαίνουν όλα αυτά; Σημαίνουν πρώτα απ' όλα, ότι μια κοινή πίστη ένωσε πολλές ομάδες κυνηγών-τροφοσυλλεκτών ν' αναζητήσουν μιαν άλλη μορφή έκφρασης, ν' αφηγηθούν ιστορίες και μάλιστα επιβλητικές. Ένιωσαν την επιθυμία να συνδεθούν με άλλες μορφές του κόσμου. Σκάλισαν την πέτρα, έφεραν νερό και τροφή από αλλού, για να κατορθώσουν να τα δημιουργήσουν. Κι όμως, το μυστήριο θα παραμένει πάντα: τί είναι αυτό που τους οδήγησε σε αυτές τις κατασκευές, όταν οι ίδιοι δεν έμεναν ακόμη μόνιμα σε έναν τόπο; Κράτησαν μερικά σημεία σταθερά, για να συναντιούνται, ίσως να πραγματοποιούν κάποιο είδος τελετών, ίσως να βιώνουν ένα άλλο είδος αφήγησης απ' της καθημερινότητας. Ίσως ήταν ένας τόπος όπου βρίσκονταν, για να ανταλλάξουν εμπειρίες και αντικείμενα (οι πρώτες δεν μπορούν να βρεθούν, τα δεύτερα δε βρέθηκαν in situ).

Το σκλαβωμένο μυαλό ίσως σκεφτεί αμέσως έναν

υποτάσσει το αγρό, ο άντρας γίνεται η βροχή, που γονιμοποιεί το χωράφι. Η γυναίκα δεν είναι πια τροφός, παρά μόνο ως υπηρέτρια, δηλαδή υποταγμένη, τροφός. Ο άντρας δεν είναι κυνηγός, είναι πολεμιστής που επιβάλλεται με την ανδρεία-ανδρισμό του. Ο ανδρισμός γίνεται αξία επιβολής και η θηλυκότητα μια βίαιη παρουσία που υποτάσσει τα πάντα στο πέρασμά της.

Οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες δεν χάθηκαν γιατί η φύση δεν μπορούσε να τους θρέψει, αλλά γιατί πλέον η γη δεν έφτανε για όλους. Κι είναι διαφορετικό το ένα από το άλλο. Όταν η γη ανήκει σε κάποιους, έχει όρια, απομονώνεται με σχέσεις ιδιοκτησίας, τότε κάποιοι ή θα πρέπει να υποταχθούν στη νέα τάξη πραγμάτων είτε να χαθούν. **Οι γεωργοί είτε ενσωμάτωσαν και κατέκτησαν τις κοινότητες των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών είτε τις εξολόθρευσαν. Το πνεύμα της υλικής βεβαιότητας και της εντατικής εκμετάλλευσης επικράτησε του πνεύματος της ελευθερίας και της αυτάρκειας.** Αυτό, όμως, δε σημαίνει ότι το τελευταίο δεν υπήρξε ή δεν υπάρχει διάσπαρτο και κινούμενο ακόμη και σήμερα.

Είναι στη φύση των ανθρώπων να δημιουργούν μαζί μόνο υπό το κνούτο της εξουσίας; Ποιος μπορεί ν' αμφιβάλει ότι οι άνθρωποι έφτασαν κάποτε να δημιουργήσουν ελεύθερες κοινότητες, χωρίς να είναι, όπως κάποιοι θέλουν να τους παρουσιάζουν, άβουλα πλάσματα, έρμαια του κόσμου; Είναι ο *Λεβιάθαν*[1] η φύση του ανθρώπου; Είναι ο άνθρωπος απ' τη φύση του μοχθηρός κι επικίνδυνος για τους γύρω του τόσο, που θέλει ένα κράτος να υποτάξει την ορμή του; Είναι πιο δύσκολο σήμερα να πειστούμε ότι κάποτε οι άνθρωποι έζησαν στ' αλήθεια ελεύθεροι, θεωρώντας τις αναρχικές κοινότητες ουτοπικές, αλλά σπάνια βρίσκεται κάποιος, που ν' αμφιβάλει για την αληθινή αξία μερικών χρωματιστών χαρτιών που μπορούν να ανταλλαχθούν με τα πάντα χωρίς δεύτερη σκέψη.

Οι Νατούφιοι μπορούν, όμως, να μας μιλήσουν. Όχι τόσο απ' όσα άφησαν, όσο από εκείνα που δεν άφησαν. Και αυτό δεν χρειάζεται αποδείξεις. Το βλέμμα τους ατένιζε κάθε στιγμή τον ορίζοντα. Ανέβαινε σε υψώματα και καθαριζόταν σε τρεχούμενες πηγές. Κι αυτό δε μας το άφησαν, μας άφησαν όμως να το σκεφτούμε, να το συλλάβουμε με το μυαλό μας, πριν κι αυτό χαθεί για πάντα στη μεγάλη ροή του σύμπαντος.

Η ελευθερία δεν είναι μαθηματική εξίσωση, για να χρειάζεται απόδειξη ή λύση. Δεν είναι έκθεση ιδεών, απαιτώντας πειστικά επιχειρήματα, για να υπάρχει. Είναι, όμως, ιστορίες, με διακοπές και παύσεις, με σκέψεις και ταξίδια, μια αέναη μετακίνηση στο φως και το σκοτάδι. Και δεν είναι παράξενο ότι κάθε στιγμή, όσο κι αν μοιάζει ότι εξαντλείται ανεπιστρεπτί, ότι πεθαίνει εν μια νυκτί, εκείνη επιστρέφει να μας θυμίσει την

σο, άσημι και μάλαμα για τον κόπο μου, για την άχαρη τούτη δουλειά του γέρο-Χάρου, που ελάχιστοι σπλαχνίζονται με ειλικρίνεια. Κοντολογίς, σε ενημερώνω πως τέτοια κόλπα σ' εμένα δεν πιάνουν και το να βάλεις τώρα το χέρι στην τσέπη, για να μου δώσεις τα πρέποντα, θα είναι κάτι ιδιαιτέρως έξυπνο, αν δεν θέλεις να παραστήσεις την χαμένη ψυχή εις την αιωνιότητα, όπως άλλωστε διήγες βίο χαμένου κορμιού στο βραχύ της ζωής σου. Μη μου παριστάνεις λοιπόν τον Μένιππο[1] τέτοιες ατάκες μια φορά στα δυόμιση χιλιάδες χρόνια. Άπαξ και την πατάς, όμως, μαθαίνεις για πάντα. Τουλάχιστον εγώ έχω αποδείξει το άοκνο και συνεπές της μαθητείας μου. Κατέβαινε λοιπόν τον οβολό, να τελειώνουμε!»

«Άκου με λιγάκι γέροντα. Δεν είμαι μπαταξής. Αν είχα αυτά που μου γυρεύεις, στο λόγο μου, θα στα είχα ενεχυριάσει ήδη, να μην ακούω και τις στριγκές φωνές σου. Ταλαίπωρος άνθρωπος κι εγώ. Ναι, προφανώς και γνωρίζω πως όλοι χρωστούν, από την μέρα που έρχονται στο ωχρό φως του εν σκλαβιά βίου τους, προκαταβολικά το ευτελές, μα για κάποιους, όπως κι εγώ, δυσεύρετο κέρμα στον λιπόσαρκο κι άσπλαχνο βαρκάρη. Τι να έκανα όμως; Να δανειστώ από τράπεζα; Από τοκογλύφους; Δεν είχα πια τίποτε να βάλω αμανάτι. Με τους φίλους, όπως ίσως θα γνωρίζει κι η μαυροφορούσα αφεντιά σου, είτε σε χωρίζει η ζωή είτε ο εξάδελφος σου ο θάνατος. Καμία τύχη λοιπόν να βρω τον οβολό σου. Να! Δες και τις τσέπες μου όλες. Είναι τόσο τρύπιες που το να τις αποκαλέσεις ακόμη και τσέπες είναι σα να ισχυρίζεσαι πως αν χρωματίσεις κίτρινη την κάργια θα 'χεις καναρίνι. Όπως καταλαβαίνεις, είμαι πένης μέσα στους πένητες, αν κι ουδέποτε υπήρξα επαίτης χρημάτων ή συναισθημάτων. Προσπάθησα, καλέ μου άρχοντα των δυο όχθεων, να είμαι ειλικρινής και δίκαιος με τους ανθρώπους, αν και παραδέχομαι την ατέλεια μου στης φιλίας και του έρωτα τα ζητήματα. Αν έκανα παν το δυνατόν; Δεν ξέρω. Νιώθω πάντως την καρδιά μου ελαφριά, όπως τ' αυγερινού το φως στης μακρυδάχτυλης αυγής το πανώριο σώμα. Μπορεί να βοήθησαν σε τούτο και οι μόνιμα τρύπιες μου τσέπες. Τι λες κι εσύ για αυτό;»

«Δεν είσαι στα καλά σου μου φαίνεται! Τι την πέρασες άνθρωπέ μου την βάρκα μου; Εξομολογητήριο; Μάθε το λοιπόν πως εδώ δεν είναι παίξε γέλασε. Είσαι πεθαμένος, το καταλαβαίνεις; Αν έπιανα κουβέντα με τον κάθε τρελό που ανεβαίνει στο αβύθιστο σκαρί μου, όλα τα βαρέα κι ανθυγιεινά ένσημα του πάνω κόσμου

τικές. Ένιωσαν την επιθυμία να συνδεθούν με άλλες μορφές του κόσμου. Σκάλισαν την πέτρα, έφεραν νερό και τροφή από αλλού, για να κατορθώσουν να τα δημιουργήσουν. Κι όμως, το μυστήριο θα παραμένει πάντα: τί είναι αυτό που τους οδήγησε σε αυτές τις κατασκευές, όταν οι ίδιοι δεν έμεναν ακόμη μόνιμα σε έναν τόπο; Κράτησαν μερικά σημεία σταθερά, για να συναντιούνται, ίσως να πραγματοποιούν κάποιο είδος τελετών, ίσως να βιώνουν ένα άλλο είδος αφήγησης απ' της καθημερινότητας. Ίσως ήταν ένας τόπος όπου βρίσκονταν, για να ανταλλάξουν εμπειρίες και αντικείμενα (οι πρώτες δεν μπορούν να βρεθούν, τα δεύτερα δε βρέθηκαν in situ).

Το σκλαβωμένο μυαλό ίσως σκεφτεί αμέσως έναν αρχηγό που διατάζει και δίνει εντολές, να τελειώσει γρήγορα το έργο. Όμως, γιατί να τελειώσει γρήγορα το έργο; Ποιος βιάζεται; Το έργο έχει άλλη αξία: ότι είναι συλλογικό. Πιο εύκολα θα πει ο σκλαβωμένος λόγος: αυτά τα έφτιαξαν εξωγήινοι, παρά ελεύθεροι άνθρωποι, που ο αέρας περνούσε αβίαστα μέσα απ' τα ρουθούνια τους, η σκόνη χάιδευε το δέρμα τους κι ο ιδρώτας πότιζε με τις σταγόνες του, ανεμπόδιστα, τη συλλογική δημιουργία.

Οι θεοί τους ήταν ακόμη προσωπικοί, εξέφραζαν την προσωπική τους φωνή, την προσωπική τους μεταφυσική, τον εαυτό τους, που τους έλεγε πώς να

επικράτησε του πνεύματος της ελευθερίας και της αυτάρκειας. Αυτό, όμως, δε σημαίνει ότι το τελευταίο δεν υπήρξε ή δεν υπάρχει διάσπαρτο και κινούμενο ακόμη και σήμερα.

Είναι στη φύση των ανθρώπων να δημιουργούν μαζί μόνο υπό το κνούτο της εξουσίας; Ποιος μπορεί ν' αμφιβάλει ότι οι άνθρωποι έφτασαν κάποτε να δημιουργήσουν ελεύθερες κοινότητες, χωρίς να είναι, όπως κάποιοι θέλουν να τους παρουσιάζουν, άβουλα πλάσματα, έρμαια του κόσμου; Είναι ο *Λεβιάθαν*[1] η φύση του ανθρώπου; Είναι ο άνθρωπος απ' τη φύση του μοχθηρός κι επικίνδυνος για τους γύρω του τόσο, που θέλει ένα κράτος να υποτάξει την ορμή του; Είναι πιο δύσκολο σήμερα να πειστούμε ότι κάποτε οι άνθρωποι έζησαν στ' αλήθεια ελεύθεροι, θεωρώντας τις αναρχικές κοινότητες ουτοπικές, αλλά σπάνια βρίσκεται κάποιος, που ν' αμφιβάλει για την αληθινή αξία μερικών χρωματιστών χαρτιών που μπορούν να ανταλλαχθούν με τα πάντα χωρίς δεύτερη σκέψη.

Οι Νατούφιοι μπορούν, όμως, να μας μιλήσουν. Όχι τόσο απ' όσα άφησαν, όσο από εκείνα που δεν άφησαν. Και αυτό δεν χρειάζεται αποδείξεις. Το βλέμμα τους ατένιζε κάθε στιγμή τον ορίζοντα. Ανέβαινε σε υψώματα και καθαριζόταν σε τρεχούμενες πηγές. Κι αυτό δε μας το άφησαν, μας άφησαν όμως να το σκεφτούμε, να το συλλάβουμε με το μυαλό μας, πριν κι αυτό χαθεί για πάντα στη μεγάλη ροή του σύμπαντος.

Η ελευθερία δεν είναι μαθηματική εξίσωση, για να χρειάζεται απόδειξη ή λύση. Δεν είναι έκθεση ιδεών, απαιτώντας πειστικά επιχειρήματα, για να υπάρχει. Είναι, όμως, ιστορίες, με διακοπές και παύσεις, με σκέψεις και ταξίδια, μια αέναη μετακίνηση στο φως και το σκοτάδι. Και δεν είναι παράξενο ότι κάθε στιγμή, όσο κι αν μοιάζει ότι εξαντλείται ανεπιστρεπτί, ότι πεθαίνει εν μια νυκτί, εκείνη επιστρέφει να μας θυμίσει την παρουσία της, να ψιθυρίσει με σιγουριά: είμαι εδώ.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

1. Φιλοσοφικό έργο που συνέγραψε ο Τόμας Χομπς εν έτη 1651 και στο οποίο υποστηρίζει, εν ολίγοις, πως το κράτος εμφανίστηκε ως απόλυτη ανάγκη, διότι οι άνθρωποι είναι από την φύση τους μοχθηροί και κατασπάραζαν ο ένας τον άλλον ως άλλα άγρια θηρία. Ποιος σας είπε πως η ακράτως βλακεία θεραπεύεται αν αποκτήσεις πρόσβαση σε περίλαμπρους ακαδημαϊκούς θώκους; Τουναντίον μάλλον.

Αν είχα αυτά που μου γυρεύεις, στο λόγο μου, θα στα είχα ενεχυριάσει ήδη, να μην ακούω και τις στριγκές φωνές σου. Ταλαίπωρος άνθρωπος κι εγώ. Ναι, προφανώς και γνωρίζω πως όλοι χρωστούν, από την μέρα που έρχονται στο ωχρό φως του εν σκλαβιά βίου τους, προκαταβολικά το ευτελές, μα για κάποιους, όπως κι εγώ, δυσεύρετο κέρμα στον λιπόσαρκο κι άσπλαχνο βαρκάρη. Τι να έκανα όμως; Να δανειστώ από τράπεζα; Από τοκογλύφους; Δεν είχα πια τίποτε να βάλω αμανάτι. Με τους φίλους, όπως ίσως θα γνωρίζει κι η μαυροφορούσα αφεντιά σου, είτε σε χωρίζει η ζωή είτε ο εξάδελφος σου ο θάνατος. Καμία τύχη λοιπόν να βρω τον οβολό σου. Να! Δες και τις τσέπες μου όλες. Είναι τόσο τρύπιες που το να τις αποκαλέσεις ακόμη και τσέπες είναι σα να ισχυρίζεσαι πως αν χρωματίσεις κίτρινη την κάργια θα 'χεις καναρίνι. Όπως καταλαβαίνεις, είμαι πένης μέσα στους πένητες, αν κι ουδέποτε υπήρξα επαίτης χρημάτων ή συναισθημάτων. Προσπάθησα, καλέ μου άρχοντα των δυο όχθεων, να είμαι ειλικρινής και δίκαιος με τους ανθρώπους, αν και παραδέχομαι την ατέλεια μου στης φιλίας και του έρωτα τα ζητήματα. Αν έκανα παν το δυνατόν; Δεν ξέρω. Νιώθω πάντως την καρδιά μου ελαφριά, όπως τ' αυγερινού το φως στης μακρυδάχτυλης αυγής το πανώριο σώμα. Μπορεί να βοήθησαν σε τούτο και οι μόνιμα τρύπιες μου τσέπες. Τι λες κι εσύ για αυτό;»

«Δεν είσαι στα καλά σου μου φαίνεται! Τι την πέρασες άνθρωπέ μου την βάρκα μου; Εξομολογητήριο; Μάθε το λοιπόν πως εδώ δεν είναι παίξε γέλασε. Είσαι πεθαμένος, το καταλαβαίνεις; Αν έπιανα κουβέντα με τον κάθε τρελό που ανεβαίνει στο αβύθιστο σκαρί μου, όλα τα βαρέα κι ανθυγιεινά ένσημα του πάνω κόσμου δεν θα αποζημίωναν ούτε δυο κουπιές πράμα

1. Ο Μένιππος είναι ο γνωστός κυνικός φιλόσοφος και ήρωας του Λουκιανού, που στους *Νεκρικούς Διαλόγους* συναντιέται με τον Χάρο και με κωμικό τρόπο δείχνει ότι εκμηδενίζει τους κανόνες του: είναι ο μόνος που πέρασε τον Αχέροντα χωρίς να του πληρώσει οβολό [«ούκ άν λάβοις παρά τοΰ μη έχοντος» (δεν μπορείς να πάρεις από αυτόν που δεν έχει)]. Μάλιστα, αυτός αντί να κλαίει, όπως οι άλλοι επιβάτες, τραγουδάει, καθώς τραβάει κουπί στον Αχέροντα, απολαμβάνοντας ελεύθερος τη στιγμή.

Πένης Εις τον Αχέροντα

από τον κόπο μου. Σώθηκαν τα λόγια μου, άνθρωπε. Ή μου δίνεις τον οβολό μου ή δεν περνάς απέναντι. Διαλέγεις και παίρνεις».

«Στο ξαναλέω μιας και, ίσως, η υγρασία του ποταμού, φεγγάρι το φεγγάρι, σου έκλεψε το δώρο της ακοής από τ' αυτιά. Δεν έχω οβολό, δεν έχω δραχμή, ούτε ευρώ ούτε κανένα από τ' αστραφτερά ή μπακιρένια κέρματα του πολιτισμού. Έχω όμως κάτι όμορφες χιονίστρες. Τις θέλεις; Χρόνια και χρόνια δουλεύοντας στο κρύο για οβολούς, σαν αυτόν που πεισματικά μου γυρεύεις τις απέκτησα, αλλά, μα την αλήθεια, ποτέ δεν με στενοχώρησε η όψη τους· κάθε που ερχόταν ο Δεκέμβρης κι αυτές εμφανίζονταν σαν βαθυκόκκινα ρουμπίνια στα δάχτυλά μου, σάρκα από την σάρκα μου, εγώ τις φρόντιζα με χίλια δυο βοτάνια να γιάνουν. Μπορώ να πληρώσω με αυτές το έσχατο μου ταξίδι;»

«Με δουλεύεις; Τι διάβολο να τις κάνω τις χιονίστρες σου; Άσε τις κολοβές ρητορείες και δώσε τον οβολό!»

«Καταλαβαίνω. Ωστόσο η εν σκλαβιά ζωή μου με φίλεψε και με άλλα καλούδια που, ενδεχομένως, να τα έβρισκες ελκυστικά. Δεν χωρά καμία αμφιβολία πως γνωρίζεις επ' ακριβώς τα αίτια του θανάτου μου. Χρόνια πνευμονοκονίαση. Μέρες και νύχτες στις συνθετικές κατασκευές. Η σκόνη ξέρεις. Καθημερινά έστρωνε το παχύ της στρώμα στα πνευμόνια μου, όπως το πρώτο χιόνι καλύπτει αχόρταγα το χώμα με τις αστροκέντητες νιφάδες του. Διότι ο κρατισμός απαιτεί προϊόντα, τα προϊόντα μέσα να διακινούνται, όπως τα φορτηγά και τα φορτηγά προφυλακτήρες. Εγώ λοιπόν τους έφτιαχνα με τα χέρια μου. Ναι, αυτά με τις χιονίστρες. Και δεν μάζεψα κανέναν οβολό. Μόνο πνευμονοκονίαση, χιονίστρες κι επιπεφυκίτιδες, να 'χω να πορεύομαι ξέντυτος στων στιγμών μου τις εσχατιές. Ασταρωμένα σπλάχνα και γυαλί-βαμβάκι ματιές. Σα να μη μου έφθαναν όλα αυτά, θέλανε κι όλοι τους να

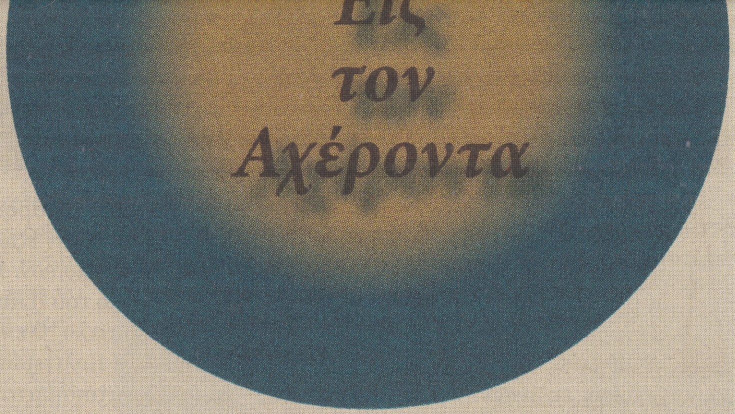

να κατασκευάζει αμμουδερά παλάτια στην λάθος όχθη!»

«Έχεις κι εσύ τα δίκια σου, γέροντα. Αλλά θεωρώ πως δεν φέρω δα και σημαντικό μερίδιο ευθύνης για τα νεύρα-κρόσσια που μεταφέρεις αιώνια ομοίως με τις ψυχές άσπιλων ή κολασμένων. Σωστά; Για πες μου λοιπόν, σου πήρε τ' αυτιά ο Χέγκελ με την Κριτική της κριτικής δύναμης, καθώς τον περνούσες και τούτον απέναντι; Μήπως ο Μαρξ σε έκανε να βαρεθείς αφόρητα με τις αναλύσεις του για το προλεταριάτο και το κράτος που... αυτό-μαραίνεται; Ή μήπως πάλι ο Κροπότκιν με το σοβαρό του γένειον σε «έψηνε» να κολεκτιβοποιήσεις το επάγγελμα σου, για να έρθει, επί τέλους, ο κομμουνισμός κι η αναρχία και στον κάτω κόσμο; Τι λες; Το βρήκα; Όπως και να χει, εγώ δεν προσπαθώ ούτε αναλύσεις να σου κάνω ούτε, πολύ περισσότερο, να σου ταράξω το νου με φιλοσοφίες, ιδεολογίες και πολιτικές θεσφατολογίες. Προσπαθώ απλώς να σου δώσω να καταλάβεις πως, ναι, υπάρχουν εκεί επάνω άνθρωποι σαν εμένα, που,

σιωπής, όπως οι ύαινες την γέρικη αντιλόπη. Ω, πατέρα Δία! Τι αμαρτίες πληρώνω ο ερίφης; Πότε επιτέλους θα καλέσεις κι εμέ τον μαύρο βαρκάρη στων Ηλυσίων τα μυριόφωτα Πεδία, να ανταλλάξω επιτέλους του κουπιού την γλίνα με τις ασημόστρωτες κλίνες και τα γιομάτα εδέσματα τραπέζια; Ή, έστω, αν έχεις κι εσύ τον θεό σου, επίτρεψε μου να πάω στον αδερφό σου τον Άδη, μόνιμος κάτοικος στα σκοτεινά του βασίλεια. Κάλλιο να κάνω, λοιπόν, πεντικιούρ στους όνυχες του Κέρβερου, παρά τούτο το μαρτύριο!»

«Γέροντα, άκουσε με σε παρακαλώ για τελευταία φορά. Κι οβολό δεν έχω και φλυάρησα πολύ. Πρόσεξε, όμως, να δεις

την αλήθεια, ποτέ δεν με στενοχώρησε η όψη τους· κάθε που ερχόταν ο Δεκέμβρης κι αυτές εμφανίζονταν σαν βαθυκόκκινα ρουμπίνια στα δάχτυλά μου, σάρκα από την σάρκα μου, εγώ τις φρόντιζα με χίλια δυο βοτάνια να γιάνουν. Μπορώ να πληρώσω με αυτές το έσχατο μου ταξίδι;»

«Με δουλεύεις; Τι διάβολο να τις κάνω τις χιονίστρες σου; Άσε τις κολοβές ρητορείες και δώσε τον οβολό!»

«Καταλαβαίνω. Ωστόσο η εν σκλαβιά ζωή μου με φίλεψε και με άλλα καλούδια που, ενδεχομένως, να τα έβρισκες ελκυστικά. Δεν χωρά καμία αμφιβολία πως γνωρίζεις επ' ακριβώς τα αίτια του θανάτου μου. Χρόνια πνευμονοκονίαση. Μέρες και νύχτες στις συνθετικές κατασκευές. Η σκόνη ξέρεις. Καθημερινά έστρωνε το παχύ της στρώμα στα πνευμόνια μου, όπως το πρώτο χιόνι καλύπτει αχόρταγα το χώμα με τις αστροκέντητες νιφάδες του. Διότι ο κρατισμός απαιτεί προϊόντα, τα προϊόντα μέσα να διακινούνται, όπως τα φορτηγά και τα φορτηγά προφυλακτήρες. Εγώ λοιπόν τους έφτιαχνα με τα χέρια μου. Ναι, αυτά με τις χιονίστρες. Και δεν μάζεψα κανέναν οβολό. Μόνο πνευμονοκονίαση, χιονίστρες κι επιπεφυκίτιδες, να 'χω να πορεύομαι ξέντυτος στων στιγμών μου τις εσχατιές. Ασταρωμένα σπλάχνα και γυαλί-βαμβάκι ματιές. Σα να μη μου έφθαναν όλα αυτά, θέλανε κι όλοι τους να με σώσουν. Συνδικαλίσου, μου έλεγαν. Υποχρέωσε τα αφεντικά να σου δώσουν το «σωστό» αντίτιμο για τον καθημερινό σου θάνατο στα κάτεργα εργασίας. Οφείλεις να διεκδικήσεις με αγώνα το δικαίωμα σου σε μια «δίκαιη» ανταμοιβή για την σωματική και πνευματική σου αλλοτρίωση. Α, ναι! Να μη λησμονήσω και το ευφυέστερο όλων! Με προέτρεπαν ακόμη και να αυτοδιαχειριστώ κέρδη κι αρρώστιες. Μα λησμόνησαν πως ένα πτώμα παραμένει πτώμα, όσο επιδέξιος κι αν φανεί ο ταριχευτής. Μου τριβέλιζαν, που λες, τ' αυτιά νυχθημερόν για τον «ορθό» πολιτικό δρόμο, αυτόν που, σαν το αδερφικό χέρι για τον βυθιζόμενο, θα με έσωζε από όλα τα δεινά. Και με βομβάρδιζαν καθημερινά με ακατάσχετες φλυαρίες για κομμουνισμό, αναρχισμό κι άμεσες δημοκρατίες. Εγώ πάλι,

τις αναλύσεις του για το προλεταριάτο και το κράτος που... αυτό-μαραίνεται; Ή μήπως πάλι ο Κροπότκιν με το σοβαρό του γένειον σε «έψηνε» να κολεκτιβοποιήσεις το επάγγελμα σου, για να έρθει, επί τέλους, ο κομμουνισμός κι η αναρχία και στον κάτω κόσμο; Τι λες; Το βρήκα; Όπως και να χει, εγώ δεν προσπαθώ ούτε αναλύσεις να σου κάνω ούτε, πολύ περισσότερο, να σου ταράξω το νου με φιλοσοφίες, ιδεολογίες και πολιτικές θεσφατολογίες. Προσπαθώ απλώς να σου δώσω να καταλάβεις πως, ναι, υπάρχουν εκεί επάνω άνθρωποι σαν εμένα που,

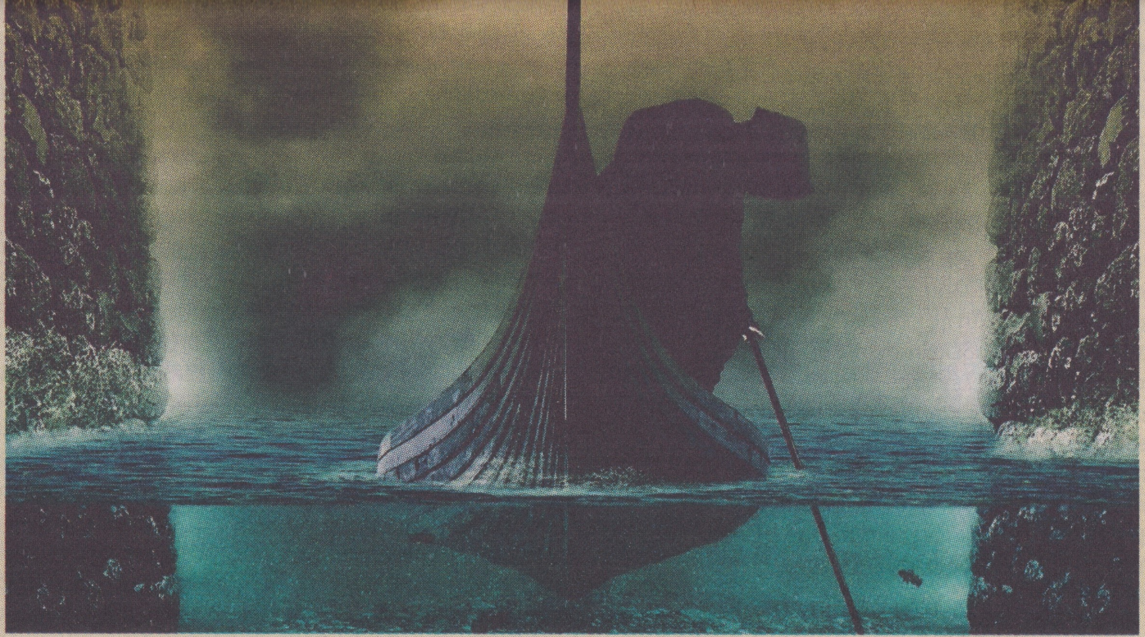

για αυτούς που φτιάχνουν τις κοινωνίες, είναι τόσο ανάξιοι, ώστε ούτε έναν ρημάδι οβολό δεν μπορούν να παντελονιάσουν για ώρα ανάγκης. Ούτε καν το κέρμα για την τελευταία βόλτα στο δικό σου υδάτινο λούνα-παρκ των ζώντων-τεθνεώτων. Τι τα θες; Από εξυπνάδες ένα σωρό. Θα μπορούσα να σου αραδιάζω με τις ώρες. Να σε διασκεδάσω λιγάκι, που λένε. Όμως θα έχεις ακούσει τόσα και τόσα, βαρκάρης άνθρωπος, που το τελευταίο που θα ήθελες για παρέα στο υγρό σου δρομολόγιο, θα ήταν μερικές ακόμη ατάκες-διαστρέμματα από το βασίλειο των απανταχού ζωντανών. Σε σπλαχνίζομαι, ωστόσο, φίλτατε. Αν και είναι φύσιν αδύνατον να ενσυναισθανθώ όσα υπομένεις αλύγιστος από

σιωπής, όπως οι ύαινες την γέρικη αντιλόπη. Ω, πατέρα Δία! Τι αμαρτίες πληρώνω ο ερίφης; Πότε επιτέλους θα καλέσεις κι εμέ τον μαύρο βαρκάρη στων Ηλυσίων τα μυριόφωτα Πεδία, να ανταλλάξω επιτέλους του κουπιού την γλίνα με τις ασημόστρωτες κλίνες και τα γιομάτα εδέσματα τραπέζια; Ή, έστω, αν έχεις κι εσύ τον θεό σου, επίτρεψε μου να πάω στον αδερφό σου τον Άδη, μόνιμος κάτοικος στα σκοτεινά του βασίλεια. Κάλλιο να κάνω, λοιπόν, πεντικιούρ στους όνυχες του Κέρβερου, παρά τούτο το μαρτύριο!»

«Γέροντα, άκουσε με σε παρακαλώ για τελευταία φορά. Κι οβολό δεν έχω και φλυάρησα πολύ. Πρόσεξε, όμως, να δεις τι θα κάνουμε: με επιστρέφεις άθικτο από εκεί όπου με παρέλαβες, συνεχίζεις της δουλειάς σου το μαρτύριο, ξεστομίζοντας κατάρες ή ευχές κατά περίσταση κι εγώ λέω ν' αράξω επιτέλους στην λάθος όχθη. Δεν είδα, που λες, και κανένα χαΐρι όντας μια ολάκερη ζωή γαντζωμένος στην σωστή. Τέρμα όμως. Θα αράξω πλέον για τα καλά στην λάθος όχθη, πάει και τελείωσε, θα ψαρεύω νόστιμα άψυχα ψάρια και με της καλαμιάς το σώμα θα φτιάξω μια πρόχειρη καλύβα. Απλή ζωή. Ούτε πολυεστερική σκόνη, ούτε λογαριασμοί, ούτε κινητά κι οθόνες. Ναι, αυτό είναι. Έλα, κάνε μου την χάρη και δεν θα ακούσεις ξανά κουβέντα από μένα. Σου δίνω τον λόγο μου. Πως σου φαίνεται αυτό; Θα μου κάνεις το χατίρι;»

«Ό,τι θέλεις! Κέρδισες! Αρκεί να σε ξεφορτωθώ

παχύ της στρώμα στα πνευμόνια μου, όπως το πρώτο χιόνι καλύπτει αχόρταγα το χώμα με τις αστροκέντητες νιφάδες του. Διότι ο κρατισμός απαιτεί προϊόντα, τα προϊόντα μέσα να διακινούνται, όπως τα φορτηγά και τα φορτηγά προφυλακτήρες. Εγώ λοιπόν τους έφτιαχνα με τα χέρια μου. Ναι, αυτά με τις χιονίστρες. Και δεν μάζεψα κανέναν οβολό. Μόνο πνευμονοκονίαση, χιονίστρες κι επιπεφυκίτιδες, να 'χω να πορεύομαι ξέντυτος στων στιγμών μου τις εσχατιές. Ασταρωμένα σπλάχνα και γυαλί-βαμβάκι ματιές. Σα να μη μου έφθαναν όλα αυτά, θέλανε κι όλοι τους να με σώσουν. Συνδικαλίσου, μου έλεγαν. Υποχρέωσε τα αφεντικά να σου δώσουν το «σωστό» αντίτιμο για τον καθημερινό σου θάνατο στα κάτεργα εργασίας. Οφείλεις να διεκδικήσεις με αγώνα το δικαίωμα σου σε μια «δίκαιη» ανταμοιβή για την σωματική και πνευματική σου αλλοτρίωση. Α, ναι! Να μη λησμονήσω και το ευφυέστερο όλων! Με προέτρεπαν ακόμη και να αυτοδιαχειριστώ κέρδη κι αρρώστιες. Μα λησμόνησαν πως ένα πτώμα παραμένει πτώμα, όσο επιδέξιος κι αν φανεί ο ταριχευτής. Μου τριβέλιζαν, που λες, τ' αυτιά νυχθημερόν για τον «ορθό» πολιτικό δρόμο, αυτόν που, σαν το αδερφικό χέρι για τον βυθιζόμενο, θα με έσωζε από όλα τα δεινά. Και με βομβάρδιζαν καθημερινά με ακατάσχετες φλυαρίες για κομμουνισμό, αναρχισμό κι άμεσες δημοκρατίες. Εγώ πάλι, τι να σου πω, δεν έδινα ούτε οβολό, που λες κι εσύ, για την πολιτική. Ούτε την αρρώστια μου που λένε, που, ωστόσο, όπως ιδίοις όμμασι θα διαπίστωσες, με χαρά μου θα πάτσιζα μ' αυτήν τα χρωστούμενα στην αφεντιά σου».

«Μα την αλήθεια, αν δεν επρόκειτο για παντελώς ανώφελο πράξη, μιας και είσαι ήδη νεκρός, θα σου άνοιγα την κεφαλή στα δυο με το κουπί μου! Μια αιωνιότητα εδώ, στης Στυγός τα ύδατα, τέτοιος κακός μπελάς πρώτη φορά μου τυχαίνει! Αλλά, και στο λέγω με κάθε βεβαιότητα πως, αν δεν συνετιστείς, έστω κι αιφνιδίως, θα βαρεθεί η χείρα σου για αυτούς που φτιάχνουν τις κοινωνίες, είναι τόσο ανάξιοι, ώστε ούτε έναν ρημάδι οβολό δεν μπορούν να παντελονιάσουν για ώρα ανάγκης. Ούτε καν το κέρμα για την τελευταία βόλτα στο δικό σου υδάτινο λούνα-παρκ των ζώντων-τεθνεώτων. Τι τα θες; Από εξυπνάδες ένα σωρό. Θα μπορούσα να σου αραδιάζω με τις ώρες. Να σε διασκεδάσω λιγάκι, που λένε. Όμως θα έχεις ακούσει τόσα και τόσα, βαρκάρης άνθρωπος, που το τελευταίο που θα ήθελες για παρέα στο υγρό σου δρομολόγιο, θα ήταν μερικές ακόμη ατάκες-διαστρέμματα από το βασίλειο των απανταχού ζωντανών. Σε σπλαχνίζομαι, ωστόσο, φίλτατε. Αν και είναι φύσιν αδύνατον να ενσυναισθανθώ όσα υπομένεις αλύγιστος από καταβολής κόσμου, παρ' όλα αυτά αντιλαμβάνομαι το μάταιο της εργασίας σου, μιας κι εγώ βάδισα στο πεπερασμένο του βίου μου, ως άλλος αγόγγυστος όνος, τις στράτες της ματαιότητας μ' αμίμητη συνέπεια. Για ξεκούραση πάλι ούτε λόγος· μοναδική ανάπαυσις το αντάμωμα με την ανυπαρξία».

«Στα τριμμένα μου μελανά ρούχα σε ξορκίζω να το βουλώσεις επιτέλους! Δεν είναι η βάρκα μου φρούδικος καναπές για εκ βάθρων εξομολογήσεις! Πάλι τα ίδια θα λέμε; Τότε εκείνος ο αγύρτης κυνικός και τώρα εσύ, τρεις χειρότερος από δαύτον, να μου διαμελίζεις το πέπλο της λατρεμένης μου

Πότε επιτέλους θα καλέσεις κι εμέ τον μαύρο βαρκάρη στων Ηλυσίων τα μυριόφωτα Πεδία, να ανταλλάξω επιτέλους του κουπιού την γλίνα με τις ασημόστρωτες κλίνες και τα γιομάτα εδέσματα τραπέζια; Ή, έστω, αν έχεις κι εσύ τον θεό σου, επίτρεψε μου να πάω στον αδερφό σου τον Άδη, μόνιμος κάτοικος στα σκοτεινά του βασίλεια. Κάλλιο να κάνω, λοιπόν, πεντικιούρ στους όνυχες του Κέρβερου, παρά τούτο το μαρτύριο!»

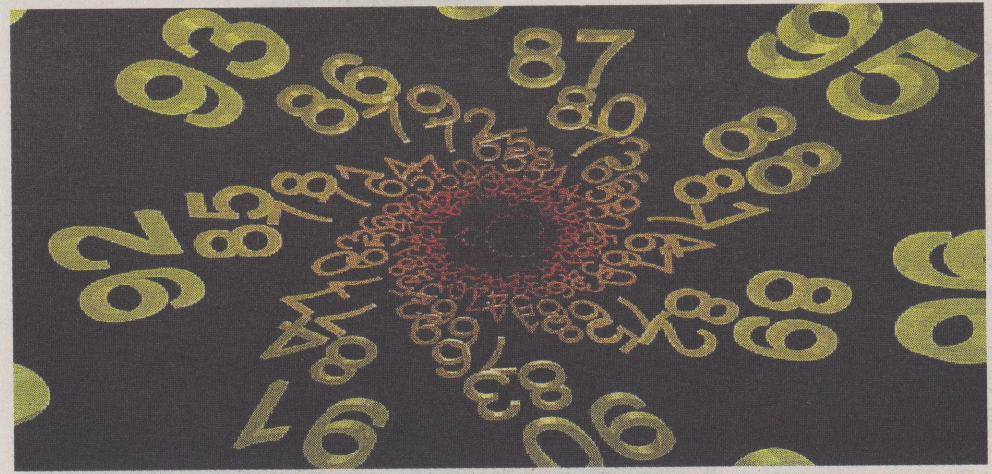
«Γέροντα, άκουσε με σε παρακαλώ για τελευταία φορά. Κι οβολό δεν έχω και φλυάρησα πολύ. Πρόσεξε, όμως, να δεις τι θα κάνουμε: με επιστρέφεις άθικτο από εκεί όπου με παρέλαβες, συνεχίζεις της δουλειάς σου το μαρτύριο, ξεστομίζοντας κατάρες ή ευχές κατά περίσταση κι εγώ λέω ν' αράξω επιτέλους στην λάθος όχθη. Δεν είδα, που λες, και κανένα χαΐρι όντας μια ολάκερη ζωή γαντζωμένος στην σωστή. Τέρμα όμως. Θα αράξω πλέον για τα καλά στην λάθος όχθη, πάει και τελείωσε, θα ψαρεύω νόστιμα άψυχα ψάρια και με της καλαμιάς το σώμα θα φτιάξω μια πρόχειρη καλύβα. Απλή ζωή. Ούτε πολυεστερική σκόνη, ούτε λογαριασμοί, ούτε κινητά κι οθόνες. Ναι, αυτό είναι. Έλα, κάνε μου την χάρη και δεν θα ακούσεις ξανά κουβέντα από μένα. Σου δίνω τον λόγο μου. Πως σου φαίνεται αυτό; Θα μου κάνεις το χατίρι;»

«Ό,τι θέλεις! Κέρδισες! Αρκεί να σε ξεφορτωθώ από την βάρκα μου! Τώρα να, θα κάνω την πρύμνη πλώρη και στο λεπτό θα είμαστε στην αφετηρία. Βρες μιαν άκρη όπου δεν θα σε βλέπω ούτε θα σε ακούω και στυλώσου εκείθε να κάνεις ό,τι νομίζεις. Α, ναι! Κι αν σε ρωτήσει ποτέ κανείς πεθαμένος τι στον κόρακα κάνεις στην λάθος όχθη της Στυγός, μην του πεις ποτέ για την συμφωνία μας. Πες του μόνο πως *ουκ αν μάθεις παρά του μη γνωρίζοντος*!»

σύντροφοι για την

Αναρχική απελευθερωτική δράση

Ας μιλήσουμε με αριθμούς...!

Δεν πρέπει σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα να έχουν διεξαχθεί τόσες πολλές δημοσκοπήσεις, σχετικά με την εκλογική αναμέτρηση της 25ης Γενάρη 2015, σε σύγκριση με προηγούμενες αναμετρήσεις βουλευτικών ή άλλων εκλογών. Όμως, η χιονοστιβάδα των δημοσκοπήσεων δεν προσφέρει και ουσιαστικές πληροφορίες αφού, τις περισσότερες φορές δεν διευκρινίζονται ούτε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, ούτε το μέγεθος και η κατανομή του δείγματος. Ο Μαρκ Τουέιν είχε κάποτε πει πως «υπάρχουν ψέματα, υπάρχουν μεγάλα ψέματα, υπάρχουν και οι στατιστικές». Οι τελευταίες είναι πιο επικίνδυνες, επειδή φέρουν τον μανδύα της επιστημοσύνης, είναι δηλαδή μασκαρεμένες αλήθειες. Όταν η επιστήμη αποκτά άμεσες σχέσεις με την εξουσία τότε είναι βέβαιη η άλωση της αλήθειας. Η εξουσία, με οποιαδήποτε μορφή και εάν παρουσιάζεται, όπως και το κεφάλαιο, έχουν την σαφή υπεροχή στο να αλλοιώσουν και εν τέλει να επιβάλλουν τις επιλογές τους. Όπως αρκετές μελέτες, πειράματα και αναλύσεις σε διάφορους τομείς, π.χ. ιατρική, φαρμακολογία κ.λπ. γίνονται κατά παραγγελία και με σαφή κατεύθυνση στην εξαγωγή αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων,

ρεύμα. Επίσης, παρουσίασε πρόταση στο Κογκρέσο για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων των μαύρων. Χαρακτηριστικό είναι το εξώφυλλο του "Life" με φωτογραφία του Dewey και τίτλο "Ο επόμενος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών". Παράλληλα, παρά τα συνεχή ατοπήματα του Dewey στην προεκλογική περίοδο, οι δημοσκοπήσεις έδιναν σταθερή νίκη στον ίδιο, από 5-15% ενώ το εκλογικό αποτέλεσμα έδωσε τη νίκη στον Truman με 4,4% διαφορά.

Άλλη μια μεγάλη αποτυχία σφυγμομέτρησης συντελέστηκε το 1936 στην εκλογή προέδρου με αντιπάλους τους Alf Landon και Franklin Roosevelt. Τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης έδιναν προβάδισμα στον Landon με 55% έναντι 41% του Roosevelt. Τα αποτελέσματα των εκλογών όμως, ανέδειξαν ως νικητή τον Roosevelt με ποσοστό 61% έναντι 37% του ρεπουμπλικάνου αντιπάλου του. Το δείγμα της δημοσκόπησης αυτής ελήφθη αποστέλλοντας μυστικά ψηφοδέλτια στους συμμετέχοντες, οι οποίοι επελέγησαν από λίστες χρηστών αυτοκινήτων και από τηλεφωνικούς καταλόγους. Εστάλησαν περισσότερα από 10 εκατομμύρια ψηφοδέλτια ενώ παρελήφθησαν μόλις 2,3 εκατομμύρια, δηλαδή ποσοστό απόκρισης μικρότερο από 25%. Σύμφωνα με τους

του στους επιμέρους δήμους με πληθυσμό άνω των 50.000 κατοίκων(...) διότι *το ανά δήμο μέγεθος του δείγματος εμφανίζει σημαντικές δυσαναλογίες για δήμους με παραπλήσιο πληθυσμό: π.χ. μόλις 43 άτομα για το δήμο Αμπελοκήπων-Μενεμένης (πληθ. 52.127), αλλά 219 άτομα για τον δήμο Ελληνικού Αργυρούπολης, με ελαφρώς μικρότερο πληθυσμό (51.536)»*. Και καταλήγει ότι η στάθμιση των αποτελεσμάτων πάσχει ενώ δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αντιπροσωπευτικής έρευνας. Η Κάπα-Research είναι η εταιρεία με τις μεγαλύτερες εισπράξεις από δουλειές της με το δημόσιο, που ξεπερνάει τα 3 εκατ. ευρώ, για την τριετία 2010-2013 έχοντας εξασφαλίσει μια προνομιακή σχέση με το κράτος. *«Υγειονομικός Χάρτης: Διοικητική και συντονιστική υποστήριξη»* είναι ο τίτλος του project που είχε αναλάβει η εταιρεία με όφελος 3 εκατ. €. Και άλλες εταιρείες έχουν άμεση σχέση με το κράτος λαμβάνοντας δουλειές, όπως οι MRB, GPO και Metron Analysis με τα μεγαλύτερα ποσά. Αυτή η άμεση σχέση ίσως δεν είναι άσχετη με «μαγειρέματα» και αστοχίες, όπως επισημαίνεται στην προαναφερθείσα έκθεση της Ελεγκτικής Εταιρίας Δημοσκοπήσεων και Ερευνών Κοινής Γνώμης.

Όμως, δεν είναι μονάχα οι σφυγμομετρήσεις κοινής γνώμης που αποτυγχάνουν να αποτυπώσουν τη πραγματικότητα, αλλά και μια σειρά άλλων αριθμητικών και ποσοτικών δεδομένων που αναφέρονται στο καθετί. Διαγράμματα, Πίνακες, Δείκτες προσπαθούν να οπτικοποιήσουν τα αποτελέσματα, που πολλές φορές αποτελούν εργαλεία μη ορθής αποτύπωσής τους. Επί πλέον, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που τα αποτελέσματα μιας έρευνας αναλύονται δημοσιογραφικά κατά το δοκούν, παρεκκλίνοντας από τα επιστημονικά συμπεράσματά της. Ενώ, άλλες δίνουν πληροφορίες που χρησιμεύουν στο να αναλυθούν ζητήματα και προβληματισμοί, που όμως σπανίως γίνονται αξιοποιήσιμοι. Πρόσφατα διαβάσαμε στο «Βήμα» (18/01/15) ότι: 840 φυσικά

κεντρικής τράπεζας, περίπου στα 60 δισ. ευρώ αυτή τη στιγμή. Να διευκρινίσουμε ότι τα παραπάνω ποσά αποτελούν ρευστό και όχι αξία περιουσιακής κατάστασης. Θεωρούμε ότι δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι το λεγόμενο χαράτσι, μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ, «εκτάκτως» είχε επιβληθεί σε όλους τους καταναλωτές ρεύματος για την εξεύρεση 5 δις ευρώ. Το ποσό αυτό μπροστά στα ποσά που κατέχουν και νέμονται μερικές χιλιάδες άτομα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο τύπο, είναι μηδαμινό αλλά άκρως δυσβάσταχτο για τους περισσότερους. Το ίδιο ισχύει και για τον ΕΝΦΙΑ, όπου οι δημοσκόποι προεξοφλούν ότι αυτό επηρέασε καταλυτικά την ήττα της ΝΔ στις εκλογές της 25 Γενάρη.

Το κράτος, ως οντότητα, οποιαδήποτε μορφή και εάν έχει και ανεξαρτήτως ιδεολογικής τάσης διακυβέρνησής του, ως βασικό εργαλείο εσόδων του έχει τους φόρους. Προεκλογικά ακούσαμε τον σύριζα να αναφέρεται σε κατάργηση του ΕΝΦΙΑ, υψηλή φορολόγηση στα υψηλά εισοδήματα και στη μεγάλη ακίνητη περιουσία. Όμως, παρ' ότι τα στοιχεία κατανομής των δεδομένων υπάρχουν διαθέσιμα από δημόσιους φορείς και μπορούσε κάλλιστα να κάνει τους υπολογισμούς του δεν συγκεκριμενοποιείς ποτέ τις θέσεις του. Και είναι παράλογο να παλινδρομείς με την πρώτη κριτική που σου ασκείται στο *εάν θα φορολογηθούν τα εισοδήματα των 42.000€ και άνω με 50%*. Σε μια περίοδο που το 27% του ενεργού εργασιακά πληθυσμού βρίσκεται σε ανεργία, οι βασικοί μισθοί 8ώρου κυμαίνονται στα 500€ και το 55% των νέων εργασιακών συμβάσεων για το Νοέμβριο του 2014 να είναι μερικής ή εκ περιτροπής εργασία, είναι πασιφανές ότι το ετήσιο εισόδημα των 42.000€ είναι άκρως υψηλό με βάση το μέσο όρο. Αλλά, παρ' όλα αυτά, οι πολιτικάντηδες δεν θέλουν να απαντήσουν ξεκάθαρα πουθενά. Δεν γνωρίζουμε φυσικά τη φορολογική πολιτική και κατεύθυνση της νέας κυβέρνησης

Δεν πρέπει σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα να έχουν διεξαχθεί τόσες πολλές δημοσκοπήσεις, σχετικά με την εκλογική αναμέτρηση της 25ης Γενάρη 2015, σε σύγκριση με προηγούμενες αναμετρήσεις βουλευτικών ή άλλων εκλογών. Όμως, η χιονοστιβάδα των δημοσκοπήσεων δεν προσφέρει και ουσιαστικές πληροφορίες αφού, τις περισσότερες φορές δεν διευκρινίζονται ούτε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, ούτε το μέγεθος και η κατανομή του δείγματος. Ο Μαρκ Τουέιν είχε κάποτε πει πως «υπάρχουν ψέματα, υπάρχουν μεγάλα ψέματα, υπάρχουν και οι στατιστικές». Οι τελευταίες είναι πιο επικίνδυνες, επειδή φέρουν τον μανδύα της επιστημοσύνης, είναι δηλαδή μασκαρεμένες αλήθειες. Όταν η επιστήμη αποκτά άμεσες σχέσεις με την εξουσία τότε είναι βέβαιη η άλωση της αλήθειας. Η εξουσία, με οποιαδήποτε μορφή και εάν παρουσιάζεται, όπως και το κεφάλαιο, έχουν την σαφή υπεροχή στο να αλλοιώσουν και εν τέλει να επιβάλλουν τις επιλογές τους. Όπως αρκετές μελέτες, πειράματα και αναλύσεις σε διάφορους τομείς, π.χ. ιατρική, φαρμακολογία κ.λπ. γίνονται κατά παραγγελία και με σαφή κατεύθυνση στην εξαγωγή αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων, έτσι και στη στατιστική που αναλύει δημοσκοπήσεις, σφυγμομετρήσεις και πολιτικές συμπεριφορές, η χειραγώγηση είναι συχνή. Στο ίδιο ακριβώς δείγμα μια λίγο διαφορετικά διατυπωμένη ερώτηση αλλάζει άρδην τα αποτελέσματα. Όπως επίσης και η σειρά που τίθενται οι ερωτήσεις έχει καθοριστικό ρόλο. Παλαιότερα η επιλογή του κατάλληλου δείγματος ήταν μια δύσκολη υπόθεση, αλλά με τη συσσωρευμένη γνώση των τελευταίων δεκαετιών οι πιθανότητες για ορθή χρήση αντιπροσωπευτικού δείγματος είναι μεγάλες. Έχει ενδιαφέρον, όμως, να δούμε δυο χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτυχίας των δημοσκοπήσεων, οι οποίες προέρχονται από τις ΗΠΑ.

Το 1948 η "New York Times" δήλωνε ότι η εκλογή του Τ. Dewey είναι βέβαιη. Δημοσκόρευμα. Επίσης, παρουσίασε πρόταση στο Κογκρέσο για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων των μαύρων. Χαρακτηριστικό είναι το εξώφυλλο του "Life" με φωτογραφία του Dewey και τίτλο "Ο επόμενος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών". Παράλληλα, παρά τα συνεχή ατοπήματα του Dewey στην προεκλογική περίοδο, οι δημοσκοπήσεις έδιναν σταθερή νίκη στον ίδιο, από 5-15% ενώ το εκλογικό αποτέλεσμα έδωσε τη νίκη στον Truman με 4,4% διαφορά.

Άλλη μια μεγάλη αποτυχία σφυγμομέτρησης συντελέστηκε το 1936 στην εκλογή προέδρου με αντιπάλους τους Alf Landon και Franklin Roosevelt. Τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης έδιναν προβάδισμα στον Landon με 55% έναντι 41% του Roosevelt. Τα αποτελέσματα των εκλογών όμως, ανέδειξαν ως νικητή τον Roosevelt με ποσοστό 61% έναντι 37% του ρεπουμπλικάνου αντιπάλου του. Το δείγμα της δημοσκόπησης αυτής ελήφθη αποστέλλοντας μυστικά ψηφοδέλτια στους συμμετέχοντες, οι οποίοι επελέγησαν από λίστες χρηστών αυτοκινήτων και από τηλεφωνικούς καταλόγους. Εστάλησαν περισσότερα από 10 εκατομμύρια ψηφοδέλτια ενώ παρελήφθησαν μόλις 2,3 εκατομμύρια, δηλαδή ποσοστό απόκρισης μικρότερο από 25%. Σύμφωνα με τους ειδικούς οι λόγοι αποτυχίας έγκεινται στο γεγονός ότι το δείγμα ελήφθη από άτομα που έπρεπε να είναι είτε ιδιοκτήτες αυτοκινήτου είτε χρήστες τηλεφώνου, σε μια εποχή που η κατοχή αυτοκινήτου ή τηλεφώνου δεν ήταν καθολική.

Να θυμίσουμε, στα καθ' ημάς, ότι το Σεπτέμβριο του 2013, απόρρητη έκθεση της Ελεγκτικής Εταιρίας Δημοσκοπήσεων και Ερευνών Κοινής Γνώμης, έκρινε αναξιόπιστη δημοσκόπηση που δημοσιεύτηκε στο «ΒΗΜΑ της Κυριακής» στις 15 Σεπτεμβρίου 2013, από την "Κάπα Research". Σύμφωνα με την έκθεση, θα έπρεπε να γίνεται σαφής αναφορά ότι τα στοιχεία της δημοσκόπησης δεν προέρχονται από αντιπροσωπευτική έρευνα αλλά από συλλογή στοιχείων μέσω του διαδικτύου, κι αυτό γιατί «όπως

ενώ δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αντιπροσωπευτικής έρευνας. Η Κάπα-Research είναι η εταιρεία με τις μεγαλύτερες εισπράξεις από δουλειές της με το δημόσιο, που ξεπερνάει τα 3 εκατ. ευρώ, για την τριετία 2010-2013 έχοντας εξασφαλίσει μια προνομιακή σχέση με το κράτος. *«Υγειονομικός Χάρτης: Διοικητική και συντονιστική υποστήριξη»* είναι ο τίτλος του project που είχε αναλάβει η εταιρεία με όφελος 3 εκατ. €. Και άλλες εταιρείες έχουν άμεση σχέση με το κράτος λαμβάνοντας δουλειές, όπως οι MRB, GPO και Metron Analysis με τα μεγαλύτερα ποσά. Αυτή η άμεση σχέση ίσως δεν είναι άσχετη με «μαγειρέματα» και αστοχίες, όπως επισημαίνεται στην προαναφερθείσα έκθεση της Ελεγκτικής Εταιρίας Δημοσκοπήσεων και Ερευνών Κοινής Γνώμης.

Όμως, δεν είναι μονάχα οι σφυγμομετρήσεις κοινής γνώμης που αποτυγχάνουν να αποτυπώσουν τη πραγματικότητα, αλλά και μια σειρά άλλων αριθμητικών και ποσοτικών δεδομένων που αναφέρονται στο καθετί. Διαγράμματα, Πίνακες, Δείκτες προσπαθούν να οπτικοποιήσουν τα αποτελέσματα, που πολλές φορές αποτελούν εργαλεία μη ορθής αποτύπωσής τους. Επί πλέον, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που τα αποτελέσματα μιας έρευνας αναλύονται δημοσιογραφικά κατά το δοκούν, παρεκκλίνοντας από τα επιστημονικά συμπεράσματά της. Ενώ, άλλες δίνουν πληροφορίες που χρησιμεύουν στο να αναλυθούν ζητήματα και προβληματισμοί, που όμως σπανίως γίνονται αξιοποιήσιμοι. Πρόσφατα διαβάσαμε στο «Βήμα» (18/01/15) ότι: 840 φυσικά πρόσωπα είχαν τραπεζικούς λογαριασμούς σε ελληνικές τράπεζες από 100 εκατ. € έως 4 δις €, την περίοδο 2000-2012, ενώ 1 εκατ. ΑΦΜ έχουν πάνω από 300.000€. Το συνολικό ποσό αυτών των καταθέσεων ξεπερνάει τα 384 δις, εάν κάτσει κάποιος και πολλαπλασιάσει τα ελάχιστα ποσά καταθέσεων. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Οργανισμού WEALTH-X, που επεξεργάζεται με τη βοήθεια της ελβετικής UBS την περιουσία που διακινείται παγκοσμίως, οι δισεκατομμυριούχοι με ελληνική ταυτότητα έφτασαν το 2014 στους 11, δηλαδή 2 παραπάνω από την περασμένη χρονιά, ενώ η συνολική αξία της περιουσίας τους ανέρχεται στα 14 δισ. ευρώ από 12,4 δισ. ευρώ το 2013. Ενώ οι αντίστοιχοι εκατομμυριού-

νέμονται μερικές χιλιάδες άτομα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο τύπο, είναι μηδαμινό αλλά άκρως δυσβάσταχτο για τους περισσότερους. Το ίδιο ισχύει και για τον ΕΝΦΙΑ, όπου οι δημοσκόποι προεξοφλούν ότι αυτό επηρέασε καταλυτικά την ήττα της ΝΔ στις εκλογές της 25 Γενάρη.

Το κράτος, ως οντότητα, οποιαδήποτε μορφή και εάν έχει και ανεξαρτήτως ιδεολογικής τάσης διακυβέρνησής του, ως βασικό εργαλείο εσόδων του έχει τους φόρους. Προεκλογικά ακούσαμε τον σύριζα να αναφέρεται σε κατάργηση του ΕΝΦΙΑ, υψηλή φορολόγηση στα υψηλά εισοδήματα και στη μεγάλη ακίνητη περιουσία. Όμως, παρ' ότι τα στοιχεία κατανομής των δεδομένων υπάρχουν διαθέσιμα από δημόσιους φορείς και μπορούσε κάλλιστα να κάνει τους υπολογισμούς του δεν συγκεκριμενοποιείς ποτέ τις θέσεις του. Και είναι παράλογο να παλινδρομείς με την πρώτη κριτική που σου ασκείται στο *εάν θα φορολογηθούν τα εισοδήματα των 42.000€ και άνω με 50%*. Σε μια περίοδο που το 27% του ενεργού εργασιακά πληθυσμού βρίσκεται σε ανεργία, οι βασικοί μισθοί 8ώρου κυμαίνονται στα 500€ και το 55% των νέων εργασιακών συμβάσεων για το Νοέμβριο του 2014 να είναι μερικής ή εκ περιτροπής εργασία, είναι πασιφανές ότι το ετήσιο εισόδημα των 42.000€ είναι άκρως υψηλό με βάση το μέσο όρο. Αλλά, παρ' όλα αυτά, οι πολιτικάντηδες δεν θέλουν να απαντήσουν ξεκάθαρα πουθενά. Δεν γνωρίζουμε φυσικά τη φορολογική πολιτική και κατεύθυνση της νέας κυβέρνησης αλλά γνωρίζουμε πολύ καλά την τακτική και την πολιτική της εξαπάτησης που ασκεί το κάθε κόμμα διαχρονικά. Οι υποψήφιοι των κομμάτων κρύφτηκαν πίσω από τις λέξεις για να ορίσουν την έννοια του «πλούσιου». Μήπως δεν γνωρίζουν ότι η γραμμή του πλούτου αυξομειώνεται με βάση διάφορες μεταβλητές; Στην εποχή της «κρίσης» ο διάμεσος του πλούτου έχει κατέλθει αφού στα όρια της φτωχοποίησης μπαίνουν όλο και μεγαλύτερες πληθυσμιακά ομάδες.

Όπως είδαμε, οι αριθμοί μπορούν να μας φωτίσουν ορισμένες πτυχές της πραγματικότητας και άλλες φορές να μας τη θολώνουν. Και όπως οι δημοσκόποι έχουν τον τρόπο να εξαπατούν και να χειραγωγούν, έτσι και οι πολιτικοί ερμηνεύουν, παρου-

μέγεθος και η κατανομή του δείγματος. Ο Μαρκ Τουέιν είχε κάποτε πει πως «υπάρχουν ψέματα, υπάρχουν μεγάλα ψέματα, υπάρχουν και οι στατιστικές». Οι τελευταίες είναι πιο επικίνδυνες, επειδή φέρουν τον μανδύα της επιστημοσύνης, είναι δηλαδή μασκαρεμένες αλήθειες. Όταν η επιστήμη αποκτά άμεσες σχέσεις με την εξουσία τότε είναι βέβαιη η άλωση της αλήθειας. Η εξουσία, με οποιαδήποτε μορφή και εάν παρουσιάζεται, όπως και το κεφάλαιο, έχουν την σαφή υπεροχή στο να αλλοιώσουν και εν τέλει να επιβάλλουν τις επιλογές τους. Όπως αρκετές μελέτες, πειράματα και αναλύσεις σε διάφορους τομείς, π.χ. ιατρική, φαρμακολογία κ.λπ. γίνονται κατά παραγγελία και με σαφή κατεύθυνση στην εξαγωγή αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων, έτσι και στη στατιστική που αναλύει δημοσκοπήσεις, σφυγμομετρήσεις και πολιτικές συμπεριφορές, η χειραγώγηση είναι συχνή. Στο ίδιο ακριβώς δείγμα μια λίγο διαφορετικά διατυπωμένη ερώτηση αλλάζει άρδην τα αποτελέσματα. Όπως επίσης και η σειρά που τίθενται οι ερωτήσεις έχει καθοριστικό ρόλο. Παλαιότερα η επιλογή του κατάλληλου δείγματος ήταν μια δύσκολη υπόθεση, αλλά με τη συσσωρευμένη γνώση των τελευταίων δεκαετιών οι πιθανότητες για ορθή χρήση αντιπροσωπευτικού δείγματος είναι μεγάλες. Έχει ενδιαφέρον, όμως, να δούμε δυο χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτυχίας των δημοσκοπήσεων, οι οποίες προέρχονται από τις ΗΠΑ.

Το 1948 η "New York Times" δήλωνε ότι η εκλογή του T. Dewey είναι βέβαιη. Δημοσκόποι και οικονομικοί αναλυτές θεωρούσαν τη νίκη του Dewey σίγουρη σε αντίθεση με τον έτερο αντίπαλο Truman. Η προεκλογική καμπάνια του Truman στρεφόταν περισσότερο εναντίον του "Eightieth Congress" παρά του Dewey. Υποσχόταν ότι θα απευθυνόταν στο Κογκρέσο και θα ζητούσε τη δημιουργία νομοθεσίας για τη σταδιακή αύξηση των τιμών, συνδρομή στην εκπαίδευση, δημιουργία ενός εθνικού σχεδίου υγείας, νομοθεσία για τα δικαιώματα των πολιτών, λαϊκή κυριαχία και φτηνό ηλεκτρικό

Άλλη μια μεγάλη αποτυχία σφυγμομέτρησης συντελέστηκε το 1936 στην εκλογή προέδρου με αντιπάλους τους Alf Landon και Franklin Roosevelt. Τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης έδιναν προβάδισμα στον Landon με 55% έναντι 41% του Roosevelt. Τα αποτελέσματα των εκλογών όμως, ανέδειξαν ως νικητή τον Roosevelt με ποσοστό 61% έναντι 37% του ρεπουμπλικάνου αντιπάλου του. Το δείγμα της δημοσκόπησης αυτής ελήφθη αποστέλλοντας μυστικά ψηφοδέλτια στους συμμετέχοντες, οι οποίοι επελέγησαν από λίστες χρηστών αυτοκινήτων και από τηλεφωνικούς καταλόγους. Εστάλησαν περισσότερα από 10 εκατομμύρια ψηφοδέλτια ενώ παρελήφθησαν μόλις 2,3 εκατομμύρια, δηλαδή ποσοστό απόκρισης μικρότερο από 25%. Σύμφωνα με τους ειδικούς οι λόγοι αποτυχίας έγκειντai στο γεγονός ότι το δείγμα ελήφθη από άτομα που έπρεπε να είναι είτε ιδιοκτήτες αυτοκινήτου είτε χρήστες τηλεφώνου, σε μια εποχή που η κατοχή αυτοκινήτου ή τηλεφώνου δεν ήταν καθολική.

Να θυμίσουμε, στα καθ' ημάς, ότι το Σεπτέμβριο του 2013, απόρρητη έκθεση της Ελεγκτικής Εταιρίας Δημοσκοπήσεων και Ερευνών Κοινής Γνώμης, έκρινε αναξιόπιστη δημοσκόπηση που δημοσιεύτηκε στο «ΒΗΜΑ της Κυριακής» στις 15 Σεπτεμβρίου 2013, από την "Κάπα Research". Σύμφωνα με την έκθεση, θα έπρεπε να γίνεται σαφής αναφορά ότι τα στοιχεία της δημοσκόπησης δεν προέρχονται από αντιπροσωπευτική έρευνα αλλά από συλλογή στοιχείων μέσω του διαδικτύου, κι αυτό γιατί *«όπως διαπιστώθηκε, οι δυο πληθυσμοί (διαδικτυακή έρευνα και τηλεφωνική /πρόσωπο με πρόσωπο) διαφέρουν στατιστικά σημαντικά όσον αφορά τη συμπάθεια προς πρόσωπα και τη συμπάθεια προς κόμματα". Κατόπιν αυτού, συμπεράσματα όσον αφορά «δημοτικότητες» ή «συμπάθεια» ή «κομματική έλξη» πρέπει να αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερη επιφύλαξη»*, αναφέρεται στο πόρισμα. Επί πλέον, *«η κατανομή του δείγματος ως προς τις 13 περιφέρειες κρίνεται ικανοποιητική, δεν ισχύει όμως το ίδιο για την κατανομή*

μοσκοπήσεων και Ερευνών Κοινής Γνώμης.

Όμως, δεν είναι μονάχα οι σφυγμομετρήσεις κοινής γνώμης που αποτυγχάνουν να αποτυπώσουν τη πραγματικότητα, αλλά και μια σειρά άλλων αριθμητικών και ποσοτικών δεδομένων που αναφέρονται στο καθετί. Διαγράμματα, Πίνακες, Δείκτες προσπαθούν να οπτικοποιήσουν τα αποτελέσματα, που πολλές φορές αποτελούν εργαλεία μη ορθής αποτύπωσής τους. Επί πλέον, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που τα αποτελέσματα μιας έρευνας αναλύονται δημοσιογραφικά κατά το δοκούν, παρεκκλίνοντας από τα επιστημονικά συμπεράσματά της. Ενώ, άλλες δίνουν πληροφορίες που χρησιμεύουν στο να αναλυθούν ζητήματα και προβληματισμοί, που όμως σπανίως γίνονται αξιοποιήσιμοι. Πρόσφατα διαβάσαμε στο «Βήμα» (18/01/15) ότι: 840 φυσικά πρόσωπα είχαν τραπεζικούς λογαριασμούς σε ελληνικές τράπεζες από 100 εκατ. € έως 4 δις €, την περίοδο 2000-2012, ενώ 1 εκατ. ΑΦΜ έχουν πάνω από 300.000€. Το συνολικό ποσό αυτών των καταθέσεων ξεπερνάει τα 384 δις, εάν κάτσει κάποιος και πολλαπλασιάσει τα ελάχιστα ποσά καταθέσεων. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Οργανισμού WEALTH-X, που επεξεργάζεται με τη βοήθεια της ελβετικής UBS την περιουσία που διακινείται παγκοσμίως, οι δισεκατομμυριούχοι με ελληνική ταυτότητα έφτασαν το 2014 στους 11, δηλαδή 2 παραπάνω από την περασμένη χρονιά, ενώ η συνολική αξία της περιουσίας τους ανέρχεται στα 14 δισ. ευρώ από 12,4 δισ. ευρώ το 2013. Ενώ οι αντίστοιχοι εκατομμυριούχοι σε ευρώ ξεπερνούν τις 30.000 άτομα. Τα στοιχεία αυτά αντιπαραβάλλονται με τις εκθέσεις διεθνών οργανισμών που ασχολούνται με το «μαύρο» χρήμα και τις εκτιμήσεις της Global Financial Integrity, σύμφωνα με την οποία υπολογίζεται ότι την περίοδο 2003-2011 βγήκαν από την ελλάδα 203 δισ. ευρώ, που θεωρούνται προϊόν διαφθοράς, εγκληματικής δράσης και φοροδιαφυγής. Πρέπει να σημειωθεί πως οι τραπεζικές καταθέσεις ελλήνων σε ελβετικές τράπεζες εκτιμώνται σύμφωνα με διεθνείς οργανισμούς που αναλύουν στοιχεία της

υπάρχουν διαθέσιμα από δημόσιους φορείς και μπορούσε κάλλιστα να κάνει τους υπολογισμούς του δεν συγκεκριμενοποιείς ποτέ τις θέσεις του. Και είναι παράλογο να παλινδρομείς με την πρώτη κριτική που σου ασκείται στο *εάν θα φορολογηθούν τα εισοδήματα των 42.000€ και άνω με 50%*. Σε μια περίοδο που το 27% του ενεργού εργασιακά πληθυσμού βρίσκεται σε ανεργία, οι βασικοί μισθοί 8ώρου κυμαίνονται στα 500€ και το 55% των νέων εργασιακών συμβάσεων για το Νοέμβριο του 2014 να είναι μερικής ή εκ περιτροπής εργασία, είναι πασιφανές ότι το ετήσιο εισόδημα των 42.000€ είναι άκρως υψηλό με βάση το μέσο όρο. Αλλά, παρ' όλα αυτά, οι πολιτικάντηδες δεν θέλουν να απαντήσουν ξεκάθαρα πουθενά. Δεν γνωρίζουμε φυσικά τη φορολογική πολιτική και κατεύθυνση της νέας κυβέρνησης αλλά γνωρίζουμε πολύ καλά την τακτική και την πολιτική της εξαπάτησης που ασκεί το κάθε κόμμα διαχρονικά. Οι υποψήφιοι των κομμάτων κρύφτηκαν πίσω από τις λέξεις για να ορίσουν την έννοια του «πλούσιου». Μήπως δεν γνωρίζουν ότι η γραμμή του πλούτου αυξομειώνεται με βάση διάφορες μεταβλητές; Στην εποχή της «κρίσης» ο διάμεσος του πλούτου έχει κατέλθει αφού στα όρια της φτωχοποίησης μπαίνουν όλο και μεγαλύτερες πληθυσμιακά ομάδες.

Όπως είδαμε, οι αριθμοί μπορούν να μας φωτίσουν ορισμένες πτυχές της πραγματικότητας και άλλες φορές να μας τη θολώνουν. Και όπως οι δημοσκόποι έχουν τον τρόπο να εξαπατούν και να χειραγωγούν, έτσι και οι πολιτικοί ερμηνεύουν, παρουσιάζουν ή αποκρύπτουν ποσοτικά δεδομένα, κατά το δοκούν. Αλλά, δεν πρέπει να γκρινιάζουμε και να απαισιοδοξούμε διότι όπως δήλωσε και ο πρόεδρος Ομπάμα στη γενική συνέλευση του ΟΗΕ: «αυτή είναι η καλύτερη στιγμή στην Ιστορία της ανθρωπότητας να γεννηθεί κάποιος, επειδή έχει περισσότερες ευκαιρίες από ποτέ να μάθει ανάγνωση και γραφή, να είναι υγιής και να είναι ελεύθερος να ακολουθήσει τα όνειρα του». Περαστικά μας!!!

Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας

Το αίμα των θυμάτων δεν έχει στεγνώσει ακόμη στο Παρίσι, αλλά οι –όπως φαίνεται– προδιαγεγραμμένες συνέπειές του ήδη ξετυλίγονται με ταχύ ρυθμό. Πρόκειται για την ελευθερία της έκφρασης ενάντια στο θρησκευτικό σκοταδισμό και την μισαλλοδοξία; Για τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό ενάντια στο Ισλάμ σε μια απόπειρα εκπλήρωσης της παλιάς «προφητείας» περί σύγκρουσης των πολιτισμών; Είναι άραγε το Ισλάμ το πρόβλημα ή η λεγόμενη «τρομοκρατία»; Φταίνε οι μετανάστες, είναι «ανίκανο» το κράτος να συνθέσει έναν πολυπολιτισμό της προκοπής, ή κάτι άλλο; Τί γίνεται στη Μέση Ανατολή και ποιά η σχέση της Γαλλικής κυβέρνησης –και ευρύτερα της Δύσης– με τους εκτελεστές; Τί σχέση έχουν όλα αυτά με την οικονομική «κρίση», τον πόλεμο των τιμών του πετρελαίου, την πτώση του ρουβλίου; Και τα ερωτήματα δεν σταματούν εδώ, καθώς η «μικρή» εικόνα μπλέκεται με την «μεγαλύτερη»... Λογικό, εφ' όσον ο πλανήτης έχει μετατραπεί σε ενιαίο θέατρο πολέμου, αλλού «χαμηλής» και αλλού «υψηλής» έντασης με άγνωστη(;) κατάληξη.

Η «ελευθερία της έκφρασης» στην υπηρεσία του πολέμου ως κοινή προβοκάτσια

Ας ξεκαθαρίσουμε κατ' αρχήν πως δεν τίθεται ζήτημα οποιασδήποτε δικαιολόγησης του γεγονότος. **Στη γραφίδα απαντάς με τη γραφίδα και στο λόγο με το λόγο και όχι με σφαίρες.** Και αυτό δεν έχει σχέση με το αν η φωνή σου είναι ασθενέστερη από αυτή του αντιπάλου, ο οποίος τυγχάνει να ελέγχει τα ΜΜΕ παγκοσμίως.

Όμως, έχει καταστεί σύνηθες –ειδικά στη Δύση– η ειρωνεία, ο χλευασμός και η διαπόμπευση απόψεων, πεποιθήσεων, ανθρώπων και κοινωνικών συνόλων, να υποκαθιστούν τον ορθό λόγο, την ανάλυση και την κριτική. Τόσο, ώστε η δυνατότητα, η τόλμη ή το θράσος τού να χλευάζει κάποιος, να θεωρούνται αυτόματα ως ένδειξη πνευματικής υπεροχής. Κάτι που, φυσικά, δεν ισχύει, αλλά αντιθέτως δικαιολογεί τη θέση ολόκληρων στρατιών από «άδεια πουκάμισα» που συνήθως κοσμούν το πάνθεον των κρατικών προπαγανδιστών. Η χλεύη όντως έχει τη θέση της στον ανθρώπινο λόγο σε ορισμένες κραυγαλέες περιπτώσεις. Δεν αποτελεί, όμως, το στοιχείο που θα μετατρέψει τον οποιονδήποτε ανιστόρητο τενεκέ σε άξιο συνομιλητή.

Το να εμφανίζεις, λοιπόν, τον Μωάμεθ σε ομοφυλοφιλικές περιπτύξεις, ή –αντίστοιχα– τον Ιησού σε σεξουαλικές περιπτύξεις με τον Παντεπόπτη Οφθαλμό στα οπίσθια, δεν είναι αστείο. Δεν μπορεί να ενταχθεί στη διάσταση του «χιούμορ» και αμφιβάλλουμε εάν ο οποιτην ολοκληρωτική τους κατάκτηση και αναμόρφωση. **Ο απλός μουσουλμάνος, όντας βαθιά προσβεβλημένος, εξωθείται στο να βλέπει με περισσότερη συμπάθεια τις πράξεις των αποκεφαλιστών του ISIS που, όμως, διεξάγουν τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή για λογαριασμό των Δυτικών. Ο Χριστιανός, ή άθεος Ευρωπαίος από τη φρίκη των δολοφονιών στο Παρίσι εξωθείται στο να δικαιώνει τις πολεμικές παρεμβάσεις στη Μέση Ανατολή «κατά των βαρβάρων».** Τα στρατόπεδα σχηματίζονται, οι διαχωριστικές γραμμές έχουν τεθεί, το μόνο που απομένει είναι η περαιτέρω ένταση του πολέμου.

Οι αναρχικοί όπως και πολλοί άλλοι άνθρωποι, ορθώς, συχνά έχουν καταφερθεί εναντίον των εξουσιαστικών δομών της θρησκείας και του ρόλου που έπαιξαν σε διάφορες ιστορικές στιγμές. Το να υποκαθιστά κάποιος, όμως, τους θρησκευτικούς ιεράρχες με τους ιδεολογικούς ιεράρχες του αθεϊσμού, κατά το πρότυπο του Σαρλί, δεν τον κάνει καλύτερο από κανέναν. Τουναντίον οδηγείται σε υπεραπλουστεύσεις, καθώς **το λεγόμενο θρησκευτικό στοιχείο στον άνθρωπο είναι κάτι πολύ βαθύτερο και ασφαλώς πολύ αρχαιότερο της εμφάνισης των οργανωμένων θρησκειών.** Συνδέεται με λεπτές πτυχές της ανθρώπινης πνευματικότητας για την απόκτηση βιωματικής γνώσης και αυτογνωσίας και όχι απλής κατανόησης. Ασφαλώς το στοιχείο αυτό έτυχε εξουσιαστικής εκμετάλλευσης και διαστροφής, όπως τόσα άλλα ανθρώπινα στοιχεία, δημιουργώντας άπειρες ιστορικές τραγωδίες. Όμως, ας μη γελιόμαστε, ο πόλεμος κατά της θρησκείας σήμερα, που υπάρχει ως περιρρέουσα ατμόσφαιρα στις Δυτικές κοινωνίες δεν στοχεύει τόσο εναντίον των θρησκευτικών εξουσιαστικών δομών. **Στοχεύει κυρίως στην αποκοπή των ανθρώπων από βαθύτερα πνευματικά τους στοιχεία και από την εύρεση δρόμων –που ασφαλώς είναι πολλοί– για την καλλιέργειά τους.** Οι θρησκευτικές ηγεσίες στοχοποιούνται περισσότερο για να προσαρμοστούν σ' αυτή τη διαδικασία εναρμονιζόμενες με το σύγχρονο παγκοσμιοποιητικό πλαίσιο. Ποιός κατάλαβε, για παράδειγμα, πως το Σχίσμα της Ανατολικής με τη Δυτική Χριστιανική εκκλησία, ένα καταλυτικό γεγονός στην παγκόσμια εξουσιαστική ιστορία, ουσιαστικά έληξε –τουλάχιστον στο ανώτατο επίπεδο και χωρίς πολλά-πολλά– με την τελευταία συνάντη-

«Απ' όσα βλέπεις να πιστεύεις τα μισά κι απ' όσα ακούς, τίποτα»

σεις ως μέρος της στρατηγικής σου για την αναμόρφωση του κόσμου, τα πράγματα γίνονται πολύ επικίνδυνα.

Εκεί όπου οι άνθρωποι είτε επέλεξαν, είτε μέσα από μια βίαιη ιστορική διαδικασία εξαναγκάστηκαν να εναποθέσουν την ψυχή τους, εφ' όσον τελικώς αυτό συνέβη, είτε μας αρέσει ή είτε όχι, τα πράγματα γίνονται πολύ λεπτά

και δεν μπορείς να συμπεριφέρεσαι ως ταύρος σε υαλοπωλείο, απλώς επειδή νομίζεις πως γνωρίζεις –ή κατέχεις– όλη την αλήθεια. Αυτό, βέβαια, δεν αναιρεί τη δυνατότητα αυστηρής ή και σκληρής κριτικής βασιζόμενης στην πραγματικότητα και σε ιστορικά στοιχεία. Αναιρεί, όμως, τη δυνατότητα του χλευασμού.

Αυτό σημαίνει πως θα έπρεπε να απαγορεύεται στους σκιτσογράφους του Σαρλί ή στον οποιονδήποτε «σατιρίζοντα» το να «εκφράζεται» κατ' αυτόν τον τρόπο; Όχι, βέβαια. Ο καθένας μπορεί να γράφει και να λέει ότι θέλει, αλλά αυτό δε σημαίνει πως ό,τι λέγεται ή γράφεται είναι και εκτιμητέο ή έστω λειτουργικό προς την κατεύθυνση που υποτίθεται πως υπηρετεί. Αν και στην περίπτωση του Σαρλί, μάλλον αποδείχθηκε πολύ λειτουργικό, όπως βλέπουμε. Η δολοφονική επίθεση ώθησε το σύνολο των ΜΜΕ να περιχαρακωθούν πίσω από τη λεγόμενη ελευθερία της έκφρασης η οποία υποτίθεται πως ήταν και ο στόχος. Το αίμα τόσων ανθρώπων **ανέδειξε μια κατακριτέα** –κατά τη γνώμη μας– **σκιτσογραφία στο ανώτατο βάθρο της ελεύθερης έκφρασης** υποστηριζόμενης από τη διαδήλω-

κι απ' όσα ακούς, τίποτα»

προκοπής, ή κάτι άλλο; Τί γίνεται στη Μέση Ανατολή και ποιά η σχέση της Γαλλικής κυβέρνησης –και ευρύτερα της Δύσης– με τους εκτελεστές; Τί σχέση έχουν όλα αυτά με την οικονομική «κρίση», τον πόλεμο των τιμών του πετρελαίου, την πτώση του ρουβλίου; Και τα ερωτήματα δεν σταματούν εδώ, καθώς η «μικρή» εικόνα μπλέκεται με την «μεγαλύτερη»... Λογικό, εφ' όσον ο πλανήτης έχει μετατραπεί σε ενιαίο θέατρο πολέμου, αλλού «χαμηλής» και αλλού «υψηλής» έντασης με άγνωστη(;) κατάληξη.

Η «ελευθερία της έκφρασης» στην υπηρεσία του πολέμου ως κοινή προβοκάτσια

Ας ξεκαθαρίσουμε κατ' αρχήν πως δεν τίθεται ζήτημα οποιασδήποτε δικαιολόγησης του γεγονότος. **Στη γραφίδα απαντάς με τη γραφίδα και στο λόγο με το λόγο και όχι με σφαίρες.** Και αυτό δεν έχει σχέση με το αν η φωνή σου είναι ασθενέστερη από αυτή του αντιπάλου, ο οποίος τυγχάνει να ελέγχει τα ΜΜΕ παγκοσμίως.

Όμως, έχει καταστεί σύνηθες –ειδικά στη Δύση– η ειρωνεία, ο χλευασμός και η διαπόμπευση απόψεων, πεποιθήσεων, ανθρώπων και κοινωνικών συνόλων, να υποκαθιστούν τον ορθό λόγο, την ανάλυση και την κριτική. Τόσο, ώστε η δυνατότητα, η τόλμη ή το θράσος τού να χλευάζει κάποιος, να θεωρούνται αυτόματα ως ένδειξη πνευματικής υπεροχής. Κάτι που, φυσικά, δεν ισχύει, αλλά αντιθέτως δικαιολογεί τη θέση ολόκληρων στρατιών από «άδεια πουκάμισα» που συνήθως κοσμούν το πάνθεον των κρατικών προπαγανδιστών. Η χλεύη όντως έχει τη θέση της στον ανθρώπινο λόγο σε ορισμένες κραυγαλέες περιπτώσεις. Δεν αποτελεί, όμως, το στοιχείο που θα μετατρέψει τον οποιονδήποτε ανιστόρητο τενεκέ σε άξιο συνομιλητή.

Το να εμφανίζεις, λοιπόν, τον Μωάμεθ σε ομοφυλοφιλικές περιπτύξεις, ή –αντίστοιχα– τον Ιησού σε σεξουαλικές περιπτύξεις με τον Παντεπόπτη Οφθαλμό στα οπίσθια, δεν είναι αστείο. Δεν μπορεί να ενταχθεί στη διάσταση του «χιούμορ» και αμφιβάλλουμε εάν ο οποιοσδήποτε άνθρωπος με συναίσθηση των πραγμάτων, ανεξαρτήτως θρησκευτικών –ή μη– πεποιθήσεων, θα γελούσε.

Εναντίον ποίου ακριβώς κατευθυνόταν η χλεύη; Εναντίον του αποκεφαλιστή «Ιππότη του Θεού» που αποτελεί εσχάτως τη μάστιγα της Μέσης Ανατολής με τις ευλογίες της Δύσης; Εναντίον του θρησκευτικού ηγέτη –Μουλάπου κάποτε ήρθε στην εξουσία πάλι με τις ευλογίες της Δύσης και εκδίδει φετφάδες κατά των θεωρούμενων εχθρών του Ισλάμ; Ή μήπως εναντίον του απλού μουσουλμάνου –που αποτελεί και την πλειοψηφία– ο οποίος απλώς προσεύχεται στον Προφήτη; Προφανώς, κατά βάση, εναντίον του τελευταίου, ο οποίος, φυσικά, αδυνατεί να «κατανοήσει» την «διδακτικότητα» της χλεύης, από μια Δύση με μακρύ και αιμοβόρο ιστορικό παρεμβάσεων στο χώρο της Μέσης Ανατολής τους τελευταίους τρεις αιώνες. Η χλεύη, εκ φύσεως, εντάσσεται στη λογική του πολέμου, από τη μια προσπαθώντας να αποδομήσει την ηθική υπόσταση του αντιπάλου και από την άλλη εξωθώντας τον σε «απο-

κές παρεμβάσεις στη Μέση Ανατολή «κατά των βαρβάρων». Τα στρατόπεδα σχηματίζονται, οι διαχωριστικές γραμμές έχουν τεθεί, το μόνο που απομένει είναι η περαιτέρω ένταση του πολέμου.

Οι αναρχικοί όπως και πολλοί άλλοι άνθρωποι, ορθώς, συχνά έχουν καταφερθεί εναντίον των εξουσιαστικών δομών της θρησκείας και του ρόλου που έπαιξαν σε διάφορες ιστορικές στιγμές. Το να υποκαθιστά κάποιος, όμως, τους θρησκευτικούς ιεράρχες με τους ιδεολογικούς ιεράρχες του αθεϊσμού, κατά το πρότυπο του Σαρλί, δεν τον κάνει καλύτερο από κανέναν. Τουναντίον οδηγείται σε υπεραπλουστεύσεις, καθώς **το λεγόμενο θρησκευτικό στοιχείο στον άνθρωπο είναι κάτι πολύ βαθύτερο και ασφαλώς πολύ αρχαιότερο της εμφάνισης των οργανωμένων θρησκειών.** Συνδέεται με λεπτές πτυχές της ανθρώπινης πνευματικότητας για την απόκτηση βιωματικής γνώσης και αυτογνωσίας και όχι απλής κατανόησης. Ασφαλώς το στοιχείο αυτό έτυχε εξουσιαστικής εκμετάλλευσης και διαστροφής, όπως τόσα άλλα ανθρώπινα στοιχεία, δημιουργώντας άπειρες ιστορικές τραγωδίες. Όμως, ας μη γελιόμαστε, ο πόλεμος κατά της θρησκείας σήμερα, που υπάρχει ως περιρρέουσα ατμόσφαιρα στις Δυτικές κοινωνίες δεν στοχεύει τόσο εναντίον των θρησκευτικών εξουσιαστικών δομών. **Στοχεύει κυρίως στην αποκοπή των ανθρώπων από βαθύτερα πνευματικά τους στοιχεία και από την εύρεση δρόμων –που ασφαλώς είναι πολλοί– για την καλλιέργειά τους.** Οι θρησκευτικές ηγεσίες στοχοποιούνται περισσότερο για να προσαρμοστούν σ' αυτή τη διαδικασία εναρμονιζόμενες με το σύγχρονο παγκοσμιοποιητικό πλαίσιο. Ποιός κατάλαβε, για παράδειγμα, πως το Σχίσμα της Ανατολικής με τη Δυτική Χριστιανική εκκλησία, ένα καταλυτικό γεγονός στην παγκόσμια εξουσιαστική ιστορία, ουσιαστικά έληξε –τουλάχιστον στο ανώτατο επίπεδο και χωρίς πολλά-πολλά– με την τελευταία συνάντηση του Πάπα με τον Πατριάρχη στην Κωνσταντινούπολη;

Η απώλεια της πνευματικότητας – και όχι τόσο της ελπίδας– και η σύγχυση που αυτή προκαλεί είναι ο λόγος που αρκετοί άνθρωποι στη Δύση ανακαλύπτουν πως δυσκολεύονται να ζήσουν χωρίς τη θρησκεία τους, κι αυτό δεν πρέπει να περνά απαρατήρητο ανεξάρτητα με το τι κάνει και τι ρόλο παίζει το κάθε ιερατείο. Υπενθυμίζουμε την περίπτωση της Σοβιετικής Ένωσης όπου το κομμουνιστικό καθεστώς καταδίωξε τη θρησκεία και εγκαθίδρυσε επίσημα τον αθεϊσμό. Η κομμουνιστική «φυσική των ψυχών» δεν φαίνεται να πρόσφερε τόση συγκίνηση στον κόσμο, μιας και 70 χρόνια μετά η θρησκεία στη Ρωσία εμφανίζεται ισχυρότερη απ' ότι πριν. Κι αυτό δεν οφείλεται μόνο στο ότι την προώθησε το νέο καθεστώς ανάγοντάς την σήμερα σε βασικό πυλώνα της γεωπολιτικής του προσέγγισης. Οφείλεται και στην απέχθεια που δημιουργήθηκε στους ανθρώπους από τα 70 χρόνια πνευματικής κατάπτωσης από την ολοκλη-

και δεν μπορείς να συμπεριφέρεσαι ως ταύρος σε υαλοπωλείο, απλώς επειδή νομίζεις πως γνωρίζεις –ή κατέχεις– όλη την αλήθεια. Αυτό, βέβαια, δεν αναιρεί τη δυνατότητα αυστηρής ή και σκληρής κριτικής βασιζόμενης στην πραγματικότητα και σε ιστορικά στοιχεία. Αναιρεί, όμως, τη δυνατότητα του χλευασμού.

Αυτό σημαίνει πως θα έπρεπε να απαγορευτεί στους σκιτσογράφους του Σαρλί ή στον οποιονδήποτε «σατιρίζοντα» το να «εκφράζεται» κατ' αυτόν τον τρόπο; Όχι, βέβαια. Ο καθένας μπορεί να γράφει και να λέει ότι θέλει, αλλά αυτό δε σημαίνει πως ό,τι λέγεται ή γράφεται είναι και εκτιμητέο ή έστω λειτουργικό προς την κατεύθυνση που υποτίθεται πως υπηρετεί. Αν και στην περίπτωση του Σαρλί, μάλλον αποδείχθηκε πολύ λειτουργικό, όπως βλέπουμε. Η δολοφονική επίθεση ώθησε το σύνολο των ΜΜΕ να περιχαρακωθούν πίσω από τη λεγόμενη ελευθερία της έκφρασης η οποία υποτίθεται πως ήταν και ο στόχος. Το αίμα τόσων ανθρώπων **ανέδειξε μια κατακριτέα** –κατά τη γνώμη μας– **σκιτσογραφία στο ανώτατο βάθρο της ελεύθερης έκφρασης** υποστηριζόμενης από τη διαδήλωση τριών εκατομμυρίων ανθρώπων στο Παρίσι με την παρουσία 40 ηγετών απ' όλο τον κόσμο. Ήταν η μεγαλύτερη διαδήλωση στο Παρίσι μετά το τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, η οποία όμως δεν είχε κανένα κοινωνικό χαρακτηριστικό. Αντιθέτως, εκμεταλλευόμενη το σοκ που προκλήθηκε, σηματοδότησε την επιθυμητή συσπείρωση όλου του Δυτικού κόσμου έναντι του πολέμου που διεξάγεται στη Μέση Ανατολή. Μια συσπείρωση των «προθύμων», που εσχάτως έδειχνε εμφανή σημάδια κόπωσης.

Αυτό που ονομάζεται «ελευθερία της έκφρασης», τουλάχιστον με τον τρόπο που το καταλαβαίνουν οι περισσότεροι, ουσιαστικά με την υιοθέτηση και των λεγόμενων «αντιρατσιστικών» νόμων στην Ευρώπη αποτελεί κενό γράμμα. **Κυριολεκτικά, σήμερα, σημαίνει την δυνατότητα κάποιων να λένε ότι θέλουν, όσο ακραίο κι αν είναι, και την υποχρέωση κάποιων άλλων να το βουλώνουν ανεξάρτητα με το τι λένε και με τι επιχειρήματα υποστηρίζουν τις απόψεις τους.** Πολλοί έχουν

Όμως, έχει καταστεί συνήθες –ειδικά στη Δύση– η ειρωνεία, ο χλευασμός και η διαπόμπευση απόψεων, πεποιθήσεων, ανθρώπων και κοινωνικών συνόλων, να υποκαθιστούν τον ορθό λόγο, την ανάλυση και την κριτική. Τόσο, ώστε η δυνατότητα, η τόλμη ή το θράσος τού να χλευάζει κάποιος, να θεωρούνται αυτόματα ως ένδειξη πνευματικής υπεροχής. Κάτι που, φυσικά, δεν ισχύει, αλλά αντιθέτως δικαιολογεί τη θέση ολόκληρων στρατιών από «άδεια πουκάμισα» που συνήθως κοσμούν το πάνθεον των κρατικών προπαγανδιστών. Η χλεύη όντως έχει τη θέση της στον ανθρώπινο λόγο σε ορισμένες κραυγαλέες περιπτώσεις. Δεν αποτελεί, όμως, το στοιχείο που θα μετατρέψει τον οποιονδήποτε ανιστόρητο τενεκέ σε άξιο συνομιλητή.

Το να εμφανίζεις, λοιπόν, τον Μωάμεθ σε ομοφυλοφιλικές περιπτύξεις, ή –αντίστοιχα– τον Ιησού σε σεξουαλικές περιπτύξεις με τον Παντεπόπτη Οφθαλμό στα οπίσθια, δεν είναι αστείο. Δεν μπορεί να ενταχθεί στη διάσταση του "χιούμορ" και αμφιβάλλουμε εάν ο οποιοσδήποτε άνθρωπος με συναίσθηση των πραγμάτων, ανεξαρτήτως θρησκευτικών –ή μη– πεποιθήσεων, θα γελούσε.

Εναντίον ποίου ακριβώς κατευθυνόταν η χλεύη; Εναντίον του αποκεφαλιστή «Ιππότη του Θεού» που αποτελεί εσχάτως τη μάστιγα της Μέσης Ανατολής με τις ευλογίες της Δύσης; Εναντίον του θρησκευτικού ηγέτη –Μουλά– που κάποτε ήρθε στην εξουσία πάλι με τις ευλογίες της Δύσης και εκδίδει φετφάδες κατά των θεωρούμενων εχθρών του Ισλάμ; Ή μήπως εναντίον του απλού μουσουλμάνου –που αποτελεί και την πλειοψηφία– ο οποίος απλώς προσεύχεται στον Προφήτη; Προφανώς, κατά βάση, εναντίον του τελευταίου, ο οποίος, φυσικά, αδυνατεί να «κατανοήσει» την «διδακτικότητα» της χλεύης, από μια Δύση με μακρύ και αιμοβόρο ιστορικό παρεμβάσεων στο χώρο της Μέσης Ανατολής τους τελευταίους τρεις αιώνες. Η χλεύη, εκ φύσεως, εντάσσεται στη λογική του πολέμου, από τη μια προσπαθώντας να αποδομήσει την ηθική υπόσταση του αντιπάλου και από την άλλη εξωθώντας τον σε «απονενοημένα διαβήματα» τα οποία θα τύχουν της κατάλληλης εκμετάλλευσης. Οι Αγγλοσάξωνες έχουν αποδειχθεί μεγάλοι δάσκαλοι σ' αυτές τις τακτικές.

Η χλεύη, ειδικά με τον συγκεκριμένο τρόπο, κατατάσσει τον χλευαζόμενο στην κατηγορία του υπανθρώπου, τονίζοντας –από την άλλη– την «ανωτερότητα» του χλευαστή. Και ένας «υπάνθρωπος» προφανώς δεν χρειάζεται να υπάρχει, άρα δικαιολογούνται όλα τα μέσα εναντίον του. Σ' αυτήν την περίπτωση, όμως, οι «υπάνθρωποι» είναι 1,6 δισεκατομμύρια μουσουλμάνων, οι περιοχές των οποίων αποτελούν το επίκεντρο ενός διαρκούς πολέμου για και αυτογνωσίας και όχι απλής κατανόησης. Ασφαλώς το στοιχείο αυτό έτυχε εξουσιαστικής εκμετάλλευσης και διαστροφής, όπως τόσα άλλα ανθρώπινα στοιχεία, δημιουργώντας άπειρες ιστορικές τραγωδίες. Όμως, ας μη γελιόμαστε, ο πόλεμος κατά της θρησκείας σήμερα, που υπάρχει ως περιρρέουσα ατμόσφαιρα στις Δυτικές κοινωνίες δεν στοχεύει τόσο εναντίον των θρησκευτικών εξουσιαστικών δομών. **Στοχεύει κυρίως στην αποκοπή των ανθρώπων από βαθύτερα πνευματικά τους στοιχεία και από την εύρεση δρόμων –που ασφαλώς είναι πολλοί– για την καλλιέργειά τους.** Οι θρησκευτικές ηγεσίες στοχοποιούνται περισσότερο για να προσαρμοστούν σ' αυτή τη διαδικασία εναρμονιζόμενες με το σύγχρονο παγκοσμιοποιητικό πλαίσιο. Ποιός κατάλαβε, για παράδειγμα, πως το Σχίσμα της Ανατολικής με τη Δυτική Χριστιανική εκκλησία, ένα καταλυτικό γεγονός στην παγκόσμια εξουσιαστική ιστορία, ουσιαστικά έληξε –τουλάχιστον στο ανώτατο επίπεδο και χωρίς πολλά-πολλά– με την τελευταία συνάντηση του Πάπα με τον Πατριάρχη στην Κωνσταντινούπολη;

Η απώλεια της πνευματικότητας – και όχι τόσο της ελπίδας– και η σύγχυση που αυτή προκαλεί είναι ο λόγος που αρκετοί άνθρωποι στη Δύση ανακαλύπτουν πως δυσκολεύονται να ζήσουν χωρίς τη θρησκεία τους, κι αυτό δεν πρέπει να περνά απαρατήρητο ανεξάρτητα με το τι κάνει και τι ρόλο παίζει το κάθε ιερατείο. Υπενθυμίζουμε την περίπτωση της Σοβιετικής Ένωσης όπου το κομμουνιστικό καθεστώς καταδίωξε τη θρησκεία και εγκαθίδρυσε επίσημα τον αθεϊσμό. Η κομμουνιστική «φυσική των ψυχών» δεν φαίνεται να πρόσφερε τόση συγκίνηση στον κόσμο, μιας και 70 χρόνια μετά η θρησκεία στη Ρωσία εμφανίζεται ισχυρότερη απ' ότι πριν. Κι αυτό δεν οφείλεται μόνο στο ότι την προώθησε το νέο καθεστώς ανάγοντάς την σήμερα σε βασικό πυλώνα της γεωπολιτικής του προσέγγισης. Οφείλεται και στην απέχθεια που δημιουργήθηκε στους ανθρώπους από τα 70 χρόνια πνευματικής κατάπτωσης από την ολοκληρωτική κυριαρχία του υλισμού και –φυσικά– της ανελευθερίας. Η Ευρωπαϊκή Σοβιετία ακολουθεί ανάλογο δρόμο αλλά με ευφυέστερες και περισσότερο επικίνδυνες προπαγανδιστικές μεθόδους: Στην προσπάθειά της να προωθήσει τον αθεϊσμό (επαναλαμβάνουμε όχι ως απώλεια θρησκευτικής ταυτότητας που είναι η επιφάνεια αλλά **ως απώλεια πνευματικότητας** που είναι η ουσία) δεν διστάζει να στρέφει τη μια θρησκεία εναντίον της άλλης, συνδυάζοντας αυτή τη δράση τόσο με τις κοινωνικές όσο και με τις γεωπολιτικές της επιδιώξεις. Όταν όμως πυροδοτείς δια-θρησκευτικές ή δια-πολιτισμικές αντιπαραθέ- όχι την αλήθεια. Αυτό, βέβαια, δεν αναιρεί τη δυνατότητα αυστηρής ή και σκληρής κριτικής βασιζόμενης στην πραγματικότητα και σε ιστορικά στοιχεία. Αναιρεί, όμως, τη δυνατότητα του χλευασμού.

Αυτό σημαίνει πως θα έπρεπε να απαγορευτεί στους σκιτσογράφους του Σαρλί ή στον οποιονδήποτε «σατιρίζοντα» το να «εκφράζεται» κατ' αυτόν τον τρόπο; Όχι, βέβαια. Ο καθένας μπορεί να γράφει και να λέει ότι θέλει, αλλά αυτό δε σημαίνει πως ό,τι λέγεται ή γράφεται είναι και εκτιμητέο ή έστω λειτουργικό προς την κατεύθυνση που υποτίθεται πως υπηρετεί. Αν και στην περίπτωση του Σαρλί, μάλλον αποδείχθηκε πολύ λειτουργικό, όπως βλέπουμε. Η δολοφονική επίθεση ώθησε το σύνολο των ΜΜΕ να περιχαρακωθούν πίσω από τη λεγόμενη ελευθερία της έκφρασης η οποία υποτίθεται πως ήταν και ο στόχος. Το αίμα τόσων ανθρώπων **ανέδειξε μια κατακριτέα** –κατά τη γνώμη μας– **σκιτσογραφία στο ανώτατο βάθρο της ελεύθερης έκφρασης** υποστηριζόμενης από τη διαδήλωση τριών εκατομμυρίων ανθρώπων στο Παρίσι με την παρουσία 40 ηγετών απ' όλο τον κόσμο. Ήταν η μεγαλύτερη διαδήλωση στο Παρίσι μετά το τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, η οποία όμως δεν είχε κανένα κοινωνικό χαρακτηριστικό. Αντιθέτως, εκμεταλλευόμενη το σοκ που προκλήθηκε, σηματοδότησε την επιθυμητή συσπείρωση όλου του Δυτικού κόσμου έναντι του πολέμου που διεξάγεται στη Μέση Ανατολή. Μια συσπείρωση των «προθύμων», που εσχάτως έδειχνε εμφανή σημάδια κόπωσης.

Αυτό που ονομάζεται «ελευθερία της έκφρασης», τουλάχιστον με τον τρόπο που το καταλαβαίνουν οι περισσότεροι, ουσιαστικά με την υιοθέτηση και των λεγόμενων «αντιρατσιστικών» νόμων στην Ευρώπη αποτελεί κενό γράμμα. **Κυριολεκτικά, σήμερα, σημαίνει την δυνατότητα κάποιων να λένε ότι θέλουν, όσο ακραίο κι αν είναι, και την υποχρέωση κάποιων άλλων να το βουλώνουν ανεξάρτητα με το τι λένε και με τι επιχειρήματα υποστηρίζουν τις απόψεις τους.** Πολλοί έχουν διαβάσει για την «Αστυνομία της Σκέψης» του Όργουελ αλλά ελάχιστοι θα περίμεναν ότι αυτή θα έπαιρνε σάρκα και οστά στη βάση νόμων με τον ψευδεπίγραφο τίτλο του αντιρατσισμού που εκδιώκοντας το ρατσισμό από την πόρτα, τον επαναφέρουν ισχυρότερο από το παράθυρο. Που εκδιώκοντας την «ακροδεξιά» απειλή επιβάλλουν την «ακροαριστερή» εκδοχή και μεθοδολογία της φίμωσης. Η πραγματικά ελεύθερη έκφραση προϋποθέτει την ελεύθερη σκέψη και η ελεύθερη σκέψη σε ένα περιβάλλον ανηλεούς προπαγάνδας είναι ένα δύσκολο εγχείρημα. Η επίθεση στο

συνέχεια στη σελ. 16

συνέχεια από τη σελ. 15

Παρίσι δεν είχε καμία σχέση με την ελευθερία της έκφρασης, παρά μόνο ως έναυσμα για να εξουδετερωθεί εκ νέου η ελευθερία της σκέψης. Τι άλλο θα μπορούσαν να κάνουν οι 40 καραγκιόζηδες στο Παρίσι που έχουν συμβάλλει τα μέγιστα στο να γίνει όλος ο κόσμος μια φυλακή;

Τα γεγονότα στο Παρίσι, στη βάση μιας απλής συλλογιστικής μοιάζουν με χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου. Οι απειλές και οι δολοφονίες «για προσβολή του Προφήτη» δεν είναι καινοφανείς καταστάσεις. Ήδη από τη δεκαετία του '80 είναι γνωστά τουλάχιστον 12 περιστατικά ανθρώπων που είτε απειλήθηκαν με θάνατο είτε θανατώθηκαν λόγω της κριτικής τους κατά του Ισλάμ. Μιλάμε για απλή και εμπεριστατωμένη κριτική, ούτε καν για χλευασμό. Οι σκιτσογράφοι του Σαρλί δεν αγνοούσαν αυτόν τον κίνδυνο, καθώς τουλάχιστον ένας από αυτούς απολάμβανε αστυνομικής προστασίας, δηλώνοντας πως προτιμά να πεθάνει όρθιος παρά να συμβιβαστεί. Τα γραφεία του Charlie Hebdo είχαν δεχτεί εμπρηστική επίθεση το 2011. Ένα από τα τελευταία σκίτσα του εντύπου, ακριβώς πριν την επίθεση, με τον τίτλο «Ακόμα να γίνει επίθεση στο Παρίσι;» απεικόνιζε έναν ένοπλο γενειοφόρο να απαντά «Περιμένετε! Έχουμε μέχρι το τέλος Ιανουαρίου για να πραγματοποιήσουμε τις επιθυμίες μας!». (Συνηθίζεται στη Γαλλία να εύχονται για τη νέα χρονιά μέχρι το τέλος Ιανουαρίου).

Κάποιοι, λοιπόν, προκαλούσαν ασύστολα και χωρίς φειδώ φωνάζοντας «κάντε το» και ήρθε η στιγμή που «κάποιοι» το έκαναν. Ποιοι όμως ήταν αυτοί; Το γεγονός είναι σοβαρό, οπότε αξίζει να δούμε λίγο τις «αστυνομικές» πτυχές της ιστορίας.

Ισλαμική ή υπερ-κρατική τρομοκρατία;

Οι ένοπλοι που πραγματοποίησαν την επίθεση στο Charlie Hebdo ανακαλύφθηκαν πολύ γρήγορα, παρ' ότι κατόρθωσαν αρχικά να διαφύγουν με επιτυχία. Εντός ελάχιστων ωρών από την επίθεση, τα ονόματά τους ήταν ήδη γνωστά και τους κυνηγούσε όλη η Γαλλική αστυνομία. Συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις μεσολαβεί διάστημα έστω λίγων ημερών προκειμένου να ολοκληρωθούν οι έρευνες, να συλλεχθούν στοιχεία, μαρτυρίες, να οργανωθούν οι συλλήψεις κλπ. Για να αποκαλυφθούν τόσο άμεσα, σημαίνει πως είτε ήταν άτυχοι, πράγμα που δε συνέβη εφ' όσον διέφυγαν επιτυχώς, εγκαταλείποντας το πρώτο τους αυτοκίνητο, είτε πως έκαναν κάποιο άλλο μοιραίο λάθος. Αυτό ισχυ-

λη στιγμή για ν' αυτοκτονήσει. «Ήταν καταθλιπτικός», είπαν, χωρίς περαιτέρω επεξηγήσεις.

Ο αστυνομικός που κείτονταν στο πεζοδρόμιο κατά την ώρα της επίθεσης, ειπώθηκε από τα ΜΜΕ πως εκτελέστηκε από έναν ένοπλο με σφαίρα στο κεφάλι. Στο αρχικό βίντεο που δημοσιοποιήθηκε φαίνεται ο ένοπλος να τον πυροβολεί σχεδόν εξ επαφής και η σφαίρα να χτυπά καθαρά στο πεζοδρόμιο, με τον αστυνομικό στη συνέχεια να κάνει μάλλον τον... ψόφιο κοριό και χωρίς ίχνος αίματος (ας σκεφτεί κάποιος τι θα συνέβαινε εάν η σφαίρα πολεμικού τυφεκίου τον χτυπούσε εξ επαφής στο κεφάλι...). Στις επόμενες εκδόσεις του βίντεο η επίμαχη σκηνή απλώς... κόπηκε.

Η εκτέλεση του Coulibaly (στο έτερο σκηνικό, αυτό της ομηρίας στο Εβραϊκό παντοπωλείο) από τις ειδικές δυνάμεις φαίνεται καθαρά σε βίντεο που δημοσιοποιήθηκε. Εκτελεί-

ται ενώ τρέχει προς την έξοδο του παντοπωλείου φορώντας χειροπέδες στα χέρια, ενώ δηλαδή έχει ήδη συλληφθεί.

Ο Chérif Kouachi είχε συλληφθεί το 2005 κατηγορούμενος για «τρομοκρατία» (κατηγορήθηκε πως σκόπευε να ενταχθεί σε δυνάμεις τζιχαντιστών στο Ιράκ) και απελευθερώθηκε το 2008. Οι Γαλλικές και Αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες επισήμως λένε πως ο Said Kouachi ταξίδεψε στην Υεμένη το 2011 και εκπαιδεύτηκε από την Al Qaeda. Και οι δύο αδελφοί βρέθηκαν στη Συρία, όπου και πολέμησαν με τους τζιχαντιστές και επέστρεψαν 6 μήνες πριν, το καλοκαίρι του 2013. Η Γαλλική αστυνομία λέει πως σταμάτησε να τους παρακολουθεί μετά την επιστροφή τους επειδή τους θεώρησε «χαμηλού κινδύνου». Ο Γάλλος υπουργός εσωτερικών δήλωσε ήδη από τις πρώτες ώρες

ρικάνικα συμφέροντα, όταν έχεις ρίξει τον Καντάφι μόνο και μόνο για να παραδώσεις τη χώρα εν λευκώ στην Al Qaeda η οποία δαιμονοποιήθηκε για τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου. Όπως επίσης δεν αντιλαμβάνονται το γιατί πρέπει να επαναληφθεί το ίδιο με τη Συρία, με ένα τμήμα της Al Qaeda να έχει μετονομαστεί σε ISIS και ισλαμικό χαλιφάτο. Τελικά για ποιον ακριβώς λόγο σκοτώνονται οι Αμερικανοί στρατιώτες και ξοδεύονται τα δισεκατομμύρια των Αμερικάνων φορολογούμενων;

Η εμπλοκή των Δυτικών υπηρεσιών μέσω της Τουρκίας, της Σαουδικής Αραβίας και του Κατάρ στη χρηματοδότηση, εκπαίδευση και εξοπλισμό των κτηνών του ISIS είναι δεδομένη και καταγεγραμμένη από δεκάδες δημοσιεύματα. Εφόδια και εξοπλισμός δισεκατομμυρίων περνά από τα σύνορα της Τουρκίας, ΝΑΤΟϊκής δηλαδή χώρας, για τον ISIS. Η επαφή των ηγετών του ISIS με τις ΗΠΑ είναι καταγραμμένη στο ανώτατο δυνατό επίπεδο με το να φωτογραφίζονται με τον Αμερικανό γερουσιαστή John McCain σε Συριακό έδαφος. Η Γαλλική κυβέρνηση ήταν από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της ευρύτερης υποστήριξης των «αντικαθεστωτικών» κατά του Ασάντ και την αποστολή επιπλέον οπλισμού. **Διόλου απίθανο λοιπόν, εφ' όσον δεχτούμε πως οι Kouachi πολέμησαν στη Συρία, να το έκαναν με όπλα ακόμα και από τη Γαλλική κυβέρνηση.** Οι χιλιάδες Ευρωπαίοι «εθελοντές» που πηγαίνουν να πολεμήσουν στο πλευρό του ISIS φτάνουν εκεί μέσα από ελεγχόμενα κανάλια και διαδρομές. Το ίδιο συμβαίνει και όταν επιστρέφουν. Είναι λεπτομερώς καταγεγραμμένοι και επιτηρούμενοι. Τι σημαίνει επιτήρηση; Πως κάποια πράγματα μπορεί να «επιτρέπονται» και κάποια άλλα όχι.

Αν είναι έτσι, γιατί οι ΗΠΑ έκαναν τα πάντα για να μπορέσουν να στείλουν αεροπορικές δυνάμεις στη Συρία ώστε να βομβαρδίζουν τους ισλαμιστές; Το σημαντικό είναι να ελέγχεις όλες τις ανταγωνιστικές πλευρές του παιχνιδιού. Όπως πολύ εύστοχα παρατήρησε Γάλλος αναλυτής, «**η υποστήριξη στον ISIS και οι βομβαρδισμοί κατά του ISIS είναι όπως το γκάζι και το φρένο σ' ένα αγωνιστικό αυτοκίνητο**».

Και τώρα... τι;

Ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτής της αιματηρής σκηνοθεσίας; Μας το λέει εύγλωττα ο Αμερικανός γερουσιαστής Joe Lieberman:

«Η ενότητα που μας εμπνέει και που γέμισε τους δρόμους

τη δεκαετία του '80 είναι γνωστά τουλάχιστον 12 περιστατικά ανθρώπων που είτε απειλήθηκαν με θάνατο είτε θανατώθηκαν λόγω της κριτικής τους κατά του Ισλάμ. Μιλάμε για απλή και εμπεριστατωμένη κριτική, ούτε καν για χλευασμό. Οι σκιτσογράφοι του Σαρλί δεν αγνοούσαν αυτόν τον κίνδυνο, καθώς τουλάχιστον ένας από αυτούς απολάμβανε αστυνομικής προστασίας, δηλώνοντας πως προτιμά να πεθάνει όρθιος παρά να συμβιβαστεί. Τα γραφεία του Charlie Hebdo είχαν δεχτεί εμπρηστική επίθεση το 2011. Ένα από τα τελευταία σκίτσα του εντύπου, ακριβώς πριν την επίθεση, με τον τίτλο «Ακόμα να γίνει επίθεση στο Παρίσι;» απεικόνιζε έναν ένοπλο γενειοφόρο να απαντά «Περιμένετε! Έχουμε μέχρι το τέλος Ιανουαρίου για να πραγματοποιήσουμε τις επιθυμίες μας!». (Συνηθίζεται στη Γαλλία να εύχονται για τη νέα χρονιά μέχρι το τέλος Ιανουαρίου).

Κάποιοι, λοιπόν, προκαλούσαν ασύστολα και χωρίς φειδώ φωνάζοντας «κάντε το» και ήρθε η στιγμή που «κάποιοι» το έκαναν. Ποιοι όμως ήταν αυτοί; Το γεγονός είναι σοβαρό, οπότε αξίζει να δούμε λίγο τις «αστυνομικές» πτυχές της ιστορίας.

Ισλαμική ή υπερ-κρατική τρομοκρατία;

Οι ένοπλοι που πραγματοποίησαν την επίθεση στο Charlie Hebdo ανακαλύφθηκαν πολύ γρήγορα, παρ' ότι κατόρθωσαν αρχικά να διαφύγουν με επιτυχία. Εντός ελάχιστων ωρών από την επίθεση, τα ονόματά τους ήταν ήδη γνωστά και τους κυνηγούσε όλη η Γαλλική αστυνομία. Συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις μεσολαβεί διάστημα έστω λίγων ημερών προκειμένου να ολοκληρωθούν οι έρευνες, να συλλεχθούν στοιχεία, μαρτυρίες, να οργανωθούν οι συλλήψεις κλπ. Για να αποκαλυφθούν τόσο άμεσα, σημαίνει πως είτε ήταν άτυχοι, πράγμα που δε συνέβη εφ' όσον διέφυγαν επιτυχώς, εγκαταλείποντας το πρώτο τους αυτοκίνητο, είτε πως έκαναν κάποιο άλλο μοιραίο λάθος. Αυτό ισχυρίζεται η Γαλλική αστυνομία: Ότι δηλαδή, στο αυτοκίνητο που εγκατέλειψαν, βρέθηκε η ταυτότητα ενός από τους αδελφούς Kouachi.

Εάν είναι να πιστέψουμε κάτι τέτοιο, ασφαλώς θα πρόκειται περί ιλαροτραγωδίας μοναδικής στα παγκόσμια χρονικά, να «πέφτει» η ταυτότητα ενός εκ των δραστών μετά από επιτυχημένη επίθεση. Ακόμη κι αν είναι αλήθεια, από ποιον πραγματικά «έπεσε»; Και επειδή το γεγονός ονομάστηκε από τα ΜΜΕ ως «η Γαλλική 11η Σεπτέμβρη», θυμόμαστε πως οι Αμερικανικές αρχές είχαν ανακοινώσει πως οδηγήθηκαν στους δράστες των αεροπειρατειών από την μισοκαμμένη(...) ταυτότητα ενός απ' αυτούς που βρέθηκε στα συντρίμμια ενός από τους δίδυμους πύργους...

Ο τρίτος ύποπτος της επίθεσης, ο 18χρονος Hamyd Mourad, ο οποίος υποτίθεται πως ήταν ο οδηγός του αυτοκινήτου (αυτό από που προκύπτει εφ' όσον δεν του «έπεσε» η ταυτότητα;), με το που διαπίστωσε πως το όνομά του κυκλοφορεί στο internet κατονομάζοντάς τον ως δρά-

εκδόσεις του βίντεο η επίμαχη σκηνή απλώς... κόπηκε.

Η εκτέλεση του Coulibaly (στο έτερο σκηνικό, αυτό της ομηρίας στο Εβραϊκό παντοπωλείο) από τις ειδικές δυνάμεις φαίνεται καθαρά σε βίντεο που δημοσιοποιήθηκε. Εκτελεί-

ται ενώ τρέχει προς την έξοδο του παντοπωλείου φορώντας χειροπέδες στα χέρια, ενώ δηλαδή έχει ήδη συλληφθεί.

Ο Chérif Kouachi είχε συλληφθεί το 2005 κατηγορούμενος για «τρομοκρατία» (κατηγορήθηκε πως σκόπευε να ενταχθεί σε δυνάμεις τζιχαντιστών στο Ιράκ) και απελευθερώθηκε το 2008. Οι Γαλλικές και Αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες επισήμως λένε πως ο Said Kouachi ταξίδεψε στην Υεμένη το 2011 και εκπαιδεύτηκε από την Al Qaeda. Και οι δύο αδελφοί βρέθηκαν στη Συρία, όπου και πολέμησαν με τους τζιχαντιστές και επέστρεψαν 6 μήνες πριν, το καλοκαίρι του 2013. Η Γαλλική αστυνομία λέει πως σταμάτησε να τους παρακολουθεί μετά την επιστροφή τους επειδή τους θεώρησε «χαμηλού κινδύνου». Ο Γάλλος υπουργός εσωτερικών δήλωσε ήδη από τις πρώτες ώρες της επίθεσης πως οι Kouachi ήταν γνωστοί στις αρχές και πως «μάλλον παρακολουθούνταν». Συνάμα, αποκαλύπτεται πώς για την σύντροφο του Coulibaly, θεωρούμενης σκληρής «τζιχαντίστριας», (για την οποία είπαν πως διέφυγε στη Συρία μέσω Μαδρίτης και Τουρκίας) είχαν καταγραφεί 500 τηλεφωνικές συνομιλίες με τη γυναίκα ενός εκ των αδελφών Kouachi.

Φυσικά, είναι δύσκολο να παρακολουθήσει κάποιος τις ακολουθίες μεταξύ των διαφόρων κρατικών υπηρεσιών που από τη μια δείχνουν να έχουν καθαρή εικόνα για τα τεκταινόμενα και από την άλλη να «διαφωτίζονται» από ταυτότητες που «πέφτουν». Είναι σαφές πως έχουν ειπωθεί κραυγαλέα ψεύδη γι' αυτήν την ιστορία και πως κάπως διαφορετικά συνέβησαν τα πράγματα. Και, τελικώς, όλοι οι δράστες των επιθέσεων (ή όσοι κατονομάστηκαν ως τέτοιοι) είναι νεκροί και ασφαλώς, οι νεκροί δεν περιπλέκουν τα πράγματα με πολυλογίες.

Ο Chérif Kouachi φαίνεται πως μίλησε σε δημοσιογρά-

ση, εκπαίδευση και εξοπλισμό των κτηνών του ISIS είναι δεδομένη και καταγεγραμμένη από δεκάδες δημοσιεύματα. Εφόδια και εξοπλισμός δισεκατομμυρίων περνά από τα σύνορα της Τουρκίας, ΝΑΤΟϊκής δηλαδή χώρας, για τον ISIS. Η επαφή των ηγετών του ISIS με τις ΗΠΑ είναι καταγραμμένη στο ανώτατο δυνατό επίπεδο με το να φωτογραφίζονται με τον Αμερικανό γερουσιαστή John McCain σε Συριακό έδαφος. Η Γαλλική κυβέρνηση ήταν από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της ευρύτερης υποστήριξης των «αντικαθεστωτικών» κατά του Ασάντ και την αποστολή επιπλέον οπλισμού. **Διόλου απίθανο λοιπόν, εφ' όσον δεχτούμε πως οι Kouachi πολέμησαν στη Συρία, να το έκαναν με όπλα ακόμα και από τη Γαλλική κυβέρνηση.** Οι χιλιάδες Ευρωπαίοι «εθελοντές» που πηγαίνουν να πολεμήσουν στο πλευρό του ISIS φτάνουν εκεί μέσα από ελεγχόμενα κανάλια και διαδρομές. Το ίδιο συμβαίνει και όταν επιστρέφουν. Είναι λεπτομερώς καταγεγραμμένοι και επιτηρούμενοι. Τι σημαίνει επιτήρηση; Πως κάποια πράγματα μπορεί να «επιτρέπονται» και κάποια άλλα όχι.

Αν είναι έτσι, γιατί οι ΗΠΑ έκαναν τα πάντα για να μπορέσουν να στείλουν αεροπορικές δυνάμεις στη Συρία ώστε να βομβαρδίζουν τους ισλαμιστές; Το σημαντικό είναι να ελέγχεις όλες τις ανταγωνιστικές πλευρές του παιχνιδιού. Όπως πολύ εύστοχα παρατήρησε Γάλλος αναλυτής, «**η υποστήριξη στον ISIS και οι βομβαρδισμοί κατά του ISIS είναι όπως το γκάζι και το φρένο σ' ένα αγωνιστικό αυτοκίνητο**».

Και τώρα... τι;

Ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτής της αιματηρής σκηνοθεσίας; Μας το λέει εύγλωττα ο Αμερικανός γερουσιαστής Joe Lieberman:

«Η ενότητα που μας εμπνέει και που γέμισε τους δρόμους του Παρισιού την Κυριακή για την προάσπιση της ελευθερίας πρέπει να μετασχηματιστεί στην ισχυρή ενότητα που είναι απαραίτητη για νικηθεί το ριζοσπαστικό Ισλάμ πριν σκοτώσει περισσότερους ανθρώπους και αφαιρέσει ακόμη περισσότερη ελευθερία».

Και για όσους δεν κατάλαβαν:

«Ο παγκόσμιος πόλεμος ενάντια στην Ισλαμική τρομοκρατία είναι τόσο μια ιδεολογική σύρραξη όσο ήταν οι παγκόσμιοι πόλεμοι κατά του φασισμού και του κομμουνισμού».

Από τι ακριβώς πρέπει να τρομοκρατηθούμε, από τους ελεγχόμενους τζιχαντιστές ή απ' αυτό που λέει ο Lieberman; Ποιό ήταν το αποτέλεσμα των προηγούμενων παγκόσμιων πολέμων; Τίποτα άλλο παρά η Νέα Τάξη Πραγμάτων όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Η οποία για να περάσει στο επόμενο στάδιο θεωρεί πως χρειάζεται κι έναν παγκόσμιο πόλεμο κατά των μουσουλμάνων στο πιο επικίνδυνο μέρος του πλανήτη εδώ και δεκαετίες, όπου συγκρούονται και συντίθενται πολύ ισχυρά και περίπλοκα συμφέροντα. Και εάν

ρίς φειδώ φωνάζοντας «κάντε το» και ήρθε η στιγμή που «κάποιοι» το έκαναν. Ποιοι όμως ήταν αυτοί; Το γεγονός είναι σοβαρό, οπότε αξίζει να δούμε λίγο τις «αστυνομικές» πτυχές της ιστορίας.

Ισλαμική ή υπερ-κρατική τρομοκρατία;

Οι ένοπλοι που πραγματοποίησαν την επίθεση στο Charlie Hebdo ανακαλύφθηκαν πολύ γρήγορα, παρ' ότι κατόρθωσαν αρχικά να διαφύγουν με επιτυχία. Εντός ελάχιστων ωρών από την επίθεση, τα ονόματά τους ήταν ήδη γνωστά και τους κυνηγούσε όλη η Γαλλική αστυνομία. Συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις μεσολαβεί διάστημα έστω λίγων ημερών προκειμένου να ολοκληρωθούν οι έρευνες, να συλλεχθούν στοιχεία, μαρτυρίες, να οργανωθούν οι συλλήψεις κλπ. Για να αποκαλυφθούν τόσο άμεσα, σημαίνει πως είτε ήταν άτυχοι, πράγμα που δε συνέβη εφ' όσον διέφυγαν επιτυχώς, εγκαταλείποντας το πρώτο τους αυτοκίνητο, είτε πως έκαναν κάποιο άλλο μοιραίο λάθος. Αυτό ισχυρίζεται η Γαλλική αστυνομία: Ότι δηλαδή, στο αυτοκίνητο που εγκατέλειψαν, βρέθηκε η ταυτότητα ενός από τους αδελφούς Kouachi.

Εάν είναι να πιστέψουμε κάτι τέτοιο, ασφαλώς θα πρόκειται περί ιλαροτραγωδίας μοναδικής στα παγκόσμια χρονικά, να «πέφτει» η ταυτότητα ενός εκ των δραστών μετά από επιτυχημένη επίθεση. Ακόμη κι αν είναι αλήθεια, από ποιον πραγματικά «έπεσε»; Και επειδή το γεγονός ονομάστηκε από τα ΜΜΕ ως «η Γαλλική 11η Σεπτέμβρη», θυμόμαστε πως οι Αμερικανικές αρχές είχαν ανακοινώσει πως οδηγήθηκαν στους δράστες των αεροπειρατειών από την μισοκαμμένη(...) ταυτότητα ενός απ' αυτούς που βρέθηκε στα συντρίμμια ενός από τους δίδυμους πύργους...

Ο τρίτος ύποπτος της επίθεσης, ο 18χρονος Hamyd Mourad, ο οποίος υποτίθεται πως ήταν ο οδηγός του αυτοκινήτου (αυτό από που προκύπτει εφ' όσον δεν του «έπεσε» η ταυτότητα;), με το που διαπίστωσε πως το όνομά του κυκλοφορεί στο internet κατονομάζοντάς τον ως δράστη, παραδόθηκε από μόνος του σε αστυνομικό τμήμα 250 χιλιόμετρα μακρυά από το Παρίσι προβάλλοντας ισχυρό άλλοθι. Συμμαθητές του δήλωσαν πως ήταν μαζί τους σε μάθημα την ώρα που έγινε η επίθεση. Έκτοτε, τα ΜΜΕ «απλώς» αναφέρουν πως ο τρίτος ύποπτος παραδόθηκε χωρίς να γίνεται καμία αναφορά στα παραπάνω γεγονότα. Είναι λάθος να υποθέτουμε πως αν δεν παραδινόταν εγκαίρως, θα είχε κι αυτός την τύχη των Kouachi;

Ο αστυνομικός επιθεωρητής Helric Fredou ο οποίος ανέλαβε τη διερεύνηση της υπόθεσης, αντί να ζει τη μεγάλη στιγμή της καριέρας του, και πριν ολοκληρώσει την σύνταξη της αναφοράς του, αποφασίζει πως είναι η κατάλ-

ληλη στιγμή... ται ενώ τρέχει προς την έξοδο του παντοπωλείου φορώντας χειροπέδες στα χέρια, ενώ δηλαδή έχει ήδη συλληφθεί.

Ο Chérif Kouachi είχε συλληφθεί το 2005 κατηγορούμενος για «τρομοκρατία» (κατηγορήθηκε πως σκόπευε να ενταχθεί σε δυνάμεις τζιχαντιστών στο Ιράκ) και απελευθερώθηκε το 2008. Οι Γαλλικές και Αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες επισήμως λένε πως ο Said Kouachi ταξίδεψε στην Υεμένη το 2011 και εκπαιδεύτηκε από την Al Qaeda. Και οι δύο αδελφοί βρέθηκαν στη Συρία, όπου και πολέμησαν με τους τζιχαντιστές και επέστρεψαν 6 μήνες πριν, το καλοκαίρι του 2013. Η Γαλλική αστυνομία λέει πως σταμάτησε να τους παρακολουθεί μετά την επιστροφή τους επειδή τους θεώρησε «χαμηλού κινδύνου». Ο Γάλλος υπουργός εσωτερικών δήλωσε ήδη από τις πρώτες ώρες της επίθεσης πως οι Kouachi ήταν γνωστοί στις αρχές και πως «μάλλον παρακολουθούνταν». Συνάμα, αποκαλύπτεται πώς για την σύντροφο του Coulibaly, θεωρούμενης σκληρής «τζιχαντίστριας», (για την οποία είπαν πως διέφυγε στη Συρία μέσω Μαδρίτης και Τουρκίας) είχαν καταγραφεί 500 τηλεφωνικές συνομιλίες με τη γυναίκα ενός εκ των αδελφών Kouachi.

Φυσικά, είναι δύσκολο να παρακολουθήσει κάποιος τις ανακολουθίες μεταξύ των διαφόρων κρατικών υπηρεσιών που από τη μια δείχνουν να έχουν καθαρή εικόνα για τα τεκταινόμενα και από την άλλη να «διαφωτίζονται» από ταυτότητες που «πέφτουν». Είναι σαφές πως έχουν ειπωθεί κραυγαλέα ψεύδη γι' αυτήν την ιστορία και πως κάπως διαφορετικά συνέβησαν τα πράγματα. Και, τελικώς, όλοι οι δράστες των επιθέσεων (ή όσοι κατονομάστηκαν ως τέτοιοι) είναι νεκροί και ασφαλώς, οι νεκροί δεν περιπλέκουν τα πράγματα με πολυλογίες.

Ο Chérif Kouachi φαίνεται πως μίλησε σε δημοσιογράφο του τηλεοπτικού σταθμού BFM-TV ενώ πολιορκούνταν από τις ειδικές δυνάμεις, κάτι που δημοσιοποιήθηκε μετά την εκτέλεσή τους. Εκεί, (εφ' όσον είναι ο ίδιος) αποκάλυψε πως αποστάλθηκε από την Al Qaeda της Υεμένης και χρηματοδοτήθηκε από τον Anwar al-Awlaki, ο οποίος εκτελέστηκε από τη CIA με επίθεση drones στην Υεμένη το 2011. Το 2012 ο συνταγματάρχης Anthony Shaffer, αξιωματικός της Αμερικάνικης DIA δήλωσε δημόσια πως ο al-Awlaki ήταν πράκτορας του FBI ήδη προ των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου. Γιατί να τον πιστέψουμε; Γιατί εντός ακόμα και του Αμερικάνικου στρατού υπάρχουν αρκετοί που δεν αντιλαμβάνονται το πως ακριβώς εξυπηρετούνται τα Αμε-

δρομές. Το ίδιο συμβαίνει και όταν επιστρέφουν. Είναι λεπτομερώς καταγεγραμμένοι και επιτηρούμενοι. Τι σημαίνει επιτήρηση; Πως κάποια πράγματα μπορεί να «επιτρέπονται» και κάποια άλλα όχι.

Αν είναι έτσι, γιατί οι ΗΠΑ έκαναν τα πάντα για να μπορέσουν να στείλουν αεροπορικές δυνάμεις στη Συρία ώστε να βομβαρδίζουν τους ισλαμιστές; Το σημαντικό είναι να ελέγχεις όλες τις ανταγωνιστικές πλευρές του παιχνιδιού. Όπως πολύ εύστοχα παρατήρησε Γάλλος αναλυτής, «**η υποστήριξη στον ISIS και οι βομβαρδισμοί κατά του ISIS είναι όπως το γκάζι και το φρένο σ' ένα αγωνιστικό αυτοκίνητο**».

Και τώρα... τι;

Ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτής της αιματηρής σκηνοθεσίας; Μας το λέει εύγλωττα ο Αμερικανός γερουσιαστής Joe Lieberman:

«Η ενότητα που μας εμπνέει και που γέμισε τους δρόμους του Παρισιού την Κυριακή για την προάσπιση της ελευθερίας πρέπει να μετασχηματιστεί στην ισχυρή ενότητα που είναι απαραίτητη για να νικηθεί το ριζοσπαστικό Ισλάμ πριν σκοτώσει περισσότερους ανθρώπους και αφαιρέσει ακόμη περισσότερη ελευθερία».

Και για όσους δεν κατάλαβαν:

«Ο παγκόσμιος πόλεμος ενάντια στην Ισλαμική τρομοκρατία είναι τόσο μια ιδεολογική σύρραξη όσο ήταν οι παγκόσμιοι πόλεμοι κατά του φασισμού και του κομμουνισμού».

Από τί ακριβώς πρέπει να τρομοκρατηθούμε, από τους ελεγχόμενους τζιχαντιστές ή απ' αυτό που λέει ο Lieberman; Ποιό ήταν το αποτέλεσμα των προηγούμενων παγκόσμιων πολέμων; Τίποτα άλλο παρά η Νέα Τάξη Πραγμάτων όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Η οποία για να περάσει στο επόμενο στάδιο θεωρεί πως χρειάζεται κι έναν παγκόσμιο πόλεμο κατά των μουσουλμάνων στο πιο επικίνδυνο μέρος του πλανήτη εδώ και δεκαετίες, όπου συγκρούονται και συντίθενται πολύ ισχυρά και περίπλοκα συμφέροντα. Και εάν κάτι τέτοιο «πρέπει» να γίνει, βεβαίως απαιτείται ισχυρή συσπείρωση και στο ανώτατο εξουσιαστικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο κοινωνικής αποδοχής... Είναι τέτοιο το εγχείρημα που δεν μπορεί να επιτραπεί στον οποιονδήποτε, στη Γαλλία ας πούμε, να προσπαθεί να τραβήξει το δρόμο του... Δεν μπορεί να επιτραπεί σε κοινωνικό επίπεδο οι άνθρωποι να «χαλαρώνουν» από την «κρίση» και να ονειρεύονται τα καλύτερα όταν τους περιμένουν τα χειρότερα. Οι παγκόσμιοι πόλεμοι χρειάζονται και αφορμές. Κάτι σαν το Περλ Χάρμπορ ας πούμε...

Θ.